P. RUTILII LUPI

DE

FIGURIS SENTENTIARUM ET ELOCUTIONIS

LIBRI DUO.

RECENSUIT ET ANNOTATIONES ADJECIT

DAVID RUHNKENIUS.

Accedunt

AQUILAE ROMANI ET JULII RUFINIANI

de eodem argumento libri.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM ET JOANNEM LUCHTMANS;
Academiae Typographos. MDCCLXVIII.

VIRO NOBILISSIMO,

FRANCISCO FAGEL,

PRAEPOTENTIUM ORDINUM BELGII FOEDERATI GRAPHIARIO,

S. P. D.

DAVID RUHNKENIUS.

Saepe numero in illius temporis jucundam ſane memoriam redeo, quo Tibi ſive comes, ſive dux eram ad Graecas literas cogno-

ſcendas. Veneras ad nos ſupra aetatem Latine doctus, Latinorum inprimis poëtarum flagrantiore ſtudio, quam quod expleri & ſatiari legendo poſſet. Verum cum Patri Tuo, cujus ſapientiam in maximis reipublicae cauſſis ſpectatam tanta exornat ingenuarum artium ſcientia, quantam vix credibile ſit in vita tam occupata comparari potuiſſe; cum igitur Patri Tuo credidiſſes, vim & venuſtatem Virgilii, non niſi cognito Homero, Ciceronis, non niſi Demoſthene, penitus percipi poſſe: nihil antiquius habuiſti, quam ut Graecas literas conjungeres cum Latinis. Itaque una legebamus ingeniorum principem, Homerum, eique, ut Atticam etiam elegantiam & ſuavitatem guſtaremus, Xenophontem adjungebamus. Qua lectione confirmati non dubitabamus ad grandem, & Homero in diſpari genere ſimilem poëtam, Sophoclem, & dulcem ſubtilemque

de

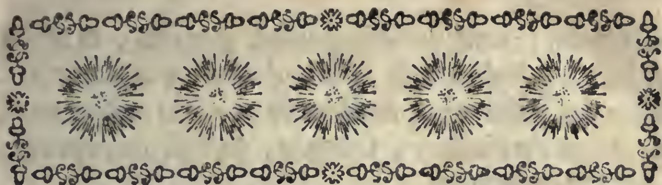
de ſcena philoſophum, Euripidem accedere. Tum vero, qualis in Te materia & indoles eſſet, intelligere coepi. Nihil dicam de docilitate, qua intra biennium conſecutus es hoc, ut, qua facilitate Cornelium & Racinium, eadem Sophoclem & Euripidem legeres. Majorem admirationem mihi movebat vis judicandi, quae in locis dubiis & obſcuris cernebatur, inprimisque acerrimus pulcri & veri ſenſus, quo, ſaepe magiſtrum praecurrens, ante latentes veneres deprehendebas, quam ipſe earum demonſtrandarum locum habuiſſem. Ex his & aliis, quae prodebas, excelſae indolis argumentis jam tum augurabar, talem Te, qualis nunc es, futurum, & ſaepe alios loci Tui juvenes monebam, in te intuerentur, de Te ſibi exemplum ſumerent, qui, quamvis natalium ſplendore, fortunae opibus, majorum meritis facile ad ampliſſimos honores adſpirare poſſes,

tamen in optimarum artium ſtudiis ita verſarere, ut nihil Tibi praeſidii in illis relictum eſſe, omnem ornamentorum ſpem in ingenii cultu & virtute ſitam exiſtimares. Decurſis deinde, pari cum laude, graviorum diſciplinarum ſpatiis, iter per cultiores Europae partes inſtituiſti. Hic prima, ſicut debuit, Tibi cura fuit, ut regum principumque artes in continendis civitatibus cognoſceres, & ex variorum populorum moribus, legibus, inſtitutis caperes, quod aliquando ad utilitatem patriae transferres. Nec tamen frequentior eras in aulis, quam in bibliothecis, aut magis purpuratos, quam doctrina & ingenio claros, appetebas. Inprimis autem proprio quodam ſtudio rapiebaris ad priſcarum artium miracula, quibus Italia referta eſt, contemplanda; quae majorem, quam vulgus credat, cum humanioribus literis cognationem habere, minime

me omnium ignorabas. Et eras intelligentiſſimus talium operum judex, qui oculos exercitatos domo attuliſſes. Hoc iter praeclari operis tanquam perpolitio fuit. Reverſo Tibi in patriam praemia, quanta virtuti & doctrinae tribui poſſunt maxima, tributa ſunt, & tributa maturius, quam cuiquam tali aetate contigiſſe, aut meminimus, aut in patriis annalibus legimus. Non enim adſcendiſti, ut ceteri, ſed evolaſti ad ſummos in republica honores; ut, adoleſcens cum ſis, mirere, Te annis tantum Patri cedere, non amplitudine & dignitate. Ita conſecutus omnia, quibus felicitas humana cenſetur, in maxime raro hominum genere merito numeraris. His vero ornamentis Tuis quantopere Muſae gaudeant & triumphent, per occaſionem Rutilii Lupi in lucem revocandi, me interprete, Tibi, Vir nobiliſſime idemque eruditiſſime, declarari voluerunt. Et quidni

ſenſus animi proferant in tam juſtis laetandi cauſſis? Etenim, quae ſuis Te manibus finxerunt, Tecum habitarunt, Tecum peregrinatae ſunt, nunc in idem faſtigium Tecum eſcenderunt. Antea ſibi timebant a barbarie & ſuperſtitione. Nunc, Tuo praeſidio fretae, quos hoſtes fugiebant, fugant. Antea ſaepe nobilium hominum dictis vellicabantur. Nunc ad nominis Tui mentionem ſcurrilis dicacitas obmuteſcit. Quodſi etiam optantibus ſibi ſic ceciderit, ut, quam ſui tutelam nunc privato conſilio ſuſtines, eam aliquando publica auctoritate ſuſtineas, nihil ſibi ad ſummam felicitatem deeſſe judicabunt. Haec Tibi Muſarum nomine ſignificanda fuerunt. Vale. Scribebam Leidae. a. d. xx. Junii MDCCLXVIII.

PRAE-

PRAEFATIO.

AEQUO ET ERUDITO

LECTORI.

Non Figurarum ratio, millies in scholis decantata, sed pulcerrima maximorum Oratorum exempla, quibus intuendis imitandisque plus ad eloquentiam proficitur, quam omnium Rhetorum praeceptis cognoscendis, hanc apud nos vim habuerunt, ut, sepositis tantisper aliis, quae in lucem edere parabamus, Rutilio temporis aliquid impertiremus. Quibus exemplis multum commendationis accedit ex eo, quod non solum decerpta sunt ex oratoribus, qui magnam partem interciderunt, sed etiam de Graecis sic facta Latina, ut Rutilius cum Cicerone, quem juvenis senem videre potuit, certasse videatur. Mittimus alia libelli bona, quorum non ultimum hoc est, quod plura singularia & nusquam alibi reperiunda tradat, quam in ullo veterum

librorum, tam paucis quidem paginis, tradita scimus. Sed de ipso libello dicendum accuratius. Cumque alius ejus auctor sit, alius interpres, primum de auctore, Gorgia, post de interprete, Rutilio dicamus.

A Gorgia scriptum librum esse, inscriptio docet, quae in antiquis exemplaribus haec est: P. Rutilii Lupi Schemata dianoeas & lexeos ex Graeco Gorgiae versa. *Immo ipse Rutilius lectores ad Gorgiam, ut libri auctorem, ablegat, II.* 12. *Nec quicquam disertius & luculentius est Quinctiliani testimonio, IX.* 2. *p.* 437. Praeter illa vero, quae Cicero inter lumina posuit sententiarum, multa alia & idem Rutilius, Gorgiam secutus, non illum Leontinum, sed alium sui temporis, cujus quatuor libros in unum suum transtulit, & Celsus, videlicet Rutilio accedens, posuerunt schemata. *Sed quis ille Gorgias, & quando vixit? Quinctilianus ait, illum eadem, qua Rutilium, aetate vixisse. Itaque, cognita Rutilii aetate, Gorgiae quoque aetas simul cognoscetur. Atqui Rutilius, ut statim demonstrabimus, sub Augusto, vel certe sub Tiberio vixit. Relinquitur ergo, ut Gorgias sit Rhetor Atheniensis, Ciceronis filii in declamando magister, sed paulo post patris jussu ab eo dimissus. Cicero filius Tironi, ad Div. XVI.* 21. *sic scribit:* De Gorgia autem quod mihi scribis, erat quidem ille in quotidiana declamatione utilis: sed omnia postposui, dummodo praeceptis patris parerem. διαῤῥήδην enim

enim ſcripſerat, ut eum dimitterem ſtatim. tergiverſari nolui, ne mea nimia σπουδὴ ſuſpectionem ei aliquam importaret. Deinde illud etiam mihi ſuccurrebat, grave eſſe, me de judicio patris dubitare. *Dimiſſionis cauſſam, a Cicerone non commemoratam, explicat Plutarchus Ciceron. p. 873. A.* Γοργίαν δὲ τὸν ῥήτορα αἰτιώμενος εἰς ἡδονὰς καὶ πότους περιάγειν τὸ μειράκιον, ἀπελαύνει τῆς συνουσίας αὐτοῦ —— τὸν μὲν Γοργίαν αὐτοῦ προσηκόντως ἐπισκώπτοντος, εἴπερ ἦν φαῦλος καὶ ἀκόλαστος, ὥσπερ ἐδόκει. *ubi pro* ἐπισκώπτοντος *ſcribendum eſt* ἐπικόπτοντος. *Nam Cicero non irriſit Gorgiam, ſed reprehendit ob mores diſſolutiores. Idem Gorgias etiam* Declamationes *ſcripſit, quas laudat Seneca Controv. I. 4. p. 113. ubi N. Faber, non alium, niſi Rhetorem noſtrum laudari, rectiſſime vidit. Ejusdem librum* περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἑταιρίδων *citat Athenaeus XIII. p. 567. A. 583. D. 596. F. Quanquam hic fortaſſe diverſus a Rhetore putandus eſt. Tale enim argumentum Grammatici tractare ſolebant, Rhetores non item. Hactenus de Gorgia.*

De Rutilii aetate non una eſt hominum eruditorum ſententia. Frobenius in praefatione, quam Rhetoribus a ſe editis praemiſit, & Glandorpius in Onomaſtico, illum Quinctiliani aetate floruiſſe dicunt. Sed utrumque deceptum eſſe mendoſa lectione Quinctiliani III. 1. p. 119. ſtatim oſtendemus. Voſſius de Hiſtor. Graec. II. 13. eum ſub Nerone ponit, additque, Calli-

linicum Sophistam, qui, Suida teste, scripsit πρὸς Λοῦπον περὶ τῆς κακοζηλίας ῥητορικῆς, *librum Lupi nostri filio inscripsisse. Verum sine ullo teste Rutilium Neroni aequalem facit, & in Callinici aetate non leviter errat, ut accurate demonstravit Jonsius de Scriptor. Hist. Philos. III. 14. p. 285. Fuit tamen, cum nos quoque in Vossii sententiam proniores essemus; cujus rei leve vestigium relictum est in annotatione nostra, p. 62. Burmannus ad Quinctilian. III. 1. p. 219. in medio relinquit, Rutilius sit, an ejus filius, ad quem Divi Fratres rescripserunt in* L. 6. D. de muner. & honor. *Sed dudum animadverterat Anton. Augustinus de Nomin. Pandect. p. 364. Divos Fratres non potuisse rescribere ad Rutilium, qui a Quinctiliano laudetur. Rursus Burmannus ad prooem. Lib. VI. p. 497. Rutilium eundem esse Rhetorem conjicit, cujus filiam duxerit Quinctilianus. Quae conjecturae nullo negotio refelluntur. Nam primum quis Rutilium, quem Quinctilianus dudum ante se vixisse significat, ad Antoninorum tempus demittat? Deinde non Rutilii, sed Tutilii filiam uxorem duxit Quinctilianus. Hicce Tutilius cum non solum Burmanno, sed aliis etiam errorem objecerit, breviter, quis fuerit, explicemus.*

Quinctiliani III. 1. p. 119. locus hic est: Scripsit de eadem materia non pauca Cornificius, aliqua Stertinius, non nihil pater Gallio: accuratius vero priores Gallione Celsus & Lenas,

nas, & aetatis noſtrae Virginius, Plinius, Rutilius. *Qui lecus ſi mendo careret, clarum eſſet, Rutilium Quinctiliani aetate vixiſſe. Enimvero Codices MSS. & editiones veteres, quas Burmannus & Gesnerus excuſſerunt, etiam MStus ex Hulſtiana bibliotheca in Leidenſem tranſlatus, pro* Rutilius *magno conſenſu legunt* Tutilius. *Veriſſime. Nam Rutilio nullus poteſt locus eſſe, ubi Rhetores, qui univerſam artem oratoriam complexi ſint, recenſentur. Commemorandus eſt inter eos, qui partem Rhetorices, tanquam de Schematibus, illuſtrarint. Atqui inter eos commemoratur, IX. 3. p. 455.* Haec omnia copioſius ſunt executi, qui non ut partem operis tranſcurrerunt, ſed proprie libros huic operi dedicaverunt; ſicut Caecilius, Dionyſius, Rutilius, Cornificius, Viſellius, aliique non pauci. Sed non minor erit eorum, qui vivunt gloria. *Quo loco, ſimul obſervari debet, rurſus Quinctilianum de Rutilio loqui, tanquam aetate ſua ſuperiore. Tutilius vero nobilis Quinctiliani tempore Rhetor fuit, qui quanta cum fama artem ſuam profeſſus ſit, intelligimus ex Martiale V. 56.*

Cui credas, Lupe, filium magiſtro,
Quaeris ſollicitus diu, rogasque.
Omnes Grammaticosque Rhetorasque
Devites, moneo: nihil ſit illi
Cum libris Ciceronis, aut Maronis.
Famae Tutilium ſuae relinquat.

ubi

ubi P. Scriverius etiam in Quinctiliano Tutilius *restituit pro* Rutilius, *cujus nullam rationem a novissimis hujus Rhetoris Interpretibus habitam esse miror. Hujus Tutilii filiam cum Quinctiliano matrimonio junctam fuisse, viri docti probabili ratione colligunt ex Plinio, ita scribente Quinctiliano, VI. Ep.* 32. Quamvis & ipse sis continentissimus, & filiam tuam ita institueris, ut decebat filiam tuam, Tutilii neptem. *Quae loca tametsi in promtu fuerunt Dodwello Annal. Quinctil.* §. 29. *tamen non modo vitiosam Quinctiliani scripturam* Rutilius *inepte defendit, sed inde etiam Plinium corrumpit, legere tentans*, Rutilii neptem. *C. Tutilii Hostiliani, philosophi Stoici, memoriam conservat lapis apud Muratorium Inscr. p. MXLII.* 1. *Satis de Tutilio: ad Rutilium redeamus.*

Confutatis aliorum de Rutilii aetate conjecturis, sequitur, ut sententiam nostram expromamus. Hic autem verum esse videmus, quod poëta ait, nos saepe fugientia captare, & in medio posita transvolare. Nam viri docti Rutilii aetatem conjecturis assequi conati sunt: ad Quinctiliani locum, qui, quando vixerit, plane & perspicue docet, animum non attenderunt. Quid, quaeso, sibi volunt illa verba jam supra laudata: multa alia Celsus, videlicet Rutilio accedens, posuit schemata? *Quis dicitur* alteri accedere? *Nempe is, qui sententiam alterius sequitur, probat. Exempla sunt apud ipsum Quinctilianum, IX. 4. p.* 457. Itaque accedam

dam in plerisque Ciceroni. *eod. libro p.* 482. Neque enim accesserim Celso. *Videndi ejus Interpretes ad VI.* 4. *Vellej. Paterc. I.* 8. libenter enim his, qui ita prodiderunt, accesserim. *Sic Davisius in Cicerone de Finib. I.* 6. *legebat :* Epicurus Democrito accedit, perpauca mutans. *Jam si Celsus accessit Rutilio, necesse est, Rutilium prius dixisse sententiam, atque adeo Celsum aetate antecessisse. Atqui Celsum sub Tiberio & Claudio floruisse constat. Certum igitur est, Rutilium sub Augusto, vel Tiberio vixisse. Nihil hac ratione liquidius & verius. Nec desunt alia, quae hanc ejus aetatem egregie confirment. Modo vidimus, eum a Quinctiliano Gorgiae aequalem vocari. Atqui Gorgias vixit sub Ciceronis senectutem, adolescentiamque Augusti. Alibi idem Quinctilianus, IX.* 3. *p.* 455. *illum medium ponit inter Caecilium, Dionysium, Cornificium, quos Augusti seculo floruisse scimus. Licet denique e scribendi genere, quod Rutilius secutus est, argumentum pro ejus aetate capere. Nihil hic sophisticarum argutiarum, in quibus Seneca, Plinius, & quicunque eos consecuti sunt, sibi tantopere placuerunt. Omnia simplicem & naturalem pulcritudinem habent, similem Tullianae, cujus imitandae studium aliquot locis etiam deprehendimus. De stilo Rutiliano sic judicat Barthius Adverf. LV.* 1. *p.* 2575. ea Latinitas, quae nequaquam vulgarem, sed aevo & eruditione vere Romanum scriptorem arguit. *Ceterum in antiquis & libris*

bris & saxis permulti non modo Rutilii Lupi, *sed etiam* Publii Rutilii Lupi *occurrunt*, *quos hic congerere nihil attinet. Apud Ciceronem frequens mentio est P. Rutilii Lupi, Tribunatu pl. & Praetura functi, & in bello civili partium Pompejanarum. Vide Manutium in Ep. ad Div. I. 1. Cujus filio si quis hunc libellum tribuere velit, etsi non intercedam, nihil tamen sine idoneo teste affirmem.*

Rutilius, ut Quinctilianus ait, ex quatuor Gorgiae libris unum fecerat. Nunc in duos divisus reperitur. Ex quo dubitatio nata est N. Fabro ad Senec. Contr. I. 4. p. 113. *sintne libri duo, quos superstites habemus, Rutilii, cujus Quinctilianus meminit. Sed mox ipse hanc divisionem rectius adscribit librariis; quae etiam sententia est Fr. Robortelli de artif. dicend. p.* 19. *& Vossii Inst. Orat. V.* 2. *p.* 232. *& de Rhetor. nat. cap.* 13. *p.* 341. *Sed Rutilius ex quatuor libris sic unum fecit, ut illum eadem opera contraheret. Quod nos ipse docet II.* 12. quid intersit, —— cognoscere poteris multo diligentius ex Graeco Gorgiae libro, ubi pluribus uniuscujusque ratio redditur. *Rutilianae vero Epitomae multa deinceps detraxit sive magistrorum fastidium, sive injuria temporum. Quantam illa jacturam fecerit, ex Quinctiliano intelligi potest, duodecim schemata laudante, IX.* 2. *p.* 437. *quorum nullum in exemplaribus nostris vestigium reperitur. Desunt etiam illa, quae Quinctilian.*

l.

l. c. p. 455. *habet :* Incredibile eſt, quod dico, ſed verum. ——— Aliquis hoc ſemel tulit, ego bis, ego ter. *quae ſunt exempla* ἀνθυποφορᾶς: *Item:* Longius evectus ſum, ſed redeo ad propoſitum. *quod eſt exemplum* διεξόδου. *Quae quamvis ſine Rutilii mentione laudentur, tamen ex eo ſumta eſſe, bene vidit A. Schottus ad Senec. Controv. I. 7. Negant etiam Robortellus l. c. Barthius ad Claudian. B. Gild.* 398. *& Gesnerus in praef. editionis ſuae, hunc libellum integrum ad nos perveniſſe. Barthii verba haec ſunt :* Libenter eo ſcriptore utor: ponit enim aliud agens lectas veterum ſententias. Utinam integer legendus; quae enim habemus excerpta ſunt mera. *Quae verba adſcripſimus, ut Barthii inconſtantiam notaremus. Nam qui hic bene judicat, multa libro deeſſe, Adverſ. XIII. 9. jactat,* Rutilium paucis paginis omnium fere figurarum theſaurum recluſiſſe.

Verbo hic refellenda eſt Iſ. Caſauboni opinio, quam prodidit annotatione, a nobis ad p. 114. *relata. Scilicet vir ſummus exiſtimaſſe videtur, Rutilium quidem Gorgiae praecepta oratoria vertiſſe, ſed in exemplis ſecutum eſſe aliorum, quae tum ferebantur, verſiones Latinas. De his verſionibus egregius eſt locus Quinctiliani X. 5. p.* 521. Vertere Graeca in Latinum veteres noſtri oratores optimum judicabant. Id ſe L. Craſſus in illis Ciceronis de Oratore libris dicit factitaſſe. Id Cicero ſua ipſe perſona frequentiſſime praecipit: quin etiam

libros Platonis atque Xenophontis edidit hoc genere translatos. Id Messalae placuit: multaeque sunt ab eo scriptae ad hunc modum orationes: adeo ut etiam cum illa Hyperidis pro Phryne difficillima Romanis subtilitate contenderet. *Quo loco lacuna est, quanquam manifesta, tamen a nemine animadversa. Quis enim Quinctilianum tam obliviosum credat, ut, ubi Graecorum oratorum versiones recenset, exempli, quod in hoc genere perfectissimum fuit, oblitus sit, memoret Platonis & Xenophontis libros a Cicerone Latine redditos, omittat, quae memorari maxime debebant, Aeschinis Demosthenisque orationes contrarias, ab eodem de Graeco conversas? Jam etsi e Quinctiliano clarum est, Graecorum oratorum Latinas versiones extitisse, recte tamen Barthius Advers. LV. 1. tum ejusdem Quinctiliani testimonio, tum stili aequabilitate docet, Rutilium nihil de illis versionibus sumsisse, sed unum omnia Latina fecisse. Vertit autem Rutilius Graecorum Oratorum exempla, non ut interpres, sed ut orator, nusquam verbum verbo reddens, nisi ubi vis schematis exprimenda esset. Nec aliter Graeca convertit Cicero, aut Aquila Romanus Alexandrum Numenium, aut alii alios, de quorum in vertendo licentia disputat Jac. Perizonius Diss. de Dictye Cretens. §. 10. Cum igitur Rutilii Latina non tam verbis, quam sententia cum Graecis conveniant, fieri facile potuit, ut aliquot Lysiae & Demosthenis loca, quae Rutilius ob*

ob oculos habuerit, me inter legendum fallerent.

Superest, ut, quibus praesidiis instructi ad Rutilium recensendum accesserimus, breviter exponamus. Varietates lectionum e tribus MSS. integris, & unius parvo fragmento habuimus. Primus Codex est Bibliothecae Laurentianae Mediceae in charta seculo XIV. scriptus: alter ejusdem Bibliothecae in membrana seculo XV. Fragmentum est Bibliothecae Riccardianae, manu recentiore exaratum, quod non nisi novem prioris libri paragraphos continebat. Horum Codicum variantes quam potuit fieri accuratissime excerpsit Vir eruditissimus, qui cum maxime, literarum bono, Mediceas opes explicat, A. M. Bandinius. Tertii Codicis nescio cujus diversae lectiones notatae erant in margine editionis Rhenanianae, quarum mihi pro humanitate sua copiam fecit Vir celeberrimus, Abrahamus Gronovius. Enimvero non tantum boni ad Rutilium venit ex tribus Codicibus MSS. quantum ex tribus editionibus antiquis, quarum singulae cum ex diversis Codicibus ductae sint, pro totidem Codicibus haberi debent. Accidit enim, ut Rutilius uno eodemque fere tempore ter in lucem prodiret, & Editorum quisque, alterius consilium ignorans, primam se Rutilii editionem dare putaret. Primus tempore fuit Nicolaus Roscius Ferrariensis, vulgo Zopinus, librarius Venetus, qui Rutilium cum Aquila Romano, e Codice, nuper, ut ait in dedicatione ad Al-

phonsum, Ducem Estensem, e Gallia translato, protulit Venetiis 1519. 8. *Titulus hic est:* P. Rutilius & Aquila Romanus, antiquissimi auctores. Alexander Perusinus ad lectores: Accipe, candidissime lector, hos libellos vere aureos. Quales sint, eorum brevitas demonstrabit. Hoc unum praeteriri nolo, Quintilianum, ubi agit de figuris, sine his auctoribus minime intelligi posse. *Biennio post Beatus Rhenanus, vir natus scriptoribus antiquis in lucem vindicandis, vel Joannes Frobenius, Rutilium edidit cum Aquila Romano, Julio Rufiniano, Sulpicio Victore, aliisque Rhetoribus, Basileae* 1521. 4. *Frobenius in praefatione ait, se Codicem, quem expressisset, vetustum illum quidem, sed prodigiosis mendis depravatum, a Beato Rhenano e Spirensi Bibliotheca accepisse. Vel sic tamen hanc editionem ceteris praeferendam esse, lectionibus inter se comparandis cognovi. Rhenani editionem repetiit Badius Ascensius Parisiis* 1528. 4. *quam Fabricius Bibl. Lat. T. I. p.* 799. *confundit cum Stephaniana, de qua mox dicemus. Ascensianam Parisiis in Bibliotheca Regia vidimus, sed non excussimus, quod nullum dum consilium inieramus Rhetorum ornandorum. Meram vero repetitionem Rhenanianae esse, inde conjicimus, quod non solum iidem Rhetores, sed eodem etiam ordine, quo in illa sunt, exhibentur. Rhenanianam editionem excepit Aldina Venetiis* 1523. *forma maxima, quae praeter Rutilium & Aquilam habet*

bet Chirium Fortunatianum, Prisciani exercitamenta, & rhetorica Aristotelis, Aphthonii, Georgii Trapezuntii, &c. sed caret Julio Rufiniano, quem Fabricius Bibl. Lat. T. III. p. 755. per errorem scribit, illa contineri. Verum etsi tres primariae editiones e totidem Codicibus ductae sint, tamen, si res ex vero aestimetur, & ipsae, & tres Codices, quos paulo ante recensuimus, non nisi unius Codicis vim & auctoritatem habent. Nam omnes ex uno exemplo fluxisse, planissime apparet non solum ex consensu in locis depravatis, sed multo magis ex lacuna I. 6. p. 21. quae in omnibus sine ulla varietate reperitur.

Adhuc Rutilius mendis quidem contaminatus prodierat, veruntamen ad librorum scriptorum fidem expressus. Sed mox ex officina ea, qua nulla veteres libros religiosius tractare solebat, tam deformatus exiit, ut Rutilium in Rutilio quaereres. Scilicet Robertus Stephanus Rutilium una cum Aquila Romano & Julio Rufiniano elegantissimis formis excudit Parisiis 1530. 4. (*alia exempla praeferunt annum* 1541.) *Praefatio Stephani magnificam habet promissionem:* Usi amicorum opera, Rutilium ita restituendum curavimus, ut praeter duo loca integrum eum dare nos confidamus. *Verum quisquis tandem est, cui Stephanus editionis curam delegarit, non boni viri fide cum Stephano egit, sed ingenio & doctrina, qua hominem valuisse pluribus documentis*

mentis patet, abusus est ad Rutilium, ejusque comites, Aquilam & Rufinianum, foedissime lacerandos & interpolandos. Ea tum erat de R. Stephani cura, fide, religione opinio, ut nemo unus dubitaret, quin integer demum Rutilius ex ejus officina prodiisset. Itaque ex eo tempore omnes non aliud, nisi Stephani exemplar, quod emendatissimum putarent, sibi exprimendum sumserunt. Ex Stephaniano eosdem Rhetores, vix verbo mutato, primus repetiit Seb. Gryphius Lugduni 1536. 8. (*alia exempla habent a.* 1542.) *Gryphianam editionem expressit Lovaniensis* 1551. 8. *Has editiones omnes nosmet ipsi vidimus, & diligenter inter se contulimus. Sed nulla nobis copia fuit Aldinae* 1533. 8. & *Argentoratensis* 1539. 8. *uni Fabricio memoratarum. De quibus tamen dubitabimus, dum nobis contigerit illas oculis usurpare.*

Sub finem ejus seculi Franciscus Pithoeus Rutilium, & quotquot reperire potuit Rhetores minores, in unum volumen conjecit, prodiditque Parisiis 1599. 4. *Auctor praefationis narrat, Pithoeum quidem Rhetores e vetustissimis optimisque Codd. innumeris locis auxisse & emendasse, sed typographos opus multis mendis inquinasse; immo autographa Pithoeana tam negligenter habuisse, ut inter eorum manus perirent. Quod de autographorum jactura dicit, in medio relinquo. Reliqua falso jactari, rebus ipsis deprehendi. Nam tantum abest, ut Pithoeus li-*

libris MSS. usus sit, ut ne veteres quidem editiones ad tres Rhetores, quos diximus, castigandos adhibuerit, praeter Aldinam, cujus ope pauca meliora fecit. Si quid praeterea novae lectionis inductum est, non e libris venit, sed e conjectura. Vitiosam editionem esse, non negarim. Sed operae nihil aliud, nisi superiorum editionum vitia repetierunt. Pithoeus potius accusandus est, qui, cum in manibus haberet integrae fidei exemplaria, tamen operis exscribendam dederit editionem Stephanianam turpissime interpolatam. Barthius ad Claudian. de Nupt. Honor. & Mar. 21. *Pithoeo fidem tribuit, qua etiam vitiosas librorum suorum lectiones expresserit : sed Adversf. LI.* 1. *in eodem fidem desiderat, ejusque editionem sine notis & adjectis mutationum rationibus pro manca habet. Sic ille secum pugnare solet.*

Multo meliorem Pithoeana Rhetorum editionem, si vita suppeditasset, daturus fuisset eximius ille Gronovianae disciplinae alumnus, Joannes Schultingius, quem hoc consilium agitasse, Graevius scribit Heinsio, Syllog. Epistol. T. IV. p. 46.

Ex eo tempore nemo extitit, qui in Rhetoribus castigandis aliquid studii poneret ante Jo. Matthiam Gesnerum, Germaniae decus, qui Rutilium, Aquilam & Rufinianum ex Pithoeana recensione subjecit Primis lineis artis oratoriae, *Jenae* 1745. 8. *adspersis nonnullis emenda-*

 da-

dationibus, quas in editionem nostram recepimus.

Novissime Argentorati 1756. 4. *Rhetores Pithoeani repetiti sunt cum notis Claudii Capperonnerii, editionem curante Phil. Christiano Rangio, qui etiam editiones Rhenanianam & Aldinam, quanquam negligentius, contulit, & conjecturas in Rutilium & Aquilam, quas vir quidam egregie doctus in margine editionis Rhenan. notarat, adjecit.*

Initio constitueramus uni Rutilio hanc operam navare. Nam Aquilam & Rufinianum, quos propter argumenti similitudinem Stephanus, Gesnerus, & alii Rutilio junxerant, non satis dignos, qui cum eo jungerentur, judicabamus. Verum cum cogitare coepissemus, utrumque parem cum Rutilio sortem in Stephaniana officina subiisse, mutato consilio, eos quoque ad antiquarum editionum fidem restituimus, Aquilam ad Venetam, Rhenanianam & Aldinam, Rufinianum ad solam Rhenanianam. In his recensendis nulla nobis a libris scriptis subsidia fuerunt; nec tanti videbatur, illa, cum nostra & amicorum molestia, conquirere.

Aquilam, diximus p. 140. *inferiorem esse tempore Antoninorum. Nunc addimus, eum superiorem esse aevo Constantini. Nam laudatur a Julio Rufiniano, qui sub Constantino vixit. Itaque multum fallitur Jac. Nic. Loënsis Epiphyll. III.* 16. *qui eum credit Maecenatis esse liber-*

bertum, Aquilam, qui, tanquam Notarum *auctor commemoratur a Dione Caſſ. LV.* 7. & *Iſidoro Orig. I.* 21. Orthographiam *Aquilae laudat Caſſiodorius de Orthograph. p.* 619.

Julii Rufiniani mentionem nusquam invenimus, niſi in inſcriptione veteri apud Maffejum Veron. illuſtrat. Part. I. p. 360. *n. XL.* & *Muratorium Inſcr. p. MXIX.* 2. *quae, quoniam & patris & filii memoriam praeclare illuſtrat, integra ſubjicienda videtur:*

TATIANI
C. IVLIO RVFINIANO
ABLABIO TATIANO C. V. RVFI
NIANI ORATORIS FILIO FISCI PA
TRONO RATIONVM SVMMARVM
ADLECTO INTER CONSVLARES IVDI
CIO DIVI CONSTANTINI LEGATO PRO
VINCIAE ASIAE CORRECTORI TVSCIAE
ET VMBRIAE CONSVLARI AE
MILIAE ET LIGVRIAE PONTIFICI
VESTAE MATRIS ET IN COLLE
GIO PONTIFICVM PROMA
GISTRO SACERDOTI HER
CVLIS CONSVLARI CAM
PANIAE HVIC ORDO SPLEN
DIDISSIMVS ET POPVLVS
ABELLINATIVM OB INSIGNEM
ERGA SE BENIVOLENTIAM ET RELI
GIONEM ET INTEGRITATEM EIVS STATVAM
CONLOCANDAM CENSVIT.

Ex hoc monumento Rufiniani cum aetatem, tum professionem intelligimus. Orator *accipiendus est rhetor ex cadentis Latinitatis consuetudine. Tres Titiani rhetores* oratores *vocantur a Capitolino Maximin. Jun.* I. *Cassiodor. de Instit. div. liter.* 25. *& in marmore apud Fabrett. p.* 208. *&* 700. *Endelechius, qui & ipse rhetor fuit,* orator *in subscriptione, quam in Taciti & Apuleji Cod. Florentino reperit Pichena, in Apuleji Cod. Vatic. Sirmondus ad Sidon. Apollin. IV.* 8. *Felix item* orator *in subscriptione Codd. Horatii, quam protulit Bentlejus praef. ad Horat. p.* 6. *Arusiani Messii* Elocutionum exempla *hunc titulum praeferunt:* Arusiani Messii V. C. Or. Comitis primi ordinis Quadriga, *&c. ubi* Or. *non in* Gr. *mutandum, ut sit* Grammatici, *sed explicandum* Oratoris, *ut Donatus in titulo Scholiorum in Terentium dicitur* V. C. Orator Urbis Romae. *Ex JCtis hujus significationis exempla dedit A. Augustinus ad Modestin. l. de Excus. p.* 1571. *Sunt quidem duo Ciceronis loca, Acad. I.* 2. *& de Orat. III.* 21. *ubi* orator *pro rhetore dicatur. Sed cum facilis in his vocibus librariorum lapsus fuerit, assentiar Zach. Pearcio, illa loca ad melioris aetatis normam castiganti. Vide eundem ad I. de Orat.* 62.

Reliqua hujus marmoris, etsi non ad patrem Rufinianum, sed ad filium pertineant, tamen paucis emendare & illustrare nihil vetat. Prima

vox

vox TATIANI *tollenda videtur: quam quadratarius, per errorem sculptam, reliquit, ne marmor deformaret.*

RATIONVM SVMMARVM *dicitur, qui* Rationalis summarum *in Notitia Dignitatum, & L. 7. Cod. Theodos. de jure fisci, T. III. p.* 413. *ubi vid. Jac. Gothofredum. Sic servi, qui rationes summae rei curabant, simpliciter* summarum *dicuntur, ut* primarum & secundarum, *actores partium primarum & secundarum. Lapis apud Murator. p.* MCCCCLXXXVIII. 4.

PATROCLO SVMMARVM
VLPIVS PRISCVS
ANIMAE MERENTI.

Quem Genitivum exemplis illustrat Hagenbuchius Epist. Epigraph. p. 523.

CONSVLARI AEMILIAE ET LIGURIAE. *Ex hoc loco emendanda est inscriptio utriusque Codicis, Theodosiani & Justinianei. L.* 1. *Cod. Theod. de Vectigal. T. I. p.* 421. *sic inscribitur:* Imp. Constantinus A. ad Junium Rufinum, Consularem Aemiliae. *L.* 4. *Cod. Just. eod. tit.* Imp. Constantinus A. ad Rufum, *vel, ut MSS. quidam,* ad Julium. *Scribendum ex marmoris fide:* Imp. Constantinus A. ad Julium Rufinianum. *& praeterea in Cod. Theod. plenius legendum:* Consularem Aemiliae & Liguriae. *praesertim cum Anianus etiam in exemplo suo le-*

legerit & Liguriae, *probante Gothofredo.*

CONSVLARI CAMPANIAE ——— POPULUS ABELLINATIVM. *Ex L.* 68. *Cod. Theod. de Decurion. T. IV. p.* 442. *etiam patet, Abellinatium civitatem fuisse sub Consulari Campaniae. Vide ibi Gothofredum.*

Historia critica Oratorum Graecorum, *quam Rutilio praemisimus, quomodo nata sit, & quo consilio scripta, suo loco dicetur. Tu, Lector, his fruere, & vale.*

ROBERTI STEPHANI PRAEFATIO.

Cum magnam orationi lucem afferre soleant habitus illi, & quasi figurae cum sententiarum, tum verborum, quae Graeci σχήματα vocant: eoque a Cicerone lumina orationis nominata sint: magno certe Dei beneficio factum esse judico, ut authores hi, quos tibi nunc damus, nostra denique aetate sint in Germania inventi: qui de figuris ita tractant, ut nemo mea sententia neque brevius, neque elegantius. in primis Rutilius Lupus, Gorgiam secutus, non illum Leontinum, sed alium sui temporis, ut ait Quintilianus. qui ita sententias Demosthenis, Lysiae, Lycurgi, aliorumque nobilium Graeciae oratorum Latine exprimit, ut Ciceronis aemulus fuisse, non solum imitator videatur. Enimvero egregius hic author ita corrupte editus adhuc erat, ut nemo esset, cum omnes tamen utilissimum, lectuque dignissimum judicarent, qui eum discipulis suis interpretari auderet. Quod nos cum animadverteremus, usi amicorum opera, ita restituendum vobis curavimus, ut praeter duo loca, quae tamen asteriscis notavimus, integrum dare nos Rutilium confidamus. Quod ne nos fingere arbitreris, exem-

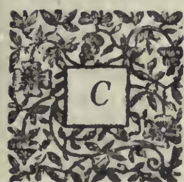
exemplo uno erimus contenti. reliqua tu perlegendo libro, cumque ante impressis conferendo facile cognosces. Igitur in schemate prosopopoeia, haec Hyperidis verba ita legebantur, *Quid si tandem, Judices, hanc causam ageremus? Atque ita divisit muliebrem personam, ut suum cuique opus atque officium distribueret. Ego hunc ostenderem, tui liberi ritu esse suo corpore ad lusum. Nonne vehementissime admiraretur, si quisquam non gratissimum munus arbitraretur. Virum se natum se depravato* &c.

Quae tu verba cum nostris confer: & mirabere tam difficili objecto scopo quantumvis acrem conjecturam potuisse collimare. Vale.

JO.

JO. MATTHIAE GESNERI PRAEFATIO.

Cum primas lineas artis oratoriae olim a me ductas, & instituendis exercitationibus non inutiliter a me & aliis adhibitas, recudi ante aliquot annos opus esset, rogatus a bibliopola sum, pinguiorem aliquanto reddere libellum uti vellem. Ego vero hanc non ultimam (utinam non solam!) ejus dotem arbitratus, quod brevis est, & doctori facultatem relinquit varie illum illustrandi: eam dotem imminuendam non putavi.

Ne tamen non satisfacerem non reprehendendo Bibliopolae desiderio, auctor ei fui, ut adjungeret veteres libellos, seu excerpta potius Rutilii Lupi, Aquilae Romani, & Julii Rufiniani, principum in illis Rhetoribus, quos Franciscus Pithoeus Parisiis MDXCIX. 4. *publicavit. Quod volumen adeo hodie rarum est, ut paucissimis studiosorum vel videndi illius copia contingat.* * *Merentur tamen triumvirorum, quos dixi, fragmenta, quae innotescant eloquentiae candidatis, si non propter praecipiendi subtilitatem, in qua re ipsi, & ipsi quoque capitales triumviri, Cornificius, Tullius, Fabius, facile vincuntur a Vossio: certe propter exempla, quae hic bene multa ex*

* Haec caussa est etiam, quod pluscula de his libellis nondum sunt relata in Lexica.

ex perditis postea notae bonae scriptoribus laudata, vel ab ipsis auctoribus e Graeco versa, excogitata denique, digna omnino sunt, quae familiaria fiant adolescentibus, & communi eruditorum usui pateant, cum caeteri illi Pithoeani Bibliothecis queant sine detrimento relinqui.

Hos igitur libellos, vel istas pretiosulas rhetorum antiquorum reliquias publicare tum visum est, non ut appendicem libelli mei, sed ut separatum, & illo nostro praestantius opusculum, quod tamen, qui vellent, una emere, circumferre una possent. Verum intercedere non potui, quo minus suum in ordinandis libellis consilium Bibliopola sequeretur.

Caeterum expressa est, quantum curare potui, Pithoeana lectio, illis exceptis locis, ubi manifestissimas quasdam mendas tolli aequum videbatur: in plerisque tamen potius emendandi rationem in margine indicavi. Numeros apponendos curavi, ut tanto commodius adhiberi & laudari possint hi libelli in posterum. Exemplorum sedes indicare ubique otium nostrum non ferebat. Factum illud tamen quibusdam in locis, quae dubium quiddam aut difficultatem habere videbantur. In aliis turpe non putavi fateri, si quid non assequerer: quam rationem si semper tenerent, qui libros antiquos edunt, ipsa illa professione literis prodessent, vel consolandis, qui sibi displicent, cum quaedam non intelligunt, vel aliorum studio ad conandum aemulationis stimulis accendendo. Scr. Gottingae, a. d. XXVIII. *Mart.* MDCCXLV.

HI-

HISTORIA
CRITICA
ORATORUM GRAECORUM.

HISTORIA CRITICA ORATORUM GRAECORUM.

Saepe & ipſe miratus ſum, & alios arbitror miraturos, quid ſit, quare Gorgias, cujus librum e Graeco vertit Rutilius, in ſumma exemplorum, quae decem Oratores Attici ſuppeditabant, copia, tamen permulta ſumſerit a Pythea, Demochare, Hegeſia, aliis, quos ceteri Rhetores vel negligebant, vel imitandos eſſe negabant. Cujus inſtituti cauſſas cum diligentius quaererem, digna mihi res viſa eſt, quae paullo altius repeteretur. Atque ita nata eſt Ora-

torum Graecorum hiſtoria: in qua conſcribenda hanc mihi legem dixi, ut, quorum memoriam Meurſius, Fabricius & Taylorus ſatis illuſtraſſent, eos verbo tantum, propter hiſtoriae ſeriem, attingerem, quorum hiſtoria parum explicata videretur, in iis ornandis diligentius verſarer. Nemo tamen putet, hic omnes Graeciae Oratores recenſeri. Nam ex mille, quos ante ſe fuiſſe dicit Demoſthenes de Coron. p. 555. aliisque Demoſthenem conſecutis, tanquam florem, delibavimus eos, quos, ſatis conſtat, aliquid literis mandaſſe, & apud poſteros Oratorum laudem tenuiſſe. Haec autem hiſtoria multo & uberior & accuratior futura eſſet, ſi Theopompi excurſus, quem, teſte Athenaeo IV. p. 166. D. in decimo hiſtoriae Philippicae περὶ τῶν Ἀθήνῃσι δημαγωγῶν fecerat, ad nos perveniſſet. Nunc, quod ille unus copioſe tradiderat, per ſcriptores multos tenuibus veſtigiis quaerendum fuit. In variis autem Oratorum aetatibus conſtituendis ducem ſecuti ſumus Ciceronem in Bruto 7. ſeqq. & de Orat. II. 22. 23. audemusque hanc hiſtoriam Ciceronis ſtudioſis, tanquam juſtum in illa loca commentarium, commendare.

Vera eloquentia ita propria eſt Athenarum, ut nullam Graeciae civitatem in illius gloriae ſocietatem admittant. Cicero Brut. 13. *Hoc autem ſtudium non erat commune Graeciae, ſed proprium Athenarum. Quis enim aut Ar-*

givum

givum oratorem, aut Corinthium, aut Thebanum ſcit fuiſſe temporibus illis? —— Lacedaemonium vero usque ad hoc tempus audivi fuiſſe neminem. Quem locum ob oculos habuit Vellejus Paterc. I. 18. *Una urbs Attica pluribus annis eloquentiae, quam univerſa Graecia, operibusque floruit, adeo ut corpora gentis illius ſeparata ſint in alias civitates, ingenia vero ſolis Athenienſium muris clauſa exiſtimes. Neque ego hoc magis miratus ſum, quam neminem Argivum, Thebanum, Lacedaemonium oratorem, aut dum vixit auctoritate, aut poſt mortem memoria dignum exiſtimatum.* Sic habet unicum illud exemplar Murbacenſe, e quo prolatus Vellejus eſt. Sed ejus editores, etiam Burmannus, non pro reliqua ſua religione, Lipſii conjecturam in textum invexerunt: *Una urbs Attica pluribus annis eloquentia, quam univerſa Graecia, uberiusque floruit.* Noli dubitare, quin Vellejus ſcripſerit: *Una urbs Attica pluribus ſanae eloquentiae, quam univerſa Graecia, operibus effloruit. Sanam eloquentiam* opponit corruptae Aſiaticorum, ut Cicero l. c. *ita peregrinata tota Aſia eſt, ut ſe externis oblineret moribus, omnemque illam Atticae dictionis quaſi ſanitatem perderet.* ubi Lambinus MSti auctoritate bene expungit gloſſam *ſalubritatem*, quicquid dicat membranarum ſuarum mancipium, Gruterus. Mox Cicero: *Rhodii ſaniores & Atticorum ſimiliores.* Idem de opt. gen. dic. 3. *imitemur*

los potius, qui incorrupta sanitate sunt, quod est proprium Atticorum, quam eos, quorum vitiosa abundantia est, quales Asia multos tulit. Auctor Dialog. de Orator. 25. *omnes tamen eandem sanitatem eloquentiae ferunt.* Vid. Interprett. ad Petron. 2. Viguit Athenis eloquentia circiter centum & quinquaginta annos, &, fracta populi libertate, ipsa quoque concidit, libertatis socia & alumna. Ex eo tempore ejus studium invasit populos per Asiam, Rhodios item, & aliarum insularum cives: unde extitit discrimen Oratorum Asianorum, Rhodiorum & Atticorum, de quo vide Ciceronem Brut. l. c. & Quinctilian. XII. 10. p. 623.

Prima eloquentiae aetas fuit sub THEMISTOCLE, CIMONE, PERICLE, ALCIBIADE, THUCYDIDE. Cicero Brut. 7. de Orat. II. 23. Quam aetatem, fuerunt, qui non ordine tantum, sed etiam excellentia primam existimarent. Plutarchus Demosthenem ait in ejus Vita p. 852. B. dignum esse, qui reponatur οὐκ ἐν τῷ κατὰ Μοιροκλέα καὶ Πολύευκτον καὶ Ὑπερείδην ἀριθμῷ τῶν ῥητόρων, ἀλλ' ἄνω μετὰ Κίμωνος καὶ Θουκυδίδου καὶ Περικλέους. Themistoclem & Cimonem nihil literarum monumentis mandasse, satis constat. Pericles & Alcibiades num quid scriptum reliquerint, dubitatur. Cicero altero loco dicit, *utriusque scripta constare*, altero, *Periclis quaedam scripta ferri.* At Plutarchus in Pericle p. 156. C. & Pseudo-Plutarchus de Vit. X. Orat. p. 832. D. quic-

quicquam a Pericle ſcriptum eſſe negant. Equidem acceſſerim Quinctiliano, quicquid ſub Periclis nomine venditatum eſt, commentitium judicanti, III. I. p. 118. De Alcibiade vero, Pſeudo-Plutarchus l. c. cum Cicerone ſentit, eique ſcriptas orationes tribuit. Sed de his quoque idem, quod de Pericleis, dicendum. Nec aliter judicarunt veteres dicendi magiſtri, tanquam Sopater Prolegomenis in Ariſtidem: Τρεῖς φοραὶ ῥητόρων γεγόνασιν· ὧν ἡ μὲν πρώτη ἀγράφως ἔληγεν, ἧς ἐστι Θεμιστοκλῆς, καὶ Περικλῆς, καὶ οἱ κατ' ἐκείνους ῥήτορες. Alcibiadi multi ſcriptores eloquentiae laudem tribuunt, ipſe etiam oratorum princeps, Demoſthenes adv. Mid. p. 139. καὶ λέγειν ἐδόκει πάντων, ὥς φασιν, εἶναι δεινότατος. ubi ſimul obſerva illud ὥς φασιν, quod additurus non fuiſſet, ſi de ejus in dicendo facultate e ſcriptis orationibus exiſtimare potuisſet. Theophraſtus apud Plutarch. Polit. praec. p. 804. A. narrat, Alcibiadem, dum in orando verba & ſtructuras elegantiores quaerebat, aliquando haeſitaſſe. Nec tamen verſus Eupolidis, relatus a Plutarcho in Alcibiad. p. 196. E. & Gellio I. 15. Λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν, de Alcibiade accipiendus erat ab H. Stephano Theſ. L. Gr. v. Λαλέω, & P. Weſſelingio ad Diodor. Sic. T. I. p. 595. ſed de Phaeace, oratore, ut Plutarchi contextus facile docet. Thucydidem Cicero inter oratores refert propter orationes hiſtoriae intextas. Male Simſonus Chron. ad a. 3534. & Fabricius

Bibl. Gr. Vol. I. p. 834. intelligunt Thucydidem, Melesiae F. Periclis in republica gerenda adversarium: quem quis unquam retulit in numerum Oratorum? Thucydidi, Pericli & Alcibiadi suppar aetate est Nicias, quem Oratorum catalogo inseruit Fabricius Bibl. Gr. Vol. IV. p. 485. laudans Clementem Alexandr. Strom. VI. p. 748. Νικίας ἐν τῷ πρὸς Λυσίαν ὑπὲρ παρακαταθήκης· Τὴν μὲν παρασκευὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἀντιδίκων ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες δικασταί. Enimvero, Niciam non eloquentia, sed opibus & fortunis sibi viam ad honores munivisse, docet Plutarchus in ejus vita p. 524. D. Itaque ille ex Oratorum catalogo expungendus, & in Clemente nomina sic transponenda: Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Νικίαν ὑπὲρ παρακαταθήκης. Quae ex hac oratione citantur, etiam occurrunt in Lysiae Or. de Aristophan. bonis p. 331. Vide Taylorum ad Aeschin. adv. Ctesiphont. init.

Hos Oratores, ut Cicero ait, *consecuti sunt Critias, Theramenes, Lysias*. CRITIAE, unius ex XXX. tyrannis, satis nota historia. THERAMENEM uno deliberativo genere valuisse, scribit Auctor Prolegomenorum in Aphthonium, Bibl. Coisl. p. 594. quem Langbaenius ad Longin. p. 17. MSti fidem secutus, Troilum Sophistam vocat. Hunc autem puto de Theramene non ex scriptis orationibus judicasse, sed tantum audivisse, ut de se fatetur Cicero. *Declamationes*, & alia rhetorica a Theramene scri-

scripta dicit Suidas in v. Quae omnia a recentioribus Sophistis ficta videntur. Recte enim Quinctilianus II. 4. p. 76. *Fictas ad imitationem fori consiliorumque materias apud Graecos dicere, circa Demetrium Phalerea institutum fere constat.* Plura de Theramene Cl. Taylorus in Lysiae Vit. p. 44. Sed hic Cicero, saltum faciens a Theramene ad Lysiam, plures omittit, quorum partim illustris est memoria, ut ANTIPHONTIS RHAMNUSII, partim obscura & in vetustatis tenebris latens. Lysiae aetatem qui praecesserint, vel attigerint, fere hi sunt:

CEPHALUS. De eo Suidas ita: Κέφαλος, Ἀθηναῖος, ῥήτωρ καὶ δημαγωγὸς, ὃς πρῶτος προοίμια καὶ ἐπιλόγους συντέθεικε. γέγονε δὲ ἐπὶ τῆς ἀναρχίας. Κέφαλος δὲ οὗτος ἔσχε θυγατέρα τὴν Οἴνην. Hanc filiam Charopi in matrimonium collocatam esse, ex Philochoro scribit Harpocration v. Οἰνῆθεν. Cephalum, ut virum probum, patriae amantem, & auctoritate, quam bonis artibus peperisset, excellentem, laudant Andocides de Myster. p. 19. Demosthenes de Cor. p. 555. & Dinarchus adv. Demosth. p. 95. Itaque facile credam Scholiastae Aristophan. Eccles. 248. alium esse, quem ibi Comicus perstringit. Morum integritatis tantam fiduciam Cephalus habuit, ut, narrante Aeschine adv. Ctesiph. p. 440. ausus sit cum Aristophonte Azeniensi contendere, uter aetatem egerit honestius. Recentior, nec orator, sed dicendi ma-

giſter, vel Sophiſta, videtur Cephalus ille, cujus ἐγκώμιον Λαγίδος τῆς ἑταίρας laudat Athenaeus XIII. p. 592. C. Neque enim Oratores illi veteres in ludicris argumentis verſari ſolebant. Scimus quidem, Helenam ab Iſocrate eſſe laudatam. Sed Iſocrates non tam Orator, quam Sophiſta fuit. Reliqua de Cephalo habet Taylorus in Lyſiae Vit. p. 31.

ARCHINUS, ex Coele, Thraſybuli in libertate vindicanda adjutor. Funebrem ejus orationem laudat Plato Menex. p. 403. A. ex qua multa in Panegyricum ſuum derivavit Iſocrates, teſte Photio Cod. CCXL. p. 1458. Ex eadem oratione ſumtum videtur, quod citat Clemens Alex. Strom. VI. p. 749. Πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ὀφείλεται ἀποθανεῖν ἢ πρότερον, ἢ εἰς ὕστερον. Archini nomen reſtituendum Suidae v. Ἰσοκράτης. —— διδάσκαλος δὲ Γοργίας. οἱ δὲ Τισίαν φασὶν, οἱ δὲ, Ἐργῖνον. Repone Ἀρχῖνον. Cetera, quae de hoc Oratore dici poſſent, occuparunt Valeſius ad Harpocrat. p. 253. & Taylorus in Lyſiae Vit. p. 51. Ἀρχίνους vocatur a Pſeudo-Plutarcho Vit. X. Orat. p. 832. D. & Suida v. Σαμίων. Sed Taylorus l. c. & Lect. Lyſiac. c. VII. malit Ἀρχῖνος. Minus recte. Nam in his nominibus triplex forma uſitata, Ἀρχίνος, Ἀρχίνους, Ἀρχῖνος. Sic *Euthynous* Cicero Tuſc. Diſp. I. 48. *Euthynus* alii. Ἀλφῖνος & Ἀλφίνους promiſcue Pſeudo-Plutarchus l. c. p. 848. D. & 849. B. Ἀντίνος & Ἀντῖνος Pauſan. p. 617. 618.

618. Πασίνȣς Isocrates & Harpocrat. Πασῖνος Suid. *Callinus*, elegiaci carminis auctor, a Terentiano Mauro de Metr. p. 2421. *Callinous* dicitur, non metri necessitate, ut quidam scripserunt, sed quod haec etiam forma usitata esset. Nam & in soluta oratione *Callinoum* vocat Marius Victorinus Art. Gramm. III. p. 2555. *Alcinus* & *Alcinous* promiscue passim. Vide Dukerum ad Thucyd. III. 70. Haec contractio Graecis etiam placuit in nominibus appellativis. Hesychius: Κακόνος. κακονοῶν. Idem: Λασῖνος. ἄφρων, ἐπιλήσμων. Quanquam intelligo, non magnam in talibus esse Hesychii auctoritatem. Numero quidem plurali κακόνοι & εὖνοι Atticos dixisse, docet Marklandus V. C. ad Lysiae Orat. XVIII. p. 578.

Androcles, Pitthensis, acer status popularis vindex, & Alcibiadis adversarius, de quo luculentus locus est Thucydidis VIII. 65. Produxit testes, qui Alcibiadem Hermarum mutilatorum accusarent. Plutarch. Alcibiad. p. 200. D. Ejus etiam mentio apud Andocidem de Myster. p. 4. Laudatur ab Aristotele Rhetor. II. p. 500.

Sophocles, diversus a Tragico, unus ex Προβȣ́λοις, sive Decemviris, qui ante Quadringentos creati sunt cum summa potestate legibus scribendis. Vid. Aristotel. Rhet. III. p. 748. & Vales. ad Harpocrat. p. 181. Eundem esse puto, qui inter XXX. Tyrannos commemo-

moratur a Xenophonte Hellen. II. p. 461. B. Ejus orationem *pro Euctemone* laudat Aristoteles Rhetor. I. p. 246.

CLEOPHON, turbulentus demagogus, & similis Hyperbolo & Cleoni, quibuscum saepe jungitur. Cicero de Republica, apud Augustin. de C. D. II. 9. *Quem illa* (Comoedia) *non attigit, vel potius quem non vexavit? cui pepercit? Esto: populares homines, improbos in republica, seditiosos, Cleonem, Cleophontem, Hyperbolum laesit.* Plutarchus Polit. praec. p. 805. C. Φαῦλον ἄνθρωπον, ἀπονοίᾳ δὲ καὶ δεινότητι πεποιημένον ὑφ' αὑτῷ τὴν πόλιν, οἷος ἦν Κλέων Ἀθήνησι καὶ Κλειτοφῶν. Repone Κλεοφῶν. Aristides Platon. II. p. 176. Φαίνειν, ἐνδεικνῦναι, δημεύειν, ὥσπερ Κλέωνα, καὶ Κλεοφῶντα, καὶ Ὑπέρβολον. Alia loca, in quibus iidem demagogi jungantur, indicat magnus Hemsterhusius ad Lucian. Timon. p. 145. Cleophontem in transcursu exagitat Aristophanes Ran. 690. seqq. sed Plato integra Comoedia, quae *Cleophontis* nomine inscripta erat, ejus improbitatem notavit. Eam, praeter alios multos, laudat Grammaticus Sangermanensis MS. Ἀργύρεια, πληθυντικῶς, οὐχ ἑνικῶς. Πλάτων Κλεοφῶντι. & Lexicon Sangermanense MS. Ἀπαρτὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου. Πλάτων Κλεοφῶντι· Ἀλλ' αὔτ' ἀπαρτὶ τἀλλότρι' οἰχήσει φέρων. Sed & Tragicus Euripides eum perstrinxisse creditur Orest. 902. seqq. Scholiastes ita: θέλει δὲ εἰπεῖν Ἀθηναῖον οὐκ Ἀθηναῖον ὄντα αὐτὸν, ἀλλὰ νόθον πο-

πολίτην, παρόσον Θρᾷξ ἦν ἐκ Δελφῶν ὁ Κλεοφῶν. ubi Palmerius Exercit. in Auct. Gr. p. 773. infeliciter conjicit ἐκ Δευέλτου, non videns, ἐκ Δελφῶν vitiosam esse scripturam nominis Κλεοφῶν, atque adeo litura sanandam. Cleophontis orationem *adversus Critiam* laudat Aristoteles Rhetor. I. p. 54. Plura Perizon. ad Aelian. V. H. XII. 43. Wesseling. ad Diodor. Sicul. XIII. p. 583. & Taylorus in Lysiae Vit. p. 43.

Aristophontes. Tres Aristophontes in horum temporum monumentis occurrunt. Quos cum vir summus, If. Casaubonus ad Theophrast. Char. 8. confuderit, & P. Burmannus, eos distinguere conatus, ad Quinctilian. V. 12. p. 452. nihil expedierit, age, quomodo discernendi sint, breviter doceamus. Primus est Azeniensis, a Quadringentis legatus ad Lacedaemonios missus Olymp. XCII. 1. Thucydid. VIII. 86. Idem Archonte Euclide Olymp. XCIV. 1. legem scripsit, ne quis civis haberetur, nisi qui matre libera natus esset. Carystius apud Athen. XIII. p. 577. B. Perizon. ad Aelian. V. H. XIV. 3. Taylor. in Lysiae Vit. p. 55. & Corsinus Fast. Att. Tom. III. p. 275. Iphicratem & Timotheum proditionis accusavit; ex quo intelligitur, eum vitam ultra Olymp. CVI. 1. extendisse. Dinarchus adv. Demosth. p. 92. adv. Philocl. p. 110. Plutarch. de Exil. p. 605. E. Polit. praec. p. 801. F. & Cel. Wesseling. ad Diodor. Sicul. XVI. p. 98. Inter viros

ros eloquentiſſimos refertur a Demoſthene adv. Leptin. p. 55. ubi Taylorus reliqua Demoſthenis & Aeſchinis loca, quae ad eum pertineant, collegit. Ex more Athenienſium, quo filius avi nomen gerebat, conjicere licet, Ariſtophontis patrem fuiſſe Demoſtratum, oratorem, quem memorat Plutarchus Alcibiad. p. 200. B. & Nicia p. 531. D. filium Ariſtophontis, Demoſtratum, cujus mentionem facit Xenophon Hellen. VI. p. 590. B. —— Alter Ariſtophon, quem cum Azenienſi confundit Ulpian. in Demoſthen. de Cor. p. 530. Colyttenſis, orator & ipſe, quo ſeneſcente florere incepit Demoſthenes. Pſeudo Plutarchus l. c. p. 844. D. & Libanius Tom. I. p. 436. C. Crebra ejus mentio apud Demoſthenem, tanquam de falſ. leg. p. 217. de Coron. p. 494. adv. Timocrat. p. 368. & aliis locis. Scribae munere apud eum functus eſt Aeſchines, teſte Anonymo ſcriptore Vitae Aeſchinis. Quanta hominis potentia in republica fuerit, cognoſci poteſt ex fragmento, quod ex Hyperidis adverſus eum oratione affert Scholiaſtes Platonis ineditus: Ὑπερείδης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοφῶντος· Οἶδε γὰρ αὐτῷ δεδομένην ἄδειαν καὶ πράττειν καὶ γράφειν, ὅ, τι ἂν ἐμβραχὺ βούληται. Eandem orationem citant Pollux VII. 11. & Grammaticus Sangermanenſis MS. Μοιχίδιον, τὸ ἐκ μοιχοῦ γεγεννημένον. Ὑπερείδης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοφῶντος. —— Tertius Ariſtophon eſt Archon Eponymus Olymp. CXII. 2. Vide Diodor. Sicul. XVII. p. 208. & ibi Weſſeling. item Corſin. Faſt. Att. Tom. IV. p. 44. Hunc

a

a Colyttenſi diverſum eſſe, clarum eſt ex Demoſthene de Coron. p. 531. ubi Colyttenſem mortuum dicit. At hic illum ipſum annum, quo habita eſt oratio *de Corona*, ſuo nomine ſignabat. Erunt fortaſſe, qui Archontem etiam in Oratorum numero ponant, ſecuti Theophraſtum Char. 8. προσδιηγήσασθαι δὲ καὶ τὴν ἐπ' Ἀριστοφῶντος ποτὲ γενομένην τοῦ ῥήτορος μάχην. Verum, niſi aliis teſtimoniis confirmetur, Archontem oratorem fuiſſe, potius in hanc partem inclinem, ut vocem ῥήτορος ab iis, qui Archontem cum Oratoribus confunderent, temere intruſam putem.

ANDOCIDES & PHAEAX. Horum Oratorum hiſtoriam, ob cauſſas, mox intelligendas, conjungamus. Sed ante quaedam removenda ſunt, quae officere huic diſputationi, & vim ejus minuere poſſent. Extant Vitae X. Oratorum, quas, qui ex Lampriae catalogo librorum Plutarcheorum didicerant, Plutarchum ejusdem argumenti librum ſcripſiſſe, re non explorata, Plutarchi nomine proſcripſerunt. Nam librum, qui nunc ſupereſt, non eſſe a Plutarcho ſcriptum, tam evidens & perſpicuum eſt, ut Jonſius de Scriptor. H. Ph. III. 6. p. 234. ejus rei demonſtratione ſuperſedere potuiſſet. Hunc librum, multis omiſſis, nonnullis adjectis, pleriſque aptius diſpoſitis, ut opus ſuum, in Bibliothecam intulit Photius, Cod. CCLIX & ſeqq. At qualis tandem liber eſt? Plenum

frau-

fraudis, mendaciorum, errorum dicit Taylorus Lect. Lysiac. V. & VI. ad Demosthen. adv. Midiam init. & ad Aeschinem adv. Ctesiph. init. tot convicia congerens in libri scriptorem, ut cupiditas quaedam, quae a tali re procul removenda erat, facile animadvertatur. Ego vero, hoc scriptore saepe multumque tractando, cognovi, cognitumque confirmo, me, quamvis quaerentem, quae in malae fidei suspicionem vocarem, ne levissimum quidem fraudis vestigium reperisse. Itaque huic scriptori summam fidem tribuo, summum veri studium. Sed idem fateor, mediocrem in eo judicandi facultatem fuisse. Nam ejusdem nominis scriptores saepe confundit, ut in vita Antiphontis: quanquam ille error ei communis est cum Philostrato. Cumque omnia tam perturbate scripta sint, nihil ut suo loco dicatur, verissimum puto, quod dudum suspicatus sum, mera esse Excerpta, nullo vel ordine, vel delectu facta, ex Hermippo, Caecilio, Dionysio Halicarnassensi, qui saepe laudantur, aliisque deperditis Vitarum scriptoribus. Taylorus, meliore rerum ordine, qui apud Photium est, inductus, Photium libri auctorem esse credit, Plutarchum nihil nisi Photiana compilasse, & erroribus auxisse. Quod sane miror, non dicam Tayloro, recti judicii & praestantis doctrinae viro, sed vel mediocriter docto, in mentem venire potuisse. Nam primum omnia sunt pleniora & exquisitiora apud

pud Plutarchum, ut facile videbit, qui ejus v. c. in Lycurgo ubertatem cum Photiana jejunitate contulerit: multa etiam veterum ſcriptorum teſtimoniis confirmata, quae Photius, ut faſtidio ſeculi, quo vivebat, occurreret, praetermiſit. Deinde Plutarchea certum habent vetuſtatis indicium, quippe in quibus nullus ſcriptor, qui Dionyſio Halicarnaſſenſi poſterior ſit, laudatus reperiatur. At quales in Photiana acceſſione laudantur? Ariſtides, Libanius, Paulus Germinus, Aſpaſius. His praemiſſis, videamus, an Taylorus recte Plutarcho fidem abrogarit in Andocidis hiſtoria enarranda. Plutarchus, vel, ſi malis, Pſeudo-Plutarchus ita: Ἀνδοκίδης Λεωγόρου μὲν ἦν πατρὸς, τοῦ θεμένου ποτὲ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνην Ἀθηναίοις. Atqui avus Andocides pacem fecit cum Lacedaemoniis, non pater Leogoras, ut ipſe Andocides teſtatur de Pace p. 24. confirmatque Aeſchines de falſ. legat. p. 302. Ergo Pſeudo-Plutarchus manifeſtus erroris tenetur. Sed quomodo, qui ſe Andocidis orationes legiſſe fateatur, in re tam clara errare potuit? Aequius erat, culpam in librarios conferre, & ſuam ſcriptori manum hoc modo reſtituere: Ἀνδοκίδης Λεωγόρου μὲν ἦν πατρὸς, τοῦ Ἀνδοκίδου, τοῦ θεμένου &c. —— Andocides genus ducebat a *Mercurio*, ut Pſeudo-Plutarchus & Photius ſcribunt; ab *Ulyſſe*, ut verus Plutarchus Alcibiad. p. 201. E. & Suidas v. Ἀνδοκίδης, omnes Hellanicum teſtem laudantes. Iterum vanus & mendax Pſeudo-Plutarchus. Sed hic quoque laboranti

** ** ſuc-

ſuccurramus. Propior generis auctor Ulyſſes erat, remotior Mercurius. Ulyſſem a Mercurio per matrem originem ducere, liquet ex Ovidio Met. XIII. 146. quem locum ipſe Taylorus laudavit. Ac fuit opinio tam vulgaris, Ulysſem ex Mercurii poſteris eſſe, ut numi gentis Mamiliae, quae originem ſuam ad Ulyſſem referebat, in altera parte Mercurii caput, in altera Ulyſſem exhibeant. Vide Vaillantium de Numis Familiarum in hac gente, quem ad Ovid. laudat Burmannus. Sed quid eſt, quare Pſeudo-Plutarchus Mercurium potius commemoret, quam Ulyſſem? In promtu eſt ratio. Clarius ſic apparebat Andocidis cognatio cum Cerycibus, qui a Ceryce, Mercurii filio, orti credebantur. —— Sequitur apud Pſeudo-Plutarchum: παρεχειρείσθη ποτὲ μετὰ Γλαύκωνος, σὺν ναυσὶν εἴκοσι Κερκυραίοις βοηθήσων, διαφερομένοις πρὸς Κορινθίους. In his ſecutus eſt Thucydidem I. 51. ex quo patet, expeditionem illam ſuſceptam eſſe Olymp. LXXXVI. 1. cum Andocides ageret aetatis annum 33. At Taylorus contendit, hujus claſſis imperium fruſtra ad Andocidem referri, quem nullam unquam militiae partem attigiſſe dicat Lyſias adv. Andocid. p. 125. οὐδεπώποτ᾽ ἐκ τῆς πόλεως ἐστρατεύσατο, οὔτε ἱππεὺς, οὔτε ὁπλίτης, οὔτε τριήραρχος, οὔτ᾽ ἐπιβάτης. Hic mihi non alia, niſi haec, parata eſt reſponſio: Andocidis hiſtoriam parum cognitam fuiſſe orationis auctori. Nam Criticos veteres dubitaſſe, an Lyſiae ſit oratio, Harpocration non uno loco oſtendit. Et vero alia

alia de Andocide in hac oratione dicuntur, quae nullo modo inter ſe cohaerent, v. c. p. 117. dicitur opes ſuas minuiſſe, & inter delatores diviſiſſe, contra p. 127. tam opulentus eſſe, ut reipublicae inopiam, ſi voluiſſet, ſublevare potuiſſet. Teneamus igitur id, quod etiam Dukerus V. C. ad Thucydid. tenet, Andocidem, oratorem, claſſi praefuiſſe. Nam quod Taylorus Andocidem avum intelligit, minus bene computavit tempora, nec ſenſit, ſe ſeni octogenario claſſis praefecturam deferre. —— Pſeudo-Plutarchus quinque Andocidis orationes recenſet 1, περὶ μυστηρίων. 2, περὶ καθόδου. 3, περὶ ἐνδείξεως. 4, ἀπολογίαν πρὸς Φαίακα. 5, περὶ τῆς εἰρήνης. Photius, nactus tale Andocidis exemplar, quale nunc ſupereſt, deſerto duce ſuo, quatuor tantum recenſet, 1, περὶ μυστηρίων. 2, περὶ καθόδου. 3, περὶ εἰρήνης. 4, κατ' Ἀλκιβιάδου. At Taylorus iterum erroris accuſat Pſeudo-Plutarchum, qui orationem περὶ ἐνδείξεως diverſam fecerit ab illa περὶ μυστηρίων. Valeſius quoque ad Harpocrat. p. 85. unam eandemque orationem eſſe putabat: ſed mox repudiat hanc opinionem. Recte. Nam nihil impedit, quo minus Andocides, agitans multos, a multisque viciſſim agitatus, plures περὶ τῆς ἐνδείξεως orationes habuerit. Si quis vero ex eo, quod Photius quatuor tantum legit, totidem, nec plures, ab Andocide ſcriptas putet, egregie fallatur. Orationum deliberativi generis non niſi una περὶ εἰρήνης nunc ſupereſt;

cujus γνησιότητος tametſi olim Dionyſius & Harpocration, noſtra aetate Taylorus l. c. & Marklandus ad Aeſchin. de falſ. leg. p. 302. in dubium vocarunt, tamen vetuſtiſſimus Grammaticus libro *de ſcriptorum furtis*, quem Clemens Alexandrinus, nihil ſimilem furti actionem veritus, compilavit Strom. VI. p. 747. illam, ut Andocidis, agnovit & laudavit. At veteres Grammatici plures hujus generis laudant. Grammaticus Sangermanenſis MS. Εὐωχεῖν, ἀντὶ τοῦ εὐωχεῖσθαι. Ἀνδοκίδης συμβουλευτικοῖς. Photius Lex. MS. Ναυκρατίαν. Ἀνδοκίδης συμβουλευτικῷ. Neutra vox in Or. *de Pace* reperitur. Plutarchus Themiſtocl. p. 128. C. laudat Andocidem ἐν τῷ πρὸς τοὺς ἑταίρους. niſi ibi epiſtola intelligenda ſit, ſcripta ad Piſandri in ſtatu populari evertendo ſocios, qui proprie ἑταῖροι appellabantur. Vid. Thucydid. VIII. 48. 65. & Taylor. in Lyſ. Vit. p. 37. Ex deperdita oratione etiam ductum eſt, quod habent Scholiaſt. Ariſtoph. ad Veſp. 1001. & Scholiaſt. Lucian. ad Timon. p. 142. Περὶ Ὑπερβόλου λέγειν αἰσχύνομαι· οὗ ὁ μὲν πατὴρ ἐστιγμένος ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ ἀργυροκοπείῳ δουλεύει τῷ δημοσίῳ· ὡς δὲ ξένος ὢν καὶ βάρβαρος λυχνοποιεῖ. Sed multo major contentio exoritur de Oratione *adverſus Alcibiadem*, quam Taylorus, omnibus ingenii & doctrinae praeſidiis adhibitis, ab Andocide ad Phaeacem traducere conatur. Excutiamus ſingulas ejus rationes, quas *minime contemnendas* vocat Pierſonus ad Moerid. Atticiſt. p. 332. immo quibus,

bus, quod volebat, persuasisse videtur summo Hemsterhusio ad Thom. Mag. p. 810. i, Disceptatur in hac Andocidis oratione, quis ex tribus, Nicia, Alcibiade, & Andocide, ostracismo in exilium sit ejiciendus. Hic statim Andocidi minus convenit cum Plutarcho, qui in Alcibiad. p. 196. E. rem ita narrat: Alcibiadem juvenem, cum ad rempublicam accessisset, adversarios habuisse Niciam & Phaeacem, alterum senem & bello clarum, alterum juvenem, nobilem, & satis facundum, cujus etiam extet Oratio *adversus Alcibiadem.* Horum potentiae cum populus invidisset, excitasse Hyperbolum, ut uni ex tribus exilium irrogaret. Sed Alcibiadem, re communicata cum Nicia, vel, ut alii tradant, cum Phaeace, exilium in Hyperbolum, nihil tale cogitantem, vertisse. Sic Plutarchus in Alcibiade: sed in Nicia p. 530. D. eandem rem paullo aliter refert: Exilium duobus tantum, Niciae & Alcibiadi, destinatum fuisse, sed eos, sociatis factionibus, Hyperbolum expulisse. Theophrastum quidem, quem de hoc certamine in libris περὶ νόμων scripsisse, ex Schol. Luciani ad Timon. p. 142. intelligimus, pro Nicia nominare Phaeacem; se tamen malle sequi plures, qui duos tantummodo, Niciam & Alcibiadem, de ostracismo certasse tradant. Jam cum in hac controversia nulla Andocidis mentio fiat, contra Phaeax non solum tertius in hoc certamine, sed etiam auctor Orationis in Alcibiadem commemoretur,

 Tay-

Taylorus inde conficit, orationem, quae nunc ſub Andocidis nomine legitur, Phaeaci tribuendam eſſe. Haec, fateor, aliquam vim habitura eſſent, ſi ſcriptores, quos Plutarchus ſecutus eſt, inter ſe convenirent, & res uno modo narraretur. Nunc videmus, quam vaga & incerta ſit narratio. Tres inter ſe de oſtraciſmo contendiſſe, ex Oratione ſuperſtite, ſive Andocidis, ſive Phaeacis ſit, planiſſimum eſt. Tamen plerique ſcriptores, Plutarcho teſte, duos tantum commemorant. Itaque qua negligentia plerique tertium omiſerunt, eadem pro Andocide Phaeacem poſuerunt. Sed finge, Phaeacis eſſe orationem. Illene Alcibiadem, quocum de Hyperbolo ejiciendo conſenſerat, tam indignis modis accepiſſet? Et quis orationem habet adverſus eum, quocum conſpiret? Quid? Phaeacis oratio, Plutarcho lecta, ſi oſtracismum in diſceptationem vocaſſet, Plutarchus rem confectam habuiſſet, nec ullo modo dubitare potuiſſet, ſicut dubitat, an Phaeacis partes quaedam in hoc certamine fuerint. Ex his cogimus, longe aliam cauſſam in Phaeacis contra Alcibiadem oratione tractatam eſſe, atque in Andocidis oratione tractatur. Quo uno argumento Taylorianae rationes omnes convelluntur. 2, Inter cauſſas, quibus exilium a ſe removet Andocides, hanc quoque ponit p. 33. εἰ δεῖ καὶ τὸ γένος σκοπεῖν, ἐμοὶ μὲν οὐδαμόθεν προσήκει τούτου τοῦ πράγματος. Hic, Taylorus ait, oratorem genus ſuum humile & obſcurum vocare; id-

idque convenire Phaeaci, parum claris majoribus orto, non Andocidi, uni ex Mercurii vel Ulyſſis poſteris, qui ipſe gentis ſuae amplitudinem jactet de Myſter. p. 14. 18. 19. de Redit. p. 23. Enimvero nimium cauſſae, quam ſuſceperat, ſtudium hic etiam transverſum egit virum doctiſſimum. Non abjicit orator genus ſuum, ſed hoc tantum dicit, ſi & ipſe & Alcibiades ex genere judicandi eſſent, Alcibiadi oſtraciſmum convenire, cujus uterque avus, Megacles & Alcibiades, in exilium ſint ejecti, non ſibi, cujus ex gente nemo hanc poenam ſubierit. Nec verum eſt, quod V. C. dicit, Phaeacem obſcuro genere ortum fuiſſe. Nam Plutarchus in Alcibiad. l. c. ejus majores diſerte γνωρίμους vocat. 3, Orator p. 34. recenſet legationes a ſe pro republica ſuſceptas: ἐγὼ πρεσβεύσας εἰς Θετταλίαν καὶ Μακεδονίαν καὶ εἰς Μολοσσίαν καὶ εἰς Θεσπρωτείαν καὶ εἰς Ἰταλίαν καὶ εἰς Σικελίαν, &c. Haec, Taylorus negat, ab Andocide dici potuiſſe, cujus ἀποδημία, non πρεσβεία, per Siciliam, Italiam, Peloponneſum, Theſſaliam, Helleſpontum, Ioniam, Cyprum, a Lyſia c. Andocid. p. 106. commemoretur: ſed pulcre convenire Phaeaci, quem Thucydides V. 4. narret legatum in Italiam & Siciliam miſſum eſſe. Verum tardus ſit oportet, qui non videat, Lyſiam, ut accuſatorem, quam πρεσβείαν dicere debebat, invidioſe ἀποδημίαν dicere. Quod autem ad Phaeacem attinet, non ille legatus obiit Theſſaliam, Macedoniam, Mo-

lossiam, Thesprotiam, sed solam Italiam & Siciliam, atque inde, Thucydide teste, domum revertit. Ergo, quae de legatione Orator dicit, ad Andocidem, non ad Phaeacem, referenda. 4, At, quae Plutarchus e Phaeacis oratione affert, in hac Andocidis reperiuntur. Hic vir egregius, velut victoria parta, prope juveniliter exultat & triumphat. Enimvero, si quis loca, quae eadem esse dicuntur, accuratius inter se comparet, & verbis & sensu discrepare reperiat. Phaeacis locus a Plutarcho sic laudatur: ὅτι τῆς πόλεως πολλὰ πομπεῖα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κεκτημένης, Ἀλκιβιάδης ἐχρῆτο πᾶσιν αὐτοῖς ὥσπερ ἰδίοις πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν. Andocidis locus hic est p. 33. τὰ πομπεῖα παρὰ τῶν ἀρχιθεωρῶν αἰτησάμενος, ὡς εἰς τὰ ἐπινίκια τῇ προτεραίᾳ τῆς θυσίας χρησόμενος, ἐξηπάτησε, καὶ ἀποδοῦναι οὐκ ἤθελε, βουλόμενος τῇ ὑστεραίᾳ πρότερος τῆς πόλεως χρήσασθαι τοῖς χρυσοῖς χερνιβίοις καὶ θυμιατηρίοις. Hunc ipsum locum laudat Moeris Atticista p. 332. Πομπεῖα, Ἀττικῶς, τὰ θυμιατήρια καὶ τὰς χέρνιβας, ὡς Ἀνδοκίδης. Sequimur enim conjecturam Cl. Valckenarii apud Pierson. qua pro vulgato Θουκυδίδης legit Ἀνδοκίδης. Athenaeus etiam IX. p. 408. D. eundem locum laudat: Ἀττικοὶ δὲ χερνίβιον λέγουσιν, ὡς Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Ἀλκιβιάδου· τοῖς χρυσοῖς χερνιβίοις καὶ θυμιατηρίοις. Quae ex eo descripsit Eustath. ad Od. A. p. 33. Sed Athenaeus memoriae lapsu Lysiam laudavit pro Andocide, bene id observante Tayloro. Jam videat mihi aliquis, quam non verba tantum

di-

diverſa ſint in duobus locis allatis, ſed etiam ſenſus. In altero vaſa ſacra ad uſus privatos, in altero ad pompam in ſollemnitate Olympica adhibita eſſe dicuntur. Denique, qui familiaritatem aliquam cum Andocide contraxerit, ſentiet profecto, eandem in hac contra Alcibiadem, quam in ceteris Andocidis orationibus, dicendi formam eſſe, eandem vim & gravitatem. Ex his igitur omnibus efficimus, orationem, quam ſaepe diximus, auctori ſuo, Andocidi relinquendam eſſe, nec Phaeaci tribuendam, praeſertim cum etiam Harpocration v. Ἐμποδὼν & v. Εὐανδρία, & Photius in Bibl. ne quid de Moeride dicam, eam, ut Andocidis, laudent. Huc accedit conſenſus viri praeſtantiſſimi, & collegae conjunctiſſimi, L. C. Valckenarii, qui Taylorianas rationes iisdem, quibus nos, argumentis in Adverſariis ſuis oppugnarat.

Autocles, Strombichidae, ejus, qui a XXX. tyrannis interfectus eſt, filius, legationem obiit ad Lacedaemonios. Xenophon Hellen. VI. p. 590. B. 591. B. ubi dicitur μάλα δοκῶν ἐπιστρεφὴς εἶναι ῥήτωρ, h. e. *orator ſollertiſſimus*, non, ut Victorius Ind. in Ariſtotel. Rhetor. explicat, *orator valde ſuavis*. Damaſcius apud Phot. p. 1031. ἀγχίνους δὲ ὢν καὶ ἐπιστρεφής. Ejus orationem *adverſus Mixidemidem* laudat Ariſtoteles Rhetor. II. p. 488.

Iphicrates. Hunc Demoſthenes adv. Timoth. p. 1024. E. dicit τό, τε πράττειν καὶ τὸ

εἰπεῖν δυνάμενοι. quibus ſimillima illa Juſtini VI. 5. *in quo non imperatoriae tantum, verum & oratoriae artes fuere.* Ejus orationes, plenas militaris ſpiritus, vehementer laudat Ariſtides περὶ παραφθέγμ. p. 385. Minus magnifice de ejus in dicendo facultate ſentiunt Dionyſius Halic. in Lyſia p. 85. & Plutarch. Polit. praec. p. 813. A. Sed cui rectius credamus, quam ipſi Iphicrati, qui apud Plutarchum l. c. p. 801. F. ſe ab Ariſtophonte eloquentia vinci fatetur. Ex oratione περὶ προδοσίας adverſus Ariſtophontem fragmentum eſt apud Quinctilian. IV. 12. p. 243. *Cui ſimile quiddam feciſſe Iphicrates dicitur, qui cum Ariſtophontem, quo accuſante ſimilis criminis reus erat, interrogaſſet, an is accepta pecunia rempublicam proditurus eſſet? isque id negaſſet; Quod igitur, inquit, tu non feciſſes, ego feci?* Cujus dicti vim & acrimoniam Quinctilianus diluit vertendo. Graeca haec ſunt apud Ariſtotelem Rhetor. II. p. 480. & Ariſtidem l. c. σὺ μὲν Ἀριστοφῶν ὢν, οὐ προδοίης· ἐγὼ δ', ὢν Ἰφικράτης; quae jure miratur Cl. Valckenarius in eruditiſſima Diatriba in Euripidis Fragm. c. XX. p. 211. Plura de Iphicrate Victorius ad Ariſtotel. Rhetor. II. p. 478. & Taylorus ad Lyſiae Fragm. p. 637. quae nihil attinet repetere. Pluſcula ejus vel magnifice, vel acute dicta collegit M. A. Muretus Var. Lect. VIII. 22.

Callistratus, Callicratis filius, Aphidnaeus, cauſſa ſuper Oropo peroranda tale Demo-

moſtheni eloquentiae, quale Herodotus hiſtoria ſua recitanda Thucydidi hiſtoriae, ſtudium injecit, ut ex Demetrio Magneſio refert Pſeudo-Plutarch. p. 844. B. ex Hermippo Gellius III. 13. Magna apud populum auctoritate valuit, teſte Demoſthene de falſ. legat. p. 219. Adverſarium in republica adminiſtranda habuit Melanopum. Plutarch. Demoſth. p. 851. F. quem etiam accuſavit oratione, laudata Ariſtoteli Rhetor. I. p. 244. Eloquentia ſic excelluit, ut nemo ſui temporis ei par poneretur. Vide, praeter Aeſchinis & Nepotis teſtimonia, ab aliis allata, Demoſthen. adv. Timoth. p. 1074. E. Narrat Ulpianus in Demoſth. c. Timocr. p. 822. interrogatum Oratorum principem, uter eſſet melior orator, ipſene, an Calliſtratus? reſpondiſſe: ἐγὼ μὲν γραφόμενος, Καλλίστρατος δὲ ἀκουόμενος. Calliſtratus exercitui praefuit una cum Timotheo & Chabria, Olymp. C. 4. Diodor. Sicul. XV. p. 24. Poſt Iphicrates illum ſibi adſcivit ſive ut conſiliarium inprimis idoneum, ſive ut arbitrum & ſpectatorem rerum a ſe gerendarum. Xenophon Hellen. VI. p. 589. D. Archon fuit Olymp. CVI. 2. Nec erat, quare dubitaret Fabricius Bibl. Gr. Vol. IV. p. 56. confundens praeterea cum Pſeudo-Plutarcho duos Calliſtratos, alterum Callicratis, alterum Empaedi filium. Capitis damnatus Calliſtratus in exilium abiit. Demoſthen. adv. Polycl. p. 1091. A. & Liban. Tom. I. p. 442. D. 452. B. Ex quo cum, invito populo, rediiſſet, ad ſuppli-

plicium raptus est. Lycurg. adv. Leocr. p. 214. Reliqua de hoc Oratore dederunt viri summi, H. Valesius ad Ammian. Marcell. XXX. 4. & P. Wesselingius ad Diodor. Sicul. XV. p. 32. Suidas v. Ἰσοκράτης testimonio Καλλιςράτου τοῦ ῥήτορος confirmat, Isocratem juniorem natum esse Apolloniae in Ponto, vel Heracleae. Qui Callistratus per temporis rationes non potest esse Aphidnaeus. Intellige igitur Domitium Callistratum, cujus libri περὶ Ἡρακλείας saepe laudantur. Vid. Suid. v. Φιλόξενος.

CEPHISODOTUS. Varii Cephisodoti in Attica historia memorantur. Sed Orator est Cephisodotus ex Ceramico, qui a Demosthen. adv. Leptin. p. 56. dicitur οὐδενὸς ἧττον τῶν λεγόντων δεινὸς εἰπεῖν. Idem mihi videtur, quem legatum ad Lacedaemonios missum esse scribit Xenophon Hellen. VI. p. 590. B. VII. p. 615. D. Laudatur ab Aristotele Rhetor. III. p. 647. 650. 651.

LYSIAS. De eo Cicero Brut. 9. *Tum fuit Lysias, ipse quidem in caussis forensibus non versatus, sed egregie subtilis scriptor, atque elegans, quem jam prope audeas oratorem perfectum dicere.* Hactenus ille de Lysia. Nam quae sequuntur, de Demosthene dicuntur, nec a Tayloro in Testimon. de Lysia p. 83. ad Lysiam referri debebant. Ejus autem historiam Taylorus, & ipsius, & aliorum Oratorum sospitator, ita illustravit, nihil ut supra addi posse videatur.

Lysiam sequitur ISOCRATES, communis prae-

cep-

ceptor Oratorum, quos deinceps recensebimus, prope omnium. Cicero de Orat. II. 22. *Ecce tibi exortus est Isocrates, magister istorum omnium, cujus e ludo, tanquam ex equo Trojano, meri principes exierunt: sed eorum partim in pompa, partim in acie illustres esse voluerunt. Itaque & illi, Theopompi, Ephori, Philisti, Naucratae, multique alii naturis differunt: voluntate autem similes sunt, & inter sese, & magistri: & ii, qui se ad caussas contulerunt, ut Demosthenes, Hyperides, Lycurgus, Aeschines, Dinarchus, aliique complures, etsi inter se pares non fuerunt, tamen sunt omnes in eodem veritatis imitandae genere versati.* ubi Lambinus bene rejicit glossema, quod de margine in textum venit, *magister istorum omnium*, cui frustra codicum consensum objicit Zach. Pearcius. Nam pleraque glossemata, quae vel in Cicerone, vel in aliis scriptoribus reperiantur, vetustiora sunt Codicibus, qui nunc supersunt. Sed idem gravius peccavit recipienda pessimorum librorum scriptura: *tamen sunt omnes in eodem virtutis imitandae genere versati.* Neque enim vitium est in *veritatis*, sed in *imitandae*. Lege: *tamen sunt omnes in eodem veritatis tutandae genere versati. Tutari veritatem*, conservare eloquentiam, quae veras caussas tractat, non fictas ad ostentationem. Vim vocis *veritas* explicuimus ad Rutil. II. 6. p. 92. De Isocrate insignis etiam locus est Ciceronis Brut. 8. quem & ipsum Interpretes male acce-

pe-

perunt: *Extitit igitur jam ſenibus illis Iſocrates, cujus domus cunctae Graeciae quaſi ludus quidam patuit, atque officina dicendi, magnus orator, & perfectus magiſter, quanquam forenſi luce caruit, intraque parietes aluit eam gloriam, quam nemo quidem, meo judicio, eſt poſtea conſecutus.* In hoc loco etſi nihil deſideres, tamen Lipſius Var. Lect. III. 14. e Rufino Grammatico legit: *quam nemo quidem, meo judicio, eſt poëta conſecutus.* Quae ſcriptura ſic placuit Grutero, ut eam, praeter morem ſuum, in textum inferret. Sed nullus hic Poëtae locus eſt. Cicero dicit, Iſocratem ea floruiſſe gloria, quam nemo quidem dicendi magiſter, ſuo judicio, ſit poſtea conſecutus. Quod veriſſimum eſſe, ex hiſtoria conſtat. Nam nullus unquam Rhetor aut plures diſcipulos habuit, aut per eos famam ſuam latius propagavit. Iſocratem, etiam in hiſtorico ſcribendi genere, imitati ſunt diſcipuli, Theopompus, Ephorus, Philiſtus, ut Cicero ait. Idem de aliis hiſtoricis refert Dionyſ. Halicarn. in Dinarcho p. 115. οἱ δ᾽ Ἰσοκράτην καὶ τὰ Ἰσοκράτους ἀποτυπώσασθαι θελήσαντες, ὕπτιοι, καὶ ψυχροὶ, καὶ ἀσύστροφοι, καὶ ἀναλθεῖς. οὗτοι δ᾽ εἰσὶν οἱ περὶ Τίμαιον, καὶ Πλάτωνα, καὶ Σωσιγένην. ubi grave vitium, quod in nomine Πλάτωνα haeret, ſic corrigendum: οἱ περὶ Τίμαιον, καὶ Ψάωνα, καὶ Σωσιγένην. *Pſaon*, Plataeenſis, hiſtoriae ſcriptor, quem idem reprehendit de Structur. or. p. 5. ubi Σάωνα legebatur ante Jonſium de Script. H. Ph. I. 2. p. 11. & Valeſium Emend. III. 14.

LEO-

LEODAMAS, Acharnenſis, Iſocratis diſcipulus. Pſeudo-Plutarch. l. c. p. 837. D. & Photius Cod. CCLX. p. 1456. Eloquentia quantum excelluerit, intelligitur ex Demoſthene c. Leptin. p. 55. ſed multo magis ex Aeſchine c. Cteſiph. p. 417. Accuſavit Calliſtratum. Ariſtotel. Rhet. I. p. 126. item Chabriam propter praemia publice ei tributa. Demoſthen. & Ariſtotel. ll. cc. Ipſe accuſatus a Thraſybulo, Colyttenſi, ni fallor, ſe defendit. Ariſtotel. Rhet. II. p. 503. Legationem ſuſcepit ad Thebanos, quibuscum ipſi quaedam neceſſitudo intercedebat. Aeſchines adv. Cteſiph. l. c. Si vulgata exemplaria Pſeudo-Plutarchi & Photii in vita Aeſchinis ſequamur, ſicut illa ſecuti ſunt Victorius ad Ariſtotel. Rhetor. I. p. 126. & Olear. ad Philoſtrat. de V. S. I. 18. p. 509. Leodamas Aeſchini viam ad eloquentiam praeivit. Quanquam apud Photium alio loco, Cod. LXI. p. 61. Aeſchines Antalcidae diſcipulus dicitur. Verum pro Λεωδάμαντος & Ἀνταλκίδα legendum eſt Ἀλκιδάμαντος. Nam Suidas v. Αἰσχίνης diſerte tradit, eum Alcidamantis Eleatae diſcipulum fuiſſe. Et ſic Xylandro ad Plutarch. l. c. & Jonſio de Scriptor. H. Ph. III. 1. p. 216. placet. Jo. Faber ad Fulv. Urſini Imag. Illuſtr. p. 51. in gemma, cui *Leodamantis* nomen inſculptum erat, praeter Leodamantis, Aeſchinis diſcipuli caput ſibi videre viſus eſt. Quod quam vanum & ridiculum ſit, ex modo dictis intelligitur. Error librariorum, in Plutarcho & Photio Λεώδαμας & Ἀλκίδαμας confun-

fundentium, mihi suspicionem injecit, an in Aristotele Rhetor. I. p. 232. pro Ἀλκίδαμας ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ legendum sit Λεώδαμας ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ, ut haec oratio habita sit contra Callistrati orationem ἐν τῇ Μεσσηνιακῇ ἐκκλησίᾳ, quam laudat Aristoteles Rhet. III. p. 739. Dissensisse inter se hos Oratores, paullo ante vidimus. Sed non oportet nimis esse suspicacem.

LYCOLEON. Ex ejus *pro Chabria* oratione fragmentum habet Aristoteles Rhetor. III. p. 653. in quo cum statuae, quam Nepos Chabr. 1. & Diodor. Sicul. XV. p. 28. Chabriae positam narrant, mentio fiat, clarum est, hanc orationem habitam esse post Olymp. C. 4.

COCCUS, Atheniensis, Isocratis discipulus, teste Suida in v. Sed Quinctilianus eum videtur antiquiorem statuere non solum Isocrate, sed etiam Lysia, XII. 10. p. 624. *Quis erit hic Atticus? Sit Lysias, hunc enim amplectuntur amatores istius nominis modum. Non igitur jam usque ad Coccum & Andocidem remittemur.* Nisi forte locum subobscurum de Cocci & Andocidis contemtu interpretari malis.

ISAEUS. Ejus vitam enarrarunt Dionysius Halicarnassensis, Pseudo-Plutarchus & Photius, ex iis & aliunde Meursius & Fabricius, ad quos Isaei studiosos ablegamus. Fabricius in Dionysii Halic. Ep. ad Amm. p. 120. Ἰσοκράτην reponens pro Ἰσαῖον, non videtur ipsum Dionysium inspexisse. Rectius Fr. Sylburgius in ejusdem Demosth. p. 167. Κτησίας legit, ubi vulgo editur Ἰσαῖος.

Eu-

Eubulus. Tres Eubuli, ut Comicum taceam, in Attica historia commemorantur. Primus est Spinthari F. Probalisius, cujus mentionem facit Demosthenes c. Neaer. p. 580. & monimentum Athenis vidit Pausanias I. p. 73. Sed hunc oratorem fuisse, nullo documento constat. Alter est Mnesithei F. Cyprius, vel Cytherius, ut Valesio ad Harpocrat. p. 80. & Corsino Fast. Att. T. I. p. 236. videtur, cujus decretum de legatis ad Philippum mittendis memorat Demosthenes de Cor. p. 494. 495. ubi Ulpianus eum dicit Macedonibus studuisse. Tertius est Anaphlystius, maximae auctoritatis orator & demagogus, quem, ubicunque Eubulus simpliciter commemoretur, intelligendum puto. Is Aristarchum caedis accusavit, eoque crimine implicuit Demosthenem. Ulpian. in Midian. p. 667. 669. 694. Ex quo tempore Demostheni perpetuae cum illo simultates intercesserunt. Ulpian. in Demosth. de fals. leg. init. Midiam adversus Demosthenem defendit, ut liquet ex Midiana p. 159. Aeschini, olim scribae suo, patronus adfuit in judicio de ementita legatione. Aeschin. de fals. legat. fin. Demosthen. in or. ejusdem argumenti p. 217. & Ulpian. p. 382. effecitque auctoritate sua, ut populi suffragiis liberatus discederet. Photius Cod. LXI. p. 62. & Taylor. ad Demosth. Or. laud. init. Errant enim, mea sententia, Pseudo-Plutarchus l. c. p. 840. C. & Photius Cod. CCLXIV. p. 1466. Aeschinem ab Eubulo Probalisio tum servatum

ſcribentes; nollemque adeo, quò in errore ipſi ſunt, in eundem induxiſſent Valeſium ad Harpocrat. p. 80. & Taylorum ad Aeſchin. c. Cteſiph. p. 611. Anaphlyſtius Eubulus, nullam e bello laudem conſectatus, curam pecuniae publicae ſuſcepit, reditus auxit, claſſes inſtruxit, urbem monimentis exornavit. Aeſchines c. Cteſiph. p. 375. Dinarch. c. Demoſth. p. 102. & Plutarch. Polit. praec. p. 812. E. Sed in hac pecuniae cura perniciosam civitati legem tulit, ut, qui pecuniam theatralem in militarem convertiſſet, capite plecteretur. Ulpian. in Demoſth. Olynth. I. p. 14. Quam legem, Philino etiam memoratam apud Harpocrat. v. Θεωρικὰ, vehementer reprehendit Demoſthen. Olynth. I. p. 4. A. III. p. 39. A. & de rep. ord. p. 123. A. ſeqq. ubi vide Ulpianum. Ac vere judicat Theopompus apud Harpocrat. v. Εὔβουλος, nunquam civitatem imbelliorem & ignaviorem, quam cum ab illo adminiſtrabatur, fuiſſe. Mox, cum neceſſitas veniſſet pecuniae non in theatrales voluptates, ſed in bellum impendendae, legis ſuae mutandae conſilia agitavit. Demoſthen. de falſ. legat. p. 217. Suſcepit etiam legationem ad Philippum. Demoſthen. de Cor. p. 480. Quam cum ſic geſſiſſet, ut Macedonum partibus ſtudere videretur, acta ejus exagitavit Demoſthenes. Aeſchin. de falſ. leg. p. 241. Cum Phrynone & Philocrate, improbis demagogis, jungitur a Luciano Encom. Demoſth. p. 520. & Ulpiano in

Olynth.

Olynth. III. p. 45. Ei Demosthenem in republica gerenda successisse, scribit Libanius Tom. I. p. 436. C. Mortuum quidem esse ante Demosthenem, patet ex Or. de Cor. p. 531. Sed rempublicam per plures annos una cum Demosthene administrasse, ex iis, quae diximus, intelligitur. Adde Or. c. Leptin. p. 52. de fals. leg. p. 180. de Cor. p. 476. Mores hominis egregie describit Theopompus apud Athen. IV. p. 166. D. & apud Harpocrat. v. Εὔβουλος. Potentia quanta fuerit, docet Demosth. de fals. leg. p. 217. & ad eum Ulpianus. Mortuo honores decreti sunt, de quibus fuit Hyperidis oratio, quam saepe laudant Grammatici. Ex Eubuli *adversus Charetem* oratione haec habet Aristoteles Rhetor. I. p. 257. Οἷον Εὔβουλος ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐχρήσατο κατὰ Χάρητος, ὃ Πλάτων εἶπε πρὸς Ἀρχίβιον· Ὅτι ἐπιδέδωκεν ἐν τῇ πόλει τὸ ὁμολογεῖν πονηροὺς εἶναι. ubi Victorius perperam Platonem, philosophum, intelligit, cum Comicus sit intelligendus, e cujus dicto si syllabam, quae abundat, cum Valckenario nostro sustuleris, finis senarii erit; ἐπιδέδωκε τῇ πόλει. Sed hic non est praetermittendus locus Plutarchi de fratern. amor. p. 486. D. οἱ δὲ βίοις χρώμενοι διαφόροις, τόν τε φθόνον ἐκτρέπονται, καὶ συνεργοῦσιν ἀλλήλοις μᾶλλον, ὡς Δημοσθένης καὶ Χάρης, καὶ πάλιν Αἰσχίνης καὶ Εὔβουλος, καὶ Ὑπερείδης καὶ Λεωσθένης. Quis est ille Eubulus imperator, qui Aeschini mutuam operam praestiterit? Equidem nullum hoc nomine cognovi. Noli dubitare, quin mutilus locus

 sit,

sit; atque hoc modo restituendus: —— ὡς Δημοσθένης καὶ Χάρης, καὶ πάλιν Αἰσχίνης καὶ Φωκίων, καὶ Εὔβουλος καὶ Διοπείθης, καὶ Ὑπερείδης καὶ Λεωσθένης. Quam emendationem ipse Plutarchus confirmat Phocion. p. 744. F. τοὺς μὲν λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ καὶ γράφοντας μόνον, ὧν Εὔβουλος ἦν, καὶ Ἀριστοφῶν, καὶ Δημοσθένης, καὶ Λυκοῦργος, καὶ Ὑπερείδης· Διοπείθη δὲ καὶ Μενεσθέα, καὶ Λεωσθένη, καὶ Χάρητα, τῷ στρατηγεῖν καὶ πολεμεῖν αὔξοντας ἑαυτούς. Phocion, imperator, Aeschini adfuit in caussa male obitae legationis, ut ipse testatur in Apologiae suae fine. Haec, ni fallor, veterum de Eubulo loca sunt omnia, quae se alibi daturum promittebat Taylorus ad Aeschin. c. Ctesiph. p. 611.

Hactenus eloquentiae ortum & incrementa vidimus. Nunc ad illud tempus venimus, quo se ad tantum extulit fastigium, ut, ultra quo progrederetur, non haberet. Quod etsi multorum ingeniis studiisque perfectum est, unus tamen DEMOSTHENES praecipue hanc laudem tulit; de quo verissime judicat Cicero Brut. 9. *Plane perfectum oratorem, & cui nihil admodum desit, Demosthenem facile dixeris. Nihil acute inveniri potuit in eis caussis, quas scripsit, nihil, ut ita dicam, subdole, nihil versute, quod ille non viderit; nihil subtiliter dici, nihil presse, nihil enucleate, quo fieri possit aliquid limatius: nihil contra grande, nihil incitatum, nihil ornatum vel verborum gravitate, vel sententiarum, quo quidquam esset elatius.*

tius. Cum quo loco conjungendus eſt alter de Orat. 7. Ceterum de Demoſthene, ejusque aequali, & adverſario perpetuo, Aeschine; tanto minus aliquid dicere attinet, quod ſperamus, futurum, optamus quidem certe, ut utriusque hiſtoria, a Tayloro promiſſa, poſt ejus fata in lucem proferatur.

Demoſtheni, ut Cicero pergit Brut. 9. *Hyperides proximus, & Aeſchines fuit, & Lycurgus, & Dinarchus, & is, cujus nulla extant ſcripta, Demades, aliique plures. Haec enim aetas effudit hanc copiam.* De Hyperide nonnulla diximus ad Rutilium I. 19. p. 64. Κολυττεὺς vocatur ab iis, qui vitam ejus enarrarunt. Itaque Euſtratius in Ariſtotel. Nicom. IX. p. 148. b. Aeſchini, qui Κοθωκίδης fuit, ὁμογενεῖς Κολυττεῖς tribuens, duos Oratores confundit. Ex oratione, qua Hyperides laudavit, qui in bello Lamiaco perierant, bene longum & praeclarum fragmentum ſupereſt apud Stobaeum Serm. CXXIII. p. 618. inde repetitum a Tayloro Lect. Lyſ. c. III. cui in transcurſu medicinam faciamus: τοὺς ταῖς τιμαῖς τῶν θεῶν καταλυομένας βοηθήσαντας, πλείστης εὐδαιμονίας ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τυγχάνειν. Legendum: —— πλείστης κηδεμονίας ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τυγχάνειν. Quod Gesnerus in MS. reperit ἐπιμελείας, eſt explicatio vocis, quam repoſuimus. Nobilis inprimis eſt ejus Δηλιακὸς, e quo duo luculenta fragmenta conſervarunt Sopater in Hermogen. p. 183. & Scholiaſtes anonymus in eundem p.

389. inde relata ab If. Cafaubono ad Athen. X, 6. Alterum eorum fic legitur apud Joannem Siceliotam Commentario MS. in Hermogenem: Λέγεται γὰρ τὴν Λητὼ κύουσαν ἐκ Διὸς, ἐλαύνεσθαι ὑπὸ τῆς Ἥρας κατὰ πᾶσαν γῆν τε καὶ θάλασσαν ζηλοτυπούσης. ἤδη δὲ αὐτὴν ἡ ὠδὶς καταλαβοῦσα, εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν λῦσαι τὴν ζώνην· ἀνθ' ὧν νῦν ὁ Ζαστὴρ ἀπὸ δεκαπηκοῦ. ἔπειτα εἰς Δῆλον διαβᾶσαν διδύμους τεκεῖν, Ἄρτεμίν τε καὶ Ἀπόλλωνα, τοὺς θεούς. ubi fcribendum: ἀνθ' ὧν νῦν ὁ Ζωστὴρ ἀπὸ τοῦδε καλεῖται. Vid. Stephan. Byz. v. Ζωστήρ. Apud Plutarchum de Glor. Athenienf. p. 350. B. Hyperidi tribuitur Πλαταϊκὸς, quae Ifocratis eft oratio. Sed affentiar eruditiffimo Valckenario, Δηλιακὸς reponenti. Ejusdem oratoris Κυθνιακὸς laudatur a Suida v. Θαῤῥαλέον, cujus quale argumentum fuerit, nondum licuit indagare. Eum orationis titulum Valefius in Mauffac. not. ad Harpocrat. p. 338. reftituendum putabat in Schol. Ariftoph. ad Av. 881. ubi vulgo legitur, Ὑπερίδης ἐν τῷ Χαλκῷ. Sed melior eft altera conjectura & ipfius Valefii, & aliorum, ἐν τῷ Δηλιακῷ. Immo fufpectum habeam titulum Κυθνιακὸς, dum alterius fcriptoris auctoritate confirmetur. *Hyperidis* & *Euripidis* nomen librarii non femel commutarunt, Ariftotel. Rhetor. II. p. 345. Διὸ εὖ ἔχει ἡ τοῦ Εὐριπίδου ἀπόκρισις πρὸς Συρακουσίους. Ipfum refponfum, ut notum illo tempore, Ariftoteles praetermifit, fed, quale fuerit, explicat Scholiaftes: Εὐριπίδης πρὸς τοὺς Συρακουσίους

πρεσ-

πρέσβυς ἀποςαλεὶς, καὶ περὶ εἰρήνης καὶ φιλίας δεόμενος, ὡς ἐκεῖνοι ἀνένευον, εἶπεν· ἔδει, ἄνδρες Συρακούσιοι, εἰ καὶ δὴ οὐδὲν ἄλλο, ἀλλάγε διὰ τὸ ἄρτι ὑμῶν δεῖσθαι, αἰσχύνεσθαι ἡμᾶς ὡς θαυμάζοντας. Quod Graeculus iste non finxiſſe, ut Victorius putat, ſed ex vetuſtis commentariis, ut alia quaedam, hauſiſſe videtur. Sed pro Εὐριπίδης legendum Ὑπερίδης. Nam Hyperides varias pro republica legationes ſuſcepit, non Euripides. De legatione ad Eleos vide Pauſan. V. p. 431. & Pſeudo-Plutarch. l. c. p. 850. A. de legatione ad Rhodios, Pſeudo-Plutarch. ibid. Hic τὸν Ῥοδιακὸν habuit, quem unus memorat Grammaticus Sangermanenſis MS. Προπεσεῖν, προπετῶς τι ποιῆσαι. Ὑπερίδης Ῥοδιακῷ. —— LYCURGI vitam quam erudite enarrarit Taylorus, nemo neſcit. De DINARCHO, vide, quae diximus ad Rutil. II. 5. p. 88. 16. p. 126. DEMADIS *nulla extare ſcripta*, dicunt Cicero l. c. & Quinctilian. II. 17. p. 105. XII. 10. p. 629. Sed legit ejus orationes Tzetzes, vel potius Rhetor antiquus, quem ille compilavit, Chil. VI. 36. 37. Immo ſuperſtitem habemus partem Orationis ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας, quam ipſam memorat Suidas v. Δημάδης. Adſcribamus illum locum, quo nullus in Suida neque corruptior eſt, neque difficilior ad emendandum: Δημάδης, Ἀθηναῖος, ῥήτωρ καὶ δημαγωγὸς πανοῦργος καὶ εὐτυχής· πρότερον ναύτης ὤν. ἔγραψεν ἀπολογισμὸν πρὸς Ὀλυμπιάδα τῆς ἑαυτοῦ δωδεκαετίας. ἱςορίαν περὶ Δήλου, καὶ τῆς γενέσεως τῶν τῆς Λητοῦς παίδων.

ὗτος κατέλυσε τὰ δικαστήρια καὶ τοὺς ῥητορικοὺς ἀγῶνας. τελευτᾷ δὲ ἐπὶ Ἀντιπάτρου. Quae vitiata sunt, sic corrigenda, quae luxata, sic locis suis reponenda: Δημάδης, Ἀθηναῖος, ῥήτωρ καὶ δημαγωγὸς πανοῦργος καὶ εὐφυής· πρότερον ναύτης ὤν. ἔγραψεν ἀπολογισμὸν περὶ τῆς ἑαυτοῦ δωδεκαετίας. ἱστορίαν περὶ Δήλου, καὶ τῆς γενέσεως τῶν τῆς Λητοῦς παίδων. τελευτᾷ δὲ κατ' Ὀλυμπιάδα ριε. ἐπὶ Ἀντιπάτρου, ὃς κατέλυσε τὰ δικαστήρια καὶ τοὺς ῥητορικοὺς ἀγῶνας, καὶ μετ' Ἀλέξανδρον βασιλεύσας, Θήβας ἀνέστησε. Nunc, age, singularum mutationum rationem reddamus, & locum paucis illustremus. Εὐφυὴς apud Atticos significat *dicacem*, *facetum*. Grammaticus MS. in Bibl. Reg. Εὐφυὴς καὶ εὐμαθὴς διαφέρει. εὐμαθὴς μὲν, ὁ καλῶς μανθάνων. εὐφυὴς δὲ, ὁ πανοῦργος καὶ σκώπτης. Sic etiam Ammonius, ubi Valckenarius V. C. docte explicuit hanc vocis potestatem. Plutarch. Demosth. p. 857. D. οἱ δ' εὐφυεῖς χλευάζοντες, οὐχ ὑπὸ κυνάγχης ἔφραζον, ἀλλ' ὑπ' ἀργυράγχης εἰλῆφθαι νύκτωρ τὸν δημαγωγόν. Atqui inter illos εὐφυεῖς Demadem fuisse, tradit Pollux VII. 104. Cicero quoque Orat. 26. Demadem *praeter ceteros oratores facetum* dicit: idque satis ostendunt multa ejus dicta, quae passim commemorantur. *Nauta* ab aliis etiam scriptoribus Demades vocatur: ἰχθυοπώλης a Proclo Prolegomenis ineditis in Hesiodum. Vocem Ὀλυμπιάδα, quam Interpretes ridicule de Alexandri matre acceperunt, in sedem suam

ſuam revocavimus, adjecimusque numeros ρις. Nam Diodor. Sicul. XVIII. p.293. Demadis mortem refert ad Olymp. CXV. 2. Ut vero Demades orationem, qua rerum per duodecim annos a ſe geſtarum rationem reddidit, περὶ τῆς δωδεκαετίας inſcripſit, ſic Demetrius Phalereus, teſte Diogene Laërt. V. 81. librum ſcripſit περὶ τῆς δεκαετίας, quo non decennalem Trojae obſidionem enarravit, ut inepte conjicit Menagius, ſed rationem reddidit decem annorum, quibus ipſe reipublicae praefuerat ſumma cum auctoritate. *Hiſtoriam Deli* praeter rem Demadi tribui, bene judicat Fabricius Bibl. Gr. Vol. IV. p. 421. Non autem Demades judicia & Oratorum certamina ſuſtulit, ſed Antipater poſt proelium ad Cranonem. Itaque verba, ὃς κατέλυσε &c. ad Antipatrum tranſtulimus. Ultima verba, καὶ μετ' Ἀλέξανδρον &c. huc e ſequenti articulo revocanda eſſe, viderat etiam doctiſſimus Kuſterus. Hactenus de Suidae loco. Demades etiam attigit Harpalicam pecuniam. Dinarch. c. Demoſth. p. 101. & c. Ariſtogit. p. 106. Euthycratem, Olynthium, ab Athenienſibus infamia notatum, in integrum reſtituit, & publicum hoſpitem fecit. Suid. v. Δημάδης. Quod ejus decretum Polyeuctus oppugnavit oratione, quae laudatur ab Apſine Art. Rhet. p. 707. Cum Phocione de urbe tradenda Antipatro conſenſit. Nepos Phocion. 2. & ibi Lambinus. Filium, eximia forma praeditum, Philippo ad turpes voluptates reliquit.

Scholiaſt. in Hermogen. p. 356. & Suid. in v. Mores hominis & formam ita deſcribit Pytheas apud Athen. II. p. 44. F. ὁ δὲ πορνοβοσκῶν καὶ μεθυσκόμενος, κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην πραγμάτως ἡμῖν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀνακυκλεῖται. Plura de eo Fabricius l. c.

Nunc reliquos hujus aetatis Oratores, a Cicerone praetermiſſos, enumeremus.

Androtion, Andronis, forte ejus, quem Harpocration unum ex Quadringentis fuiſſe ſcribit, filius, Iſocratis diſcipulus. Suid. in v. Contra hunc extat Demoſthenis oratio, quam, quod ſibi cum Iſocratis diſcipulo certandum eſſet, ſumma arte elaboravit. Scholiaſt. in Hermogen. p. 401. ἐπετήδευσεν ὁ Δημοσθένης κεκαλλωπισμένον ἐργάσασθαι τὸν κατ' Ἀνδροτίωνος, ἀντιφιλοτιμούμενος πρὸς Ἰσοκράτην (leg. Ἰσοκράτειον) ῥήτορα παρίσοις ἐπιχειρούμενον κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου. Vide Taylorum ad init. Androtianae. Laudat Androtionem Ariſtoteles Rhetor. III. p. 583. Ad hunc Jonſius de Script. H.Ph. II. 9. p. 159. refert Ἀτθίδα, cujus auctor nobis ab oratore diverſus videtur.

Cydias. Ejus oratio περὶ τῆς Σάμου κληρουχίας laudatur ab Ariſtotele Rhetor. II. p. 348. Ex orationis argumento colligi poteſt, quando Cydias vixerit. Nam Philochorus apud Dionyſ. Halic. in Dinarcho p. 118. auctor eſt, colonos in Samum miſſos eſſe, Archonte Ariſtodemo, Olymp. CVII. 1. Vide Valeſ. ad Harpocrat. p. 111. & Corſin. Faſt. Att. T. IV. p. 27.

Ae-

Aesion, Demoſthenis condiſcipulus. Suid. v. Δημοσθένης. Hic de ſuperioris & ſui temporis Oratoribus quid ſentiret, rogatus, reſpondit: ὡς ἀκούων μὲν ἄν τις ἐθαύμασεν ἐκείνους εὐκόσμως καὶ μεγαλοπρεπῶς τῷ δήμῳ διαλεγομένους· ἀναγινωσκόμενοι δ' οἱ Δημοσθένους λόγοι, πολὺ τῇ κατασκευῇ καὶ δυνάμει διαφέρουσι. Sic ex Hermippo narrat Plutarch. Demoſth. p. 851. A. Demoſthenem ipſum de ſe & Calliſtrato eodem modo judicaſſe, tradit Ulpianus in Demoſth. c. Timocr. p. 822. Laudat Aeſionem Ariſtoteles Rhetor. III. p. 650. Vide Jonſium de Script. H. Ph. I. 7. p. 36.

Philinus, Nicoſtrati filius, ſi modo idem eſt, cujus mentionem facit Demoſthenes adv. Mid. p. 144. Três ejus orationes laudat Harpocration. Prima eſt πρὸς Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου εἰκόνας, v. Θεωρικὰ, oppoſita decreto Lycurgi, ut his Tragicis ſtatuae ex aere ponerentur; quod bene vidit magnus Valeſius ad Not. Mauſſac. in Harpocrat. p. 290. Altera κατὰ Δωροθέου, ab aliis Hyperidi tributa. Harpocrat. v. Ἐπὶ κόῤῥης. Tertia Κροκωνιδῶν διαδικασία πρὸς Κοιρωνίδας, ab aliis tributa Lycurgo. Harpocrat. v. Κοιρωνίδαι. Eam, ut Philini, laudat Athenaeus X. p. 425. B. ubi vide Iſ. Caſaubonum; eodemque haec pertinent in Lexico Rhetorico MS. Κορωνιάδαι. γένος Ἀθήνησιν ἱερὸν ἀπὸ Κάνωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς Κόρωνος. καὶ Κορωνίδαι, γένος ἱερὸν Ἀθήνησιν. ἀμφότεροι δ' ἦσαν παῖδες Τειπολέμου. Quae ſic corrigenda ex Harpocratione:

Κοι-

Κοιρωνίδαι. γένος Ἀθήνησιν ἱερὸν ἀπὸ Κοίρωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς Κρόκωνος. καὶ Κροκωνίδαι, &c. Male apud Suidam Κυρωνίδαι, nec bene apud Athenaeum Κροκανιδᾶν. Grammaticus vetus *de ſcriptorum furtis* apud Clement. Alexandr. Strom. VI. p. 748. Philinum aliquid a Demoſthene ſumſiſſe dicit. Ex quo Valeſius aliud argumentum capere poterat contra Mauſſacum, qui illum Antiphontis aequalem ſtatuebat.

Aristogiton. Hunc non ex articulo quodam, ſed totum cognoſcere licet ex Demoſthenis & Dinarchi adverſus eum orationibus, quae ſuperſunt. Vide Mauſſac. ad Harpocrat. v. Αὐτοκλείδης, Valeſium in Mauſſac. not. p. 254. Taylor. ad Demoſth. c. Ariſtogit. p. 510. & ad Aeſchin. c. Timarch. p. 83.

Hegemon, Orator ex illorum numero, qui nullis literis eruditi ad eloquentiam exercendam venerint, de quibus inſignis locus eſt Syriani in Hermogen. p. 16. ὥσπερ τινὲς καὶ τὴν ὅλην ῥητορικὴν τέχνην οὐ βούλονται, (τέχνην εἶναι) ἀλλ' ἐμπειρίαν, ἀπὸ τῆς τῆς μεταχειρισαμένων ἀπαιδευσίας ὡρμημένοι, (leg. ὡρμημένην) οἷον Δημάδου τοῦ ἀπὸ τῆς κώπης ἀνίπτοις τὸ τοῦ λόγου χερσὶν ἐπὶ τὸ βῆμα πηδήσαντος, καὶ Ἡγήμονος, καὶ Πυθέου, καὶ Ἀριστογείτονος. Hegemonem non tam oratorem, quam ſycophantam fuiſſe, dicit Troilus Sophiſta Prolegom. in Aphthon. p. 596. Bibl. Coiſl. ἡ ῥητορικὴ ἀντίστροφος τῇ συκοφαντικῇ, ἧς ἡγήσαντο Ἀριστογείτων καὶ Ἡγήμων. ἡ ἀντίστροφος τῇ κολακευτικῇ, ἧς ἡγήσαντο Δημάδης καὶ Ἀριστόδημος: ubi *Hegemonis* nomen

men, quod e Codice, quo usus est Montfauconius, exciderat, restituimus ex versione horum Prolegomenorum, facta ab Hilarione Monacho Veronensi, quae sub titulo *Hermogenis Rhetorices compendium* reperitur inter Rhetores Latinos Aldinos, p. 152. Hegemon, Philippi muneribus corruptus, Macedonum partibus favit. Pseudo-Aeschines Ep. XII. p. 746. Liban. Tom. I. p. 471. B. & Harpocrat. in v. Majestatis accusatus est ab Aristogitone. Demosthen. Or. I. adv. Aristogit. p. 481. Tulit legem de cura pecuniae theatralis scribae committenda. Aeschines c. Ctesiph. p. 375. & ibi Taylor. Praeteritus est a populo, cum deligendus esset, qui orationem funebrem haberet. Demosthen. de Cor. p. 577. Periit denique una cum amico suo, Phocione. Plutarch. Phoc. p. 757. C. 758. B.

Aphareus, Isocratis privignus, & per adoptionem filius, orationes quasdam scripsit. Pseudo-Plutarch. p. 838. B. & Suid. in v. Ejus orationem πρὸς Μεγακλείδην περὶ τῆς ἀντιδόσεως laudat Dionys. Halic. in Isocrat. p. 102.

Menesaechmus, acerbus & vehemens aliorum se meliorum accusator, qui non modo Lycurgum, sed etiam ejusdem mortui liberos vexavit. Pseudo-Plutarch. l. c. p. 842. D. E. & Photius l. c. p. 1486. Joannes Siceliota Commentario MS. in Hermogen. ὅθεν (Δημοσθένης) καὶ τῷ δήμῳ γράφει τὰς ἐπιστολὰς, συκοφαντουμένοις τοῖς Λυκούργου τοῦ ῥήτορος παισὶν ὑπὸ Μενεσαίχμου προθύμως ἐπικουρῶν.

Ipse

Ipse etiam a Lycurgo accusatus est. Pseudo-Plutarch. l. c. p. 843. C. Porro memoratur inter eos, qui Demosthenem propter acceptam pecuniam Harpalicam reum egerint. Pseudo-Plutarch. l. c. p. 846. C. Sed, qualis fuerit, melius intelligitur ex Dionysio Halic. in Dinarcho p. 117. ἀφαιροῦμαι δὲ τοὺς περὶ Μενεσαίχμου λόγους ἀμφοτέρους, Δεινάρχου. —— διά τε τὸν χαρακτῆρα· ὑδαρὴς γάρ, καὶ κεχυμένος, καὶ ψυχρός. καὶ ὅτι λέγων αὐτὸς ἂν οὔτε ἄδοξος, καὶ μετὰ Λυκοῦργον τὴν διοίκησιν τῶν δημοσίων χρημάτων παραλαβών, ἐξητασμένος δὲ πολλάκις αὐτός, ὡς ἐν τοῖς λόγοις περὶ ἁπάντων μηνύει· καὶ ἐν ἰδίοις καὶ ἐν δημοσίοις ἀγῶσιν οὐκ ἂν ἦν ἀδύνατος, ὥστε Δεινάρχῳ λογογραφεῖ χρῆσθαι. ubi legendum esse ὑπὲρ Μενεσαίχμου, contextus docet. Recte vero Dionysius negat, Dinarchum *pro Menesaechmo* orationes scripsisse. Nam a Suida v. Πραγματία laudatur Dinarchi oratio *contra Menesaechmum.*

Hegesippus. Huic Aeschines Κρωβύλου cognomen per ludibrium indidit, ex quo illud annotarunt Grammatici, Harpocration, Hesychius, Suidas, &, ut legitimum cognomen, tenuit Plutarchus. In republica Hegesippus eodem, quo Demosthenes, sensu fuit. Liban. Tom. I. p. 461. A. auctor societatis cum Phocensibus ineundae. Demosthen. de fals. legat. p. 139. 140. & Aeschines c. Ctesiph. p. 409. ubi vide Taylor. item auctor belli Philippo indicendi. Demosthen. de Cor. p. 496. Itaque in legatione Macedonica contumeliose habitus a Philippo est.

De-

Demosthen. de falſ. legat. p. 231. Obiit etiam legationem ad Peloponneſios. Demoſthen. Phil. III. p. 95. A. Timarchum, ab Aeſchine accuſatum, defendit. Aeſchin. c. Timarch. p. 37. Callippum accuſavit. Liban. argum. orat. de Haloneſo. Critici veteres ei tribuunt duas Demoſthenis orationes, alteram *de Haloneſo*, alteram *de foedere cum Alexandro*. Vide Meurſium Att. Lect. III. 7. Acuta ejus dicta refert Plutarchus Demoſth. p. 853. E. & Apophthegm. p. 187. D.

Moerocles, Salaminius, nobilis inprimis demagogus. Harpocrat. in v. Saepe pro Μοιροκλῆς ſcriptum reperitur Μυροκλῆς. Nec multum referre putat Wolfius ad Demoſth. de falſ. legat. p. 218. utro modo ſcribatur. Sed veram ſcripturam eſſe Μοιροκλῆς, docent Victorius ad Ariſtotel. Rhetor. III. p. 649. & Meurſius Att. Lect. I. 13. Moeroclis decretum adverſus eos, qui mercatores injuria afficerent, memorat Demoſthen. c. Theocrin. p. 547. ubi vide Taylor. Accuſatus eſt ab Eubulo, quod a ſingulis eorum, qui metalla redemerant, vicenas drachmas exegiſſet. Demoſthen. de falſ. legat. p. 218. In republica gerenda meliorum partium fuit. Liban. Tom. I. p. 406. B. Itaque Antipater vel Alexander poſtulavit, ut ſibi cum aliis demagogis dederetur. Vid. notas ad Rutil. I. 9. p. 33. Laudatur ab Ariſtotele Rhetor. l. c. Praeclare H. Valeſius ad Harpocrat. p. 129. ejus nomen reſtituit Timocli apud Athen. VIII. p. 341. F.

Δη-

Δημοσθένης τάλαντα πεντήκοντ' ἔχει,
Μακάριος εἴπερ μεταδίδωσι μηδενί.
Καὶ Μοιροκλῆς εἴληφε χρυσίον πολύ.

Ante legebatur Μητροκλῆς. Ejusdem nomen corruptum latet in Pſeudo-Plutarcho l. c. p. 842. D. ἀποθανόντος δὲ (Λυκούργου) παρέδωκαν τοὺς παῖδας τοῖς ἕνδεκα, Μενεσαίχμου μὲν κατηγορήσαντος, γραψαμένου δὲ Θρασυκλέους. Sic etiam in Plutarcho legit Photius l. c. p. 1486. ut intelligatur, non recens natum, ſed inveteratum mendum eſſe. Lege: ——— γραψαμένου δὲ Μοιροκλέους. Nam Moerocles Lycurgi liberos in carcerem conjecit. Demoſthen. Ep. III. p. 197. E. εἰ δὲ Μοιροκλῆς ἀποκρίνεται, ταῦτα μὲν σοφώτερα ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι· ἵνα δὲ μὴ ἀποδρῶσιν, αὐτὸς αὐτοὺς δῆσαι. &c. Thraſycles, Pylagoras, eſt apud Aeſchin. c. Cteſiph. p. 408.

Polyeucti. Duo hoc nomine Oratores fuerunt. Primus eſt, qui orationem, ab alio in Socratem ſcriptam, recitavit. Phavorinus apud Diogen. Laërt. II. 38. ubi Menagius male intelligit Polyeuctum Sphettium. Contra hunc orationem ſcripſit Antiphon. Grammaticus Sangermanenſis MS. Ἀναδέξαι, οἷον ἐγγυῆσαι. Ἀντιφῶν πρὸς Πολύευκτον, Δεινόλοχος Ἀλθαίᾳ. Alter, multo clarior, eſt Sphettius, diſſentiens ille quidem in cauſſa Midiana a Demoſthene, ut patet ex Midiana p. 137. ſed in republica gerenda Demoſthenis rationem ita ſecutus, ut ille

ille conjunctiorem haberet neminem. Pseudo-Plutarch. l. c. p. 844. F. & Liban. Tom. I. p. 409. B. 422. A. Cum Demosthene & aliis legatus missus est in Peloponnesum. Demosthen. Phil. III. p. 95. A. & Pseudo-Plutarch. l. c. p. 841. E. Aliquanto post aliam ad Arcadas legationem suscepit. Pseudo-Plutarch. l. c. p. 846. C. Crimen auri ab Harpalo accepti in eum jacit Dinarchus c. Demosth. p. 103. cujus non unam adversus illum orationem Grammatici laudant. Corporis obesitatem, quae dicentem impediret, in eo risit Phocion. Plutarch. Phoc. p. 746. A. Luxuriam notat Anaxandrides apud Athen. IV. p. 166. D. Ejus de Demosthene & Phocione judicium hoc fuit: μέγιστος μὲν ῥήτωρ Δημοσθένης, δυνατώτατος δὲ εἰπεῖν Φωκίων. Plutarch. Demosth. p. 850. D. Phoc. p. 753. F. Polit. praec. p. 803. E. Judicium de Aeschine, quod Photius Cod. LXI. p. 62. ad Dionysium Sophistam refert, Tzetzes Scholiis MSS. in Hermogenem tribuit Polyeucto, haud dubie duo diversa judicia confundens. Orationes Polyeucti laudantur ab Aristotele Rhetor. III. p. 749. & Diog. Laërt. VI. 23. Elegans inprimis, quamvis aliquot mendis deformatum, ex oratione *contra Demadem* fragmentum est apud Apsinem Art. Rhet. p. 708. Τί γὰρ σχῆμα ἕξει; τὴν ἀσπίδα προβέβληται; (f. προβεβληκότος) ἀλλὰ ταύτην γε ἀπέβαλεν ἐν τῇ μάχῃ τῇ περὶ Χαιρώνειαν. ἀλλὰ ἀκροστόλιον πῶς ἕξει; ποίας; ἢ τὸ τοῦ πατρός; ἀλλὰ βιβλίον ἐν ᾧ φάσεις καὶ εἰσαγγελίαι ἔσονται γεγραμμέναι; ἀλλὰ νὴ Δία στήσεται

** ** **

περι-

προσευχόμενος τοῖς θεοῖς, κακόνους ὢν τῇ πόλει, καὶ τὰ ἐναντία πᾶσιν ἡμῖν εὐχόμενος, ἀλλὰ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετῶν. ubi miretur aliquis, quod Polyeuctus dicit, Demadem in proelio Chaeronensi scutum abjecisse. Nam Demosthenem, scuto abjecto, fugisse, Demadem in acie captum esse, inter omnes scriptores constat.

Pytheas. De eo quae ab antiquis scriptoribus narrentur, congessimus ad Rutil. I. 11. p. 40. quibus adde locum Plutarchi Phocion. p. 751. A. πρὸς δὲ Πυθέαν ἀρχόμενόν ποτε πρῶτον ἐντυγχάνειν Ἀθηναίοις, ἤδη δὲ λάλον ὄντα καὶ θρασὺν, Οὐ σιωπήσεις, ἔφη, καὶ ταῦτα νεώνητος ὢν τῷ δήμῳ;

Stratocles. De eo diximus ad Rutil. I. 9. p. 32. Hic addimus, *Patroclis* nomen in Pseudo-Plutarcho & Suida, cui *Stratoclis* substituimus, retinendum videri. Nam Patrocles, Phlyensis, demagogus, occurrit apud Demosthen. de Cor. p. 509. Nec dubium est, quin adversus illum orationem scripserit Hyperides. Vide Meursium Att. Lect. I. 18.

Cephisodorus, Isocratis discipulus, inter Oratores refertur a Dionysio Halic. Ep. ad Amm. p. 120. quem etiam vide in Isaeo p. 111. Nullam ejus orationem commemoratam invenimus. Sed tanto frequentius laudatur *Apologia Isocratis adversus Aristotelem*, de qua vide Jonsium de Scriptor. H. Ph. I. 13. p. 96. Ad hunc Cephisodorum retulerim *Historiam belli sacri*, sive *Phocici*, cujus duodecimum librum laudat

Ano-

Anonymus interpres, quem Aſpaſium puto, ad Ariſtotelis Nicomach. III. p. 46. b. Nam plerique Iſocratis diſcipuli ſe ad hiſtoriam ſcribendam contulerunt.

Philiscus, Mileſius, Iſocratis diſcipulus. Suid. in v. Hunc Dionyſius eodem loco inter Oratores recenſet. Itaque δημηγορίας, quas Suidas Philiſto Syracuſio tribuit, huic tribuendae videntur. Lycurgi vitam ab eo ſcriptam laudat Olympiodorus Commentario MS. in Platonis Gorgiam. Vide Taylorum praef. ad Demoſth. & Lycurgi Oratt. p. 2. Ejusdem Epigramma in Lyſiam conſervavit Pſeudo-Plutarchus p. 836. cujus tenebras diſpellere conati ſunt viri praeſtantiſſimi, Jer. Marklandus apud Taylor. in Vita Lyſ. p. 60. & J. Toupius Emendat. in Suidam T. II. p. 194. Inter Philiſci diſcipulos fuit Timaeus, hiſtoriae ſcriptor. Vid. Suid. v. Τίμαιος.

Theodectes, Phaſelites, Platonis, Iſocratis & Ariſtotelis diſcipulus, item a Dionyſio l. c. inter Oratores refertur. Stephanus etiam Byz. v. Φασηλὶς ei tribuit λόγους ῥητορικοὺς ἐπᾶν. ubi in corrupto ἐπᾶν orationum numerus latet. Ejus *Apologiam Socratis* laudat Ariſtoteles Rhet. II. p. 490. 495. aliam orationem, quae Νόμος inſcripta eſt, ibid. p. 994. Quali uſus ſit dicendi genere, docet Dionyſius in Iſaeo p. 111. Reliqua, quae de Theodecte dici poſſent, non ſunt hujus loci.

Naucrates, vel Nausicrates, (non *Nau-*

cratites) Erythraeus, Isocratis discipulus. Cicero de Orat. II. 23. III. 44. Orat. 51. Quinctilian. III. 6. p. 129. & Suid. v. Θεοδέκτης, & v. Ἰσοκράτης. Excitatus exemplo magistri, qui Euagoram mortuum laudarat, orationes funebres scripsit. Dionys. Halic. in Arte p. 39. Talem orationem Cimonis memoriae ab illo consecratam esse, videor mihi colligere e Plutarchi Cimone p. 491. C. Sed frustra quidam in Diogene Laërt. II. 55. legunt: καὶ Ναυκράτη Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραφέναι. Nam Σωκράτη tenendum esse, contextus satis ostendit. De Naucratis in dicendo facultate judicat Dionysius Halic. in Isaeo p. 111. Plura Taylorus Lect. Lysiac. c. III. Apud Suidam reperio, Philistum Naucratitam, vel Syracusium, scripsisse πρὸς τὸν Τρικάρανον λόγον περὶ Ναυκράτεως. quem locum cave de Naucrate, oratore, accipias. Nam scribendum, περὶ Ναυκράτιος, *de Naucrate, urbe Aegypti.*

ISOCRATES, Apolloniates, Amyclae filius, Isocratis Atheniensis discipulus & successor, & quinque orationum auctor. Suid. in v. Huic Harpocration v. Ἐπακτὸς ὅρκος tribuit Παραίνεσιν πρὸς Δημόνικον, quae vulgo Isocratis Atheniensis putatur. In quo Harpocration consentit cum Suida. Nam Apolloniatae προτρεπτικὸς λόγος, quem ille vocat, non alius est, nisi Παραίνεσις. Suidae testimonium effugit M. A. Muretum & H. Stephanum, qui de hujus libelli auctore multis disputarunt, non item eleganti-

tissi-

tissimum virum, Jacobum Facciolatum in praefat. Paraenesis a se editae. Eundem Apolloniatem Isocratem, Suidas v. Θεοδέκτης & v. Ἰσοκράτης narrat, cum Theopompo, Theodecte, & Naucrate interfuisse certamini de laudibus Mausoli dicendis. At Pseudo-Plutarchus p. 838. B. majorem Isocratem Mausoli laudes cum illis decertasse scribit. Gellius etiam X. 18. esse dicit, *qui Isocratem ipsum cum iis*, quos diximus, *certavisse memoriae mandaverint*. Sed omnem controversiam dirimit Theopompus, qui apud Porphyrium, cujus locum retulit Euseb. P. E. X. 3. p. 464. gloriatur, magistrum Isocratem a se victum esse. Quis, qui Historicorum fidem recte aestimare didicit, non potius credat Theopompo, hujus ipsius certaminis actori, quam centum Suidis, incertam famam secutis? Tamen Taylorus Lect. Lysiac. c. III. in alia omnia discedit, & Pseudo-Plutarcho, rem recte narranti, insultat. Tantam caliginem cupiditas doctis etiam hominibus offundere solet. In Apolloniatem Isocratem acerbe & contumeliose invehitur Auctor Socratic. Epist. XXVIII. p. 65. τὸν δὲ Ποντικὸν μαθητὴν ἀπέδειξε τῆς αὐτοῦ σοφίας διάδοχον. οὗ σὺ πολλοὺς τεθεαμένος σοφιστὰς βδελυρώτερον οὐχ ἑώρακας. & mox p. 67. μὴ θαυμάζειν δὲ, εἰ καί πως ἀναγνοὺς ὁ Ποντικὸς μωλύτερον καὶ φαυλότερον ποιεῖ φαίνεσθαι τὸν λόγον. Sic ille locus scribendus, in quo, quid μωλύτερον esset, non intellexit Allatius. Lex. Rhetor. MS. Μωλύτερον. τὸ ἀμβλύτερον, καὶ ἀνοηθέστερον, καὶ ἄνθος οὐκ

ἔχον. ubi pro ἀνοηθέστερον lege ἀναιθέστερον, & ad eandem normam corrige Photium Lex. MS. & Etymologum M. Illam vero inter Socraticas epistolam Cl. Valckenarius suspicatur a Speusippo scriptam, lectamque ab Isocrate, qui illum ipsum locum attigit Orat. ad Philipp. p. 87. D.

Anaximenes, Aristoclis F. Lampsacenus, discipulus Zoili & Diogenis Cynici, notior ut historicus, & dicendi magister, quam ut orator. Vide Meursium ad Chalcid. p. 419. & Vossium de Hist. Gr. I. 10. Attigit tamen genus deliberativum & judiciale. Dionys. Halic. in Isaeo p. 111. ejusque ingenio formata est oratio, quam Euthias *adversus Phrynem* habuit, ut ex Diodoro Periegete narrat Athenaeus XIII. p. 591. E. ex Hermippo Harpocrat. v. Εὐθίας, ubi vide Maussacum. Diodorus id sine dubio tradiderat in libris περὶ μνημάτων, quos laudat Plutarchus Theseo p. 17. D. Themistocl. p. 128. D. Cimon. p. 488. C. Obiter monemus, Διόδωρος legendum esse in Pseudo-Plutarchi Hyperide p. 849. C. ubi nunc editur: Ἡλιόδωρος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ μνημάτων. Vide Meursium ad Chalcid. p. 414.

Crates, Trallianus, Isocratis discipulus. Diogen. Laërt. IV. 23. Huic tribuerim λόγους δημηγορικοὺς καὶ πρεσβευτικοὺς, quos Apollodorus apud Diogen. ibid. refert ad Cratetem, Atheniensem, philosophum Academicum. Frustra Menagius Cratetis mentionem sibi reperisse visus

ſus eſt in Lucian. Rhet. praec. p. 9. Nam ibi non Crates memoratur, ſed Critias, ſtatuarius, ut bene vidit Solanus.

Theopompus, Damaſiſtrati F. Chius, Iſocratis diſcipulus. De hoc Cicero de Orat. II. 13. *Poſtea vero, quaſi ex clariſſima rhetoris officina, duo praeſtantes ingenio, Theopompus & Ephorus, ab Iſocrate magiſtro impulſi, ſe ad hiſtoriam contulerunt, cauſſas omnino nunquam attigerunt.* ubi vereor, ne ſciolus aliquis inculcarit verba, *quaſi ex clariſſima rhetoris officina*, ex Brut. 8. & Orat. 13. *Cauſſas* Cicero intelligit *forenſes*, ut contextus docet. Nam Dionyſius Hal. Ep. ad Pompej. p. 131. auctor eſt, Theopompum multas demonſtrativi & ſuaſorii generis orationes ſcripſiſſe. Immo Quinctilianus X. 1. p. 500. tradit, eum, *antequam ad hiſtoriam ſollicitatus eſſet, diu oratorem fuiſſe*, atque eo *in hiſtoria ſimiliorem eſſe oratori.* Ad ſuaſorii generis orationes pertinent αἱ πρὸς Ἀλέξανδρον συμβουλαὶ, laudatae Ciceroni ad Attic. XII. 40. & Athenaeo VI. p. 230. F. Ἐπιστολὴν πρὸς Ἀλέξανδρον eas vocat Athenaeus XIII. p. 595. A. quod aliquam epiſtolae formam haberent. Illa ipſa epiſtola referenda videtur inter ἐπιστολὰς τὰς ἀρχαϊκὰς γραφομένας, quas commemorat Dionyſius l. c. ubi Fr. Sylburgius minus bene legit: ἐπιστολὰς τὰς ἀρχαϊκὰς vel Ἀχαϊκὰς ἐπιγραφομένας. veriſſime Valckenarius: ἐπ. τὰς ἀρχαϊκῶς γραφομένας. At cave τὸν περὶ εὐσεβείας, quem laudat Scholiaſt. Ariſtophan. ad Av. 1354.

vel orationem Theopompi putes, vel librum, ut Meursius ad Apollon. Dysc. Histor. Mirab. p. 99. & Vossius de Hist. Gr. l. 7. Scholiastae locus hic est: Κύρβεις —— ἀπὸ τῶν Κορυβάντων. ἐκείνων γὰρ εὕρημα, ὥς φησι Θεόπομπος ἐν τῷ περὶ εὐσεβείας. Quem locum ad verbum descripsit Tzetzes Chil. XII. 406. Verum nemo dubitet, quin Scholiastes scripserit: ὥς φησιν Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ εὐσεβείας. Inter Theophrasteos hic liber recensetur a Diogene Laërt. V. 50. Emendationem vero plane confirmant Porphyrius & Photius, illa ipsa verba, quibus Κύρβεις a Corybantibus nomen invenisse dicuntur, ex Theophrasto afferentes. Alter de Abst. Anim. II. 21. Μαρτυρεῖται δὲ ταῦτα οὐ μόνον ὑπὸ τῶν κύρβεων, αἳ τῶν Κρήτηθεν εἰσὶ Κορυβαντικῶν ἱερῶν οἷον ἀντίγραφα τινὰ πρὸς ἀλήθειαν. Sic ille locus scribendus. Alter Lex. MS. Κύρβεις. —— Θεόφραστος δὲ, ἀπὸ τῶν Κρητικῶν Κορυβάντων· τῶν γὰρ Κορυβαντικῶν ἱερῶν οἷον ἀντίγραφα αὐτοὺς εἶναι. Ex eodem Theophrasti libro ductum est, quod Porphyrius habet II. 16. ubi parem librariorum errorem deprehendimus. Nam pro Θεόπομπος ἱστόρηκεν legendum Θεόφραστος ἱστόρηκεν. De Theopompo hoc etiam narrat Suidas: γεγονὼς —— ὅτε καὶ Ἔφορος, Ἰσοκράτους ἀκουστής. ἅμα Ἐφόρῳ ἔγραψεν ἐπιτομὴν τῶν Ἡροδότου ἱστοριῶν ἐν βιβλίοις β΄. Non injuria Vossio l. c. mirum videbatur, duos summos viros tantillae rei simul operam dedisse. Sed prava interpunctio, quae etiam in Kusteriana editione servata est, virum egregium fefellit. Recte Meursius l. c. interpungendum vidit: γεγονὼς ——

ὅτε

ὅτε ὁ Ἔφορος, Ἰσοκράτους ἀκουστὴς ἅμα Ἐφόρῳ. ἔγραψεν &c. Theopompi *Epitomen Herodoti*, praeter Photium Lex. MS. & Suidam v. Σπουδάζω, laudat Grammaticus Sangermanensis MS. Ἀναβῆναι τ' ἵπποι, ἀντὶ τοῦ ἐπιβῆναι. Θεόπομπος ἐν ἐπιτόμῳ τ' Ἡροδότου. ubi Herodoti verba a Theopompo servata ostendit Piersonus ad Moerid. Attic. p. 4. Idem Grammaticus: Κακόβιος. Θεόπομπος ἐν τῇ ἐπιτομῇ Ἡροδότου. &: Φυγαδεῦσαι. τὸ φυγάδα ἐλάσαι. Θεόπομπος ἐπιτόμῳ τ' Ἡροδότου. Quae loca huc retulimus, ut doceremus, Vossium, qui hanc Epitomen juniori cuidam Theopompo tribuit, conjectura aberrare. Nam Grammaticus ille non nisi vetustissimos, & classicos, quos vocamus, scriptores laudat, ut eorum auctoritate vindicet voces & loquendi formulas, quas Atticistae temere damnassent.

Glaucippus, Hyperidis filius, patris exemplo eloquentiae studium secutus est, & orationes scripsit. Pseudo-Plutarch. p. 848. D. & Photius p. 1480. Ejus orationem *contra Phocionem* laudat Plutarchus Phoc. p. 743. C.

Agnon, vel Agnonides. Hic cum Theophrastum impietatis reum agere esset ausus, parum abfuit, quin ipse hoc crimine conflagraret. Diogen. Laërt. V. 37. Athenis pulsus a Macedonibus, post ab Antipatro, Phocionis precibus, reditum impetravit. Plutarch. Phoc. p. 754. F. Mox adversae Phocioni factionis dux & caput, a quo beneficium acceperat, ut Pi-

raeei proditorem, condemnavit. Nepos Phoc. 3. & Plutarch. l. c. p. 756. F. 757. A. 758. A. Sed cum Athenienses sera Phocionis damnati poenitentia subiisset, ejus supplicio Phocionis manibus parentarunt. Plutarch. l. c. p. 759. B. Scripsit Agnonides *Rhetorices accusationem.* Quinctilian. II. 17. p. 105. *Agnon quidem detraxit sibi inscriptione ipsa fidem, qua Rhetorices accusationem professus est.* ubi frustra laborat P. Burmannus, non animadvertens, *Agnonem* dici, qui alibi *Agnonides* dicatur. In Nepote l. c. multi Codices *Agnone* habent pro *Agnonide*; quod non de nihilo esse, bene judicat Vir summus, T. Hemsterhusius ad Lucian. Timon. p. 157. qui plura exempla, in quibus nominum formae primitivae & patronymicae commutentur, dedit ad Aristophan. Plut. p. 325. Statim de Oratore dicemus, qui modo *Democles*, modo *Democlides* vocatur.

Callicrates. Dionysius Halic. in Dinarch. p. 118. fatetur, se nihil hujus oratoris vidisse, sed in Tabulis Pergamenis ei tribui Dinarchi orationem *contra Demosthenem.* Quod non intelligendum de oratione, quae nunc superest, sed de alia, quae periit. Nos quoque nullam hujus Oratoris mentionem invenimus.

Hactenus eloquentiam vidimus summo fastigio stantem. Nunc, quomodo sensim inclinarit, sequitur, ut dicamus. Cicero de Orat. II. 23. *Posteaquam, extinctis his, omnis eorum memoria sensim obscurata est & evanuit, alia*

quae-

quaedam dicendi molliora ac remissiora genera viguerunt: inde Demochares, quem ajunt sororis filium fuisse Demosthenis; tum Phalereus ille Demetrius, omnium istorum, mea sententia, politissimus, aliique eorum similes extiterunt. De Demochare disputavimus ad Rutil. I. 2. p. 7. quibus adde Corsinum Fast. Att. T. II. p. 96. De Demetrio Phalereo luculentus etiam locus est Ciceronis Brut. 9. *Phalereus successit eis senibus adolescens, eruditissimus ille quidem horum omnium, sed non tam armis institutus, quam palaestra. Itaque delectabat magis Athenienses, quam inflammabat. Processerat enim in solem, & pulverem, non ut e militari tabernaculo, sed ut e Theophrasti, doctissimi hominis, umbraculis. Hic primus inflexit orationem, & eam mollem, teneramque reddidit, & suavis, sicut fuit, videri maluit, quam gravis: sed suavitate ea, qua perfunderet animos,* (ὅπου χρὴ καταντλῆσαι, Longin.) *non qua perfringeret: & tantum ut memoriam concinnitatis suae, non, quemadmodum de Pericle scripsit Eupolis, cum delectatione aculeos etiam relinqueret in animis eorum, a quibus esset auditus.* Hunc primum inclinasse eloquentiam, etiam Quinctilianus dicit, X. 1. p. 501. Ejus historiam enarrarunt Diogenes Laërt. V. 75. seqq. & Jac. Perizonius ad Aelian. V. H. III. 17.

Reliqui hujus aetatis Oratores hi sunt:

Democles, Theophrasti discipulus. Is Lycurgi

curgi liberos a Moeroclis & Menesaechmi calumniis defendit. Pseudo-Plutarch. in Lycurgo p. 842. D. Acerbo maledicto insectatus est Democharem. Timaeus apud Suid. v. Ὢ τὸ ἱερὸν πῦρ. Vide quae diximus ad Rutil. I. 2. p. 8. Eum orationis cujusdam, quae Dinarcho tribuebatur, auctorem putat Dionysius Halic. in Dinarch. p. 117. *Democlides* patronymica forma vocatur ab eodem Dionysio, & Timaeo l. c. Nec dubitem, quin Archon Eponymus fuerit Olymp. CVI. 1. Corsinus vero Fast. Att. T. IV. p. 59. Democlidem Sphettium dicens, manifesto errore illum confundit cum Dromoclide, Sphettio, ejusdem temporis oratore, cujus mentio fit a Plutarcho Demetr. p. 894. D. 905. B. Polit. praec. p. 798. E.

Charisius. De eo diximus ad Rutil. I. 10. p. 37. Erunt fortasse, qui ejus nomen restituendum putent in Grammatico veteri Bibl. Coisl. p. 489. Ὀργεῶνές εἰσιν οἱ κοινωνοῦντες ἀλλήλοις θεῶν ἢ ἡρώων ἐν ἱεροῖς, καὶ κοινῇ θυηπολοῦντες, ὡς Χάρις λέγει ἐν τῷ κατὰ Διονυσίου. καὶ πάλιν ὀργεῶνές τινες, ἐν ἀπολογίᾳ ὕβρεως σαφὲς ποιεῖ. Sed Grammatici veteres non nisi decem Oratorum Atticorum auctoritate uti solent, certe nusquam Charisii. Cl. Albertus ad Hesychium v. Ὀργεῶνες emendat Χάρης, intelligens Charetem, quem Suidas v. Ἀντίπατρος, ut sibi cum aliis Oratoribus dederetur, ab Antipatro postulatum scribit. Sed Chares imperator fuit, non Orator: de eoque Suidam accipiendum esse,

eſſe, planum eſt ex Arriano de Exp. Alex. M. I. p. 22. Huc accedit, quod Juſtinus XI. 4. narrat, non oratores tantum poſtulatos eſſe, ſed etiam duces. Equidem non temere ſuſpicor, nomen Χάρις ex Δείναρχος truncatum eſſe, cujus orationes κατὰ Διονυσίου, & Ἀπολογία ὕβρεως laudantur a Dionyſio Halic. in Dinarcho p. 116. 118.

HEGESIAS, Magnes, Aſiaticorum Oratorum antiquiſſimus, de quo diſputavimus ad Rutil. I. 7. p. 25.

CLEOCHARES, Myrleanus, ex eodem numero Oratorum Aſiaticorum, ut indicat patria. De eo diximus ad Rutil. I. 2. p. 5.

ISIDORUS, Pergamenus, poſtremus aetate Oratorum Aſianorum, quos Rutilius laudat. Vide ad Rutil. II. 16. p. 128.

DAPHNIS, MYRON, & SOSICRATES, quos Rutilius laudat, & ipſi Aſiatici Oratores fuiſſe videntur. Sed cum nullam eorum mentionem apud alios invenerimus, nihil certi pronunciare licet.

Recenſuimus Oratores vere hoc nomine dignos, nec ultra progredi conſtituimus. Nam quicunque poſt hos a Cicerone & aliis commemorantur Oratores Rhodii & Aſiatici, non tam Oratores, quam Declamatores fuerunt. Itaque licebit illos ex hac Hiſtoria tollere, praeſertim cum nec Gorgias noſter ullam eorum rationem habuerit.

Sed tempus eſt, ut declaremus id, cujus

cauſſa

caussa omnis haec disputatio instituta est. Quaerebatur autem, quid sit, quare Gorgias, decem Oratoribus Atticis, qui bene dicendi lex & norma habebantur, non contentus, aliorum etiam auctoritatem adhibendam existimarit? Antiquissimorum magistrorum in Rhetorica & Poëtica illustranda haec ratio fuit, ut per omnes Oratores & Poëtas vagati, quid in quoque rectum & pulcrum reperissent, laudarent, & ad imitandum proponerent, quid in quoque vitiosum, reprehenderent, & ad imitationem trahendum negarent. Quae res non potest melius, quam Aristotelis exemplo, declarari. Is in dicendi praeceptis tradendis se non uni Demostheni, aut reliquis novem Oratoribus, quasi in servitutem addixit, sed ex Androcle, Aristophonte, Iphicrate, Cephisodoto, aliisque multis excellentissimum quodque libavit. Poëtices praeceptis illustrandis exempla quamvis multa suppeditare poterant Homerus, Pindarus, Aristophanes, Sophocles, in suo quisque genere principes. At ille Empedoclem, Melanippidem, Anaxandridem, Dicaeogenem, aliosque plures assumendos putavit. Quod quin recte fecerit, non potest dubitari. Nam, ut Cicero dicit de Invent. II. 2. *in studiis a multis eligere homines commodissimum quodque, quam sese uni alicui certo volunt addicere.* Sed haec ratio mutata est tempore Ptolemaeorum. Exorti enim sunt duo summo ingenio & singulari doctrina Critici, Aristarchus &

& Ariſtophanes Byzantius, qui, cum animadvertiſſent, ingentem ſcriptorum turbam plus obeſſe bonis literis, quam prodeſſe, ſuum judicium ſecuti, certum omnis generis ſcriptorum delectum haberent. Itaque ex magna Oratorum copia tanquam in canonem decem duntaxat retulerunt, Antiphontem, Andocidem, Lyſiam, Iſocratem, Iſaeum, Aeſchinem, Lycurgum, Demoſthenem, Hyperidem, Dinarchum. Ex Heroicis poëtis recepti ſunt Homerus, Heſiodus, Piſander, Panyaſis, Antimachus: e Jambographis, Archilochus, Simonides, Hipponax: ex Elegiacis, Callinus, Mimnermus, Philetas, Callimachus: e Lyricis, Alcman, Alcaeus, Sappho, Steſichorus, Pindarus, Bacchylides, Ibycus, Anacreon, Simonides: e Tragicis, Aeſchylus, Sophocles, Euripides, Ion, Achaeus: ex antiquae Comoediae ſcriptoribus, Epicharmus, Cratinus, Eupolis, Ariſtophanes, Pherecrates, Plato; ex mediae, Antiphanes & Alexis; ex novae, Menander, Philippides, Diphilus, Philemon, Apollodorus. In Hiſtoricorum cenſura probati ſunt Herodotus, Thucydides, Xenophon, Theopompus, Ephorus, Anaximenes, Calliſthenes. Tragicorum duplex ordo fuit. Principes illi, quos modo enumeravimus, τῆς πρώτης τάξεως fuerunt: Philiſcus Corcyraeus, cum ſex aliis, quos recenſet Scholiaſt. Hephaeſtion. p. 32. 93. τῆς δευτέρας τάξεως. Vid. Suid. v. Φιλίσκος Κερκ. Hunc Criticorum canonem, praeter Pro-

Proclum Chreſtomath. p. 340. ſeqq. & Grammaticum Bibl. Coiſl. p. 597. ſecutus eſt Quinctilianus libro decimo, ubi claſſicorum, quos dicimus, ſcriptorum cenſum agit. Primum vero delectum ab Ariſtarcho & Ariſtophane inſtitutum eſſe, ejusdem Quinctiliani teſtimonio confirmatur, X. 1. p. 496. *Apollonius in ordinem a Grammaticis datum non venit, quia Ariſtarchus atque Ariſtophanes, poëtarum judices, neminem ſui temporis in numerum redegerunt.* Quo loco quaeri poteſt, quomodo Callimachus, Apollonii aequalis, in Elegiacorum ordinem venerit? Sed illum fortaſſe poſteriores Critici in numerum redegerunt, ſicut Tzetzes in vita Lycophron. Apollonium in Pleiadem Poëtarum varii generis relatum tradit. Mox p. 497. *ex tribus receptis Ariſtarchi judicio ſcriptoribus jamborum ad* ἕξιν *maxime pertinebit unus Archilochus.* Scriptores, quos Critici in talem canonem retuliſſent, proprie dicebantur *in ordinem venire*, *in ordinem redigi*, *in numerum redigi*, *recipi*: contra, quos repudiaſſent, *numero eximi.* Quinctilian. I. 4. p. 18. *quo quidem judicio ita ſevere uſi ſunt veteres Grammatici, ut —— auctores alios in ordinem redegerint, alios omnino exemerint numero.* Quem locum Wowerius Polymath. c. XVI. & alii, quos nominare non eſt neceſſe, ſic acceperunt, quaſi *in ordinem redigere* eſſet inter viles abjicere, *numero eximere*, ex inferiore loco in ſuperiorem reſtituere. Quo quid poteſt dici per-

vers

versius? Apud Graecos signatum hac in re verbum est ἐγκρίνεσθαι Suidas v. Δείναρχος. ῥήτωρ τῶν μετὰ Δημοσθένους ἐγκριθέντων εἷς. Photius Cod. LXI. p. 64. Αἰσχίνην Φρύνιχος εἰς τοὺς ἀρίστους ἐγκρίνει. Cod. CCLXII. p. 1460. ὧν λόγων τοῖς γνησίοις τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐγκρίνουσιν. Lex. Sangerman. MS. v. Αἱμορυγχία. Φρύνιχος μέντοι οὐκ ἐγκρίνει τὴν φωνήν. Sic Cl. Toupius Emendat. T. III. p. 98. in Suida v. Πυθέας corrigebat: οὐκ ἐνεκρίθη μετὰ τῶν λοιπῶν ῥητόρων. Sed nihil mutandum. Nam simplex ἐκρίθη eandem vim habet. Ipse Suidas v. Λυκοῦργος. τῶν μετὰ Δημοσθένους κριθέντων ῥητόρων. & v. Νικόστρατος. ἐτάχθη δὲ ἐν τοῖς κριθεῖσιν ἐπὶ δευτέροις δέκα ῥήτορσι. & v. Ὑπερίδης. ῥήτωρ, τῶν πρώτων κεκριμένων δέκα εἷς. & v. Ἀλέξανδρος Αἰτ. ὡς καὶ τῶν ἑπτὰ Τραγικῶν ἕνα κριθῆναι. Contrarium est ἐκκρίνεσθαι. Diodor. Sicul. T. II. p. 552. ὃν (Μύσωνα) ἀντεισῆξαν εἰς τοὺς ἑπτὰ σοφοὺς, ἐκκρίναντες τὸν Περίανδρον. Vide Scaligerum ad Euseb. Graec. p. 419. & Kuhnium ad Diog. Laërt. VIII. 47. Haec autem Criticorum censura scriptoribus, quos diximus, tantum auctoritatis conciliavit, prope ut soli vigerent, & hominum studia tenerent. Certe Grammatici, qui sibi religioni ducerent, de Aristarchi judicio dubitare, non nisi ab eo probatos, interpretandos duxerunt, & Rhetores tantum ex receptis decem Oratoribus, velut unis veris & legitimis, artem suam illustrarunt. Plus boni, an incommodi ex his Criticorum decretis profectum sit, in utramque partem disputari potest. Utile erat, multos libros vul-

gares hominum manibus excuti, & perfectissima quaeque exempla ad imitandum proponi. Verum, quid perfectissimum sit, judicare, quam anceps est & difficile! Nonne suspicari licet, alios ex hoc scriptorum choro fastidiosius exclusos esse, alios nimis indulgenter receptos? Cur, ut hoc utar, Dinarcho, quem ipsi veteres *hordeaceum Demosthenem* vocant, inter decem Oratores Atticos locus datus est, praeteritis Callistrato & Leodamante, quorum eloquentiam iidem laudibus in coelum ferunt? Quanquam video, Grammaticum Bibl. Coisl. l. c. novem tantum Oratores Atticos, omisso Dinarcho, recensere. Sed sit unus & alter, quem admitti oportebat, repudiatus: teneat primas, cui secundae tribuendae erant. Leve hoc malum prae altero, quod inde consecutum est, videri debet. Etenim scriptores illi, quos Critici numero exemissent, primum legi, & in manibus versari, mox describi desierunt, & tandem, ut fieri necesse erat, plane interciderunt. Quae diximus, exemplo, quo nullum reperiri potest clarius, illustremus. Narrat Photius Cod. CCLXII. p. 1461. Paulum Mysum multas pulcerrimasque Lysiae orationes, velut spurias, damnasse. Ad cujus Critici auctoritatem cum se multi, qui ipsi, quid verum esset, judicare non possent, temere contulissent, orationes illas obelo notatas desiisse describi, atque ita, magno eloquentiae detrimento, periisse. Veruntamen non defuerunt, qui suis sensibus potius, quam de-

decretis Criticorum, credere mallent, atque adeo ſaepe inter claſſicos ſcriptores referrent, quos ab illis praeteritos, vel rejectos ſcirent. Tales patroni uni ex Oratoribus, Ariſtogitoni obtigiſſe videntur. Nam Quinctilianus XII. 10. p. 624. ubi principes illos Oratores nominat, hujus etiam mentionem interponit, & Hermogenes de Form. orat. I. p. 296. aſperitatis exempla ab illo petenda dicit. Itaque ejus orationes diutius, quam aliorum, ſuperfuerunt, quippe laudatae ab Harpocratione v. Αὐτοκλείδης, & v. Θέρσανδρος. Supra e Quinctiliano monuimus, Ariſtarchi judicio tres receptos eſſe jamborum ſcriptores, in his Archilochum. Qui ſint alii duo, dubitat Gesnerus V. C. ad Quinctil. an hodie ſciri poſſit. Nobis ſatis certum videtur, Simonidem & Hipponactem fuiſſe, quos cum Archilocho conjungunt Lucianus Pſeudolog. p. 163. Proclus Chreſtomath. p. 342. & Grammaticus Bibl. Coiſl. p. 597. Sed ecce! Plinius, neglecto Ariſtarchi judicio, jambographorum principem ponit Herodem (*), IV. Ep. 3. *Ita certe ſum affectus ipſe, cum*

(*) Interpretes multa ad hunc Plinii locum moliuntur, ſatisque oſtendunt, ſe de Herode Jambographo ne fando quidem quicquam audiviſſe. Ex ejus Choliambis fragmenta ſuperſunt apud Zenobium VI. 10. Stobaeum S. LXXI. p. 439. LXXVI. p. 453. XCVI. p. 530. CXVIII. p. 591. & Maximum T. II. p. 636. Nomen ejus abiit in notius *Herodoti* apud Etymolog. M. p. 411. 41. Ζίτελον διὰ τοῦ ι συνεσταλμένου. καὶ παρὰ Ἡροδότῳ· Ἄγ' αὐτὸν εἰς τὸ ζήτελον. ἔστι δὲ χωλιαμβικὸν τὸ μέτρον. In mendoſo Ἡροδότῳ haerebat Cl. Weſ-

 ſe-

cum Graeca epigrammata tua, cum jambos proxime legerem. Quantum ibi humanitatis, venuſtatis! quam dulcia illa! quam antiqua! quam arguta! quam recta! Callimachum me, vel Herodem, vel ſi quid his melius, tenere credebam. Tzetzes etiam Prolegom. in Lycophronem alios potius, quam Ariſtarchum, ſecutus, in jambis palmam defert Ananiae, Archilocho, Hipponacti. Eodem igitur modo Gorgias noluit alieni judicii neceſſitate adſtringi, ſed liberum ſibi putavit, eos laudare Oratores, quos ſuomet ipſe ſenſu probaſſet. Ac neſcio, an praeſentiens, quid eventurum eſſet, Oratorum vulgo neglectorum ratione habenda cavere voluerit, ne in oblivionem hominum venirent, & tandem penitus interirent.

ſelingius Diſſ. Herodot. p. 29. Idem Etymologi locus induxiſſe videtur Scaligerum ad Varron. de L. L. VI. p. 149. ut Jamborum ſcriptorem *Herodotum* vocaret. Athenaeus III. p. 86. B. laudat Ἡρώνδαν ἐν Συνεργαζομέναις. ubi Iſ. Caſaubonus negat ſe alibi Herondam Comicum invenire. Verum non Comicus laudatur, ſed, ut ex ſubjecto Choliambo apparet, Jamborum ſcriptor, Herodes, qui patronymica & Doribus propria forma Ἡρώνδας dicitur; quod bene vidit Salmaſius Exerc. Plinian. p. 111. Illam nominum formam illuſtrarunt Hemſterhuſius ad Callimach. Fragm. p. 590. & Valckenarius ad Schol. in Euripid. Phoeniſſ. p. 764. Denique Herodem Jambographum cum Herode Attico graviſſimo errore confundunt Interpretes Plinii, & Fabricius Bibl. Gr. Vol. VIII. p. 710.

P. RUTILII LUPI

DE

FIGURIS SENTENTIARUM

ET

ELOCUTIONIS

LIBER PRIMUS.

I. PROSAPODOSIS. Hoc ſchema duobus modis fieri & tractari poteſt. Nam ſententiis duabus, aut pluribus propoſitis, ſua cuique ratio vel poſterius reddetur, vel ſtatim ſub unaquaque ſen-

P. RUTILII LUPI &c.] Libri MSS. & Editio Veneta, omnium prima, hunc titulum praeferunt: *P. Rutilii Lupi Schemata dianoeas ex Graeco vorſa Gorgia.* Editio Rhenani: *P. Rutilii Lupi de figuris ſententiarum liber prior ex Graeco Gorgia vorſus.* Edit. Aldina: *P. Rutilii Lupi de figuris ſententiarum & elocutionis liber I.* Fr-

sententia subjungetur. Quibus posterius ratio subinfertur, hujusmodi sunt. DEMOSTHENIS: *Non enim pari ratione Philippus, atque*

....

Fr. Pithoeus de conjectura hunc titulum dedit: *Ex P. Rutilii Lupi de figuris sententiarum & elocutionis libro I.* ut significaret, epitomen potius esse, quam integrum librum. Auctor ipse, ni fallor, hunc libro suo titulum fecerat: *P. Rutilii Lupi Schemata dianoeas & lexeos ex Graecis Gorgiae versa.* quo modo ejusdem argumenti libellum inscripsit Julius Rufinianus. Nam Rhetorum Latinorum schola non modo figurarum nomina Graeca, sed etiam voces *schema*, *dianoea*, *lexis*, adscivit. Vide Charisium IV. p. 246. 249. & Donatum de Schemat. p. 1773. Immo Rutilius consulto refugit nomen *figura*, quod aureae aetatis Rhetores, hoc est, Cicero, & Auctor ad Herennium, schematis significatione nusquam usurparunt; nisi forte huc referre velis Cicer. de opt. gen. Orat. 5. *sententiis iisdem, & earum formis, tanquam figuris.* Vide G. J. Vossium Inst. Orat. V. 1. p. 223.

PROSAPODOSIS] Etsi Rutilii liber, ut in Praefatione demonstravimus, multis partibus truncatus ad nos pervenit, tamen nihil jacturae in principio fecit. Nam Quinctilian. IX. 4. p. 456. primam ex eo figuram *prosapodosin* laudat: *Quod apud eundem* (Rutilium) *primo loco positum est, προσαπόδοσις dicitur, quae ut maxime servetur, sane est in pluribus propositis: quia aut singulis statim ratio subjicitur —— aut positis duobus vel tribus, eodem ordine singulis continuo redditur.*

Quibus posterius] Editio Rhenani, eamque secutae Stephan. Gryph. Lovan. *Quibus posterior.* Pro *subinfertur* MSS. Laurent. *subinferetur.*

DEMOSTHENIS] Quod Cicero de opt. gen. Orat. 5. dicit, se *Aeschinis Demosthenisque orationes convertisse, non ut interpretem, sed ut oratorem, sententiis iisdem, & earum formis, tanquam figuris, verbis ad Latinam consuetudinem aptis: in quibus non verbum pro verbo necesse habuerit reddere, sed genus omne verborum, vimque ser-*

que nos, adversis rebus medetur: sed ille usque eo nititur, quoad res restituat, atque exsuperet. Nos contra statim vinci meditamur. Ille enim pro laude, sicut pro patria, procliatur: nobis autem, si nihil accidit mali, sa-

---

servarit: idem Rutilius fecit in veterum Oratorum fragmentis vertendis. Itaque aliquando putabam, eum expressisse orat. ad Philipp. Epist. p. 120. c. cum quo loco comparandi similes Olynth. II. p. 24. D. de Coron. p. 483. C. Nunc, re iterum considerata, locum ex deperdita oratione sumtum puto.

Diversis rebus] Sic omnes libri scripti editique. Tamen recepimus verissimam emendationem viri docti in margine Edit. Rhenan. *adversis rebus*. *Diversus* & *adversus* frequentissime commutari, nemo nescit. Vide J. F. Gronov. ad Senec. de Ira II. 23. & Drakenborch. ad Liv. XXII. 7. Firmicus Mathes. V. 7. p. 138. *qui in diversa ut plurimum fortuna constituti, crebris saepius laboribus fatigentur*. Corrige, *qui in adversa* &c.

Quoad restituat] Libri nil juvant. Itaque de conjectura Rutilio reddidi vocem *res*, quam prima syllaba verbi *restituat* intercepit. Notissimum illud Ennianum:

Unus homo nobis cunctando
restituit rem.

Liv. XXV. 37. *vir unus res perditas restituit*. Vide Drakenborch. ad III. 12.

Accedit mali] Laurent. A. a manu secunda, *accidit mali*. Recte. *Accidit malum*, quod evenit nullo praecedente: *accedit*, quod priori additur, ut apud Terent. Andr. I. 3. 10. *Ad haec mala hoc mihi accedit etiam*. Ad hanc normam non unus locus castigandus. Cicero Verrin. I. 2. *neque tanta fortunis omnium pernicies potest accedere*. Lege, *accidere*. Macrobius Saturn. II. 2. p. 324. *Aut Mucio nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni*. Scribendum, *accidit*. Sic in Lactant. de M. P. 18. pro *si quid accesserit adversi*, Th. Galeus recte scripsit, *si quid acciderit adversi*. In Cicerone pro Quinct. 1. dubium est, utrum, *Illud quoque nobis accedit incommodum*, quod

ſatis ac nimium boni videtur. Cum ſingulis ſententiis ſtatim ratio ſubjungitur, hoc exemplo. DEMETRII PHALEREI: *Nam quod beneficium tempore, & cupienti, datur, gratum eſt. Utilitas enim, ac voluntas accipiendi, honorem dan-*

---

quod libri habent, praeferendum ſit, an, quod viri docti malint, *Illud quoque nobis accidit incommmodum. Accidere* fere de rebus malis dici, oſtendunt Donatus ad Terent. Andr. II. 2. 24. & Burmann. ad Quinctilian. Decl. V. p. 104.

Satis ac minimum boni] In hac mendoſa lectione conſentiunt omnes MSS. & Edd. veteres, niſi quod in Laurent. A. manus ſecunda correxit *nimium.* Et ſic ediderunt R. Stephanus, & alii poſt eum. Plautus Sticho II. 2. 55. *Advexit nimium bonae rei. Satis* ac *nimium* ſaepe junguntur. Seneca Herc. Oet. 1121.

An quod dividit aethera
A terris ſpatium, ſat eſt
Et mundi nimium malis?

Statius Silv. I. 2. 169.

ſatis, o, nimiumque, priores
Deſpexiſſe procos.

Tempore] Pro *in tempore*, ut Phaedr. IV. 25. 32. *apparebunt tempore.* ubi Rigaltius Rutilii locum adſcripſit, & alii alia exempla collegerunt. Hoc, quamvis leve, quamvis tironibus notum, tamen monendum erat propter virum doctum, qui *in tempore* ſcribendum putabat.

Voluntas accipiendi] Concinnius eſt, mea ſententia: *voluntas accipientis*, ut ſtatim; *honorem dantis.* Liv. XLIV. 25. *utique alteram in tanti nominis regibus turpem ac ſordidam, & danti, & magis accipienti, mercedem eſſe.* Seneca de Benef. II. 17. *Eadem beneficii ratio eſt, niſi utrique perſonae, dantis & accipientis, aptatur.* Ceterum alibi etiam participia, librariorum errore, in gerundia abierunt. Vellej. Paterc. I. 15. *Caſſius Cenſor theatrum facere inſtituit: cui in demoliendo eximia civitatis ſeveritas & Conſul Scipio reſtitere.* Legendum:
——— *cui id emolienti eximia* &c.

Honorem dantis facit] Editio Rhenan. *dati*, quod inde venit in Edd. Steph. Gryph. Lo-

dantis facit ampliorem. At quod sero, & non desideranti, datur, ingratum est. Amisso enim tempore utilitatis, cadit accipiendi cupiditas.

II. SYNATHROESMOS. Hoc & singulis verbis & plurium verborum conjunctione fieri potest. Singulis verbis hoc modo. CLEOCHARIS: *Sed cum ad supplicium sumendum se con-*

Lovan. Pro *facit* Laurent. A. B. Edit. Venet. *facis*.

At quod sero, & desideranti dari, datur] Hac scriptura textum primus contaminavit Pithoeus. Omnes libri calamo exarati, item Edd. Veneta & Aldina legunt: *At quod sero, & non desideranti dari, datur*. Tolerabilis sane lectio, nisi meliorem praeberet Editio Rhenani, omnium emendatissima: *At quod sero, & non desideranti, datur*. Quae recepta est a R. Stephano, Gryphio, Editore Lovaniensi, placuitque Barthio ad Claudian. in Nupt. Honor. & Mar. 21. Quo magis miramur, virum doctissimum, quo nemo quidem Rutilium legit diligentius, sed nemo tentavit infelicius, eodem loco hanc conjecturam afferre: *At quod sero, & desiderare desinenti, datur*. & rursus aliam Adverf. XIII. 9. *At quod sero, & desperanti dari, datur*. Sed nos, frugibus inventis, glandes Barthio relinquamus.

CLEOCHARIS] MSS. Laurent. A. B. Riccard. Edit. Veneta, *Clechari*: Editio Rhenani, quam Stephanus & alii post eum secuti sunt, *Clearchi*. Veram lectionem *Cleocharis* conservarunt Excerpta Gronov. & Editio Aldina. *Cleochares*, qui iterum laudatur a Rutilio §. X. hujus libri, Orator fuit, patria Myrleanus, aequalis Democharis oratoris, de quo mox dicemus, & Arcesilae philosophi. Ejus nomen quoties occurrit, toties fere labem contraxit. Strabo XII. p. 850. Ἄνδρες δὲ ἀξιόλογοι κατὰ παιδείαν γεγόνασιν ἐν τῇ Βιθυνίᾳ, Ξενοκράτης τε ὁ φιλόσοφος, —— Κλεοφάνης τε ῥήτωρ ὁ Μυρλεανός. Myrleanus Cleophanes, qui Orator fuerit, nusquam commemoratur. Re-

 pone,

confirmaret, multa ſimul eum revocabant: officia, conſuetudo, tempus, exiſtimatio, periculum, religio: quae ſingula proprias eſſe cogitationes ad remorandum ſubjiciebant. Item De-

---

pone, Κλεοχάρης. Diogen. Laërt. IV. 41. Καὶ γὰρ (ὁ Ἀρκεσίλαος) ——— ἐπὶ πλέον ἐρασθῆναι λέγεται καὶ Κλεοχάρους τοῦ Μυρλεανοῦ. ἐφ᾽ ᾧ καὶ πρὸς τοὺς κωμάσαντας εἰπεῖν, αὐτὸν μὲν θέλειν ἀνοῖξαι, ἐκεῖνον δὲ διακωλύειν. ubi vulgo legitur Λεωχάρους. Sed Κλεοχάρους emendandum eſſe, me admonuit Valckenarius V. C. quo dudum amico, nunc etiam collega glorior. Mox idem Diogenes: τούτου δὲ (Κλεοχάρους) ἤρων καὶ Δημοχάρης ὁ Λάχητος, καὶ Πυθοκλῆς ὁ τοῦ Βουγέλου. Praeter *Orationes*, quas Rutilius laudat, Cleochares etiam ſcripſit quod ad Artem rhetoricam pertineret, ut intelligere licet ex impedito corruptoque loco Photii Biblioth. Cod. CLXXVI. p. 394. Κλεοχάρης δὲ ὁ Μυρλεανὸς, ὑπὲρ τῶν Ἰσοκρατικῶν ἁπάντων οἶμαι λέγων, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐν πρὸς τὴν Δημοσθένην συγκρίσει μὴ τὰ πόῤῥω αὐτοῖς παρέχειν, φησί· τοὺς μὲν Δημοσθενικοὺς λόγους τοῖς τῶν στρατιωτῶν ἐοικέναι μάλιστα σώμασι, τοὺς δὲ Ἰσοκρατικοὺς τοῖς τῶν ἀθλητῶν. E quo Cleocharis dicto, neſcio, an colorem duxerit Quinctilian. X. 1. p. 492. *dum in iis, de quibus erit quaeſtio, meminerimus non athletarum toros, ſed militum lacertos eſſe.* Idem tamen dictum Photius Bibl. Cod. CCLXV. p. 1474. & Pſeudo-Plutarchus de Vit. X. Orat. p. 845. C. non Cleochari tribuunt, ſed Philippo Macedoni. Vulgata Rutilii lectione deceptus Fabricius Bibl. Gr. IV. p. 481. tanquam diverſos oratores recenſet Cleocharem & Clearchum.

Proprias eſſe cogitationes] Haec eſt ſcriptura MSS. & vett. Editionum omnium, quam ita mutavit R. Stephanus: *proprias ei cogitationes.* Cujus conjectura, tanquam Codicis lectio, in ſequentes editiones propagata eſt. Nec multum differunt in veteri ſcriptura *ei* & *ēe*, i. e. *eſſe*, ut facilis fuerit lapſus librarii.

Ad remorandum ſubjiciebant] MSS. Laurent. A. B. Riccard. Edd. Veneta & Aldina, *ad removendum ſubjiciebant.* Nihil verius ſcriptura Edit. Rhenan. *ad remoran-*

DEMOCHARIS : *Nam quis haec simul universerandum subjiciebant*, quam inde a Stephano omnes ediderunt. Cicero Verr. V. 64. *apud te nomen civitatis ne tantum quidem valuisse, ut dubitationem aliquam, ut crudelissimi, teterrimique supplicii aliquam parvam moram saltem posset afferre.*

DEMOCHARIS] Quanquam in Democharis historia illustranda versati sunt primarii viri, P. Leopardus Emend. VII. 25. G. J. Vossius de Histor. Gr. I. 11. J. Jonsius de Script. Hist. Phil. I. 17. & H. Valesius ad Excerpt. Polyb. p. 10. & in Not. Maussac. ad Harpocrat. p. 295. tamen nos haud poenitet idem argumentum denuo tractare. Demochares, Leuconoënsis, orator & historicus insignis, patrem habuit Lachetem, matrem, Demosthenis sororem, avum Democharem, qui Demosthenis materteram in matrimonium duxerat. Vide Demosthen. adv. Aphob. I. p. 897. B. & II. p. 905. E. Suid. v. Δημοχάρης, & v. Γύλων. Summi, quos in patria gessit, honores referuntur in Decreto Atheniensium apud Pseudo-Plutarch. de Vit. X. Orat. p. 851. Labem, quam ejus vitae adsperserat Timaeus, gravi defensione eluit Polybius Excerpt. p. 53. De ejus oratoria facultate ita judicat Cicero de Orat. II. 23. *alia quaedam dicendi molliora ac remissiora genera viguerunt. Inde Demochares, quem ajunt sororis filium fuisse Demostheni.* Nobilis est ejus Apologia pro Sophocle, qui decreto suo philosophos Attica exegerat, quam laudant Aristocles apud Euseb. P. E. XV. 2. p. 791. & Athenaeus, non consultus a Fr. Vigero ad Eusebium, V. p. 187. D. 215. C. XI. p. 508. F. 509. A. XIII. p. 610. F. Secundo Athenaei loco sic editur: περὶ ὧν Δημοχάρης ἢ Κράτης ἔλεγεν, ὥσπερ ἐκ θύμβρας κ. λ. Sed tollendum ἢ Κράτης, quod est librarii dubitantis, Δημοχάρης, an Δημοκράτης scribendum esset. De Democharis *Historia* ita Cicero Brut. 83. *Demochares autem, qui fuit Demostheni sororis filius, & orationes scripsit aliquot; & earum rerum historiam, quae erant Athenis ipsius aetate gestae, non tam historico, quam oratorio genere perscripsit.* Quod verissimum esse judicium, ne-

versa perpeti possit, timorem, morbum, se-
nectu-

---

nemo, qui, quae ex illa habent Polyb. l. c. & Athenaeus VI. p. 252. F. legerit, dubitabit. Lucianus etiam in Macrob. p. 214. ejus historiam laudat. Nec aliunde, quam ex historia, hausta videntur, quae ex Demochare tradit Plutarch. Demosth. p. 860. B. Praeter *Orationes* & *Historiam* Demochares etiam scripsit *Dialogos*. Harpocration: Ἴσχανδρος· ——— δοκεῖ δ' αὐτῷ (Ἰσχάνδρῳ) συνυποκρινόμενος Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ ἐν Κολυττῷ καταπεσεῖν, καθά φησι Δημοχάρης ἐν τοῖς Διαλόγοις. Quanquam hunc locum in corruptelae suspicionem adducit Pseudo-Plutarch. de Vit. X. Orat. p. 840. D. tragicam Aeschinis vocem confirmans, non ex *Democharis dialogo*, sed ἐκ τοῦ Δημοχάρους λόγου. Quemadmodum Demochares post mortem a Timaeo, sic vivus vehementer vexatus est ab Archedico Comico, qui illum negabat, propter vitae obscoenitatem atque oris spurcitiem, ἄξιον εἶναι τὸ ἱερὸν πῦρ φυσᾶν. Sic e Timaeo narrat Polybius l. c. Verum idem Timaeus apud Suid. v: Οὐ τὸ ἱερὸν πῦρ. non Archedicum, sed Democlidem, hujus convicii auctorem vocat: Τίμαιος ἐν λη'. Ἱστοριῶν, ὡς οἱ περὶ Δημοκλείδην κατὰ Δημοχάρους εἶπεν, ὅτι μόνῳ αὐτῷ πάντων Ἀθηναίων οὐκ ἔξεστι τὸ ἱερὸν πῦρ φυσῆσαι. Quem Democlidem Comicum esse credunt Leopard. l. c. Kusterus ad Suid. v: Δημοχάρης. Neque ab hac opinione alienus est Valesius ad Harpocrat. l. c. sed, cum nullus Comicus eo nomine commemoretur, Δημοκλείδην mutat in Τιμοκλείδην, patronymico posito pro Τιμοκλῆς. Enimvero nec Comicus intelligendus, nec hominis nomen mutandum. Nam *Democlides* est orator Atticus, Democharis aequalis, cujus mentionem facit Dionys. Halic. in Dinarch. p. 117. Sed ut loca inter se pugnantia concilientur, statuendum, a Timaeo duplicem proditum esse hujus convicii auctorem, Archedicum Comicum, & Democlidem Oratorem; Polybium vero & Suidam satis habuisse, alterutrum e Timaeo commemorare. Ad Democharem nostrum etiam refertur, quod narrat Seneca de Ira III. 23. De-

nectutem, contumeliam, inopiam, vim? quarum quaevis una res per se satis est gravis ad efficiendum. Sed in conjunctione plurium verbo-

---

Demochares ad Philippum, Parrhesiastes ob nimiam & procacem linguam appellatus, inter alios Atheniensium legatos venerat: audita benigne legatione, Philippus, Dicite, inquit, mihi, facere quid possum, quod sit Atheniensibus gratum? Excepit Demochares: Te, inquit, suspendere. Nec dubitari potest, hunc ipsum Democharem intelligendum esse, qui ex linguae libertate, cujus etiam exempla sunt apud Aelian. V. H. III. 7. VIII. 12. non modo cognomen *Parrhesiastae*, sed etiam exilium invenit. Vide Plutarch. Demetr. p. 900. A. Verum, quod Demochares ad Philippum legatus profectus esse dicitur, temporis rationes satis refellunt. Nimirum Senecae, quod aliis locis bene multis, id hic quoque accidit, ut per memoriae lapsum Philippum diceret pro Antipatro. Res clara e Polybio l. c. καθ' οὗ (Ἀντιπάτρου) πεπαῤῥησίασται πολλὰ καὶ δυνάμενα λυπεῖν. Omnem denique dubitationem tollit Decretum Atheniensium supra laudatum, in quo cum omnes Democharis honores recenseantur, nulla legationis ad Philippum, contra diserta legationis ad Antipatrum fit mentio. In tota Democharis vita nihil magis eminet atque exstat, quam, quod ab avunculo Demosthene imbiberat, democratiae studium, tyrannidisque odium. Itaque a vero abhorrere videtur, quod Diogen. Läert. VII. 14. tradit, Democharem gratiam, qua apud Antigonum Gonatam floreret, Zenoni philosopho venditasse. Superest, ut duplicem Fabricii in uno homine errorem castigemus. Nam Democharem, quem alibi recte inter oratores retulerat, Bibl. Gr. Vol. II. p. 57. inter philosophos Platonicos, & p. 402. inter philosophos Stoicos recenset, ductus levi vel nullo potius argumento, quod Demochares a Diog. Läert. IV. 21. cum Arcesila, VII. 14. cum Zenone dicitur aliquem usum habuisse.

Gravis ad efficiendum] Sic MSS. Laurent. A. B. Riccard. Edd. Venet. & Rhen. Sola Aldina, *gravis ad officiendum*. R. Stephanus, vel quisquis ejus editioni praefuit, ex ingenio temere, ut solet, in-

 ve-

borum hujusmodi eſt. LYCURGI: *Nemo enim nocens ſine ſummo moerore eſt, Judices, ſed multa ſimul eum perturbant. Quod adeſt, ſollicitudinis plenum, quod futurum eſt, formidolo-*

---

vexit: *gravis ad perferendum.* quod omnes deinceps editiones occupavit. Nos, poſtquam hunc locum variis conjecturis, quas referre nihil attinet, tentaſſemus, tandem in hac, ut maxime probabili, acquievimus: *gravis ad deficiendum.* Depravatio nata eſt e praepoſitione *ad*, quae literam *d* in *deficiendum* abſorpſit.

LYCURGI] Lycurgi hiſtoriam eleganter enarravit Joannes Taylorus, quem nuper, maximo Oratorum Atticorum damno, fata acerba rapuerunt, in praefatione ad editam a ſe Lycurgi adv. Leocrat. orationem. Addamus inſignem, qui ejus diligentiam effugit, Hyperidis de Lycurgo locum apud Apſinem Art. Rhetor. p. 708. κέχρηται τούτῳ καὶ Ὑπερείδης ὑπὲρ Λυκούργου λέγων· Τίνα φήσουσιν οἱ παριόντες αὐτοῦ τὸν τάφον; οὗτος ἐβίω μὲν σωφρόνως, ταχθεὶς δὲ ἐπὶ τῇ διοικήσει τῶν χρημάτων, εὗρε πόρους, ᾠκοδόμησε δὲ τὸ θέατρον, τὸ ᾠδεῖον, νεώρια, τριήρεις, ἐποιήσατο λιμένας. τοῦτον ἡ πόλις ἡμῶν ἠτίμασε, καὶ τοὺς παῖδας ἔδησεν αὐτοῦ.

Nemo enim nocens ſine ſummo moerore eſt] Petron. cap. 125. *Dii Deaeque, quam male eſt extra legem viventibus! Quicquid meruerunt, ſemper exſpectant.* ubi ſimilia congeſſerunt Interpretes. Forte legendum: *Nemo enim nocens ſine ſummo moerore & terrore eſt.* quod certe melius congruit cum ſequentibus. Sic *moerorem* & *metum* junxit Lucret. VI. 1181.

Perturbata animi mens in
moerore metuque.

Cic. pro Roſc. Am. 24. *Sua quemque fraus, & ſuus terror maxime vexat.* Vide Virgil. Aen. XI. 357. & Serv. Hoc remedium ſaepe adhibendum erit. Nam nullum in Rutilio corruptelae genus crebrius eſt, quam quo voces perierint propter ſimilitudinem vicinarum.

Quod adeſt, ſollicitudinis plenum] Hunc Lycurgi locum imitatus videtur Philo

losum, lex paratum supplicium ostentans, vitia ex vitiis coacta, occasionem arguendi maleficii captans inimicus: quae quotidiano vehementer ejus animum excruciant.

III. PARONOMASIA. Hoc, aut addenda, aut

---

lo Jud. T. I. p. 214. τοιοῦτος δὲ ὁ φαῦλος κακοδαίμονος βίος, τῶν τεσσάρων παθῶν τὰ ὀδυνηρότερα ἀποκεκληρωμένος, φόβον τε καὶ λύπην, τὴν μὲν τοῦ στένειν, τὸν δὲ τοῦ τρέμειν συνώνυμον. ἀνάγκη γὰρ ἢ παρεῖναί τι κακὸν, ἢ μέλλειν γε τῷ τοιούτῳ. τοῦ μὲν οὖν μέλλοντος ἡ προσδοκία φόβον, τοῦ δὲ παρόντος ἡ χρῆσις λύπην ἐγέννησεν.

Vitia ex vitiis coacta] Barthius Adverf. XIII. 9. legendum conjicit: *vita ex vitiis coacta.* Quam conjecturam repudians ad Stat. Theb. III. 4. locum fic explicat: *vitia semet urgentia perpetua quadam peccandi necessitate.* Nec aliam ex his verbis, fi mendo vacent, fententiam elicias.

Quae quotidiano vehementer ejus animum excruciant] Male Edit. Rhenan. eamque fecutae Stephan. Gryph. Lovan. *quotidiana.* Barthius, credo, offenfus adverbio *quotidiano*, Adverf. XIII. 9. corrigebat: *quae quotidie aucta vehementer ejus animum excruciant.* Fruftra. Nam *quotidiano* elegantiffimum quemque veterum dixiffe, docet Bentlejus ad Terent. Heaut. IV. 5. 7. Nos alibi demonftravimus, in Varrone apud Non. Marcell. p. 539. 542. legendum effe: *In omnibus rebus bonis, cotidiano cubo in Sardianicis tapetibus.* ubi vulgo legitur, *cotidianis.* Ac forte in Rutilio II. 3. pro *quotidianam commentari fervitutem* legere praeftat, *quotidiano commentari fervitutem.* Sic veteres dixerunt *meridiano, matutino, hesterno, repentino, hiberno*, & fimilia, in quibus intelligitur *tempore.* Vide Voffium de Analog. IV. 18. Rutiliano loco fimilis eft ille Ciceronis de Fin. I. 16. *temeritas & libido & ignavia semper animum excruciant.*

PARONOMASIA] Edit. Aldina, quae figurarum nomina Graecis literis exprimit, Παρωνυμία. MSS. &

aut demenda, aut mutanda, aut porrigenda; aut contrahenda litera, aut ſyllaba fieri conſuevit. Id eſt hujusmodi: *Non enim decet hominem genere nobilem, mobilem videri. Nam cum omnibus hominibus, tum maxime maximo cuique inconſtantia turpitudini eſt.* Item: *At hujus ſceleratiſſimi opera, qui fuit lucus religio-*

& Edd. Venet. Rhen. *Paranomaſia.*

Porrigenda] Exquiſite dicitur pro producenda. Quinctilian. I. 6. p. 39. *qui verba paullum declinata, varie & multipliciter ad veritatem reducunt, aut correptis, aut porrectis, aut adjectis, aut detractis, aut permutatis literis ſyllabisve.*

Id eſt hujusmodi] R. Stephanus contra libros veteres edidit: *eſtque hujusmodi.* quod Gryph. Lovan. Pithoeus receperunt.

Non enim decet hominem &c.] Cum ea ſit Paronomaſiae indoles, ut, in aliam linguam ſi vertatur, vim & gratiam omnem amittat, Rutilius neceſſe habuit, exempla Graeca, quae Gorgias poſuerat, commutare cum Latinis. Quorum prius ipſene finxerit, an ab Oratore Latino ſumſerit, incertum eſt. Poſterius Ciceronis eſſe, ſtatim demonſtrabimus.

Genere nobilem, mobilem videri] Revocavimus vocem *mobilem*, hauſtam a vicinia vocis *nobilem*, ex Exc. Gronov. Et ſic ſine MS. ope reſtituit R. Stephanus, quem imitati ſunt Editores ſequentes. Quid? ſi, ut *mobilem* propter *nobilem*, ſic *ingenio* propter vicinum *genere* excidit. Nobis certe placet acutiſſimum inventum viri docti in marg. Ed. Rhen. *Non enim decet hominem genere nobilem, ingenio mobilem videri.* Tacit. Hiſt. I. 24. *mobiliſſimum quemque ingenio, & in novas cupiditates praecipitem.*

At hujus ſceleratiſſimi opera &c.] Operae pretium eſt, hunc locum accuratius tractare, tum quod prope deploratus eſt, efficacique indiget remedio, tum quod nobis videmur ſalutarem illi me-

giosissimus, nunc est locus desertissimus: nimirum quoniam traditam sibi publicorum custodiam

---

medicinam fecisse. MSS. & Edd. antiquae sic fere legunt: *Ad hujus sceleratissimi opera qui fuit locus religiosissimus: nimirum quom traditam sibi publicorum custodiam sacrorum, non honoris, sed oneris esse existimavit.* Codices in levioribus tantum variant, ut statim indicabimus. Qua scripturae varietate cum nihil ad summam rei proficiatur, certiorem opem aliunde arcessamus. Charisius IV. p. 251. in hac ipsa paronomasia illustranda tale exemplum affert: *apud Ciceronem: Qui fuit locus religiosissimus, nunc erit locus desertissimus. &: Custodire sacrum non honoris, sed oneris esse existimabitur.* Quod simul ut vidi, statim agnovi partem fragmenti a Rutilio laudati. Nec mirabar, Ciceronis locum poni, ubi non nisi Graecorum Oratorum exempla ponantur. Nam hujus schematis ratio, ut modo diximus, Latinis explicari non poterat, nisi Graecis exemplis Latina substituerentur. Jucundum erat, ex Charisio fragmenti auctorem, quem Rutilius reticuerat, cognosse: sed multo jucundius, lacunam quatuor verborum, quae apud Rutilium librarius, a *religiosissimus* ad *desertissimus* saltum faciens omiserat, explesse. Neque enim sine verbis, *nunc erit locus desertissimus*, vel sensus huic loco, vel sua figurae ratio constare potest. Ex Charisio idem exemplum descripserunt Diomedes II. p. 441. & Beda de Tropis S. Script. p. 377. Apud utrumque emendatius legitur, *custodia sacrorum*, sed male apud Bedam, *qui fuit locus felicissimus.* Ex his tam discrepantibus lectionibus diligenter inter se collatis, tandem feliciter erui veram Ciceronis manum: *At hujus sceleratissimi opera, qui fuit lucus religiosissimus, nunc est locus desertissimus: nimirum quoniam traditam sibi publicorum custodiam sacrorum, non honori, sed oneri esse existimavit.* Nunc, quando etiam textum sic restitui, ne quid temere fecisse videar, singularum mutationum rationem reddam. Pro *Ad hujus*, quod omnes Rutilii libros occupat, scripsi *At hujus.* Pro *sceleratissimi opera* in Laurent. A. legitur *sceleratissima opera.* Sed alterum praetuli propter reliquorum librorum consensum.

diam ſacrorum, non bonori, ſed oneri eſſe exiſtimavit.

IV.

ſum. In Edit. Veneta eſt, *ſceleratiſſimi baec opera.* Poſt *qui fuit locus* R. Stephanus interrogandi ſignum poſuit, cujus interpunctionem ſequentes Editores ſervarunt. Fruſtra, ut nunc ſatis patet. In vitioſa lectione *locus religioſiſſimus* non ſolum Rutilii exemplaria omnia, ſed etiam Chariſius, Diomedes, Beda, conſentiunt. Nos unius literae mutatione pulchram Ciceroni paronomaſiam reſtituimus: *lucus religioſiſſimus.* Duplicem in hoc loco figuram eſſe, alteram in *lucus* & *locus*, alteram in *bonori* & *oneri*, liquide apparet e Grammaticis modo laudatis, qui illam ipſam ob cauſſam *et*, alterius exempli indicium, interpoſuerunt. Sed rectius omnia conjunxit Rutilius; nec ea de re ſenſus loci nos dubitare ſinit. *Luci* perpetua epitheta *religioſus*, *ſacer*, *ſanctus.* Mox, cum tres MSS. & Edit. Rhen. haberent, *nimirum quom*, Edit. Venet. *nimirum quem*, Exc. Gronov. & Edit. Ald. *nimirum quam*, edidimus *nimirum quoniam.* Nam *quom* & *quoniam* ſaepe in MSS. commutantur. Vide Drakenborch. ad Liv. IV. 29. R. Stephanus inde fecerat *nimirum quia*, quod ex eo habent Gryph. Lovan. Pithoeus. Deinde mirus eſt conſenſus tum omnium Rutilii librorum, tum Grammaticorum, Chariſii, Diomedis, Bedae, in lectione, *non bonoris, ſed oneris eſſe.* Quam primus Stephanus, ut Latinitatis ratio poſtulat, mutavit in *non bonori, ſed oneri eſſe.* unde in Gryphianam, Lovanienſem & Pithoeanam venit. Similiter in Servio ad Virgil. Aen. I. 289. alii libri exhibent, *cui bonus ipſum bonoris eſt*, alii, *cui bonus ipſum bonori eſt.* ut recte legitur in veteri Grammatico apud Barth. Adverſ. XXXIX. 14. & Auctor. Lat. Lingu. Gothofred. p. 1368. Luſus in *onus* & *bonos* valde placuit veteribus. Varro de L. L. IV. p. 20. ex aliquo poëta: *Honus eſt bonos, qui ſuſtinet rempublicam.* Ovid. Ep. IX. 31.

Non bonor eſt, ſed onus: ſpecies laeſura ferentem.

Liv. XXII. 30. *Plebiſcitum, quo oneratus magis, quam bonoratus ſum.* Auſon. Protrept. 98.

Ac-

IV. PARADIASTOLE. Hoc ſchema plures aut duas, quae videntur unam vim habere, disjungit, &, quantum diſtent, docet, ſuam cuique propriam ſententiam ſubjungendo. HYPERIDIS: *Nam cum ceterorum opinionem fallere conaris, tu tete fruſtraris. Non enim probas te pro aſtuto ſapientem intelligi, pro con-*

Acceſſit tamen ex nobis honor inclytus. hunc tu
Effice, ne ſit onus.

Sidon. Apoll. VII. Ep. 9. *ut noveritis hujusmodi aſſenſu multum me honoris, plus oneris excipere.* ubi vide Savaronem.

Plures aut duas] Deeſt nomen in omnibus libris antiquis. R. Stephanus de conjectura edidit: *plures aut duas res.* quod receptum in Editiones Stephaniana poſteriores. Equidem levi transpoſitione malim: *duas aut plures res.* Sic apparet, quid vocem *res* eliſerit.

Quantum diſtent] Expresſimus Ed. Rhen. lectionem, quamvis ſcriptura Laurent. A. Ed. Ald. *quantum diſtant*, defendi poſſit exemplis, quae ad II. 6. afferemus. Laur. B. Riccard. Ed. Venet. *quantum diſtans.*

Non enim probas te pro aſtuto ſapientem intelligi] Quinctilianus IX. 3. p. 451. ſuppreſſo Hyperidis nomine, hujus fragmenti partem ſic exhibet, Rutilianam verſionem ſecutus: *Cum te pro aſtuto ſapientem appelles, pro confidente fortem, pro illiberali diligentem.* Quinctiliano, quod eruditos ejus interpretes fugit, ſua debet Iſidorus Orig. II. 21. p. 869. ubi ſic legitur: *Cum te pro aſtuto ſapientem appellas, pro inconſiderato fortem, pro illiberali diligentem.* Sed exquiſitior eſt Rutilii lectio, quam minima mutatione ita refinxerim: *Non enim probas te pro aſtuto ſapientem intelligenti.* Terent. Eunuch. II. 3. 83. *Praeterea forma & aetas ipſa eſt, facile ut pro eunucho probes.* ubi Donatus optime: *Probes, fingas, atque perſuadeas: ut in conſuetudine dicimus, Homo ſacrilegus pro innocente ſe probavit.* Cicero Verr. V. 30. *ſuppoſitum in ejus locum, quem pro*

confidente, *fortem*, *pro illiberali*, *diligentem rei familiaris*, *pro malivolo*, *severum. Nullum est enim vitium*, *quo virtutis laude gloriari possis.* Hoc idem schema solet illustrius fieri, cum ratio proposito subjungitur. Id est hujusmodi: *Quapropter nolo te saepius parcum ap-*

---

pro illo probare vellet. pro Milon. 24. *vulnus in latere*, *quod acu punctum videretur*, *pro ictu gladiatoris probari.* Elegans etiam est *intelligere aliquem* pro mores alicujus tenere. Seneca de Const. Sap. 1. *quod Catonem aetas sua parum intellexisset.* cui simillimum illud Quinctiliani XI. 1. p. 536. *quando* (Socrates) *ab hominibus sui temporis parum intelligebatur.* Plin. VI. Ep. 27. *intelligens principis nostri.* ubi vide Buchnerum. Contrarium est *ignorare aliquem*, cujus elegantiam illustrarunt J. F. Gronov. ad Justin. XII. 1. & Broukhus. ad Propert. II. 2. 56.

Nullum est enim vitium, *quo virtutis laude* &c.] Manilius V. 154.

Naturae pudet, *atque habitat sub pectore coeca*
Ambitio, *& morbum virtutis nomine jactant.*

Quemadmodum Rutilius *virtutis laude*, sic Cicero Verr. II. 78. dixit; *avaritiaene crimina frugalitatis laudibus deprecetur?*

Nolo te saepius parcum appellare, *cum sis avarus*] Omnino scribendum, *noli*, vel *nolito*. Multa, quae eandem formam habeant, facile congeri possent. Sed utamur paucis, iisque simillimis. Tacitus Hist. I. 37. *dum falsis nominibus*, *severitatem pro saevitia*, *parsimoniam pro avaritia*, *supplicia & contumelias vestras*, *disciplinam appellat.* Marius Victor Massiliens. Epist. ad Salmon. p. 350.

vitiisque vocabula recti
Indimus, *& parci cognomen sumit avarus.*

Vide Lindenbrog. ad Ammian. Marcell. XXX. 8. p. 658. Wassium & Cortium ad Sallust. Catil. 52. MSS. Laurent. Edd. Venet. Ald. *parcum parcum appellare.* qua geminatione librarii §. XV. hujus libri, *uno uno tempore* scripserunt.

Qui

appellare, cum ſis avarus. Nam qui parcus eſt, utitur eo quod ſatis eſt: tu contra, propter avaritiam, quo plus habes, magis eges. Ita non tam diligentiae fructus, quam inopiae miſeria conſequitur. V. ANA-

Qui parcus eſt, utitur eo quod ſatis eſt] Nigidius apud Serv. ad Virgil. Georg. I. 47. *Quia qui parcior eſt, ſuo contentus eſt, quod avarus non facit.* Similes ſententias, Rutilio etiam laudato, collegit Barth. ad Claudian. in Rufin. l. 188.

Quo plus habes, magis eges] Praemiſſo *quo*, omittitur *eo*, ut II. 9. *Nam quo magis eget ad ſumtum ambitionis, audacius facit rapinam.* Quam rationem, qui de Particulis ſcripſerunt, imitandam eſſe negant. Fruſtra. Cicero de Fin. V. 13. *neceſſe eſt huic partes quoque ſui caras eſſe, carioresque, quo perfectiores ſint.* Ovid. Ep. IV. 19.

Venit Amor gravius, quo ſerius.

Manilius IV. 6.

Pauperiorque bonis quisque eſt, quo plura requirit.

qui locus ſententia quoque convenit cum Rutiliano. Nec alienus, ſive verba, ſive ſententiam ſpectes, Curtii VII. 8. *Primus omnium ſatietate paraſti famem; ut, quo plura haberes, acrius, quae non habes, cuperes.* Vide Gronovium ad Liv. XXV. 36. ad Senec. Nat. Qu. VI. 28. & Drakenborch. ad Liv. XXVI. 20. Similiter poſt *quanto magis* omittitur *tanto*, vel *tanto magis*. Plinius Paneg. 73. *quanto magis a te reprimebatur, exarſimus.* ubi vide Schwarzium. Lactant. de M. P. 33. *quanto magis circumſecatur, latius ſaevit; quanto curatur, increſcit.* Sed haec ſatis illuſtrata ab aliis.

Diligentiae fructus] Pricaeus ad Apuleji Apolog. p. 57. legere malit *opulentiae fructus*. Sed quid opus eſt mutatione? Nam *diligentiae fructus* eſt opulentia: *diligentia*, frugalitas, rei familiaris tuendae ſtudium, ut in hac ipſa §. *diligentem rei familiaris*. Quae vocis proprietas ſaepe explicata eſt, inprimis a Graevio in Ciceron. ad Div. III. 8. ad Attic. V. 3. VI. 1. Dukero ad Flor. I. 6. p. 58. & Erneſto V. C. ad Tacit. Ann. IV. 20. Contra *negligentia* tribuitur prodigo, profuſo.

Miſeria conſequitur] Recepi-

V. Anaclasis. Hoc ſchema fieri ſolet, cum id quod ab altero dictum eſt, non in eam mentem quae intelligitur, ſed in aliam aut contrariam excipitur. Hujusmodi eſt vulgare illud Proculeianum. Proculeius cum filium ſuum mo-

---

pimus Ed. Rhen. lectionem. Tres MSS. Edd. Ven. Ald. *miſeria ſequitur.* Pronomen *te* in reliquas editiones venit ex R. Stephani interpolatione. Salluſt. Catil. 54. *ita quo minus gloriam petebat, eo magis ſequebatur.* ubi ſimiliter *illum* intruſum docet Cortius.

Anaclasis] Ἀνάκλασις, quaſi tu refractionem dicas, aut reflexionem, repercuſſionemve. Gesner.

Hujusmodi eſt vulgare illud Proculeianum] Diximus ſupra, Paronomaſiam Latinis explicari non potuiſſe, niſi Graeca exempla cum Latinis commutarentur. Hic vero quae ratio Rutilium movere potuit, ut Graecis exemplis, quae Gorgias poſuerat, ſubſtitueret Latina? Equidem non dubito, quin totum illud exemplum inculcatum ſit vel ex Quinctiliano IX. 3. vel potius ex alio Rhetore Latino, qui periit cum aliis multis. Quodſi lacuna, de qua ſtatim dicemus, jam ab hoc loco, ut ſuſpicamur, incepit, tanto facilius ſtudioſus aliquis invitari potuit, ut exemplum, quod lacuna hauſiſſet, adjiceret de ſuo. Quinctilianus illud his verbis expreſſit: *Cum Proculeius quereretur de filio, quod is mortem ſuam exſpectaret, & ille dixiſſet, ſe vero non exſpectare: Immo, inquit, rogo exſpectes.* Ex Quinctiliano ſumſit Iſidor. Orig. II. 21. Ceterum viri docti intelligunt C. Proculeium, Equitem, Auguſti amicitia & liberalitate erga fratres clarum, Terentiae, quae Maecenati nupta fuit, fratrem, de quo Horatius II. Carm. 2. 5.

Vivet extento Proculeius aevo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente ſolvi
Fama ſuperſtes.

Vide ibi Torrent. & Burmann. ad Quinctil. VI. 3. IX. 3.

Ex

moneret & hortaretur, audacter ex bonis ipsius sumtum faceret quas in res vellet, atque opus esset: nec tum denique speraret libertatem licentiamque utendi futuram, cum pater decessisset, cui vivo patre promisce omnia licerent: filius respondit, non esse se opus saepe eadem ora-

---

Ex bonis ipsius sumtum faceret] Mendosissimam hoc loco scripturam habent tum libri calamo notati, tum Editiones antiquae. Tres MSS. & Ed. Veneta, *ex bonis ipsi sumere tam facere.* Edit. Rhen. *ex bonis ipsi sumeret tum faceret.* Edit. Ald. *ex bonis ipsi sumeret ac faceret.* Nihil verius conjectura R. Stephani, vel potius viri eruditi, cujus opera Stephanus se usum profitetur: *ex bonis ipsius sumtum faceret.* Quae cum proxime accedat ad Rhenanianae lectionis vestigia, commodumque sensum efficiat, nobis non invitis, teneat locum in contexto, quem Stephanus & posteriores Editores ei dederunt. Similiter indulgens pater apud Terent. Heaut. III. 1. 55. *Faciat quod lubet: Sumat, consumat, perdat, decretum est pati.*

Nec tum denique] Omnes libri, *& tum denique.* quod jure mutatum a R. Stephano in *nec tum denique.*

Promisce omnia licerent] MSS. & Editiones veteres, *promisse omnia licerent.* R. Stephanus edidit *promiscue.* Sed e *promisse*, una litera mutata, faciendum *promisce*; de qua forma vide J. F. Gronov. ad Gellii Praef. p. 2. Davis. ad Minuc. Felic. cap. 9. & Drakenborch. ad Liv. III. 47. *Promisce* etiam est in Ammian. Marcell. XX. 6. cui redde eandem formam XV. 13. XXXI. 6. e Cod. Vaticano, quem contulit Is. Vossius.

Filius respondit, non esse se opus] *Respondisset* libri scripti editique omnes usque ad R. Stephanum, qui restituit *respondit:* quod, Gryphii & Lovaniensis Editoris exemplo, exprimendum curavimus. Car. Langius ad Ciceron. Parad. VI. 1. citat, *filiusque respondisset:* Nic. Caussinus, qui totum Rutilium li-

ratione moneri, nec se patris mortem exspectare. Cui Proculeius pater: *sufficit, immo vero*, inquit, *ne meam mortem exspectes, nec properes moliri, ut velocius moriar.*

VI. * re-

---

libris de Eloquentia sacra & humana inseruit, p. 379. *ac filius respondisset.* Mox Laurent. A. Riccard. Edd. Ven. Rhen. Ald. *non esse se opus saepe.* quod recepimus. Laur. B. a manu secunda, & Ed. Pithoeana, *non esse opus saepe.* Steph. Gryph. Lovan. *se non esse opus saepe.*

Minime meam mortem exspectes] Videtur legendum: *velim ut meam mortem exspectes.* Vid. Quinctil. IX. 3. 68. qui Antanaclasin vocat hanc figuram. GESNER.

Pater: sufficit, immo vero, inquit, ne meam mortem exspectes] Ita hunc locum magno consensu exhibent MSS. Laurent. A. B. Riccard. & tres primariae Editiones, Veneta, Rhenan. Aldina. At R. Stephanus edidit: *pater subjecit, immo oro, inquit, ut meam mortem exspectes.* quod Gryph. & Lovan. admiserunt. Pithoeus, nec ipse libris scriptis, sed ingenio fretus, locum sic depravavit: *pater subjecit, immo vero minime meam mortem exspectes.* cujus scripturam e Quinctiliano l. c. sic emendat A. Schottus ad Senec. Suasor. III. p. 33. *pater subjecit, immo vero mortem meam exspecta.* Equidem, etsi non ausus sum corruptam lectionem loco movere, tamen R. Stephanum, existimo, *sufficit* in *subjecit* bene refinxisse. Sic igitur locus legendus: *pater subjecit: immo vero, inquit, velim meam mortem exspectes.* quod etiam Cl. Gesnero placuit. Pithoeum *inquit* post *subjecit* offendisse videtur; quod centies abundare, notum est. Liv. VII. 16. *Sex. Tullius exclamat: Adspice, imperator, inquit,* &c. Seneca de Ira cap. 23. *Excepit Demochares: Te, inquit, suspendere.* Gellius II. 13. *de Graccho ita scripsit: Orare coepit, inquit.* ubi vide J. Fr. Gronovium. Add. Virgil. Aen. III. 480. & ibi Serv. & virum doctum Obs. Miscell. Nov. T. X. p. 14. Ambiguum vero dicti Proculeiani est in duplici significatione verbi *exspectare*, quod & pro *optare* & pro *praestolari* usurpatur. *Mortem exspectare* propria locutione dicitur,

VI. * respondisse dicitur: *Si aut qui sapiunt, imperare, aut qui imperant, sapere discant.* Item THEOPHRASTUS dicitur dixisse: *Pruden-*

tur, qui alterius mortem cupit optatque, tanquam filius, qui, ut eleganter ait Ovid. Met. I. 148.

ante diem patrios inquirit in annos.

vel cui, ut Stat. Silv. III. 3. 14. ex imitatione Terentii Hecyr. IV. 2. 20.

corde nefas tacitum, fessique senectus
Longa patris.

Seneca de Benef. V. 17. *Quis non patri suo supremum diem, ut innocens sit, optat? ut moderatus, exspectat? ut pius, cogitat?* Sil. Ital. VIII. 4.

ut sit copia Martis,
Exspectanda viri fata, optandumque sub armis
Parcarum auxilium.

Vide J. Rivium ad Terent. l. c. J. Nicol. Loënf. Epiphyll. II. 23. Vossium Inst. Or. V. 2. p. 227. Gronov. ad Liv. XXVIII. 27. & Graevium; immemorem in hac formula explicanda Gronovianae observationis, ad Ciceron. Parad. VI. 1. quorum nemo Proculeianum dictum praetermisit.

* *respondisse dicitur*] Hic in tribus MSS. & totidem Editionibus vetustis lacuna est, cujus etiam indicium habet Aldina. R. Stephanus, vel potius, quem adhibuit, vir doctior, incertum, an audacior, lacunam, ne monito quidem lectore, ita supplevit: *Plato interrogatus qui respublica beata fieret, respondisse* &c. quod supplementum, tanquam e Codicibus haustum, Gryph. Lovan. Pithoeus retinuerunt. Haec lacuna, si non plura, certe exempla Anaclasis, & descriptionem Epanodi absorpsit. Nam vere observavit Vossius Inst. Or. V. 2. p. 227. tria, quae subjiciuntur, exempla non ad Anaclasin, sed ad Epanodum pertinere: quamvis ille nihil sit de lacuna suspicatus.

Si aut qui sapiunt, imperare] Nobilissimum Platonis dictum est Polit. V. p. 466. B. Ἐὰν μὴ ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς, —— οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα ταῖς πόλεσιν. quod repetit Epist. VII. p. 712. D. Non abs re fuerit, versionem hu-

dentis esse officium, amicitiam probatam appetere, [non] appetitam probare. Item ARISTOTE-

jus dicti Rutilianam cum aliis aliorum versionibus comparare. Cicero ad Quintum Fratr. I. 1. *Plato tum denique fore beatas respublicas putavit, si aut docti ac sapientes homines eas regere coepissent, aut ii qui regerent, omne suum studium in doctrina ac sapientia collocassent.* Valer. Max. VII. 2. 4. *Qui tum demum beatum terrarum orbem futurum praedicavit, cum aut sapientes regnare, aut reges sapere coepissent.* Apulej. de Doctr. Platon. p. 26. *At enim rempublicam negat posse consistere, nisi is qui imperitet habeat sapientiae studium, aut is ad imperandum deligatur, quem esse inter omnes sapientissimum constet.* Capitolin. in M. Antonin. 27. *Florere civitates, si aut philosophi imperarent, aut imperatores philosopharentur.* Prudent. contr. Symmach. I. 30.

Nimirum pulchre quidam doctissimus, Esset
Publica res, inquit, tunc fortunata satis, si
Vel reges saperent, vel regnarent sapientes.

Lactant. Div. Inst. III. 21. *At idem dixit, beatas civitates futuras fuisse, si aut philosophi regnarent, aut reges philosopharentur.* Boëthius Consol. Philos. I. p. 44. *Beatas fore respublicas, si eas vel studiosi sapientiae regerent, vel earum rectores studere sapientiae contigisset.* Hoc Platonis dictum, quo, nescio, an aliud reperiatur vel pulchrius, vel verius, Themistius etiam laudavit Or. II. p. 40. A. sed idem Sophistarum more reprehendere ausus est Or. VIII. p. 107. C. adversus quem elegans est Aug. Buchneri Oratio, inter Academ. Orat. T. II. p. 289.

Amicitiam probatam] Sic Edit. Rhenan. quod Stephan. & alii expresserunt. Ceteri scripti editique veteres, *amicitiam approbatam.*

Non appetitam probare] Stulta profecto sententia. Quis enim probet amicitiam, quam non appetierit, quam alter obtruserit invito? Verum, ne quis Theophrastum tam absurda dixisse credat, ipsa Theophrasti verba, quae Rutilius vertit, adscribam ex Plutarcho de Fratern. Amor. p.

TELES dicitur dixisse: *Ejus esse vitam beatissi-*

J. 482. B. Τοὺς μὲν γὰρ ἀλλοτρίους, ὡς ἔλεγε Θεόφραστος, οὐ φιλοῦντα δεῖ κρίνειν, ἀλλὰ κρίναντα φιλεῖν. Ex his clarum est, negationem, quae omnem dicti sensum evertit, temere in contextum irrepsisse. Eundem Theophrasti locum, sine auctoris mentione, sic expressit Cicero de Amicit. 22. *Cum judicaveris, diligere oportet; non cum dilexeris, judicare.* Cum Theophrasti mentione Seneca Ep. 3. *Isti vero praepostere officia permiscent, qui contra praecepta Theophrasti, cum amaverint, judicant; & non amant, cum judicaverint.* Eodem respicit Valer. Max IV. 7. pr. *Cum enim deserta sit futura vita hominum nullius amicitiae cincta praesidio, tam necessarium subsidium temere assumi non debet; semel autem recte apprehensum sperni non convenit.* Item Ammian. Marcell. XXVI. 2. *Ut enim sapientes definiunt, non modo in imperio, ubi pericula maxima sunt & creberrima, verum etiam in privatis quotidianisque rationibus, alienum ad amicitiam, cum judicaverit quisquam prudens, adjungere sibi debebit, non cum adjunxerit, judicare.* ubi plura de hoc dicto habet Fr. Lindenbrogius. Dudum ante Theophrastum Solon apud Diog. Laërt. I. 60. dixerat: Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ. οὓς δ᾽ ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε. Est autem illa sententia prodita a Theophrasto in libris περὶ φιλίας, ut bene vidit J. Meursius in Theophrast. p. 639. Quorum librorum jacturam multo gravius ferremus, nisi nobis persuasum esset, Ciceronem pulcherrima quaeque ex illis delibasse, & in aureum *de Amicitia* librum transtulisse. Ex iisdem Theophrasti libris Plutarch. in Caton. Min. p. 777. B. aliud dictum affert: ὅτι κινδυνεύει τὸ λίαν φιλεῖν, ὥς φησι Θεόφραστος, αἴτιον τοῦ μισεῖν γίνεσθαι. quod more suo repetit de Liber. educ. p. 9. A. Id, in contrarium versum, latet in corruptissimo loco Aristaeneti I. 22. αἴτιον δὲ ἦν τὸ βούλεσθαι φιλεῖν μισεῖν, τὸ λίαν μισεῖν φιλεῖν. ubi legendum: αἴτιον δὲ ἦν τοῦ βούλεσθαι μισεῖν τὸ λίαν φιλεῖν. Quam emendationem mecum communicavit vir summus & singularis, Tiberius Hemsterhusius, qui, quanquam matura & aetate & gloria decessit, tamen a nobis, velut ante diem raptus, lugetur.

Ejus esse vitam beatissimam] Ne-

ſimam, cujus & fortunae ſapientia, & ſapientiae fortuna ſuppeditet.

VII. EPIBOLE. Hoc ſchema dupliciter fieri conſuevit, cum pluribus & diverſis ſententiis aut unum & idem verbum ſingulis praeponitur: aut varietas verborum, quae tamen eandem vim inter ſe habeat. Ab uno verbo ſaepius quae proficiſcuntur, ſunt hujuſmodi. LYCURGI: *Nam cum juventus concitata temere arma caperet, & quietos Theſſalos manu laceſſere conaretur, jure ego ſenatum coëgi auctoritate ſua compri-*

Nemo neſcit, ſummum bonum ab Ariſtotele poſitum eſſe in bonis animi, corporis, & fortunae. Quam rationem ipſe explicat Nicom. I. 8. ſeqq. Vide Ciceron. Tuſc. Diſp. V. 30. de Fin. II. 11. Senec. Ep. 88. p. 383. Diog. Laërt. V. 30. Lactant. D. J. III. 7. & Bergler. ad Alciphron. III. 55.

Suppeditet] Pro ſuppetat, ut II. 9. ubi vide quae dicemus.

Diverſis ſententiis] Male Edit. Rhenan. *diviſis ſententiis*. quod ſecuti ſunt Stephan. Gryph. Lovan.

Aut idem] F. *& idem*. GESNER. Sic correxit manus ſecunda in MS. Laurent. A.

Inter ſe habeat] Cauſinus p. 392. edidit: *inter ſe habent*. Male. Nam ſtatim: *varietas verborum, quae eandem vim habet.*

Ab uno verbo ſaepius quae proficiſcuntur] Dedimus ſcripturam Laurent. B. Riccard. Exc. Gronov. Edd. Venet. Ald. ad quam proxime accedunt Laurent. A. Ed. Rhen. *ab uno verbo ſaepiusque proficiſcuntur*. R. Stephanus edidit: *Quae ab uno verbo, ſaepiusque proficiſcuntur*. quem Gryph. & Lovan. imitati ſunt.

primere adolescentium violentiam. Ego quaestoribus interminatus sum, ne sumtum stipendio praeberent. Ego, armamentario patefacto, restiti, atque efferri arma probibui. Itaque unius opera mea non concitatum bellum non necessarium scitis. Item HEGESIAE: *Miseremi-*

---

sunt. Pithoeana: *Quae ab uno verbo saepius proficiscuntur.*

Unius opera mea] Nescio, cur R. Stephanus, quem posteriores Editores secuti sunt, mutato verborum ordine, dederit, *mea unius opera.* Nam, ne dicam, ingratum auribus esse trium vocalium concursum, eodem ordine junxit Cicero ad Att. XI. 15. *Solius enim meum peccatum corrigi non potest.* pro Sext. 60. *in unius mea salute.* Ipsam construendi rationem explicuerunt Is. Casaubon. ad Pers. V. 40. p. 379. J. F. Gronov. ad Plaut. Pseud. I. 1. 4. N. Heins. ad Ovid. Ep. V. 45. & Drakenborch. ad Liv. VII. 40.

Non concitatum bellum non necessarium scitis] Vereor, ne hic quoque unum & alterum verbum interciderit. Idem sentiens R. Stephanus, de conjectura clanculum edidit: *compressum, non concitatum bellum non necessarium scitis.* quod supplementum, a Gryph. Lovan. & Pith. receptum, ejeci & expunxi, satius existimans, locum mutilum relinquere, quam interpolare.

HEGESIAE] Hegesias Magnes, orator ex eorum numero, qui Asiani vocantur, primus Asiaticum dicendi genus invexit, Atticaeque eloquentiae integritatem corrupit. Vide Ciceron. Orat. 67. 69. Strabon. XIV. p. 959. Longin. II. 1. §. 3. & ibi Langbaenium. Ut verbis & sententiis ineptus fuit, sic maxime orationis structura, quam, praeter Ciceronem l. c. vehementer exagitant Dionysius Halic. de Compos. p. 5. 18. & Theon Progymn. cap. 2. p. 25. In ora-

mini mei, Judices, quem conjurata tanta vis inimicorum oppugnat. Miſeremini ſolitudinis, cui

---

orationibus, quarum etiam fragmentum eſt apud Strabon. IX. p. 607. imitari voluit Chariſium, Menandri aequalem: ex quo, quando vixerit, intelligi poteſt. Cicero Brut. 83. *Chariſii vult Hegeſias eſſe ſimilis, isque ſe ita putat Atticum, ut veros illos prae ſe paene agreſtes putet.* Unus ex omni antiquitate Varro, teſte Cicerone ad Att. XII. 6. fractum ejus dicendi genus probavit. Quanquam etiam Gorgias, cujus librum Rutilius vertit, de ejus eloquentia bene ſenſiſſe videtur. Niſi forte exiſtimamus, eum figurarum exempla, quae aliunde ſumere poterat, ab oratore, quem contemneret, ſumſiſſe. Sed cave cum Graevio inter Hegeſiae laudatores referas Lucianum Rhetor. praec. p. 9. Nam ibi commemoratur Hegeſias, vel Hegias, ſculptor Athenienſis, ut bene vidit Solanus. Praeter *orationes* Hegeſias ſcripſit *Alexandri M. hiſtoriam:* in qua acerbe reprehendenda multi ſunt Dionyſ. Halic. de Compoſ. p. 18. & Agatharchides, vel potius Rhetor quidam, apud Photium Cod. CCL. p. 1335. *Miraculorum fabularumque plenos libros* vocat Gellius IX. 4. Ex hiſtoria etiam petitum eſt dictum, quod habent Cicero de N. D. II. 27. & Plutarchus Alexandr. p. 665. F. hic vituperans, ille per memoriae lapſum Timaeo tribuens, &, ut concinnum, laudans. Ciceronis verba haec ſunt: *Concinneque, ut multa, Timaeus: qui cum in hiſtoria dixiſſet, qua nocte natus Alexander eſſet, eadem Dianae Epheſiae templum deflagraviſſe; adjunxit, minime id eſſe mirandum, quod Diana, cum in partu Olympiadis adeſſe voluiſſet, abfuisſet domo.* Plutarchus ita: καθ' ἣν ἡμέραν ὁ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεώς· ᾧ Ἡγησίας ὁ Μάγνης ἐπιπεφώνηκεν ἐπιφώνημα κατασβέσαι τὴν πυρκαϊὰν ἐκείνην ὑπὸ ψυχρίας δυνάμενον· εἰκότως γὰρ ἔφη καταφλεχθῆναι τὸν νεὼν, τῆς Ἀρτέμιδος ἀσχολουμένης περὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μαίωσιν. Horum judiciorum tam diſcrepantium utrum probandum cenſes, Ciceronisne, an Plutarchi? Daviſius ad Cicer. l. c. & viri eruditi, quos laudat,

cui ne in ſummo quidem tempore periculi li-

dat, item Zach. Pearcius ad Longin. l. c. Plutarchi ſententiam amplectuntur. Ego vero non dubitem Ciceronem ſequi, inprimis intelligentem talium dictorum exiſtimatorem. Nam dictum, ſi per ſe ſpectetur, lepidum & facetum eſt, placuiſſetque Plutarcho, ſi in familiari ſermone audiſſet, vel in ludicro libello legiſſet. Itaque hactenus reprehendendus erat Hegeſias, quod bonum dictum inepte prodiderit in argumento gravi, quale eſt hiſtoriae, a quo abeſſe debent ejusmodi ſales & lepores. Sic etiam judicat Solanus ad Plutarch. l. c. Hoc dictum Plutarcho propter turpem, quam habeat, aſſentationem diſplicuiſſe, credunt Victorius Var. Lect. XVI. 15. & Voſſius de Hiſt. Gr. I. 12. in quo illos falli puto. Nam etſi ab adulatoris ingenio fluxerit, tamen propter frigus notari, certum eſt. Sed jure Plutarchus ipſe a Pearcio ridetur, qui, Hegeſiae frigus reprehendens, dictum ſubjecerit Gallica hieme frigidius. Hegeſiae nomen eximendum eſt Pſeudo-Plutarcho de Vit. X. Orat. p. 844. B. ὡς δ' Ἡγησίας ὁ Μάγνης φησὶν, ἐδείθη τοῦ παιδαγωγοῦ, ἵνα Καλλιστράτου ἀκούσῃ. Scripſit, vel certe ſcribere voluit: ὡς δ' Δημήτριος ὁ Μάγνης φησίν. Nam Demetrium Magnetem in libris περὶ ὁμωνύμων, de quibus vide Voſſium de Hiſt. Gr. l. 23. Jonſium de Script. Hiſt. Phil. II. 17. p. 207. & Menag. ad Diog. Laërt. I. 38. de Demoſthene ſcripſiſſe, intelligitur ex Plutarcho in Demoſth. p. 853. A. & alibi, Photio Cod. CCLXV. p. 1478. & ipſo Pſeudo-Plutarcho l. c. p. 846. F. Ceterum Hegeſiam Magnetem cum Hegeſia, philoſopho Cyrenaico, temere confundunt P. Burmannus ad Quinctilian. XII. 10. p. 1085. & J. Boherius ad Ciceron. Tuſc. Diſp. I. 34. quamvis Voſſius l. c. ne confunderentur, multo ante monuiſſet.

Ne in ſummo quidem tempore periculi] *Periculum* eſt judicium capitis, ut apud Nepot. Phoc. 2. & Ciceronem multis locis. Vide J. Schulting. ad Senec. Contr. I. 7. p. 118. & Jac. Tollium ad Cicer. pro Arch. 6. Verum pluribus rationibus ducor

liberos adhibere ad communem calamitatem deprecandam licitum est. Miseremini senectutis, quae me etiam sine ceteris malis graviter defati-

---

cor ad suspicandum, vocem *periculi* intrusam esse ab iis, qui nescirent, quam eleganter *summum*, *magnum*, *maximum*, *extremum*, *ultimum tempus*, sine ulla adjectione, dicatur de tempore, in quo alicujus salus in periculo versetur. Quam significationem Ciceronis potissimum exemplis planam faciamus. Philipp. V. 17. *Quod summo reipublicae tempore milites veteranos ad libertatem populi R. cohortatus sit.* in Verr. Act. I. 1. *prope divinitus datum atque oblatum vobis summo reipublicae tempore videtur.* ubi rectius, quam Hotomannus, locutionis vim cepit Graevius. pro Flacc. 3. *ea vero in summo & periculosissimo reipublicae tempore etiam ab inimicis laudatur.* de Offic. III. 24. *nisi forte eam pecuniam in reipublicae magnum aliquod tempus contulerit.* de Legib. III. 19. *Est autem boni auguris meminisse, maximis reipublicae temporibus praesto esse debere.* Fragm. Or. pro Cornel. p. 967. *At enim extremi ac difficillimi temporis vocem illam consulem mittere coëgisti.* Catull. LXIII. 151.

Quam tibi fallaci supremo in tempore deessem.

Horat. II. Carm. 7. 1.

O saepe mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiae duce.

ubi Scholiastes *ultimum tempus* bene explicat tempus periculosum. Adde Manutium ad Cicer. Philip. IX. 7.

Liberos adhibere] Plenae sunt hujus moris Oratorum Atticorum orationes. Curt. VI. 10. *Solent rei capitis adhibere vobis parentes.* ubi quam inepte Acidalius *adhibere* in *exhibere* mutet, vel hic Rutilii locus ostendit.

Ad communem calamitatem decernendam] Haec omnium librorum scriptura est, quam viri docti variis conjecturis tentant. Nam alii legunt, *ad communem calamitatem declinandam*, alii, *ad communem calamitatem defendendam*, vel, *depellendam.* Omnes vera lectio fefellit, quae haec est: *ad com-*

tigat. Varietas verborum quae eandem vim habet, hujusmodi eſt. DEMOSTHENIS: *Dolui, Athenienſes, ubi illum clandeſtinum hoſtem impune intra murum vidi vagari: aegre tuli, quod omnium veſtrum facilitatem unius fallacia tentatam intellexi: commovit me, quod in accipien-*

communem calamitatem deprecandam. Quam conjecturam, non dubitavi, in tanta evidentia, in textum admittere. Cicero in Verr. Act. I. 60. *is ullam ab ſeſe calamitatem poterit deprecari.* poſt red. ad Quir. 4. *quemadmodum propinqui, quos ego parare non potui, mihi ad deprecandam calamitatem meam non affuerunt.* De verbo *deprecari* erudita eſt diſputatio Gellii VII. 16. qua docet, illud dici pro abigere, avertere, vel prece adhibita, vel quo alio modo. Quod Burmannus ad Quinctilian. III. 6. p. 240. ſic accepit, tanquam ſi *deprecari*, etiam ubi nullae preces intercedere poſſint, pro depellere dicatur, e. g. *Deus periculum deprecatur ab hominibus.* Sed Burmanni errorem ſatis confutavit Geſnerus ad Quinctil. l. c. p. 130. & in Theſauro L. L. Itaque ne verbum quidem addo.

Athenienſes] Librarii & hic & aliis locis apud Rutilium *Athenienſibus* ridicule ſuppoſuerunt *Quirites.* Primus R. Stephanus, vel invitis libris, edidit, *Viri Athenienſes.* Quem nos imitati, ſimpliciter dedimus, *Athenienſes.*

Omnium veſtrum facilitatem] Omnes libri antiqui, ſcripti editique, conſentiunt in turpi ac manifeſto vitio, *dominii veſtri facilitatem.* Laurent. A. à manu prima, *dominii noſtri facilitatem.* Felix eſt conjectura R. Stephani, *omnium veſtrum facilitatem*, quae deinde in omnibus Edd. merito locum invenit. Edit. Venet. ſola *facultatem* pro *facilitatem.*

Facilitatem unius fallacia tentatam] Quis in his aliquid deſideret? Inventus tamen eſt Barthius, qui Adverſ. XIII. 9. mira, ne quid gravius dicam, conjectura legat: *facilitatem unius falla-ca*

pienda injuria plerosque laetitiam oſtentantes cognovi.

VIII. EPIPHORA. Inter hoc ſchema & ſuperius hoc intereſt, quod in ſuperiore unum verbum pluribus ſententiis anteponitur, in hoc autem omnium ſententiarum unum atque idem noviſſimum verbum. SOSICRATIS: *Non enim alius quis eſt, cujus opera in has difficultates inciderimus: ſed initio ad bellum ſuſcipiendum nos primum impulit Philippus, deinde in ipſo*

---

cia venenatam. &, inventi prioris oblitus, Adverſ. XVII. 1. *facilitatem unius fallacia cantatam. Tentare alicujus facilitatem* eſt experiri, an quis injuriam facile ferat. Cicero Agrar. II. 7. *qui tentavit, ut opinor, patientiam veſtram, cum ſe nobilem eſſe diceret.* pro Rabir. 4. *violare libertatem hujus populi, tentare manſuetudinem, commutare diſciplinam conatus es.* Liv. VIII. 4. *Tentaſtis patientiam negando militem.* Vide Cortium ad Salluſt. Jug. 50.

SOSICRATIS] Soſicratis, oratoris, mentionem nusquam, niſi hic, & II. 13. invenimus. Tempus, quo vixerit, hoc fragmentum indicat. Quodſi nobis de ejus patria conſtaret, intelligeremus, qui ſint, quos Philippus primum ad bellum ſuſcipiendum impulerit, & mox deſtituerit. Certe Athenienſes intelligere, nec res, nec hiſtoria ſinunt.

Inciderimus] Ed. Rhen. *inciderim.* quod Stephan. Gryph. Lovan. expreſſerunt. Reliqui libri veteres, *inciderimus.* quod ſecutus eſt Pithoeus.

Sed initio ad bellum ſuſcipiendum nos primum impulit] Quanquam ſaepe ab optimis ſcriptoribus verba idem fere ſignificantia junguntur, tamen, qui *initio* & *primum* junxerit, ſcio neminem. Itaque

ipso belli labore ac periculo deseruit nos Philippus, novissime nunc calamitati nostrae, proinde atque culpae, succensuit idem Philippus.

IX. COENOTES. Hoc duorum superiorum schematum conjunctionem habet: quod & ab uno

---

que vix dubito, quin vera sit conjectura nostra: *sed invitos ad bellum suscipiendum nos primum impulit Philippus.* Libri veteres fluctuant inter *nos* & *vos*. Sed *nos* praeferendum.

Novissimae nunc calamitati] Edd. Rhen. & Aldin. *novissime nunc calamitati.* quod recepimus. *Novissime* pro denique usitatum Rutilio. Vide Gellium X. 21. & Jac. Gronov. Forte etiam *nunc* in *huic* mutandum.

Calamitati nostrae atque culpae succensuit idem Philippus] Sic libri veteres. In promtu erat legere: *calamitati nostrae, aeque atque culpae, succensuit idem Philippus.* Nam *aeque* ante *atque* facile excidere potuit. Sed ne opus quidem hac voce, si vera est observatio Jos. Scaligeri ad Catalect. p. 194. *aeque* ante *atque* aliquando reticeri. Verum, dum haec ellipsis certioribus testimoniis confirmetur, sequamur spectatae fidei Editionem Rhenan. quae sic legit: *calamitati nostrae, proinde atque culpae, succensuit idem Philippus.* quod etiam Stephan. Gryph. Lovan. ediderunt *Proinde* dicitur pro perinde. Vide Rivium ad Terent. Phorm. II. 3. 35. & Graevium in Ciceron. ad Div. X. 24. *Proinde* & *perinde* cum sexcentis locis confundantur, viri quidam eruditi, in his J. Bohe-rius ad Ciceron. Tusc. Disp. I. 36. in eam adducti sunt opinionem, ut putarent, *proinde* pro *perinde* nihil esse, nisi erratum librariorum. Quos si nihil movet veterum membranarum in nonnullis locis consensus, nihil aerea lamina apud Maffejum Mus. Veron. p. CCCXXV. nihil denique auctoritas Donati ad Terent. l. c. certe movere debent loca poëtarum, ut Lucretii III. 1048. 1066. IV. 998. ubi per metri legem *proin-*

uno verbo omnes ſententiae incipiunt, & in uno noviſſimo acquieſcunt. STRATOCLIS: *Quae-*

---

proinde in *perinde* mutare non licet. Pro *ſuccenſuit* Edit. Rhen. *ſucceſſit.* ex quo vir doctus in ejus margine fecit *ſuccenſet. Succeſſit* ex Rhenan. etiam habent Steph. Gryph. Lovan.

In uno noviſſime acquieſcunt] Legendum eſſe, *in uno noviſſimo acquieſcunt*, alii quoque viderunt; idque confirmat MS. Laurent. A. & clarum eſt e §. ſuperiore: *in hoc autem omnium ſententiarum unum atque idem noviſſimum verbum.*

STRATOCLIS] Stratocles, orator, in populiſcito apud Pſeudo-Plutarchum de Vit. X. Orat. p. 852. A. quo Lycurgo ſummi poſt mortem honores decreti ſunt, Euthydemi filius, Diomienſis, dicitur. Decretum factum eſt, rogante Stratocle, qui Lycurgum eximie coluit, eique publicae pecuniae quaeſturam deferendam curavit, teſte eodem Pſeudo-Plutarcho l. c. p. 841. B. Quid hominem Lycurgo conjunxerit, ignoramus. Certe quidvis potius fuit, quam morum ſtudiorumque ſimilitudo. Nam ut aetas illa nihil Lycurgo vidit ſanctius, ſic Stratocle nihil improbius. Non tam bene ei convenit cum Demoſthene, quem ob pecuniam ab Harpalo acceptam publice accuſavit. Quod intelligimus e Dinarcho in Demoſthen. p. 177. A. 175. A. &, ſi per librarios licuiſſet, etiam intelligeremus e Pſeudo-Plutarcho l. c. p. 846. C. & Photio Cod. CCLXV. p. 1475. ubi nunc legitur: εἰσαχθεὶς δὲ εἰς δικαστήριον ὑπὸ Ὑπερείδου, Πυθέου, Μενεσαίχμου, Ἱμεραίου, Πατροκλέους, vel Προκλέους. Sed, propter diſertum Dinarchi ea de re teſtimonium, vix dubitari poteſt, quin ſcribendum ſit Στρατοκλέους. Eorundem nominum commutatio, neſcio, an facta ſit apud Suidam v. Ἀντίπατρος. νικήσας δὲ ἤτει τοὺς δέκα ῥήτορας, οὓς ἐξέδοσαν Ἀθηναῖοι, Δημοσθένην, Ὑπερείδην, Λυκοῦργον, Πολύευκτον, Ἐφιάλτην, Θρασύβουλον, Χάρητα, Χαρίδημον, Διότιμον, Πατροκλέα, Κάσσανδρον. Hi omnes noti ſunt ex hiſtoria Attica, praeter *Patro-*

Quaeritis novam rationem administrandae rei-pu-

---

troclem & *Cassandrum*. Laudatur quidem a Grammaticis Hyperidis oratio *adversus Patroclem*. *Procles* etiam occurrit apud Demosthen. adv. Pantaenet. p. 994. C. Sed nullum ibi indicium est, demagogum, aut oratorem fuisse. Plutarchus in Demosth. p. 856. E. hos oratores postulatos scribit: Δημοσθένη, Πολύευκτον, Ἐφιάλτην, Λυκοῦργον, Μοιροκλέα, Δήμωνα, Καλλισθένη, Χαρίδημον. Arrianus de Exp. Alex. I. p. 22. hos: Δημοσθένην, Λυκοῦργον, Ὑπερείδην, Πολύευκτον, Χάρητα, Χαρίδημον, Ἐφιάλτην, Διότιμον, Μοιροκλέα. Num ex his apud Suidam Μοιροκλέα reponendum pro Πατροκλέα? Verum Suidas alios auctores secutus est, nec ad Plutarchi & Arriani lectionem conformari debet. Praestat igitur Στρατοκλέα legere, quo corruptae lectionis vestigia nos ducunt. Sed quid faciendum nomini Κάσσανδρον? Nam *Cassander*, Antipatri filius fuit, non orator aut demagogus Atheniensis, ut nihil dicam de nominis, Macedonibus proprii, in cive Attico insolentia. Ne multa: foedissime truncatus est Suidae locus, & sic integritati restituendus: — Διότιμον, Στρατοκλέα. ὅπως Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρεύς. Suidas testem laudat Aristobulum, clarum historiae Alexandri M. scriptorem, ex quo totum articulum descripserat. Haec conjectura, fateor enim, audacior videri possit. Sed omnem dubitationem eximit Plutarchus l. c. qui, ubi eandem rem narrasset, subjungit: ταῦτα μὲν ἐν Ἀριστόβουλος ὁ Κασσανδρεὺς ἱστόρηκε. Recte Jonsius de Scriptor. Hist. Phil. III. 6. p. 233. & Kusterus observant, Suidam, cum decem oratores postulatos dixisset, undecim recensere. Atqui huic errori medetur emendatio nostra. Nam Cassandro oratorum numero exemto, tot sunt oratores, quot Suidas promisit. Redeamus ad Stratoclem. Demosthenes Stratocli, aliisque, qui ipsum propter pecuniam Harpalicam reum egissent, respondit oratione περὶ δώρων, cujus nihil, nisi nomen, ad nos pervenit. In orationibus, quae supersunt, Stratoclem semel tantum perstringit, adv. Pantaenet. p. 994. C. καὶ Στρατοκλεῖ τῷ πιθανωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων, καὶ πονηροτάτῳ. Venustum Stratoclis fragmentum laudat Agatharchides apud Photium Cod. CCL. p. 1337. Ἀρίστῃ

publicae? at reperire meliorem quam a majoribus accepistis, non potestis. Quaeritis maximis

---

καὶ περιῄρηται τὸ Θηβαίων ἄστυ, τῶν συναγωνισαμένων ὑμῖν τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεμον. Quod cum totidem prope verbis in Dinarchi Orat. adv. Demosth. p. 175. D. reperiatur, praestantissimus Wesselingius ad Diodor. Sic. XIII. p. 585. suspicatur, vel Dinarchum illud a Stratocle sumsisse, vel orationem, quae Dinarchi dicitur, Stratoclis esse. Altera conjectura probabilis, altera nihil habet simile veri. Neque enim oratio, in qua, ut modo vidimus, ipse Stratocles laudetur, referri ad auctorem Stratoclem potest. Cicero Bruto 11. *Stratoclem, ut Themistoclis mortem rhetorice & tragice ornare posset, finxisse* scribit, *illum, cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patera, & eo poto, mortuum concidisse.* ubi Stratocles historicus, an orator intelligatur, dubitat amicissimus Ernestus Ind. Histor. Cicer. Sed cum nullus historicus hoc nomine fuerit, oratorem intelligi, certum est. Procax & scurrile Stratoclis ingenium cognoscere licet ex eo, quod referunt Plutarchus Polit. praecept. p. 799. F. Demetr. p. 894. A. & Libanius Ep. 1569. Cum Athenienses ingentem cladem accepissent, ille cladis nuncium praevertens, populum jussit Diis ob rem bene gestam gratias agere, & se laetitiae dare. Mox cum alia omnia nunciarentur, & populus indignatione accensus in ipsum inveheretur, impudenter quaesivit: τί ἠδίκηται, τρεῖς ἡμέρας δι' αὐτὸν ἡδέως γεγονώς; De turpi ejus adversus Antigonum & Demetrium adulatione idem Plutarchus Demetr. p. 895. E. 900. A. E. ubi illum ex virtutibus suis ornat: ἦν δὲ καὶ τἄλλα παράτολμος ὁ Στρατοκλῆς, καὶ βεβιωκὼς ἀσελγῶς, καὶ τῇ τοῦ παλαιοῦ Κλέωνος ἀπομιμεῖσθαι δοκῶν βωμολοχίᾳ καὶ βδελυρίᾳ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὐχέρειαν. εἶχε δὲ τὴν ἑταίραν Φυλάκιον. Aliam Stratoclis meretricem memorat Athenaeus loco corrupto XII. p. 596. F. ad quarum alterutram pertinet versus Philippidis apud Plutarch. Amator. p. 750. F. Ἀποστρεφομένης τὴν κορυφὴν φιλεῖς μόλις. Alii versus, quibus idem Comicus Stratoclem exagitarit, sunt apud Plutarch. Demetr. p. 894. C. 900. F.

Quo-

mis sumtibus faciendis, quomodo ne tributa conferatis? at consiliis captas aerarii opes, quas cupitis, augere non potestis. Quaeritis, quemadmodum scelere contaminatis hominibus parcatis? at ignoscendo nocentibus, innocentium salutem custodire non potestis.

X. POLYPTOTON. Hoc schema solet complures sententias, alio atque alio modo ut pronuntientur, efferre. CLEOCHARIS: *Nam vehementer admiror, Lacedaemonii, si praeter hunc quenquam existimatis esse, cui ob has caussas*

Quomodo ne tributa conferatis] Haec est scriptura MSS. Laurent. A. B. Riccard. & Ed. Rhenan. eamque solam veram puto. Ed. Veneta: *quem ne tributa conferatis*. Ed. Ald. *quo ne tributa conferatis*. At R. Stephanus, nulla necessitate urgente, *ne* transposuit hoc modo: *quomodo tributa ne conferatis*. cui conjecturae in reliquis Editionibus locus datus est.

At consiliis captas aerarii opes] MSS. Laurent. A. B. Riccard. Edd. Venet. & Rhenan. *a consiliis*. Recte Excerpt. Gronov. & Edit. Aldin. *at consiliis*. quod Stephanus & alii receperunt. Sed temere Stephanus, eumque imitati Gryph. & Lovan. in contextum induxerunt: *at consiliis coeptis* &c. Nam una litera mutata legendum: *At consiliis captis* &c. Mox Edit. Rhen. sic interpungit: *opes, quas cupitis augere; non potestis.*

At ignoscendo nocentibus] Similis sententia Lycurgi apud Rutilium II. 18.

Si praeter hunc quenquam existimatis esse] Sic scripsimus ex Excerpt. Gronov. & sic R. Stephanus edidit sine libris. MSS. & Editiones veteres omnes vitiose: *si praeter hunc quenquam existimatis esset*. Pro *quenquam* Edd. Venet. & Aldin. *quempiam*.

Cui ob has caussas jure succen-

ſas jure ſuccenſere debeatis. Hic eſt enim qui vobis exploratam ſpem victoriae eſt pollicitus. Hunc vos non ſolum in conſilio dando ceteris antepoſuiſtis, ſed etiam in conficiendo negotio principem feciſtis. Huic omnium veſtrum fortunas univerſi commiſiſtis. Ab hoc igitur uno priſtinae pollicitationis, rerumque geſtarum rationem

---

cenſere debeatis] Hujus loci vitium honeſta, quam induit, ſpecie paene me fefelliſſet. Omnino legendum: *cui ob hos caſus jure ſuccenſere debeatis*. *Caſus* & *cauſſa* centies commutantur. Vide Interpretes ad Liv. XXXVII. 17. Cicero pro Roſc. Amer. 44. *Quae ad hujus vitae caſum cauſſamque pertineant*. Lege: *Quae ad hujus vitae cauſſam pertineant*. Nam *caſum* ex variante lectione in textum irrepſit.

Qui vobis exploratam ſpem victoriae eſt pollicitus] Omnes libri mendoſe: *qui nobis imploratam ſpem victoriae eſt pollicitus*. *Exploratam* pro *imploratam* legendum eſſe, aliis quoque in mentem venit. Cicero Phil. X. 10. *Magna nos quidem ſpe, & prope explorata, libertatis cauſſam ſuſcepimus*. Tuſc. Diſp. V. 9. *ſummum bonum firma corporis affectione, explorataque ſpe contineri*. Scribere etiam poſſis: *qui vobis exploratae ſpem victoriae eſt pollicitus*. Caeſar de B. G. VII. 53. *quum ſine duce, & ſine equitatu deprehenſis hoſtibus, exploratam victoriam dimiſiſſet*. Cicero ad Div. VI. 1. *ut explorata nobis eſſet victoria*. Vellej. Paterc. II. 84. *exploratiſſima Julianarum partium fuit victoria*. Sed prior lectio praeferenda ob vulgatam ſcripturam.

Ceteris antepoſuiſtis] Sic omnes veteres libri, praeter Ed. Rhen. quae habet, *ceteris praepoſuiſtis*.

In conficiendo negotio principem feciſtis] Sic Excerpt. Gronov. Optime. Alii libri omnes: *in conficiendo negotio principem praefeciſtis*.

Omnium veſtrum fortunas] Haec eſt ſcriptura Ed. Rhenan. Ceteri libri antiqui: *omnium noſtrum fortunas*.

Rerumque geſtarum rationem

nem reposcere debetis. Item CHARISII: *Pa-*

nem reposcere debetis] Fatali quadam consensione scripti editique Codices omittunt vocem *rationem*, sine qua nec sensus, nec constructio constat. Primus illam vocem, vel invitis libris antiquis, revocavit R. Stephanus, quem imitati sunt posteriores Editores. Nec apud nos librorum in manifesto peccato consensus tantam vim habuit, ut lectionem adeo necessariam contextu excluderemus. Est autem legitima loquendi forma *rationem reposcere*. Cicero Divin. in Caecil. 9. *Nihil est enim quod minus ferendum sit, quam rationem ab altero vitae reposcere eum, qui non possit suae reddere.* Caesar de B. G. V. 30. *si gravius quid acciderit, abs te rationem reposcent.* ubi vide Oudendorpium. Liv. XXXIX. 37. *Vos rationem reposcitis, quid Achaei Lacedaemoniis bello victis fecerimus.* Lactant. Div. Inst. VI. 24. *cui, rationem vitae reposcenti, actus suos inficiari non licebit.* Verbi *reposcere* proprietas his etiam exemplis intelligitur. Virgil. Aen. XII. 2.

sua nunc promissa reposci.

Virgilium imitatus Valer. Flacc. VII. 650.

Haud jam mendacem promissa reposcere regem.

In his vero formulis *reposcere* ponitur pro simplici *poscere*. Vide Dukerum ad Flor. II. 15. 12.

CHARISII] De Charisio Cicero Brut. 83. *Et quidem duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se; sed Attici tamen: quorum Charisius multarum orationum, quas scribebat aliis, cum cupere videretur imitari Lysiam. Demochares* &c. & mox: *At Charisii vult Hegesias esse similis.* Quinctilian. X. 1. p. 499. *Nec nihil profecto viderunt, qui orationes, quae Charisii nomine eduntur, a Menandro scriptas putent.* Quae veterum opinio, sive vera, sive falsa, multum valet ad Charisii orationes commendandas. Charisium non aliunde, quam ex Rutilio, cognitum habebat Barthius Adverf. XXXIV. 19. quem, allatis Ciceronis & Quinctiliani locis, acerbe reprehendit Th. Reinesius Var. Lect. III. 14. Adde Daumium Ep. ad Reinef. p. 60. Reinef. ad Daum. p. 68. Daum. ad Reinef. p. 76.

 Pa-

Pater hic tuus nunc denique est, ut egestatem tuam debere alere videatur? Patrem nunc appellas, quem prius egentem auxilio tuo ut alienum deseruisti? Patri tu filius es ad potiundas opes, cujus ad senectutem violandam crudelissimus hostis fuisti? Nimirum nullo consilio filios procreamus. Nam majorem partem ex illis doloris & contumeliae capimus.

XI.

Pater hic tuus nunc denique est] Hunc locum laudat Quinctilian. IX. 3. p. 446. *& apud Rutilium longiore παρίσῳ, haec initia sententiarum sunt, Pater hic tuus? patrem hunc appellas? patris tu hujus filius es?* ubi ex Rutilio pro *hunc appellas* scribendum *nunc appellas*. De altera varietate *patris* pro *patri* vide annotationem sequentem.

Patri tu filius es] Ex Quinctiliano l. c. R. Stephanus primus mutavit lectionem MSS. & Edd. antiquarum: *Patri tu filius es.* quam nos, ut remotiorem a vulgo, Rutilio vindicamus. Terent. Adelph. I. 2. 46. *Natura tu illi pater es, consiliis ego.* Hecyr. II. 2. 16. *etsi illi pater es.* ubi vide Donatum. Ovid. Ep. VIII. 27.

Quid? quod avus nobis idem Pelopeïus Atreus;
Et si non esses vir mihi, frater eras.

Sed notior est ille Dativus pro genitivo positus, quam ut pluribus exemplis confirmare attineat.

Nullo consilio] Laurent. B. *nunc consilio.* J. F. Gronovius, vir singularis, a quo invitus dissentio, Observ. II. 2. *nullo consilio* h. l. explicat necessitate, ordine naturae. Sed clarum est, pro temere & stulte dici, ut Barthius cepit ad Claudian. de Laud. Stilic. II. 335. Cicero de Invent. I. 34. *Domus ea, quae ratione regitur, omnibus instructior est rebus, & apparatior, quam ea, quae temere, & nullo consilio administratur.*

Majorem partem ex illis doloris & contumeliae capimus] Charisius Eueni, poëtae

XI. EPANALEPSIS. Hoc ſchema fieri ſolet, cum id quod dictum ſemel eſt, quo gravius ſit, iteratur. Id interdum fit uno verbo, interdum plurium verborum conjunctione. Verbum

---

tae vetuſtiſſimi, verſum, qui in proverbii conſuetudinem abierat, expreſſit. Is ita legitur apud Plutarchum de Amore prol. p. 497. A.

Ἴδε ὅση λύπη παῖς πατρὶ πάντα χρόνον.

Apud Artemidorum I. 16. ſuppreſſo Eueni nomine, ſic:

Ὡς υἱὸς ἢ λύπη παῖς πατρὶ πάντα χρόνον.

Rurſus alio modo apud Hermiam Commentar. MS. in Platonis Phaedrum: Θαυμαστὸς δὲ ἐγένετο Εὐηνὸς, καὶ ἀλλαχοῦ αὐτὸν ἐπαινεῖ. ὃς καὶ τὸν ἴαμβον (πεντάμετρον volebat dicere) τοῦτον εἶπε·

Φόβος ἢ λύπη παῖς πατρὶ πάντα βίον.

Iſ. Caſaubonus, teſte Rigaltio ad Artemidor. emendabat:

Εἶδεν ὅση λύπη παῖς πατρὶ πάντα χρόνον.

Omnia mirifice pervertit Deſid. Heraldus ad Arnob. I. p. 8.

Ἢ ὅις, ἢ λύκος παῖς πατρὶ πάντα χρόνον.

In metri leges peccat conjectura Jac. Tollii Fortuit cap. XI. p. 84.

Ὡς υἱὸς ἢ λύπη πᾶς πατρὶ πάντα χρόνον.

Quarum conjecturarum vanitate quando nihil ad verſus integritatem proficitur, dabimus veram & germanam ſcripturam, quam, ut indicio Celeb. Abr. Gronovii cognovimus, Codex Artemidori Mediceus conſervavit:

Ἢ δέος, ἢ λύπη παῖς πατρὶ πάντα χρόνον.

De cujus lectionis veritate tanto minus dubitandum, quod eadem ferme in mentem venerat Valckenario noſtro. Nec aliter legit Plutarchus, ſi ἴ in ἢ mutes, & literas male divulſas conjungas. Ceterum a Menandro etiam apud Stob. p. 451. liberi patri dicuntur λύπη, φόβος, φροντίς. quem locum Georg. Fabricius comparat cum Terentiano Adelph. V. 14. 13. *Duxi uxorem: quam ibi miſeriam vidi! nati filii: Alia cura.* Adde Barth. Adverſ. XXXIV. 19.

bum ſic iteratur. PYTHEAE: *Quid contra tot res,*

PYTHEAE] Omnes libri *Pythiae.* Infra tamen §. 14. hujus libri, ubi iterum laudatur, Edit. Rhen. *Pytheae.* De hoc Oratore Suidas ita: Πυθέας, Ἀθηναῖος, ῥήτωρ, υἱὸς δὲ ἦν Μυλώθρου, καὶ θρασὺς σφόδρα. φυγὼν τε Ἀθήνηθεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου διὰ ὄφλημα, εἰς Μακεδονίαν ἦλθεν. εἶτα ἐπανῆκε πάλιν. Quod de ejus aere alieno dicit, Demoſthenes, vel quisquis auctor eſt Epiſtolae de Lycurgi liberis, p. 199. D. confirmat, narrans, illum malis artibus tantas ſibi divitias quaeſiviſſe, ut facilius quinque talenta, quam ante totidem drachmas, ſolvere poſſet. Eodem loco Suidas: οὐκ ἐνεκρίθη μετὰ τῶν λοιπῶν ῥητόρων, ὡς θρασὺς, καὶ διεσπασμένος. ubi corrigendum: ὡς τραχὺς, καὶ διεσπασμένος. Nam orationis genus reprehenditur aſperum, durum, diffluens, ſolutum. Nec mirum, Pytheam Atticorum Oratorum numero excluſum eſſe, quippe qui, ut auctor eſt Syrianus in Hermogenem p. 16. nullis literarum praeſidiis inſtructus, ad eloquentiam exercendam acceſſerit. Conciones paene puer habuit, & tantula aetate auſus eſt divinos honores, quos populus Alexandro decreviſſet, reprehendere. Vide Plutarchum Polit. praec. p. 804. B. an ſeni ger. reſp. p. 784. C. Poſtea ſummos in republica honores geſſit, & patria ſacra Delphis pro Athenienſibus fecit, teſte Demoſthene l. c. A Dinarcho accuſatus eſt ξενίας, vel *peregrinitatis*, forte propter diuturnam in Macedonia moram: quae Dinarchi oratio laudatur a Dionyſ. Hal. Harpocrat. & Steph. Byzant. v. Αἰγίνῃ, ubi vide L. Holſtenium. Hanc accuſationem Demoſthenes l. c. reſpicit. A Demoſthene Pytheas omni vita diſſenſit; &, cum in republica gerenda varius fuisſet, tandem Macedonum partes ſecutus eſt; quod non ſolum ex Demoſthene l. c. ſed etiam ex Plutarcho Demoſth. p. 858. C. D. & Luciano Demoſth. Encom. p. 524. 526. intelligitur. Demoſthenem etiam pecuniae Harpalicae crimine accuſavit. Vide Pſeudo-Plutarch. de Vit. X. Orat. p. 846. C. & Photium Cod. CCLXV. p. 1475. Ex hac oratione fragmentum, quod hic ponitur, ductum videtur. Plura acute & procaciter ab eo dicta referuntur, maxime in oratorum principem. Hunc

res, tamque evidentes dicere potes, Demosthenes? Cognitum enim est, rempublicam venalem habuisse, cognitum est. Item HEGESIAE: *Sed in-*

Hunc apud Dionys. Halic. in Isaeo p. 105. Isaei artibus pastum esse dicit: huic apud Plutarchum in Demosth. p. 855. A. & Tzetzem Scholiis MSS. in Hermogenem, quae sunt in Bibl. Leidensi, ex probrat fugam e proelio ad Chaeroneam: hunc propter aquae potationem & nocturnas vigilias ridet apud Athenaeum II. p. 44. F. hujus orationes ei videntur lucernam olere, apud Aelian. V. H. VII. 7. ubi vide Interpretes: hunc denique, ut Duris testatur apud Suid. v. Ωἴ τὸ ἱερὸν π. infamavit tanquam talem, cui non licuerit sacrum ignem sufflare: quod alios de Demochare dixisse, supra demonstravimus. Improbum se demagogum fuisse, ne ipse quidem negavit; sed, quasi hoc ad crimen minuendum valeret, se, si cum ceteris demagogis compararetur, minimum tempus improbum fuisse. Vide Aelian. V. H. XIV. 28. Duas Pytheae orationes laudat Harpocration, τὴν πρὸς τὴν ἔνδειξιν ἀπολογίαν, v. Ἀγραφίου· τὴν κατὰ Ἀδειμάντου, v. Ὀξυθύμια, ubi male Ἀδειμάντος vulgatur.

Tamque evidentes] MS. Laur. B. Edd. Ven. Rhen. *jamque evidentes.*

Dicere potes, Demosthenes? Cognitum enim est] MS. Laur. A. a prima manu, & Ed. Aldin. *dicere potes?* DEMOSTHENIS. *Cognitum enim est.* quasi bina essent exempla, alterum Pytheae, alterum Demosthenis.

Rempublicam venalem habuisse] Sic omnes Codices, scripti editique. Rectissime. At R. Stephanus pronomen *te* insersit: *te rempublicam venalem habuisse.* quod propagatum est ad Editiones Gryph. Lovan. Pithoeanam. In hac constructione veteres millies omiserunt *me*, *te*, *se*, *nos*, *vos*. Cumque librarii semper proniores fuerint ad inculcanda, quam ad omittenda, pronomina, plerisque locis, ubi in aliis Codicibus reperiantur, in aliis desiderentur, illa deleri malim. Sic Graevius sine ullo Tul-

 lia-

instigabat multitudinis animum ad bellum inferendum concitatus iracundia furor. Furor, inquam, non ratio, sine qua nihil unquam populus ex sententia gessit. Sed plurium verborum iteratio est hujusmodi: *At ego in his aerumnis amicis sum spoliatus omnibus, Judices: qui, non quod me odissent, sed quod inimicorum factionem pertimuissent, me in malis deseruerunt.*

XII. DIAPHORA. Hoc schema est, cum verbum iteratum aliam sententiam significat, ac significavit primo dictum. Id est hujusmodi: *Hunc tu frater ejusdem sanguinis particeps, in hac fortuna deserere potuisti, cujus aerumnae quemvis etiam extrarium hominem, mo-*

---

lianae elegantiae damno, illa expungere potuisset in Cicerone Verr. II. 38. Catil. I. 2. Phil. I. 8. II. 32. & aliis locis. Vide Gronovium ad Liv. XL. 42. ad Gell. XVII. 9. Observat. II. 7. Drakenborch. ad Liv. I. 23. & Schwarzium ad Plin. Paneg. 73.

Sine qua nihil unquam populus ex sententia gessit] Barthius Adverf. XXXV. 21. ex hoc Hegesiae loco ductum putat illud Manilii II. 82. —— *ratio quae cuncta gubernat.* Scilicet sententia, quae vulgi etiam ore celebraretur, ab Asiatico oratore petenda erat.

Hoc schema] Forte inserendum *fit*. GESNER. Scribe: *Hoc schema est.* Nam huc retrahendum *est*, quod libri antiqui post *dictum* ponunt, Stephanus autem delevit. Sic Rutilius loquitur II. 4. 11.

Quemvis etiam extrarium hominem] MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. Rhenan. *quamvis enim extrariorum hominem.* Aldina & Pithoeana: *quem-*

modo hominem, commovere possent? Item: *Universum mulierem: quid potius dicam, aut verius, quam mulierem?*

XIII.

---

quemvis extrariorum hominem. At R. Stephanus temere, ut solet, in textum induxit: *quemvis exterorum hominum.* Veram lectionem revocavimus e Gronov. Excerpt. *quemvis etiam extrarium hominem. Etiam* pro *enim* quoque legunt vir doctus in marg. Ed. Rhen. & G. J. Vossius in margine libri, qui est in Bibl. Leidensi. Stephanum, & Caussinum, qui p. 388. edidit, *quemvis extraneorum hominem*, vox *extrarius* offendisse videtur: quam Latinam esse, etiam Latine doctissimus Muretus negabat ad Terent. Phorm. IV. 1. 13. Sed illam idoneorum scriptorum auctoritate vindicarunt Dukerus de Latinit. JCtor. p. 421. & Interpretes ad Sueton. Vespas. 5.

Hominem, modo hominem] Mirum est, quantopere sibi veteres in hoc acumine placuerint. Plautus prol. Poenul. 89. *homini, si leno est homo, Quantum hominum terra sustinet, sacerrumo.* Cicero Phil. II. 16. *homines quamvis in turbidis rebus sint, tamen, si modo homines sunt, interdum animis relaxantur.* XII. 1. *Nihil hoc homine tetrius, si homo habendus est.* Auctor ad Herenn. IV. 14. *Eum tu hominem appellas, qui si fuisset homo, nunquam tam crudeliter vitam hominis petiisset.* Sic Cortius e Cod. Mediceo egregie restituit in Plinio VIII. Ep. 24. *missum ad ordinandum statum liberarum civitatum, id est, ad homines, maxime homines, ad liberos, maxime liberos.* Gell. IX. 2. *Denius — tanquam homines, non tanquam homini.*

Universum] R. Stephanus solita licentia clam edidit, *In universum.* qua tamen mutatione sensus nihil adjuvatur. Mihi non dubium est, quin verba quaedam elapsa sint. Itaque hanc plagam melioribus libris sanandam relinquo. Edd. Venet. & Rhen. sic interpungunt: *Item universum. Mulierem quid* &c.

Mulierem: quid potius dicam, aut verius, quam mulierem] Nihil similius illo Petronii cap. 42. *sed mulier, quae mulier, milvinum genus.* Pari venustate Euripides Bele-

XIII. Epiploce. In hoc ex prima sententia secunda oritur; ex secunda tertia, atque ita deinceps complures. Nam quemadmodum catenam multi inter se circuli conjuncti vinciunt, sic hujus schematis utilitatem complures sententiae inter se connexae continent. Lysiae:

---

lerophonte apud Stob. p. 432.

Ὦ παγκακίστη, καὶ γυνή. τί γὰρ λέγων
Μεῖζόν σε τοῦδ' ὄνειδος ἐξείποι τις ἄν;

Elegans vero augendi formula, *quid potius dicam?* Quinctilian. VIII. 4. p. 387. *Matrem tuam occidisti. Quid dicam amplius? Matrem tuam occidisti.* Lactant. Div. Inst. IV. 19. *Quid amplius jam de facinore Judaeorum dici potest, quam excoecatos tum fuisse?*

Quemadmodum catenam multi inter se circuli conjuncti vinciunt] Expressimus verissimam lectionem Exc. Gronov. Edd. Venet. Aldin. & Pithoeanae. Male MSS. Laurent. A. item B. a prima manu *catena*, Edit. Rhen. *catenae*; unde R. Stephano conjectura nata est: *quemadmodum catenae multi inter se circuli conjuncti vinciuntur.*

Sic hujus schematis utilitatem complures sententiae inter se connexae continent] Hic etiam multum turbant Codices scripti, editique. MSS. Laurent. A. B. Ed. Venet. *sic hujus schematis utilitatem complures sententiae inter se connexae continentur.* Ed. Rhen. *sic hujus schematis utilitates* —— *continentur.* Pithoean. *sic hujus schematis utilitate* —— *continent.* At R. Stephanus ex ingenio: *sic hujus schematis utilitate* —— *continentur.* quod etsi Excerpta Gronov. confirmant, multum tamen praeferam lectionem Edit. Aldinae, *sic hujus schematis utilitatem* —— *continent.* quae melius congruit praecedentibus, *quemadmodum catenam multi inter se circuli conjuncti vinciunt.* Caussinus p. 393. pro *schematis utilitatem* audacter edidit *schematis seriem.* Sed vide Rutilium I. 17. 20.

Continent] Intransitive, ut *terra continens.* Gesner.

Do-

SIAE: *Conſtat igitur, Judices, Simonem domo ſua, ab ſuis diis penatibus, vi cum ſumma injuria eſſe exturbatum. Nam Chaeremenes cum hominibus armatis ad eum venit. Cum veniſſet, ſine ulla religione domum ejus expugnavit: expugnata vi domo, familiam abſtrabit: abſtractam tormentis omnibus excruciavit: cruciatam vinxit: vinctam in publicum projecit praedo, ne ſuum maleficium tacitum lateret, ſed,*

Domo ſua, ab ſuis diis penatibus —— eſſe exturbatum] Cicero pro Roſc. Amer. 8. *nudum ejicit domo, atque focis patriis diisque penatibus praecipitem exturbat.* Plin. Paneg. 35. *Expellere penatibus geſtiunt? ſuis exturbentur.*

Cheremenes] Scripſi *Chaeremenes*, ut Cauſſin. p. 393. edidit, correxitque Taylorus ad Lyſiae Fragm. p. 667. Mox Ed. Rhen. ſolito errore *omnibus* pro *hominibus.*

Familiam abſtrabit] R. Stephanus, ut tempora convenirent, *abſtraxit* edidit, quod in ſequentes Editiones receptum. Sed millies diverſa tempora jungi, Critici prope ad faſtidium docuerunt. Vide quos laudat Drakenborch. ad Liv. III. 46.

In publicum projecit] Hoc loco defendi poteſt nonnullarum Editionum lectio in Cicerone pro Milon. 13. *Tu P. Clodii cruentum cadaver ejeciſti domo, tu in publicum projeciſti.* ubi Lambinus & Graevius e libris ſuis repoſuerunt, *in publicum abjeciſti.* Cujus lectionis rationem Graevius reddidit hanc, quod *abjici* dicantur, quae ſine cura neglectim & cum contemtu projiciuntur. Recte. Sed *projicere* eandem proprietatem habet. Cicero de Divin. I. 27. *qui cum ignotum quendam projectum mortuum vidiſſet.* II. 69. *Is cum eſſet projectus inhumatus.* Varro de L. L. IV. p. 12. *quod puteſcebant ibi cadavera projecta.*

Vinctam in publicum projecit

ſed, cum praetereuntes proſtratam familiam vi-

cit praedo, ne ſuum maleficium tacitum lateret] Haec conſtans eſt ſcriptura Codicum manu exaratorum, & Editionum antiquarum, eaque nihil verius. Nec alia lectio eſt Edit. Rhen. ſi una litera ex *praedonem* auferenda ſcribas *praedo, ne*. Verum tamen hoc tantillum mendum R. Stephano, qui ſolam Rhenan. Editionem adhibuiſſe videtur, tantas tenebras offudit, ut nullam hinc elabendi viam videret, niſi textum inſigni temeritate ſic corrupiſſet: *vinctam in publicum projecit: opinor, non ſuum ut maleficium tacitum lateret.* Quam conjecturam, in ſequentes Editiones propagatam, Fr. Pithoeus leviter hoc modo correxit: *vinctam in publicum projecit: opinor, ne ſuum maleficium tacitum lateret.* Tanti eſt, libros MSS. & veteres Editiones conſuluiſſe.

Sed, cum praetereuntes proſtratam familiam viderent &c.] Hic iterum adulterina R. Stephani ſcriptura ejicienda. Nam is, aliquid ad ſenſum deeſſe putans, *ut* inferſit in hunc modum: *ſed ut, cum praetereuntes proſtratam familiam viderent* &c. Verum *ut* non inculcandum, ſed aſſumendum erat ex praecedenti *ne*. Quam rationem, nondum, quod ſciam, ſatis illuſtratam, aliquot exemplis planiorem faciamus. Nepos Eumen. 6. *huic ille primum ſuaſit, ne ſe moveret, & exſpectaret, quoad Alexandri filius regnum adipiſceretur.* Cicero pro Cluent. 2. *ne repugnetis, eamque* (opinionem) *animis veſtris aut libentibus, aut aequis remittatis.* Vellej. Paterc. II. 111. *quanto cum temperamento ſimul civilitatis & auctoritatis imperatoris res agi vidimus! qua prudentia hiberna diſpoſita ſunt! quanto opere incluſus hoſtis cuſtodiis exercitus noſtri, ne qua poſſet erumpere, inopsque copiarum, & in ſe furens, viribus hauſtis elangueſceret!* Sic deſperatae ſanitatis locum reſtituo. Vulgo editur: *quanto cum temperamento ſimul utilitatis res auctoritate imperatoris agi vidimus! qua prudentia hiberna diſpoſita ſunt! quanto opere incluſus cuſtodiis exercitus noſtri, ne qua poſſet erumpere, inopsque copiarum, & intra ſe furens, viribus hoſtis elangueſceret.* Sulpic. Sever. Dial. I. 3. *cum legentium fides facile poſſit habere di-*

viderent, & ab his rem gestam audirent, simul

discrimen, ne falsata sequeretur, & tamen catholice disputata retineret. Haec ratio si Drakenborchio, viro longe eruditissimo, succurrisset, non aestuasset in explicando Livio VI. 35. *ne tribunorum militum comitia fierent, consulumque utique alter ex plebe crearetur.* Quae verba perinde capienda sunt, ac si scriptum esset: *ne tribunorum militum comitia fierent, & ut consulum utique alter ex plebe crearetur.* *Utique* in hoc loco non pro *et uti* poni, sed affirmandi particulam esse, patet ex VIII. 12. *ut alter utique ex plebe censor crearetur.* Eadem vero ratione ex negantibus *nemo*, *nego*, *nolo*, affirmantia *aliquis*, *aico*, *volo*, clici, omnibus notum est. Adde Ciceron. pro Muren. 12. Rutil. nostrum II. 18. & J. M. Heusinger. ad Nep. Dat. 6. Eumen. l. c. Hannib. 12.

Et ab his rem gestam audirent] Etsi R. Stephanus, sive ejus in editione curanda adjutor, multa audaciae suae vestigia Rutilio impressit, nusquam tamen licentius grassatus est, quam in hoc Lysiae fragmento. Nam cum omnes libri summo consensu legant, *& ab his rem gestam audirent*, ille non intelligens, quo pluralis *his* referatur, contextum hoc modo depravavit: *& a vicinis rem gestam audirent.* idque Gryph. Lovan. Pithoeus de more receperunt. Verum quid usitatius, quam nomini collectivo, quale est *familia*, numerum pluralem subjungi? Vim exemplorum congesserunt Sanctius Minerv. IV. 10. & ibi Perizon. Heinsius ad Virgil. Aen. X. 238. & Drakenborch. ad Liv. XXXV. 26. quibus addere qui plura velit, inanem operam sumat. Ejusdem constructionis ignoratio corrupit Justinum V. 1. *Quo facto omnia Graeciae regna, velut ad exstinguendum commune incendium, concurrunt.* Recte Bongarsius, ejecta glossa *regna*, legit *omnis Graecia*; sed perperam probat unius Codicis lectionem *concurrit.* Nam multo exquisitius est, *omnis Graecia concurrunt.* Scripturam *omnis Graecia* egregie confirmat Orosius II. 15. *cui incepto ita Graecia omnis adstipulata est, quasi ad commune incendium restinguendum, bono publico, congestis viribus consuleretur.* ubi pro *consuleretur* ex Justino legendum *concurreretur.*

Et

mul & oculis & auribus scelus illius usurparent. Item Lycurgi: *At mihi mirum videtur, quod tam excelsum boni gradum homo summi laboris escenderit. Nam cui praesto est*

Et oculis & auribus scelus illius usurparent] Ut frequens est, *oculis, luminibus, visu usurpare*, sic rarum, *auribus usurpare.* Plaut. Casin. III. 5. 9. *unde meae usurpant aures sonitum?* Apulej. de Deo Socrat. p. 52. *saepe numero auribus suis usurpant vocem.* qui p. 53. sicut Rutilius, *oculos* & *aures* conjungit: *Quod equidem arbitror non modo auribus eum, verum etiam oculis signa daemonis sui usurpasse.*

At mihi mirum videtur] R. Stephanus edidit: *At nihil mirum videtur.* quod inde venit in Gryph. & Lovan. Per ironiam haec dicta accipit Gesnerus V. C. in Thesauro L. L. v. *Industria*: quae ratio non accommodata huic loco videtur. Sine dubio legendum: *Haud mihi mirum videtur. Haud* primum in *aut*, mox in *at* mutatum. Ita *ad* pro *aut* & *haud* in MSS. invenit Heinsius ad Ovid. Fast. III. 238.

Quod tam excelsum boni gradum homo summi laboris escenderit] Codd. MSS. & Editiones antiquae consentiunt in vitio manifesto: *quod tam excelsum boni gradum homo summi laboris excederit.* R. Stephanus, conjecturam secutus, *exceperit* dedit pro *excederit.* Quod, quamvis a Latinae linguae ratione abhorrens, propagatum est ad Edd. Gryph. Lovan. & Pithoeanam. *Capere gradum* dicunt Latini, ut Lactant. Div. Inst. VI. 6. non *excipere gradum.* Locus ita refingendus videtur: *quod tam excelsum honoris gradum homo summi laboris escenderit.* Saepe Cicero, aliique, *honoris*, vel *dignitatis gradum adscendere.* Sed *escenderit* hic praeferendum, propter vestigia corruptae lectionis. *Excedere* & *escendere* alibi etiam confunduntur, ut, teste Gronovio, in MSS. Statii Silv. IV. 2. 22. Verbum *escendere*, quod qui hodie Critices tirocinia ponunt, nimis cupide scriptoribus obtrudere solent, permulti illustrarunt, sed nemo majore eruditionis ubertate, quam magnus Gronovius ad Liv. II.

est sua voluntas, industrius sit necesse est: industriam vero scientia consequitur: ex scientia copia & facultas ingenii nascitur: ex qua facultate vera & facile felicitas laudis oritur. Neque enim temere diligens studium virtutis fructus fortunae fallit.

XIV. POLYSYNTHETON. Hoc schema efficitur, cum sententiae multorum articulorum convenienti copula continentur. PYTHEAE: *Il-*

II. 28. Rutiliano loco similis est ille Taciti Agric. 42. quem ita legit Lipsius: *obsequiumque ac modestiam, si industria ac vigor adsint, eo laudis escendere.* Etsi ibi fortasse melius fuerit, vulgatum *excedere* non movere. Nam eo modo non semel loquitur Valerius Maximus, tanquam V. 6. 4. *respublica procedente tempore ad summum imperii fastigium excessit.*

Tua voluntas] Sic libri veteres. Sed res ipsa ostendit, verum esse, quod R. Stephanus edidit, *sua voluntas.*

Industrius sit necesse est] Scribe: *industria sit necesse est.* Hoc enim Gradatio postulat.

Ex qua facultate vera & facile felicitas laudis oritur] Haec est omnium librorum scriptura. Sed R. Stephanus edidit *& facili*, nullo commodo sensu. Simplicissimum fuerit legere: *ex qua facultate vere & facile felicitas laudis oritur.*

Neque enim temere] Haec est scriptura Ed. Aldinae. Reliqui libri veteres: *Neque enim tenere.* Quod vitium manifestum etiam a Stephano sublatum.

POLYSYNTHETON] F. *Polysyndeton*, πολυσύνδετον. Πολυσύνθετον, *multis compositum.* Σύνδεσμος, *conjunctio* s. *convinctio, multitudo conjunctionum.* GESNER.

Convenienti copia] Vel invitis libris scripsimus; *convenienti copula*, ut verissime emen-

Ille hunc catena constrictum trahebat, hic autem vociferabatur. Concursus vero non mediocris, cum tamen omnes opitulari vellent, sed nemo

---

emendat vir doctus in margine Edit. Rhenan.

Ille hunc poena constrictum trahebat] Turpissimum mendum *poena* omnes obsidet scriptos editosque libros. Lege: *Ille hunc catena constrictum trahebat.* Quam lectionem & *constringere* & *trahere* postulant. Seneca Herc. Fur. 52.

cur non vinctum & oppressum trahit
Ipsum catenis paria sortitum Jovi.

Idem Phoeniss. 573.

Matres ab ipso conjugum raptas sinu
Saevus catena miles imposita trahet.

Sil. Ital. II. 340.

Vidi ego, cum, geminas artis post terga catenis
Succinctus palmas, vulgo traheretur ovante.

ubi in textum recipi debuerat, quod membranae habent, *evinctus*. Nam Silius imitatur Virgil. Aen. II. 57.

Ecce, manus juvenem interea post terga revinctum
Pastores magno ad regem clamore trahebant.

Ammian. Marcell. XIV. 5. p. 18. *injecto onere catenarum in modum belluae trahebatur.* At apud Quinctilian. Decl. XVI. p. 327. diserte legitur: *si me damnatum poena constringeret.* Video. Sed nihil huc pertinet ille locus, ubi *constringere* dicitur pro retinere, impedire, ne quis liber & solutus eat.

Cum tamen omnes] Laurent. A. B. Edit. Venet. *omnis* pro *omnes*. R. Stephanus legit: *cum tandem omnes.* Sed *tamen* pro *tandem* dici, multis exemplis, quae Passerat. & Broukhus. ad Propert. II. 1. 76. & post eos alii collegerunt, intelligitur. Verum illa particula non pro *tandem*, sed pro *quidem* hoc loco accipienda videtur. Propert. II. 23. 31.

Si tamen Oeagri quaedam compressa figura
Bistoniis olim rupibus accubuit.

Horat I. Carm. 3. 23.

si tamen impiae
Non tangenda rates transiliunt vada.

Quibus locis Jos. Scaliger ad Ca-

mo auderet. Neque ibi magistratus aderat; nec circumspicientes, quo potissimum confugeremus, reperiebamus: sed uno tempore nos & praesens & futurum malum perturbabat. Nam praesens tempus acerbitatis erat plenum, reliquum vero timoris. Item DINARCHI: *Partim nostri silebant, partim autem ingentem clamorem excitabant. At hi socii, praeclara nostra auxilia, neutrum poterant. Neque enim constanti silentio, neque forti clamore strenue quid agere conabantur. Huc accedebat ignavus tubae strepitus, qui nihil eorum mentes ad virtutem erigebat.*

XV. DIA-

Catull. LX. 82. & ad Propert. l. c. *tamen* abundare putat. Minus bene. Nam *quidem* significare, contextus satis docet. Vide Salmasium ad Spartian. Hadr. 2.

DINARCHI] Edit. Rhen. *Diarchae.* Reliqui Codices scripti editique *Diarchi.* Multo gravius hoc nomen alibi depravatum. Vide quae dicemus ad II. 5.

Strenue quid agere conabantur] MSS. & Edd. veteres: *strenue quid agerent conabantur.* Probanda tamen R. Stephani emendatio: *strenue quid agere conabantur.* Librarii, qui *agere* in *agerent* mutarunt, *quid* pro *aliquid* positum esse, non viderunt.

Qui nihil eorum mentes ad virtutem erigebat] Omnes libri antiqui *exigebat*, nisi quod Ed. Rhenan. habet *exigebant.* In hac lectione R. Stephano latere visum est *excitabat*; idque, ab eo in contextum inductum, omnes deinceps Editiones occupavit. Quanto melior est conjectura viri elegantissimi, Jac. Frider. Heusingeri in literis ad me datis, qua ex *exi-*

 ge-

XV. DIALYSIS. Hoc ſchema contrarium eſt ſuperiori. Nam, demtis omnibus articulis, ſententiae diviſae pronunciantur. DAPHNIDIS: *Quid autem me convenit facere, Byzantii? ſubire publicae cauſſae judicium, magno nomini adverſariorum fortiter reſiſtere, non vereri peri-*

---

gebat, una litera mutata, veriſſimam elicit lectionem *erigebat*. Liv. XXIII. 45. *Quum haec exprobrando hoſti Marcellus ſuorum militum animos erigeret.* Juſtin. XXII. 6. *His quidem adhortationibus animi militum erigebantur.* Lucan. VII. 383.

Voce ducis flagrant animi, Romanaque virtus
Erigitur.

Ammian. Marcell. XXXI. 7. *Et Romani quidem voce undique Martia concinentes, a minore ſolita ad majorem protolli, quam gentilitate appellant barritum, vires validas erigebant.* Saepe in MSS. confunduntur *exigere* & *erigere*. Seneca Nat. Qu. II. 6. *Quid virentes erigit arbores, ac diſtendit in ramos, aut in altum erigit, quam ſpiritus intenſio & unitas?* ubi Cod. Reg. cujus excerpta ſunt in Bibl. Leidenſi, *aut in altum exigit.* Quae lectio ſua ſe elegantia facile commendat.

DAPHNIDIS] MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. & Rhen. *Daphnis*, quod Steph. Gryph. Lovan. ſecuti ſunt. Exc. Gronov. & Edit. Aldin. *Daphnidis*, quod Pithoeus peſſime mutavit in *Daphnidius*. Ego, in pari fere librorum auctoritate, recepi *Daphnidis*: qui genitivus Grammaticis placet prae altero *Daphnis*. Vide J. M. Heuſinger. Obſ. Antibarb. cap. IV. p. 448. Ceterum *Daphnidis*, oratoris, quamvis diligenter quaerens, nullum usquam veſtigium inveni.

Magno nomini adverſariorum fortiter reſiſtere] Legendum videtur: *magno molimini adverſariorum fortiter reſiſtere*. Ciceronis eſt *molitio*. Sed *molimen* idoneorum ſcriptorum exemplis probat Jer. Marklandus Epiſt. Crit. p. 29. Saepe vox *nomen* locum tenet ſimilium *numen*, *omen*, *omne*, *molimen*, *crimen*, *mu-*

riculum, diligenter posteritatis crescere, non mi-

---

munus, numus: saepe illae vocis *nomen*. Antholog. Lat. III. 24. p. 482.

Pulchra sed immenso qui duxit culmina coelo,
Ostendens pronis currere saxa jugis.
Publica vox populis Thrasamundus gaudia vovit,
Prospera continuans nomina seclis suis.

Lege, & distingue:

Pulchra sed immenso qui duxit culmina coelo,
Ostendens pronis currere saxa jugis,
Publica rex populis Thrasamundus gaudia vovit,
Prospera continuans omnia secla suis.

Simillimus librariorum error in Vellej. Paterc. II. 30. *Hujus*(belli) *patrati gloria penes M. Crassum fuit, mox Reip. omnium principem.* Scribe, ut Pontanus fere conjecit: *mox Romani nominis principem:* Ipse Vellejus II. 128. *qui C. Marium, ignotae originis, usque ad sextum consulatum sine dubitatione Romani nominis habuere principem.* Liv. I. 49. *is longe princeps Latini nominis erat.* Alio modo peccatum est in Anthol. Lat. III. 73. p. 513.

Nec jam divitibus tollunt sua crimina nomen,
Sed quos lex damnat, gratia solvit opum.

Sententiae acumen, quod periit, sic restitue:

Nec jam divitibus tollunt sua crimina numi,
Sed quos lex damnat, gratia solvit opum.

Sensus est: Nec jam divites opus habent, crimina sua numis redimere; sed tantus favor est divitiarum, ut propter hunc favorem vel gratis elabi possint.

Posteritatis] Forte *posteritati.* GESNER.

Diligenter posteritatis crescere] Deploratus locus, cui R. Stephanus & sequentes Editores stellulam, corruptelae indicem, apposuerunt. Ed. Rhenan. sic interpungit: *non vereri: periculum diligenter posteritatis crescere.* Barthius Advers. XIII. 9. hoc modo tentat: *diligenter postera actis resciscere.* & similem correctioni interpretationem adjungit: *diligenter incumbere resciscendis iis, quae agenda sunt, ex actis prioribus.* Sed satius fuisset tacere, quam tam absurda in medium proferre. Nos nihil nunc ingenio assequimur, quod veri quadam specie blandia-

minas extimescere, constanter in caussa pro vobis perseverare? Omnia feci, vestrum commune commodum spectans. Tamen non desunt, qui ex

---

diatur. Sed veram lectionem vel alii nobis acutiores, vel nosmetipsi fortasse alio tempore reperiemus.

Constanter in caussa pro vobis perseverare] Cicero Phil. XIV. 7. *alios parum constanter in suscepta caussa permanere.*

Omnia feci] MS. Laurent. B. Ed. Venet. *omnia fieri. Omnia se fecisse, omnia tentasse, omnia expertum esse* dicit, qui, cum magno conatu nihil effecerit, culpam a se avertit. Ovid. Ep. XXI. 7.

Omnia cum faciam, cum
dem pia tura Dianae,
Illa tamen justa plus tibi
parte favet.

Metam. IX. 540.

Quamvis intus erat furor
igneus, omnia feci,
Sunt mihi Di testes, ut
tandem sanior essem.

Sueton. Neron. 23. *omnia se facienda fecisse, sed eventum in manu esse Fortunae.* Similis formula est *sedulo facere*, quam eleganter illustrat Gronovius ad Plaut. Merc. II, 3. 126. Sed *omnia facere* saepe etiam de irrito conatu dicitur, sine culpae deprecatione. Petron. cap. 107. *quid ita omnia fecisti, ut, quos tueharis, absconderes?* & cap. 116. *Quae ergo dementia est, omnia facere, ne quid e nobis relinquat sepultura?* ubi vide Interpretes. Hanc formulae vim primus explicuit Jos. Scaliger ad Virgil. Cul. p. 20. Adde G. Raphelium ad Luc. XII. 58. Acrior est gemina formula, *quid non feci?* Virgil. Ecl. II. 35.

Haec eadem ut sciret, quid
non faciebat Amyntas?

ubi ejus vis & Servium & Burmannum fefellit. Unus ex tot Interpretibus Guellius vidit, illam loquendi rationem de Graeco fonte fluxisse, & apposite comparavit Euripid. Phoeniss. 885.

Κἀγὼ τί δρῶν, ὁποῖα δ' οὐ λέ-
γων ἔπη;

ubi Valckenarius, V. C. & de illo dramate praeclare meritus, nunc melius putat, οὐ ante δρῶν cum Scholiaste ex sequenti negatione assumere.

Ma-

ex tantis meis officiis aliquid velint vituperare. Item LYSIAE: *Omnibus in rebus ſuam confidentiam oſtentabat. Debitum petebamus? Non diſſolvebat. Minabamur? Contemnebat. Lex nihil valebat: magiſtratus neglegebatur. Venit hoc tamen nobis noviſſime tempus ulciſcendi.*

XVI. ΜΕΤΑΝΟΙΑ. Hoc ſchema fieri ſolet, cum ipſe ſe, qui loquitur, reprehendit, & id quod prius dixit, poſteriori ſententia commutat, ita uti facit DEMOSTHENES: *Nunc, quoniam de me, ut volui, cognoſtis, judicium per ipſius vitam conſtituam. Nam dum opus eſt,*

Magiſtratus neglegebatur] Ita ſcripſimus ex Exc. Gronov. & Edit. Aldina. Reliqui libri, *magiſtratus neglegebat.*

Cum ipſe ſe] Ex Edit. Rhen. reſtituimus *ſe*, quod in ceteris libris praecedens *ipſe* extriverat. Et ſic Stephanus, aliique poſt eum.

DEMOSTHENES] Locus eſt in Orat. de Corona p. 519. ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω, ἀπ' αὐτῶν δὲ ὧν αὐτὸς βεβίωκεν, ἄρξομαι. οὐδὲ γὰρ ὧν ἔτυχεν, ἦν, ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται. ὀψὲ γάρ ποτε, ὀψὲ λέγω; χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην, ἅμα Ἀθηναῖος, καὶ ῥήτωρ γέγονε. ubi Taylorus Rutilii verſionem *mirandam* vocat, credo, quod ipſi nimis libera viſa eſt, &, nonnullis adjectis, ſenſum potius oratoris, quam verba, exprimere.

Nunc, quoniam de me, ut volui, cognoſtis] Hoc ex ſenſu addidit Rutilius. In Graeco textu haec tantum eſt tranſitionis formula: ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω. Ed. Pith. *cognoviſtis.*

Per ipſius vitia] Scribe: *per ipſius vitam.* Demoſthenes: ἀπ' αὐτῶν δὲ ὧν αὐτὸς βεβίωκεν. *Vita* & *vitia* etiam confunduntur apud Rutilium II. 7.

Nam dum opus eſt, parentes

est, parentes appellat, quos scitis non ignotos fuisse, sed hujusmodi, ut omnes hos exsecrarentur. Sed hic bonus vir, grandis natu, atque sero, sero loquor? immo vero nuper, atque his paucis diebus, simul & Atheniensis, & eloquens est

---

tes appellat] Haec quoque verba nimis liberaliter adjecit Rutilius.

Quos scitis non ignotos fuisse] Sic Rutilius recte & eleganter vertit verba, quae Interpretes torserunt, οὐδὲ γὰρ ὧν ἔτυχε, ἦν. Vide Taylorum.

Sed hujusmodi, ut omnes hos exsecrarentur] Secuti Edit. Aldinam, conjunctionem *ut* in suam sedem revocavimus. Et sic R. Stephanus, & post eum alii fecerunt. Ceteri libri antiqui: *sed ut hujusmodi omnes hos exsecrarentur.*

Sed hic bonus vir, grandis natu] Nihil horum in textu Graeco. Recte Ed. Rhen. *sed hic.* Ceteri scripti editique veteres, *sed hoc.*

Atque sero; sero loquor?] Haec est scriptura Exc. Gronov. quam R. Stephanus sine libris, Stephanique exemplo alii admiserunt. Ceteri MSS. & Edd. antiquae: *atque serio, sero loquar.* Cicero, etsi saepe *loqui* pro *dicere* usurpat, tamen in hac forma *dico*, quam *loquor*, dicere maluit, ut pro Planc. 21. Phil. II. 11. Sed cum Rutilio facit Pacatus Paneg. 26. *Noster ille pirata, quicquid undecunque converrerat, id nobis sibique periturum, in illam specus sui charybdim congerebat. Charybdim loquor? quae cum plena navigia sorbuerit* &c.

Atque his paucis diebus] MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. & Rhen. *atque hic paucis diebus.* Exc. Gronov. *atque iis paucis diebus.* Sola Aldina bene: *atque his paucis diebus.* quod etiam R. Stephanus ex ingenio dedit, & alii post Stephanum tenuerunt. Pronomen *hic* indicat tempus proxime elapsum. Caesar de B. G. III. 17. *Atque his paucis diebus portas clauserunt.* Cicero Act. I. in Verr. 6. *Ecce autem repente, his diebus paucis.* de Se-

est factus. Item: *At hic omnium sceleratissimus, novo more atque exemplo alieni facinoris vindex, ipse confidentissime non criminibus, sed armis reum lacessere conatus, conatus? nimium remisse loquor. Nam qui tantam caedem perfecerit, hujusmodi inceptum duntaxat arguere, pene maleficii largitionem est facere.*

XVII. PARENTHESIS. Cum in continenti sententia aliquid interponitur, quod neque ejus sit sententiae, neque omnino alienum ab ea sententia, tum denique hoc schema efficitur, sed

---

Senect. 14. *His paucis diebus pontifex maximus factus est.* Sed haec jam tironibus nota, post toties repetitas virorum doctorum admonitiones.

Reum lacessere] Reposui *lacessere*, quod MS. Laurent. A. & Ed. Rhen. habent, & Stephan. Gryph. Lovan. Caussinus p. 401. ediderunt. Nec quicquam caussae erat, quare Pithoeus *facessere* revocaret.

Hujusmodi inceptum duntaxat arguere] Restitui, quamvis corruptam, omnium veterum librorum lectionem, quam R. Stephanus ex ingenio sic mutarat: *hujusmodi incepti duntaxat arguere.* Commentitiam Stephani lectionem de more expressęrunt Gryph. Lovan. Pithoeus. Vir doctus in margine Ed. Rhen. corrigebat: *hunc incepti duntaxat arguere.* Ego malim: *hujus inceptum duntaxat arguere.* Quae constructio non minus proba est altera, *aliquem incepti arguere.* Curt. VI. 11. *Cur Hammonem consuli vellet eundem, cujus arguisset mendacium?* *Inceptum* est conatus temerarius.

Maleficii largitionem est facere] Sic Exc. Gronov. & Ed. Aldina. Ceteri libri usque ad Stephanum, *malefici.* *Largitionem facere* Gesne-

ſed periculoſe ponitur. Nam aut mire ineptum, aut vehementer jucundum auribus accidere conſuevit. DEMOSTHENIS: *Nos ſcilicet omnes ut ſit fere, repentino nuncio perturbati obſtupuimus.*

---

nerus in Theſ. L. L. hoc loco laudato, bene explicat veniam dare, condonare. Cicero Verr. III. 84. *Improbum facinus, non ferendum: —— tamen ego hoc, quod ferri nego poſſe, Verri, judices, concedo & largior.* Tacit. Ann. III. 70. *Reipublicae injurias ne largiretur.* Elegans, ſed rarior, eſt haec verbi poteſtas.

Ineptum] Sic Ed. Rhen. Reliqui libri veteres, *inceptum.*

Jucundum auribus accedere] Emendo: *jucundum auribus accidere.* Rutilius imitatur Ciceronem in Vatin. 2. *non putas fas eſſe verbum ex ore exire cujusquam, quod non jucundum & honorificum ad aures tuas accidat.* Hoc loquendi genus illuſtrarunt, & multis locis, ubi vitioſe legebatur, *ad aures*, vel *auribus accedere*, reſtituerunt viri doctiſſimi, Lambinus ad Cicer. Verr. IV. 1. Gronovius ad Liv. XXI. 10. ad Senec. de Conſ. ad Marc. 11. Heinſius ad Ovid. Faſt. V. 360. Dukerus ad Liv. X. 41. & Drakenborch. ad eundem XL. 32. Itaque miror, magnum Bentlejum in Terentio Hecyr. III. 5. 32. reliquiſſe: *Haud invito ad aures ſermo mihi acceſſit tuus.* praeſertim cum dudum Palmerius e MS. emendaſſet: *Haud invito ad aures ſermo mihi accidit tuus.* Cicero apud Auguſtin. de C. D. II. 14. *Ad quos cum acceſſiſſet clamor, & approbatio populi.* Hic etiam malim: *Ad quos cum accidiſſet clamor*, &c. Nec tamen imiter Drakenborchium, qui in Silio Ital. XIII. 153. quanquam non damnans vulgatam lectionem, *vox attigit aures*, tamen legendum ſuſpicatur: *vox accidit aures.* Varro apud Non. Marcell. p. 263. *Quem ſimulac Romam veniſſe, mihi attigit aures nuntius.* Ovid. Ep. III. 59.

Quod ſcelus ut pavidas miſerae mihi contigit aures.

Valer. Flaccus etiam dixit II. 452. *vox attigit aures.* quamvis ibi facile patiar, MSStorum quorundam lectio-

mus. Adimantus autem solus, nam est homo multum vehemens in republica commodi satis liber, magno clamore efflagitabat, ut senatus haberetur, &, prout tempus postulabat, celeriter, quod opus esset, constitueretur. Ejusdem: *Audieram appropinquare, tum statim magistratum certiorem feci. Vos, dii immortales, quo-*

---

ctionem, *vox accidit aures*, ab Heinsio praeferri.

Adimantus] Forte ille est, adversus quem Pytheas orationem habuit, laudatam ab Harpocratione v. Ὀξυθύμια. *Adimantus* etiam inter Demetrii Poliorcetae adulatores commemoratur a Demochare apud Athen. VI. p. 253. A. Sed illum Casaubonus ad Strabon. XIII. p. 882. putat esse Lampsacenum, quem ibi Strabo laudat. Plures *Adimantos*, sed huc nihil pertinentes, recenset Burmann. ad Ovid. Ibin 329.

Multum vehemens in republica commodi satis liber] Ejecta interpolatione Stephaniana, quae haec est, *multum vehemens, & in reipublicae commodis satis liber*, revocavimus lectionem antiquam, in qua omnes veteres libri consentiunt, nisi quod MS. Laur. A. pro *liber* habet *liberi*. Est illa quidem manifesto vitiosa. Sed si quis ejus vestigiis institerit, facile, quid verum sit, inveniet. Mihi nihil in mentem venit, quod probem. *Liber* est παῤῥησιαστής, *qui*, ut Scholiastes Horatii explicat Serm. I. 3. 52. *quod sentit, tacere non potest*. Vide Schwarzium & alios ad Plin. Paneg. 1.

Celeriter, quod opus esset, constitueretur] II. 17. *vobis, quod aequissimum videatur, ut constituatis, permitto.* Utroque loco usus est J. F. Gronovius ad Liv. XXVI. 12.

Audieram appropinquare, tum statim magistratum certiorem feci] Edit. Rhen. *cum statim*. quod Stephan. Gryph. & Lovan. expressserunt. Manifestum est, unum alterumve verbum excidisse. An

quorum in templo gestum, testificor. Illi neglexerunt, & rem tantam differre maluerunt, cum interea subito portas hostis obsedit.

XVIII. MERISMOS. Hoc schema singulas res separatim disponendo, & suum cuique proprium tribuendo, magnam efficere utilitatem & illustrem consuevit. LYCURGI: *Cujus omnes corporis partes ad nequitiam sunt appositissimae: oculi ad petulantem lasciviam, manus ad rapinam,*

An lacuna sic explenda? *Cum hostem audieram appropinquare, tum statim magistratum certiorem feci.* Edit. Venet. *certiorem fieri.*

Quorum in templo gestum] Expunxi *est*, quod R. Stephanus post *quorum* contra veteres libros inculcarat.

MERISMOS] Forte haec est figura, quam Quinctilian. IX. 3. p. 455. ex Rutilio laudat *dinumerationis* nomine.

Cujus omnes corporis partes ad nequitiam sunt appositissimae] Hunc Lycurgi locum imitando expressit Auctor Declamat. in Ciceron. 3. p. 1052. &, qui eum descripsit, Auctor Epist. II. ad Caesar. de rep. ordin. 9. p. 1041. *cujus nulla pars corporis a turpitudine vacat: lingua vana, manus rapacissimae, gula immensa, pedes fugaces; quae honeste nominari non possunt, inhonestissima.* Similis locus Ciceronis Catil. I. 6. *quae libido ab oculis, quod facinus a manibus, quod flagitium a toto corpore abfuit?*

Oculi ad petulantem lasciviam] *Petulantia* & *lascivia* adeo propria sunt oculis, ut Seren. Sammon. 663. non dubitarit *mobilem lasciviam* absolute dicere, quam Petron. cap. 126. vocat *oculorum mobilem petulantiam*, & cap. 138. *petulantes oculos.* ubi Interpretes Rutilii locum adscripserunt. Justin. I. 3. *cum mollitia corporis, & oculorum lascivia omnes feminas anteiret.*

nam, venter ad aviditatem, [virilis naturae] membra, quae non possumus honeste appellare, ad omne genus corruptelae, pes ad fugam. Prorsus

---

ret. Quinctilian. XI. 3. p. 574. *oculi lascivi & mobiles.*

Virilis naturae membra, quae non possumus honeste appellare] Non verbis opus est, ut vincamus, *virilis naturae* foedissimum esse glossema. Nam talia veluti digito demonstrasse sat est. Solebant autem veteres, quas res pudor nominare vetaret, venusta ejusmodi circumlocutione significare. Cicero Phil. II. 19. *Sed jam stupra & flagitia omittam: sunt quaedam, quae honeste non possum dicere.* Apud Petron. cap. 132. aliquis partem, qua vir erat, sic increpat: *Quid dicis, omnium hominum Deorumque pudor? nam, nec nominare quidem te inter res serias, fas est.* & paucis interjectis: *quod, oblitus verecundiae meae, cum ea parte corporis verba contulerim, quam ne ad cognitionem quidem admittere severioris notae homines solent.* Declamator in Ciceronem paulo ante laudatus: *quae honeste nominari non possunt, inhonestissima.* Arnob. III. p. 105. *Habent ergo Dii sexus, & genitalium membrorum circumferunt foeditates, quas etiam ex oribus verecundis infame est suis appellationibus promere?* ubi ne quis eodem jure *genitalium* expungi posse putet, sciat, primum *genitalia membra* honestius dici, quam *virilis naturae membra*, deinde aliud licuisse Arnobio scribenti, ac Lycurgo in concione, vel coram judice dicenti. Idem V. p. 176. *propudiosa corporum monstratur obscoenitas, objectanturque partes illae, quas pudor communis abscondere atque naturalis verecundiae lex jubet: quas inter aures castas sine venia nefas est, ac sine honoribus appellare praefatis.* ubi vide Interpretes. Ceterum negationem, quae exciderat, ex Gronov. Excerpt. restituimus. Idem ex ingenio fecerat R. Stephanus, quem imitati sunt recentiores Editores.

Pes ad fugam] Virgil. Aen. XI. 390.

an tibi Mavors
Ventosa in lingua, pedibusque fugacibus istis?

ut

ſus ut aut ex hoc vitia, aut ipſe ex vitiis ortus videatur. Item ARISTOTELIS: *Alexandro enim Macedoni, neque in deliberando conſilium, neque in proeliando virtus, neque in beneficio benignitas deerat, ſed duntaxat in ſupplicio crudelitas. Nam cum aliqua res dubia accidiſſet, apparebat ſapientiſſimus. Cum autem confligendum eſſet cum hoſtibus, fortiſſimus; cum vero praemium dignis tribuendum, liberaliſſimus; at cum animadvertendum, clementiſſimus.*

XIX.

---

ut Declamator in Cicer. l. c. Ovid. Faſt. III. 271.

Regna tenent fortesque manu, pedibusque fugaces.

Vide Savaronem ad Sidon. Apoll. V. 7.

Ipſe ex vitiis ortus] Plautus Mil. IV. 7. 9. *Mulier profecto nata eſt ex ipſa mora.*

ARISTOTELIS] Miretur aliquis, Ariſtotelem hoc virtutis teſtimonium Alexandro tribuere potuiſſe. Sed hunc quoque Lucianus Paraſit. p. 862. philoſophum paraſitum, & Tertullianus Apolog. 46. diſerte Alexandri adulatorem dicit.

Benignitas] Excerpt. Gronov. & Edit. Aldin. *dignitas.*

Apparebat ſapientiſſimus] Id eſt, erat. Nam, ut Latini *videri*, ſic etiam *apparere* pro eſſe dixerunt, illa praeſertim aetate, qua Rutilius ſcribebat. Horat. II. Carm. 10. 21.

Rebus anguſtis animoſus atque
Fortis appare.

Plin. H. N. VII. 26. *Si quis e contrario ſimili modo velit percenſere Caeſaris res, qui major illo apparuit.* Alter Plinius VI. Ep. 22. *nec minus acer quam bonus & ſincerus apparuit.* VIII. Ep. 18. *cum Domitius Tullus longe melior apparuerit morte, quam vita.* Quae Plinii loca J. M. Heuſingerus ad Nepot. Datam. 1. minus bene trahit ad illam hujus verbi poteſtatem, qua

de

XIX. PAROMOLOGIA. Hoc fit, cum aliquot res adverſario concedimus, deinde aliquid inferimus, quod aut majus ſit quam ſuperiora, aut etiam omnia, quae poſuimus, infirmet. HYPERIDIS: *Sume hoc ab judicibus noſtra voluntate: neminem illi propiorem cognatum, quam te, fuiſſe, concedimus. Officia tua nonnulla in illum exſtitiſſe, ſtipendia vos una feciſſe aliquandiu, nemo negat. Sed quid contra teſtamentum dicis, in quo ſcriptus hic eſt?* Item ejusdem: *Quid a me ſaepius his verbis de meo officio requiris? Scripſiſti, ut ſervis libertas detur? Scripſi, ne*

---

de primis ignotae indolis experimentis dicitur.

PAROMOLOGIA] Hoc ſchema ex Rutilio laudat Quinctilian. IX. 3. p. 456. Mox vocem *ſchema*, quam R. Stephanus & hic & aliis locis contra libros inſeruerat, delevimus.

Aliquot res adverſario concedimus] Laurent. A. B. Ed. Venet. *aliquo tres adverſarios concedimus.* quod in Laur. A. ſic mutatum: *aliquas res adverſarios concedimus.*

Officia tua nonnulla in illum exſtitiſſe] Hoc ordine Ed. Rhenan. ſed alio MSS. Laur. A. B. Edd. Venet. & Ald. *Officia tua in illum nonnulla exſtitiſſe.*

In quo ſcriptus hic eſt] MS. Laur. A. a prima manu, *in quo ſcriptus non eſt.*

De meo officio] MSS. Laurent. A. B. Edd. Rhen. & Ald. *de medio officio.*

Scripſiſti, ut ſervis libertas detur? Scripſi &c.] Veterum librorum ſcriptura haec eſt: *Scripſiſti, ut ſervis libertas detur. Scripſiſti, ne liberi ſervitutem experirentur. Scripſiſti, ut exules reſtituerentur. Scripſiſti, ut ne quis exilio afficeretur. Leges igi-*

ne liberi servitutem experirentur. Scripsisti, ut exules restituerentur? Scripsi, ut ne quis exilio afficeretur. Leges igitur, quae prohibebant haec,

---

igitur, quae prohibebant haec, non neglegebas? Non poteram, propterea quod literis earum arma Macedonum opposita obsistebant. Ex qua lectione, quamcunque in partem te cogitatione converteris, nullam unquam sententiam elicies. Quid igitur? Libris nil juvantibus, remedium a divinandi arte petendum. Ac poteram hoc loco, si Criticos quosdam imitari vellem, ingenium jactare, & me ipse vatem optimum perhibere. Sed, quoniam his scribendis non tam gloriola, quam utilitas publica quaeritur, simpliciter dico, sic emendandum esse: *Scripsisti, ut servis libertas detur? Scripsi, ne liberi servitutem experirentur. Scripsisti, ut exules restituerentur? Scripsi, ut ne quis exilio afficeretur. Leges igitur, quae prohibebant haec, nonne legebas? Non poteram, propterea quod literis earum arma Macedonum opposita obsiciebant.* Fractis Atheniensium opibus clade Chaeronensi, rogante Hyperide, psephisma factum est, cujus legitima verba, a Lycurgo adv. Leocrat. p. 113. conservata, huc referamus: τὰς μὲν δούλους, ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους, Ἀθηναίους, τοὺς δ᾽ ἀτίμους, ἐντίμους εἶναι. Adde Apsinem Art. Rhet. p. 687. Hoc decretum, veluti contra leges scriptum, vehementer exagitavit molestus illorum temporum accusator, Aristogiton. Demosthen. adv. Aristogit. II. p. 502. ὅτε γὰρ Ὑπερείδης ἔγραψε —— εἶναι τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους, —— τούτου τοῦ ψηφίσματος γραφὴν παρανόμων ἀπενέγκας ἠγωνίζετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Vide Pseudo-Plutarchum de Vit. X. Orat. p. 849. A. & Photium Cod. CCLXVI. p. 1449. Hyperides illud defendit *oratione adversus Aristogitonem*, quam saepe laudant veteres Grammatici, in his Scholiastes MS. ad Platonis Phileb. p. 74. B. Μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον, ἐπὶ τῶν ἑαυτοῖς ἐξ ἀνοίας πράγματα ἐγχειρούντων. ταύτης μέμνηται καὶ Ὑπερείδης ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρὸς Ἀριστογείτονα· Καὶ οὐδὲ ἐκ τῆς παροιμίας δύνασαι μανθάνειν, τὸ μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον. Ex hac oratione sumtum est fragmentum, quod Rutilius habet. Aristogiton ex Hyperide quae-

haec, nonne legebas? Non poteram, propterea quod literis earum arma Macedonum oppoſita obſiciebant.

XX. ANANCAEON. Hoc ſchema tunc prodeſt, atque omnis ejus utilitas in eo eſt, cum volumus oſtendere neceſſitudinem aut naturae, aut temporis, aut alicujus perſonae: quemadmo-

---

quaerit: *Scripſiſti*, &c. cui Hyperides ſtatim reſpondet ex conjectura noſtra: *Scripſi*, &c. Haec univerſim annotaſſe ſufficiat. Nunc emendationis, quam in contextum recepimus, ſigillatim rationem reddamus. Primum ex libris antiquis reſcripſimus *detur*, quod R. Stephanus, ut reliquis temporibus congrueret, in *daretur* mutarat. De qua temporum commutatione diximus ad I. 13. p. 45. Tum pro *non neglegebas* Jac. Tollius ad Longin. π. ὕ. XV. p. 118. legendum conjiciebat, *non legebas?* Recte. Nos tamen propius ad corruptae lectionis veſtigia, *nonne legebas?* Denique vere emendavimus: *quod literis earum arma Macedonum oppoſita obſiciebant*. Verbum *obſicere* quam proprium ſit in tali re, nemo ignorat. *Oppoſita* nobis aliquando otioſum, & ab explanatore invectum videbatur. Sed nihil movendum. Cicero de N. D. II. 40. *Luna ſubjecta atque oppoſita Soli, radios ejus & lumen obſcurat.* Ultima fragmenti verba Graece ſunt apud Pſeudo-Plutarchum & Photium l. c. αἰτιωμένων δὲ αὐτὸν οὐκ ὀλίγων, ὡς πολλοὺς τῶν νόμων ἐν τῷ ψηφίσματι παριδόντα, ἐπεσκότει (*obſiciebant*) γάρ μοι τὰ Μακεδόνων, ἔλεγεν, ὅπλα· καὶ οὐκ ἐγὼ μᾶλλον τὸ ψήφισμα, ἀλλ' ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη ἔγραψε. Poſterius dictum etiam Longinus l. c. laudat. Priori non diſſimile illud C. Marii apud Valer. Max. V. 2. 8. & Plutarch. in ejus vita p. 421. E. *inter armorum ſtrepitum verba ſe juris civilis exaudire non potuiſſe.*

ANANCAEON] Sic ſcripſimus ex Ed. Aldina: Reliquorum librorum vitioſas lectiones memorare nihil attinet. Hoc etiam ſchema ex Rutilio laudat Quinctilian. IX. 3. p. 456.

modum fecit MYRON: *Amicus meus fuit Chremonides, & opinione omnium magis familiaris, & pro salute ejus, quaecunque potui, feci. Sed posteaquam major vis legis nostrum auxilium ab illius periculo removit, calamitatis ac luctus ejus particeps eram. Nam opitulandi facultas omnis erepta jam fuerat.* Item DEMOCHARIS: *Nihil enim valebat assidua pro fratre, ac misericors deprecatio, cum judicaret tyrannus, cujus crudelitas omnem naturae necessitudinem exstinguebat.*

XXI. ETHOPOEIA. LYSIAE: *Rure rediens,*

---

p. 456. Vide Vossium Inst. Orat. V. 9. p. 260.

MYRON] MS. Laurent. A. *Miron.* Hic orator iterum laudatur II. 1. Sed aeque mihi cognitus est, ac Daphnis & Sosicrates, quos Rutilius aliis locis laudat.

Chremonides] Sic est in Edit. Rhenan. Ceteri libri vetusti, *Cremonides*, unde R. Stephani conjectura fecit *Chaeremonides*, quod etiam Gryph. & Lovan. receperunt.

Nihil enim valebat assidua pro fratre, ac misericors deprecatio] Ovid. Trist. I. 3. 45.

Multaque in aversos effudit verba penates,
Pro deplorato non valitura viro.

ETHOPOEIA] Sic scripsimus, secuti MSS. Laurent. A. B. & Edit. Venet. ubi *Ethopoyia*, & Aldinam, ubi Graecis literis Ἠθοποιΐα, ut ex Rutilio citat Quinctilian. IX. 3. p. 457. Rhenanus edidit *Ethologia*, quod inde venit in Edit. Stephan. & recentiores. Hujus autem schematis definitio sine dubio periit librariorum culpa. Cur enim Rutilius, quam ubique addit, hic praetermisisset?

Magno

diens, Judices, homo major natu, magno calore, vix sufferens viae molestiam, tamen his verbis egomet me consolor: Fer fortiter demum laborem: jam brevi domum venies exspectatus: — *ex-*

Magno calore] Ita rectissime Ed. Rhenan. quam Stephanus & alii secuti sunt. MSS. Laurent. A. B. Exc. Gronov. Edd. Ven. Ald. *magno clamore*. Nimirum in librariorum memoria adhuc haerebat ex §. 17. *magno clamore efflagitabat.*

Viae molestiam] MS. Laur. A. *viae molestum.*

Fer fortiter demum laborem] Omnes vetusti libri, scripti editique: *Ferri fortiter demum laborem.* Aldina post *laborem* asteriscum ponit, quasi quid intercidisset: quod non puto. Bene ex ingenio R. Stephanus edidit: *Fer fortiter.* quod, in Gryph. Lovan. & Pithoeanam propagatum, nos etiam in contextu reliquimus. Sed nondum persanatus locus est. Quid enim sibi vult *demum*? Gronovius ad Liv. VII. 4. hunc locum citans, *demum* omisit: credo, quod ex diversa scriptura vicini *domum* temere natum putabat. Aliquando conjiciebam: *Fer fortiter demum hunc laborem.* ut *demum* significet duntaxat, tantum. Festus: *Demum, quod significat post, apud Livium demus legitur. Alii demum pro duntaxat posuerunt.* Atque ita hanc particulam in Trajani Ep. 33. accipit Buchnerus, in Quinctilian. II. 15. p. 177. Burmannus. Nunc vix dubitem, quin Rutilius scripserit: *Fer fortiter extremum laborem.* Virgil. Ecl. X. 1.

Extremum hunc, Arethusa, mihi concede laborem.

Valer. Flacc. VIII. 117.

Corripit optatum decus, extremumque laborem.

Jam brevi domum venies exspectatus] Omnes veteres libri *veniens* pro *venies*. Tamen recepimus cum aliis Editoribus R. Stephani conjecturam *venies*. *Venire exspectatum* propria & perelegans formula est, quam, Rutilio etiam laudato, illustrat Gronovius ad Plaut. Mostell. I. 3. 31. Ennius apud Varron. de L. L. VI. p. 71.

Coelitum Camilla, exspectata advenis, salve hospita.

excipiet te defatigatum diligens atque amans uxor: ea sedulo ac blande praeministrando detrabet languorem, & simul seniles nutriendo re-

---

Cicero ad Div. XVI. 9. *Carus omnibus, exspectatusque venies.* pro Domo 7. *Veni exspectatus.* Virgil. Aen. II. 283.

quibus Hector ab oris
Exspectate venis?

Statius Theb. III. 86.

& comites feror exspectatus ad umbras.

Diligens atque amans uxor] *Diligens* proprium epitheton uxoris, quae, ut Horatius ait Epod. II. 43.

Sacrum vetustis exstruit lignis focum
Lassi sub adventum viri.

Plaut. Amphitr. III. 3. 18. *Recte loquere, & proinde diligentem ut uxorem decet.* Cicero Phil. IX. 3. *quam*, (mortem) *si nobiscum remansisset, sua cura, optimi filii, fidelissimaeque conjugis diligentia vitare potuisset.*

Praeministrando] Hoc composito Gellius & Apulejus utuntur. Vide J. F. Gronovium ad Gell. I. 11.

Detrabet] Sic dedimus ex Edit. Aldina. Idem ex conjectura ediderat R. Stephanus. Ceteri libri antiqui, *detrabit.*

Et simul seniles nutriendo recuperabit vires] Gronovius ad Liv. VII. 4. ubi vim verbi *nutrire* scienter explicat, hoc etiam Rutilii loco allato, scribit *recuperabis.* Quod & aliis deinceps in mentem venit. Sed mihi non satis placet subita illa personarum commutatio. Legendum: *& simul seniles nutriendo recreabit vires.* Cicero pro Planc. 10. *quod fessum inedia, fluctibusque recrearunt.* Seneca de Ira I. 11. *Quo alio Fabius affectas imperii vires recreavit?* Plin. H. N. XXII. 24. *Repentina mulsa despumato melle praeclaram habet utilitatem —— viribus recreandis.* Ammian. Marcell. XIV. 11. p. 61. *fessasque labore diebus duodecim recreans vires.* Certe aut haec conjectura vera est, aut altera, quae mihi nascitur haec cum maxime scribenti: *& simul seniles nutriendo reparabit vires.* Ovid. Ep. IV. 90.

Haec reparat vires, fessaque membra novat.

ubi

recuperabit vires. Haec me in itinere recogitatio prope confectum confirmabat. Postea vero cum domum veni, nihil earum rerum inveni, sed potius bellum intestinum ab uxore contra me comparatum. Item DEMOSTHENIS: *At, medius fidius, Judices, ego sic arbitrabar, filium ad parentem dissoluto vultu venturum, la-*

---

ubi vide N. Heinsium. Claudian. Eidyll. VI. 99.

Amissum lymphis reparant impune vigorem.

Reparare & *recuperare* saepe confunduntur in MSS. tanquam apud Justin. XX. 5. & Curt. V. 1.

Recogitatio] R. Stephanus, credens fortasse, syllabam *re* ex praecedenti *itinere* temere repetitam esse, tacite edidit *cogitatio*, & in eundem errorem traxit posteriores Editores. *Recogitatio* & *recogitatus* est Tertulliani: *recogitare* Quinctiliani Decl. XIX. p. 372. aliorumque eo meliorum, quos laudat Gronovius ad Plaut. Captiv. prol. 51.

Parentem] Nescio, quid Stephanum moverit, ut *patrem* ederet.

Dissoluto vultu] Hoc loco P. Burmannus utitur ad Petron. cap. 131. nihil, ut videtur, lectione vulgata offensus. Ego vero vix crediderim, Latine dici *vultus dissolutus*, & libenter legerim: *soluto vultu. Dissolutus* & *solutus* etiam commutantur apud Apulej. Metam. IV. p. 144. Est autem *solutus vultus* serenus, tranquillus, placidus, qualem describit Ovid. Metam. II. 857.

Nullae in fronte minae, nec formidabile lumen;
Pacem vultus habet.

Statius Theb. V. 365.

& vultu galeas intrare soluto.

ubi Lactantius exponit *molli*. Frequentius *solutus vultus* dicitur ad hilaritatem & risum pronus. Valer. Max. IV. 3. 5. *vultum risu solvit.* Petron. cap. 91. *convertit ille solutum gaudio vultum.* Seneca Ep. 23. *An tu existimas quenquam soluto vultu, &, ut ipsi delicati loquuntur, hilariculo mortem contemnere.*

 Mar-

lacrimis patrium sinum oppleturum, supplicem precari, obsecraturum, blanditia sua, quod petisset, a patris mollitie impetraturum. Sed hic longe aliter, atque hic incredibili confidentia ar-

---

Martial. XIV. 181.

Et frontem nugis solvere disce meis.

Relaxare vultum dixit Seneca Consf. ad Helv. 15. *remittere vultum* Ovid. II. ex Pont. 2. 65. Seneca Herc. Fur. 214. & Plin. II. Ep. 5. Varro apud Non. Marcell. p. 9. *Quin mihi caperatam tuam frontem, Strobile, omittis?* Malim *remittis*, quamvis sciam, a Terentio *animum omissum* pro remisso dici. Graeci etiam χαλᾷν τὸ μέτωπον dicunt, ut Aristophan. Vesp. 653. & Alciphron III. 3. Contrarias formulas, *ducere*, *adducere*, *obducere*, *trahere*, *contrahere*, *adstringere vultum*, egregie illustravit N. Heinsius ad Ovid. Ep. XXI. 165.

Lacrimis patrium sinum oppleturum] Proprius lacrimantium habitus. Ovid. Metam. X. 419.

lacrimisque implevit obortis
Pectora nutricis.

Seneca Medea 541.

liberos tantum fugae
Habere comites liceat, in quorum sinu
Lacrimas profundam.

quem locum fortasse imitatur Quinctilian. Decl. V. p. 125. *Sinus posco, in quos egeram exhaustarum reliquias lacrimarum.* Valer. Flacc. VII. 251.

collapsaque flebat inique
In Veneris Medea sinus.

Supplicem precari] Praesens infinitivi pro futuro. Vide Sanctium Minerv. I. 14. 4. & ibi Perizonium. Quanquam fateor, praesens inter tot futura mihi durius videri. Idem cum sensisset R. Stephanus, contra omnes libros *precari* in *precaturum* mutavit: quod, velut e Codicibus haustum, omnes Editores deinceps retinuerunt.

Atque hic incredibili confidentia armatus] Sic constanter MSS. & veteres Editiones. At R. Stephanus pro *atque hic* scripsit *namque*: quod omnes statim Editiones occupavit. Ego

armatus, ad patrem advolavit sicut hostis, atque initium sermonis cum jurgio sumsit.

Ego tametsi non improbo Stephani conjecturam, tamen, propter lacunarum in Rutilio crebritatem, pronior sim in hanc partem, ut suspicer, aliquid post *atque* intercidisse.

Incredibili confidentia armatus] Rutilius imitatur Ciceronem pro Dom. 55. *quanquam & insolentia dominatus extulerat animos, & erat incredibili armatus audacia.* Curt. VIII. 13. *nulla re magis quam audacia armati.* Translatam hanc verbi *armare* potestatem illustrat Jac. Perizonius Diss. de Dictye Cret. §. 39.

P. RUTILII LUPI DE FIGURIS SENTENTIARUM ET ELOCUTIONIS

LIBER SECUNDUS.

I. METABASIS. Hoc duobus modis fieri ſolet. Ex quibus unum genus eſt ejusmodi: cum ab ea ſententia, quam propoſuimus, convertimus ad aliquam perſonam, aut rem, ut fortunam, & tan-

P. RUTILII LUPI &c.] MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. & Ald. *P. Rutilii Lupi ſchemata lexeos de libro ſecundo.* Ed. Rhen. *P. Rutilii Lupi de figuris elocutionis liber poſterior.* Ed. Pithoeana: *Ex P. Rutilii Lupi de figuris ſententiarum & elocutionis libro* II.

Convertimus ad aliquam per-

tanquam praesentem appellamus; ita uti fecit MYRON: *Haec mulier nuper fuit locuples, potens, in amore atque deliciis necessariorum: ornatus*

personam] Inscite R. Stephanus omnium librorum lectionem *convertimus*, quam merito probat Barthius ad Gratii Cyneg. 9. & Claudian. de IV. Conf. Honor. 245. in vulgarem rationem *convertimur* mutavit. Idem simili & imperitia & temeritate §. 6. hujus libri, ubi omnes libri veteres legunt, *in mulierem convertere properasse*, pronomen *se* inculcavit, *in mulierem se convertere properasse*, utroque loco nactus erroris socios, Gryph. Lovan. & Pithoeum. *Vertere* & *convertere* millies neutraliter & absolute dicuntur. Sed librarii plerisque locis passivum supposuerunt. Pleni sunt hujus rei Criticorum commentarii. Vide, ut alios taceam, Bentlejum ad Horat. IV. Carm. 10. 5. & Cortium Exc. ad Sallust. Jug. 85.

Ut fortunam] Exemplo aliorum, edi jussimus R. Stephani emendationem *ut fortunam*, pro vulgato *aut fortunam.*

Ita uti fecit MYRON] Omnes libri: *ita ut is fecit.* MYRON. Nos recepimus, quod edidit Cl. Gesnerus. Sic I. 16. & alibi.

Locuples, potens, in amore atque deliciis necessariorum] Expunximus copulam *et* post *locuples*, auctoritate MS. Laurent. A. & Edit. Rhen. ut ante nos etiam fecerat R. Stephanus. Editiones antiquae jungunt *potens in amore*, ut Catull. XCVIII. ult.

Sis felix, Coeli, sis in amore potens.

Nos ita potius interpungimus: *locuples, potens, in amore atque deliciis necessariorum. Potens* quam vim hoc loco habeat, dubitari potest. Satis commodum est intelligere imperiosam, superbam. Terent. Heaut. II. 1. 15. *Mea est potens, procax, magnifica, sumtuosa, nobilis.* Horat. de A. P. 116.

& matrona potens, an sedula nutrix.

Stat. Silv. I. 2. 77.

edomui victum, dominaeque potentis
Ferre jugum.

Sed malim accipere de ea, quae

natus ejus opibus abundabat: magnus ancillarum, quae ſequebantur, comitatus appellabatur. Nunc contra ſubito & gravi caſu afflicta, vix me-

---

quae gratia & auctoritate floret: quo ſenſu *potens* ſaepe jungitur cum *locuples* vel *dives*. Phaedr. III. 5. 6. *venit ecce dives & potens.* ubi vide Burmannum. Seneca Contr. V. 30. p. 358. *Potens iſte, & gratioſus, & , quod ne ipſe quidem negat, dives fuit.* Porro elegans eſt loquendi modus, *in amore atque deliciis eſſe.* Cicero Verr. IV. 1. *ab ea civitate, quae tibi una in amore, atque in deliciis fuit.* ad Att. VI. 1. *Dionyſius mihi quidem in amoribus eſt.* ubi vide Victorium. Liv. I. 39. *& puerum, ut in domo a parvo eductum, in caritate atque bonore fuiſſe.* Gellius XVI. 19. *in quaeſtibus iſtic, & voluptatibus amoribusque omnium fuit.*

Magnus ancillarum, quae ſequebantur, comitatus appellabatur] Exhibemus lectionem MS. Laurent. A. Edd. Rhen. & Aldinae, quam Steph. Gryph. & Lovan. expreſſerunt. MS. Laurent. B. & Ed. Veneta, *magnus ancillarum, quo ſequebantur, comitatus appellabatur.* Pithoeus ex conjectura edidit: *manus ancillarum, quae* &c. Sed altius vulnus eſt, nec tam levi manu tractandum. Jo. Wowerius ad Petron. cap. 17. ejecto verbo *appellabatur*, legit: *magnus ancillarum, quae ſequebantur, comitatus.* Recte quidem vidit, inutile eſſe *appellabatur.* Sed in hac conjectura nulla ratio reddi poteſt, unde illud verbum venerit, cui interpretando ſit adſcriptum. Praeterea non minus ſupervacua ſunt, non minus frigent verba, *quae ſequebantur.* His omnibus diligenter conſideratis, locum ita & emendandum, & turpi gloſſemate liberandum puto: *manus ancillarum ſequebantur.* Primum aliquis ad *manus ancillarum* adſcripſit interpretamentum, *comitatus appellabatur.* Quod cum in textum migraſſet, alius, ut cum reliquis melius coiret, *quae* ante *ſequebantur* inferſit. *Manus*, ut collectivum nomen, bene jungitur cum verbo plurali. Sil. Ital. XIV. 645.

ſi-

mediocris ancillulae dignitatem retinet: O fortuna, quam vehementer te rerum varietas oblectat, & quam magno odio est tibi beatae vitae perpetuus & constans fructus! Alterum genus est, id quod demonstrare instituimus, cum ad aliam rem & actionem atque orationem no-

seniorque manus paria ore fremebant.
Saepe autem *manus* dicitur de turba comitum & famulorum. Virgil. Aen. XI. 34.
Circum omnis famulûmque manus, Trojanaque turba.
Seneca Hippol. 725.
fida famulorum manus, Fer opem.
Stat. Silv. V. 3. 262.
comitum manus anxia vidit.
De matronarum comitatu vide Wowerium ad Petron. l. c. Pricaeum ad Apulej. Met. II. p. 65. & Schwarzium ad Plin. Paneg. 83.

O *fortuna, quam vehementer te rerum varietas oblectat*] Sic etiam Pamphilus exclamat apud Terent. Hecyr. III. 3. 46. ex certissima emendatione Bentleji: *O fortuna, ut nunquam perpetua es data.* Cicero de N. D. II. 16. *Fortuna, quae amica varietati constantiam respuit.* Vide Davisium ad II. 21. Rutilii locum laudat Elmenhorst. ad Apulej. de Mundo p. 66. sed memoriae lapsu Fortunatiano tribuit.

Et quam magno odio est tibi beatae vitae &c.] De invidia Deorum, maxime Nemesis & Fortunae, nota omnia. Vide elegantem hac de re J. M. Gesneri disputatiunculam Opusc. T. III. p. 336.

Alterum genus est, id quod demonstrare instituimus, &c.] Restituimus, licet corruptam, scripturam Exc. Gronov. & Edit. Rhen. cum quibus consentiunt Edd. Venet. & Aldin. nisi quod *est* post *genus* omittunt, & in fine voces sic transponunt, *& orationem atque actionem nostram.* Deterior est lectio MSS. Laurent. A. B. *Alterum genus id quod demonstrare instituimus, cum aliam rem & orationem atque actionem nostram revocamus.* R. Ste-

nostram revocamus. DEMOSTHENIS: *Sed nimirum inopinans incidi in caussam temporis hujus alienam, de qua posterius huic dicendum. Quapropter ad illud, quod paulo prius agendum, revertor.*

II. ALLOEOSIS. In hoc schemate divisio &

Stephanus, conjecturam secutus, sic dedit: *Alterum genus est, cum ad id, quod demonstrare instituimus, ab alia re & actionem & orationem nostram revocamus.* quod deinceps omnes Editores admiserunt. Nec dubitem, Rutilium ita scripsisse.

DEMOSTHENIS] De Coron. p. 484. Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μᾶλλον ἁρμόσει λέγειν ἴσως. ἐπάνειμι δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις. ubi bene observat Jo. Taylorus, Rutilium secutum esse lectionem, quam in libris suis invenisset Hermogenes: Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μάλα ὕστερον ἁρμόσει λέγειν.

De qua posterius huic dicendum] Ita MSS. & Editiones antiquae. At R. Stephanus cum vocem *huic* non caperet, ad suum arbitrium & libidinem textu ejecit. Scribendum: *de qua posterius hic dicendum. Hic* & *huic* alibi etiam in libris scriptis commutantur, ut in Plin. Paneg. 81.

ALLOEOSIS] Ex Rutilio citat Quinctilian. IX. 3. p. 456.

In hoc schemate divisio & separatio est &c.] Reduximus lectionem MSS. Laurent. A. B. Editt. Venet. & Aldinae, quae etiam in Pithoeana exhibetur. Corrupte Ed. Rhenan. *In hoc schemate divisio & separatio est, personarum autem & rerum demonstratio, quantum intersit.* quam scripturam ita correxit R. Stephanus: *In hoc schemate divisio & separatio est personarum, aut etiam rerum demonstratio, quantum intersit.* Quae correctio, ut Codicis lectio, ex Stephaniana defluxit in Gryph. & Lovan.

Ani-

& ſeparatio eſt perſonarum, aut rerum, & demonſtratio, quantum interſit. HEGESIAE: *Diverſa ſtudia adoleſcentium animum adverteramus, tametſi fratres erant, uno atque eodem ſanguine orti. Alter in ſtadio laudis verſabatur,*

Animum adverteramus] F. *animadverteramus.* GESNER.

Diverſa ſtudia adoleſcentium animum adverteramus] Edit. Aldin. *animum advertamus.* Gryphius deſerto, quem ubique ſequi ſolet, Stephano, edidit *animadverteramus.* Sed infeliciorem criſin exercuit Cauſſinus p. 379. cujus haec eſt lectio: *Diverſa ſtudia in adoleſcentium animis adverteramus.* Haec a Gryphio & Cauſſino mutata eſſe, non magnopere miror. Geſnerum miror, qui, cum ipſe in Theſ. L. L. v. *Adverto* docuiſſet, *animadverto* & *animum adverto* promiſcue dici, tamen vulgatam lectionem mutandam putarit. Niſi forte ſumma in his literis auctoritas R. Bentleji ad Ciceron. Diſp. Tuſc. V. 2. ipſi perſuaſit, *animum advertere* abſolute quidem dici, ut Grammatici loquuntur, non tranſitive. Sed hanc opinionem tum hic Rutilii locus, tum alii aliorum, quos Daviſius ad Cicer. l. c. laudat, funditus evertunt. Salluſt. Jug. 93. *animum advortit inter ſaxa repentes cochleas.* Cicero de Invent. II. 51. *naufragum quendam natantem, & manus ad ſe tendentem animum adverterunt.* ut e MSS. legendum docet Cl. Oudendorpius.

Alter in ſtudio laudis verſabatur] Jo. Pricaeus ad Apulej. Apolog. p. 203. legit: *Alter in ſtadio laudis verſabatur.* Veriſſime. *Stadium, ſpatium, curriculum* ſexcenties ad talem exercitationem traducuntur. Cicero Brut. 64. *me adoleſcentem nactus, multos annos in ſtadio ejusdem laudis exercuit.* Auctor ad Herenn. III. 6. *quoniam in eodem virtutis ſtadio ſint.* quibus locis ante Lambinum pari errore *ſtudio* legebatur. Vide, ut alios taceam, Broukhuſ. ad Propert. III. 20. 25.

Et

tur, & industria virtutis viam gloriosam, sed laboriosam sequebatur: alter in augenda pecunia occupatus, & habendi cupiditate depravatus, summas divitias summam virtutem existimabat. Hic nimirum magis erat laboriosus, qui laborem condendi, non utendi caussa suscipiebat.

Et industria virtutis vitam gloriosam, sed laboriosam sequebatur] Haec in Editionibus diversis modis interpunguntur. Sed gravius laborant, quam ut interpunctione juvari possint. Legendum: *& industriae virtutisque viam gloriosam sed laboriosam sequebatur.* Primum *industria* & *virtus* frequenter junguntur, tanquam a Cicerone Verr. V. 71. Phil. XIII. 11. Livio XXXVIII. 23. Gellio IX. 3. Tum facilis & certa est emendatio *viam* pro *vitam*. Sallust. Jug. 1. *qui ubi ad gloriam virtutis via grassatur:* ubi vide Cortium. Atilius Fortunatian. in Corpor. Putsch. p. 2685. *tamen arbitror ab illa virtutum via aliquando flectendum.* Denique his verbis alluditur ad notissimum locum Hesiodi Ἐργ. 291. Lactant. Div. Inst. VI. 3. *Et quidem philosophi alteram* (viam) *virtutum esse voluerunt, alteram vitiorum; eamque, quae sit adsignata virtutibus, primo aditu esse & arduam & confragosam; in qua si quis, difficultate superata, in summum ejus evaserit, habere eum de cetero planum iter, lucidum amoenumque campum, & omnium laborum suorum capere fructus uberes & jucundos.*

Habendi cupiditate] Ovid. Fast. I. 195.

Tempore crevit amor, qui nunc est summus, habendi.

Phaedrus prol. Lib. III. 21.

Curamque habendi penitus corde eraserim.

Utroque loco vide Burmannum, qui Rutilii locum non praetermisit.

Condendi] *Condere* proprium hac in re verbum. Cicero pro Cluent. 26. *qui illi pecuniae, quam condiderat, spe jam atque animo incubaret.* Agrar. II. 26. *ut liceat illi invidiam deponere, pecuniam condere.* Virgil. Georg. II. 507.

Con-

bat. Item HYPERIDIS: *Non enim ſimile eſt vivere in aequa civitate, ubi jus legibus valeat, &*

Condit opes alius, defoſſoque incubat auro.

Virgilium imitatur Petron. cap. 104.

Condit avarus opes, defosſumque invenit aurum.

Item Salvian. adv. Avarit. I. p. 192. *condentes profundis ſpecubus infernas opes, ſimul pecuniam ſuam ac ſpem infodientes.* Vide Rittershuſ. ad Auctor. Queroli p. 15. Haec exempla ea potiſſimum de cauſſa congeſſimus, ut locum Statii, quem viri eruditiſſimi velut depravatum corrigere conantur, a corruptelae ſuſpicione vindicaremus. Silv. II. 3. 70.

Idem auri facilis contemtor, & optimus idem
Condere divitias, opibusque immittere lucem.

Condere cum hoc loco ineptiſſimum videretur Gronovio Diatrib. Stat. cap. 27. p. 169. reponebat lectionem, quam libri quidam antiqui habent, *Comere divitias.* Gronovianam rationem ſequitur praeſtantiſſimus Marklandus. Ego vero exemplum idonei ſcriptoris, qui *comere divitias* dixerit, quaero. Nam quae afferuntur, aliena ſunt omnia. Niſi forte huc referendum putas illud Ciceronis Parad. VI. 3. *contentum vero ſuis rebus eſſe, maximae ſunt comptiſſimaeque divitiae.* Sic legit Codex Car. Langii, cum omnes libri conſtanter habeant: *certiſſimaeque divitiae.* Eam lectionem Gronovius arripit, explicatque, *ſplendidiſſimae, nitidisſimae divitiae.* Verum Ciceronis menti *certiſſimae divitiae* conveniunt, *ſplendidisſimae* nullo modo. Nihil igitur praeſidii in hoc loco; in quo ſi quid mutandum eſt propter magnam, quae merito Codici Langiano tribuitur, auctoritatem, ex ejus veſtigiis ſcripſerim: *contentum vero ſuis rebus eſſe, maximae ſunt copioſiſſimaeque divitiae.* Statius autem, ut eo redeam, diligentem patremfamilias deſcribit, qui in tempore & claudat rem familiarem, & reſeret. Seneca de Vit. Beat. 22. *in divitiis, & temperantia, & liberalitas, & diligentia, & diſpoſitio, & magnificentia, campum babeat patentem.* quem locum Lipſius cum Statiano apposite comparavit.

Ubi jus legibus valeat] MSS.

& devenire sub unius tyranni imperium, ubi singularis libido dominetur. Sed necesse est, aut legibus fretum, meminisse libertatis, aut unius potestati traditum, quotidianam commentare servitutem.

III. Di-

MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. & Rhenan. *ubi jus legibus vallat.* ex quo R. Stephanus fecit: *ubi jus legibus vallatur.* Nec illa conjectura absurda: Cicero de Harusp. resp. 16. *Sic enim sentio, jus legatorum cum hominum praesidio munitum sit, tum etiam divino jure esse vallatum.* Sed verissimam lectionem praebent Exc. Gronov. & Edit. Aldina, quam Pithoeus expressit: *ubi jus legibus valeat.* Simillimus locus Sallustii Catil. 9. *jus bonumque apud eos non legibus magis, quam natura valebat.* Subjunctivum *valeat* etiam postulat sequens *dominetur*. *Jus* est justitia, ut millies. Ceterum non poenitebit hunc Hyperidis locum contulisse cum Euripide Suppl. 429. & seqq.

Singularis libido] Exquisite dicitur pro unius libidine. Nepos Dion. 9. *quam invisa sit singularis potentia.* de Regib. 2. *nullius rei denique cupidus, nisi singularis perpetuique imperii.*

Dominetur] R. Stephanus, ut modus conveniret lectioni, quam receperat, *vallatur*, edidit *dominatur*. Quod non solum Gryph. & Lovan. sed etiam Pithoeus, quamvis veram lectionem *valeat* expressisset, retinuerunt.

Quotidianam commentare servitutem] Diximus ad I. 2. nobis legendum videri: *quotidiano commentare servitutem.*

Commentare] Hanc formam exhibent MSS. & Edd. vetustae, quam R. Stephanus in vulgarem *commentari* mutavit. Sed *commentare* non caret auctoritate. Plaut. Menaech. V. 7. 30. *Nimis autem bene ora commentavi.* Paulin. Natal. XI. 131. T. I. Anecd. Murator.

Ista quidem mulier, sicuti commentat Hyginus.

Com-

III. DICAEOLOGIA. Hoc fieri solet, cum aequitatem caussae quam maxime brevi sententia complectimur. Id est hujusmodi: *Quod si me reprehendis, cum homo adolescens lapsus sim, vehementer erras, quicquid naturae valeat, & in uno arbitraris vindicanda, acerbusque iniquus es, quicquid aequaliter ab omnibus putes ig-*

Commentari servitutem est meditari, cogitare, qua ratione servitutem feras. Cicero Tusc. Disp. III. 16. *nihil est enim, quod tam obtundat elevetque aegritudinem, —— quam commentatio parendi.* Ibidem 14. ex Euripide: *Futuras mecum commentabar miserias.* ad Div. IV. 6. *ut ante commentemur inter nos, qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus.* Similiter Terent. Phorm. II. 1. 12. *Meditari secum oportet, quo pacto advorsam aerumnam ferant.*

DICAEOLOGIA] Ex Rutilio hanc figuram laudat Quinctilian. IX. 3. p. 457. Vocem *schema*, a Stephano intrusam, ejecimus.

Quidquid naturae valeat &c.] Revocavimus scripturam MS. Laurent. B. Edd. Venet. Rhenan. & Aldin. cum quibus consentit MS. Laurent. A. nisi quod verbum *putes* omittit. Quae scriptura quo foedius depravata est, eo plus sibi in illam licere putavit R. Stephanus, cujus haec est lectio, ad omnes deinceps Editiones propagata: *qui, quid natura valeat, ignoras: acerbusque & iniquus es, qui, quod aequaliter omnibus putes ignoscendum, uni imputas, & in uno arbitraris vindicandum.* Vir doctus in marg. Ed. Rhen. locum ita sanare tentat: *Quod namque naturae probatur, in me uno putas vindicandum; acerbus & iniquus es, quod quicquid aequaliter ab omnibus tibi putes ignoscendum, mihi uni imputas.* Ego, verbo *valeat* excepto, cetera proxime ad Codicum vestigia sic restituo: *qui, quod naturae placet, in juvene arbitraris vindicandum, acerbusque & iniquus es, qui, quod*

ignoſcendum, uni imputans. Item LYSIAE: *Nam ego huic, Judices, quicquid ad ſuperius tempus attinet, nihil ſuccenſco: nihil enim deliquiſſe cognovi. Sed in hoc noviſſimo facto cum plenum malitiae perfidiaeque invenirem, merito reprehendere atque odiſſe coepi. Quaeritis fortaſſe, quid acciderit cauſſae, quamobrem eundem & laudem, & vituperem? Quod idem commutata voluntate non eſt, qui fuerat, neque idem nunc de ſe audire debet, quod prius conſueverat, cum ſine noxa ſe gerebat. Non arbitratus es igitur, rurſus eum reverſurum officio, atque amicum tibi futurum? Quomodo? quem ſciam tantum facinus in me admiſiſſe, ut*

---

quod aequaliter omnibus putes ignoſcendum, uni imputas. Placet ſcripſi, non quod verum puto, ſed quod talis ferme ſenſus deſiderari videtur. Reliquorum emendatio ſatis certa.

Et vituperem] MS. Laur. B. & Ed. Veneta, quae ex illo Codice fluxiſſe videtur, *& vituperationem.*

Arbitratus es] Edd. Venet. & Rhenan. *arbitratus eſt.*

Reverſurum officio] Hanc ſcripturam conſtanter exhibent MSS. & Editiones antiquae. R. Stephanus audacia ſolita edidit: *reverſurum ad officium.* quod Editores, qui eum ſequi ſolent, receperunt. Ego hanc loquendi formam, cujus nullum exemplum me reperire memini, inter Rutilii ſingularia retulerim.

Quem ſciam] MS. Laurent. B. Exc. Gronov. Edd. Ven. & Ald. *quemnam.*

Facinus in me admiſiſſe] R. Stephanus, eumque imitati Gryph. Lovan. Pithoeus edi-

ut in reliquum tempus neque beneficio locum, neque benivolentiae ſpem relinqueret.

IV. PROLEPSIS. Hoc eſt, cum id quod aut in adverſarii cauſſa, aut in judicis opinione eſſe aut fore arbitramur contrarium nobis, prae-

ediderunt: *facinus in ſe admiſiſſe.* Sane eleganter dicitur *facinus in ſe admittere* pro facinus committere. Terent. Adelph. IV. 5. 48. *me hoc delictum admiſiſſe in me, id mihi vehementer dolet.* Cicero pro Cluent. 60. *Quid unquam Avitus in ſe admiſit, ut hoc tantum ab eo facinus non abhorrere videatur?* Auctor ad Herenn. II. 22. *avaritia inducti adverſarii noſtri, hoc in ſe facinus admiſerunt.* Sed hic ſenſus poſtulat, *facinus in me admiſiſſe;* idque veterum librorum fides confirmat.

In reliquum tempus] Reduximus praepoſitionem *in* ex Edit. Rhenan. quam reliqui libri vetuſti omittunt. Cicero Agrar. I. 4. *Deinde etiam in reliquum tempus diligentiſſime ſancit.* Caeſar de B. G. I. 20. *monet, ut in reliquum tempus omnes ſuſpiciones vitet.* ubi ſimiliter praepoſitio deeſt in nonnullis libris. Liv. XXIII. 20. *conſulere ſibimet ipſos in reliquum praeſenti fortuna juſſerunt.* ubi vide Interpretes.

Neque beneficio locum —— relinqueret] Edit. Rhenan. *officio.* Quae voces alibi etiam permutantur, tanquam apud Ciceron. Verr. I. 13. *verum tamen ornabat eum beneficiis, officiisque omnibus.* ubi *officiis* ex variante lectione, non ex gloſſa, ut Hotomannus putabat, in contextum irrepſit. Pricaeus ad Apulej. Apolog. p. 215. pro *beneficio* legit *beneficii.* Ego vero, ſi libri ſecundum caſum haberent, tertium reponere non dubitarem. Liv. II. 3. *eſſe gratiae locum, eſſe beneficio.* Hunc Dativi uſum tot exemplis illuſtrarunt Gronov. & Drakenborch. ad Liv. III. 46. Dukerus ad eundem III. 50. ut plura cumulare ſit otio abuti.

PROLEPSIS] Hoc etiam ſchema ex Rutilio citat Quinctilian. IX. 3. p. 457.

 Prae-

praeoccupamus dicere, & cum ratione dissolvere. DEMOSTHENIS: *Atqui ego illum, Judices, arbitror Lycurgum laudatorem producturum, scilicet qui sit testis ejus pudori ac probitati. Sed ego Lycurgum, vobis praesentibus, hoc unum interrogabo, velitne se similem esse illius factis & moribus? Quod si negarit, satis factum vobis esse de veritate nostra debebit.* LYSIAE: *Hac oratione saepius apud me utebatur, & orabat,*

Praeoccupamus dicere] Liv. IV. 30. *Legem de multarum aestimatione pergratam populo, quum ab tribunis parari consules unius ex collegio proditione excepissent, ipsi praeoccupaverunt ferre* XXI. 39. *Occupavit tamen Scipio Padum trajicere.* ubi plura exempla, in quibus *occupare* cum infinitivo jungitur, congessit Drakenborchius.

Atqui] Sic Ed. Rhen. Reliqui veteres *Atque.*

Lycurgum laudatorem producturum] Non potuit Demosthenes luculentius Lycurgo vitae integre sanctaeque actae testimonium perhibere; quod ex deperdita oratione haustum esse, monet Cl. Taylorus in vita Lycurgi p. 9. Suspicor autem, Stratoclem esse, qui Lycurgum laudatorem produxerit. Vide quae disputavimus ad I. 9. p. 32.

Qui sit] Sic scripsi cum R. Stephano. Veteres libri, *quis sit.*

De veritate nostra] Hoc est, aequitate, ut bene explicat Barthius ad Claudian. IV. Cons. Honor. 511. Ita §. 8. hujus libri: *hi veritatem sequantur.* Haec vocis potestas a multis illustrata est, e quibus satis fuerit laudasse Lambinum ad Ciceron. pro Dom. 8. Gronov. Diatrib. Stat. 61. p. 391. Vavassor. de vi & usu verb. p. 147. Broukhus. ad Propert. III. 13. 11. & Interpretes ad Liv. II. 48.

Ino-

bat, ut ſuarum aerumnarum miſererer, inopiae ſubvenirem. Quid multa? commotus humanitus precibus, deprecanti, quod petebat, dedi, ſolus ſoli, quo minus nota calamitas hominis eſſet.

Inopiae ſubvenirem] R. Stephanus, inſerta copula contra libros, edidit: *inopiaeque ſubvenirem.*

Commotus humanitus precibus] MSS. Laurent. A. B. Ed. Venet. *commotus humanitatis precibus*: ſed in MSS. ſecunda manus correxit *humanitate*. Exc. Gronov. & Edit. Aldina, quam Pithoeus ſequitur: *commotus humanis precibus*. R. Stephanus ex ingenio dedit: *commotus humaniter precibus*. quod Gryph. & Lovan. tenuerunt. Omnium proxime ad verum accedit lectio Edit. Rhenan. *commotus humanitis precibus*: e qua, una litera mutata, fecimus: *commotus humanitus precibus*. *Humanitus* eſt, ut humanitatis ratio poſtulat, clementer, cum miſericordia. Terent. Heautont. I. 1. 47. *coepi non humanitus, Neque ut animum decuit aegrotum adoleſcentuli, Tractare.* ubi vide doctiſſimum Rivium.

Deprecanti, quod petebat, dedi] Haec eſt ſcriptura MS. Laurent. A. a prima manu, & Edit. Rhen. quam Stephanus ſecutus eſt. Reliqui libri *deprecantis*, ut cum *precibus* jungatur. Male.

Solus ſoli] Seneca de Benef. II. 19. *Beneficia, quae ſuccurrunt infirmitati, egeſtati, ignominiae, tacite danda ſunt, ut nota ſint ſolis, quibus proſunt.*

Quo minus nota calamitas hominis eſſet] Ita MSS. Laurent. A. B. Exc. Gronov. Edd. Venet. & Aldina, cujus auctoritatem ſecutus eſt Pithoeus. Nec quicquam verius hac lectione. Edit. Rhenan. mendoſe: *communis nota calamitas hominis eſſet*: Ex qua ſcriptura R. Stephanus infeliciter fecit: *cum omnibus nota calamitas hominis eſſet*. Quod cum Editor Lovanienſis abſurdum eſſe ſenſiſſet, Stephanianam conjecturam hoc modo correxit: *cum omnibus ignota calamitas hominis eſſet.* Sic error errorem parere ſolet.

ſet. Sed, ut paratus veniſſe videbatur, jam ſe negabit accepiſſe, & flens vobis ſupplicabit, ut ſe a calumniatoribus eripiatis. Vos autem cum ſe agentem videritis, facitote, ut & illius & mei memineritis.

V. O-

Sed, ut paratus veniſſe videbatur.] Exhibemus ſcripturam MSS. Laurent. A. B. Exc. Gronov. Edd. Venet. & Aldin. quam Pithoeus etiam expreſſit, quamvis aliud Pithoeanae exemplum pro *videbatur* habeat *videatur*. Vitioſe Edit. Rhen. *Sed imparatus veniſſe videbatur*: cujus ſcripturam ſic immutavit R. Stephanus: *Sed imparatus veniſſe videbitur.* Sine dubio legendum: *Sed, ut paratus veniſſe videtur, jam ſe negabit* &c. *Ut* ponitur pro prout. Exempla habet Bentlejus ad Terent. Eunuch. V. 8. 44. *Paratus venire* ex formula dicitur, qui dolis & fraudibus inſtructus venit. Terent. Andr. V. 4. 6. *Itane huc paratus advenis?* Cic. pro Ligar. 1. *Paratus enim veneram, cum tu id neque per te ſcires, neque audire aliunde potuiſſes, ut ignoratione tua ad hominis miſeri ſalutem abuterer.* Verr. II. 15. *paratus ad hanc dicam ſortiendam venerat.* Aeque eleganter aliquis *meditatus venire* dicitur. Terent. Andr. II. 4. 3. *Venit meditatus alicunde, ex ſolo loco.* Utrumque conjungit Cicero pro Quinct. 11. *cum paratus, meditatusque veniſſes.*

Negabit] MSS. Laur. A. B. a prima manu, & Ed. Rhen. *negavit.*

Cum ſe agentem videritis] Legendum, *cum ſic agentem videritis*, ut R. Stephanus ex conjectura dedit, & ex eo habent Gryph. Lovan. Pithoeus; vel potius, *cum ſic ſe agentem videritis. Agere ſe* pro *gerere ſe* non optimae aetatis locutio videtur viro doctiſſimo ad Sueton. Claud. 25. Sed idoneos etiam ſcriptores, praeter Suetonium, hanc formam uſurpaſſe, multis exemplis intelligitur. Salluſt. Jug. 56. *Tanta mobilitate ſeſe Numidae agunt.* ubi Jo. Rivius etiam praeferebat *gerunt*, quod eſt in deterioribus quibusdam Codd. Sed *agunt* jure tenet Cortius ex melioribus. Gratius,

V. ORISMOS. Hoc fit, cum definimus aliquam rem noſtrae cauſſae ad utilitatem, neque tamen contra communem opinionem. Id eſt hujusmodi: *Nam virtutis labor, vera voluptatis exercitatio eſt.* Sed fieri ſolet hoc ſchema nonnunquam ratione ſuppoſita, & tum deni-

---

tius, aureae aetatis poëta, Cyneg. 103.

haud illo quisquam ſe juſtior egit.

Valer. Max. IV. 1. 6. *pene tantum in recuſandis honoribus ſe geſſit, quantum egerat in emerendis.* ubi Torrenius per nimiam ſocordiam neglexit conſulere ſummum Gronovium, hanc formam Obſerv. IV. 14. Valerio erudite vindicantem. Seneca de Benef. II. 20. *Mihi enim, cum vir magnus fuerit in aliis, in hac re videtur vehementer erraſſe, nec ex inſtitutione Stoica ſe egiſſe.* quod recte contra Muretum & Gruterum tuentur Lipſius & Gronovius. Tacit. Hiſt. III. 2. *quanto ferocius ante ſe egerint.* Ex inferioris aetatis ſcriptoribus haec exempla ſufficiant. Ulpianus L. 1. §. 9. D. de Offic. Praef. Urb. *ut nummularii probe ſe agant circa omne negotium ſuum.* Eutrop. IV. 9. *negligenter ſe & avare agentes.* Sulpic. Sever. Ep. I. p. 547. *Sed agant ſe, ut volunt.*

ORISMOS] Ita ſine adſpiratione veteres libri. Hoc ſchema eſſe puto, quod Quinctilian. IX. 3. p. 456. ex Rutilio *circumſcriptionis* nomine laudat. Adde Voſſium Inſt. Or. V. 13. p. 275.

Vera voluptatis exercitatio eſt.] Ed. Rhen. *exercitio*, qua voce priſci Latini uſi ſunt, & poſt JCti. Vide Feſtum, & Briſſonium de V. S. Sed talia non temere ſcriptoribus obtrudenda. Vir doctus in marg. Ed. Rhen. pro *vera* ſcribit *verae*, ut Barthius Adverſ. XXXIII. 11. memoriter citat: *Virtutis labor verae virtutis exercitium eſt.* Fruſtra. Xenophon Cyrop. I. p. 5. D. οὐκ ἀληθεστάτη δοκεῖ αὕτη ἡ μελέτη τῶν πρὸς τὸν πόλεμον εἶναι.

Et tum denique] Copulam & R. Stephanus, ejusque exemplo alii temere ejecerunt. *Di-*

nique magis illustratur, ita ut fecit dives avarus:

Dives avarus] An hoc declamationis nobilis nomen? Caeterum corruptus, certe abruptus nimis mihi hic locus videtur. GESNER.

Ita ut fecit dives avarus] Vides ulcus teterrimum, ad quod sanandum R. Stephanus homines eruditos stellula apposita invitavit. Nos illud nec urendo, nec secando, sed blanda medicina adhibenda ita curamus: *ita ut fecit* DINARCHUS. DINARCHI nomen, leviter in DIARCHI corruptum, I, 14. restituimus. Nec ullum nobis dubium est, quin II. 20. DINARCHI legendum sit, ubi vulgatur TIMARCHI. Nam Timarchus orator ne fando quidem auditus. At in oratorum numerum refertur a Jo. Tayloro V. C. ad Aeschin. contra Timarch, p. 84. Videamus, quibus argumentis nitatur. Primum laudat Rutilii locum. Sed in hoc, post emendationem nostram, nihil praesidii. Deinde affert hoc Longini fragmentum: Κορωνὶς δ' ἔστω λόγου παντὸς καὶ φρονήματος Ἑλληνικοῦ Δημοσθένης, Λυσίας, Αἰσχίνης, Ἀριστείδης, Ἰσαῖος, Τίμαρχος, Ἰσοκράτης, Δημοσθένης ὁ κρίθινος, Ξενοφῶν, πρὸς τούτοις Παῦλος ὁ Ταρσεὺς, ὅν τινα καὶ πρῶτόν φημι προϊστάμενον δόγματος ἀναποδείκτου. Enimvero male sit librariis; qui virum eruditissimum tam proterve luserunt. Nam fragmentum illud ita scribendum: Κορωνὶς δ' ἔστω λόγου παντὸς καὶ φρονήματος Ἑλληνικοῦ Δημοσθένης, Λυσίας, Αἰσχίνης, Ὑπερείδης, Ἰσαῖος, Δείναρχος, Δημοσθένης ὁ κρίθινος, Ἰσοκράτης, Ἀντιφῶν. *Dinarcho* cognomen fuit Δημοσθένης ὁ κρίθινος. Hermogenes de Form. orat. II. p. 495. ὥστ' ἤδη τινὲς, καὶ προσπαίζοντες, Δείναρχον οὐκ ἀχαρίτως κρίθινον Δημοσθένην εἰρήκασι. ubi vide Scholiastem. Eundem etiam ἄγροικον Δημοσθένην vocatum esse, tradit Dionysius Halic. in Dinarch. p. 115. Graecorum imitatione M. Coelius apud Sueton. de Rhetor. 2. *L. Plotium*, *subtracto nomine*, *ordearium rhetorem appellavit*, *deridens*, *ut inflatum*, *ac levem*, *& sordidum*. ubi adeundus If. Casaubonus. Pauli mentio ab hominis Christiani fraude accessit, ut bene judicat Fabricius Bibl. Gr. Vol. IV. p. 445. Sed, ut ad Rutilium redeamus, illi hac quoque ratione

rus: *In villa aedem fecit Fortunae. Crimen arguitur temeritate illius, quae tam locupletes copias dederit ei, qui odisset uti.*

VI. PROSOPOPOEIA. Hoc fit, cum personas in rebus constituimus, quae sine personis sunt,

---

ne succurri posse videtur: *ita ut fecit* DINARCHUS: *Dives avarus in villa aedem fecit Fortunae.* De *divite avaro* agi, satis liquet. Ac potuit nomen *Dinarchus* similitudine literarum, quae est in *dives avarus*, facile absorberi. Sed prior ratio praeferenda videtur.

In villa aedem fecit Fortunae] Sola Editio Pithoeana *feci* pro *fecit*. Mutilum hoc fragmentum videtur, nec nisi meliorum Codicum ope redintegrandum.

Crimen arguitur temeritate illius] Suspicio mihi oborta est, legendum esse: *Crimen augetur temeritate illius.* Sed praestat, manum a mutilis & obscuris abstinere. *Temeritatem Fortunae* etiam Cicero tribuit Parad. II. p. 552. *ut eo statu essem, quem neque fortunae temeritas, neque inimicorum labefactaret injuria.* de Amicit. 6. *posita non tam in nostris consiliis, quam in fortunae temeritate.*

Quae tam locupletes copias dederit ei, qui odisset uti] Haec est scriptura Exc. Gronov. & Edit. Aldinae, quam Caussinus etiam p. 398. expressit. Reliqui veteres male, *locupletis copias.* Auctor ad Herenn. IV. 33. *Ostentas mihi divitias, & locupletes copias jactas.* Ibid. 47. *si quis in excelso loco, & in magnis ac locupletibus copiis collocatus.* Salvian. adv. Avarit. III. p. 227. *Ampla ac locuples facultas perditionem inferre dicitur.* Idem mendum est in Varrone apud Non. Marcell. p. 67. *Quibus erant pecuniae satis locupletis, assiduos; contrarios, proletarios.* Scribe *locupletes.*

Cum personas in rebus constituimus, quae sine personis sunt] Inepte R. Stephanus edidit: *cum personas iis rebus constituimus, quae sine personis sunt.* quam lectionem Gryph. & Lovan. servarunt.

 Actio-

ſunt, aut eorum hominum, qui fuerunt, tanquam vivorum & praeſentium actionem, ſermonemve deformamus. Id eſt hujusmodi: *Nam cum crudelitatis mater eſt avaritia, & pater* *fu-*

Qui fuerunt] i. e. mortui ſunt, vel *vixerunt*, &c. GESNER.

Actionem, ſermonemve] Ita ex MSS. Laur. A. B. & Ed. Aldin. ſcripſimus. Exc. Gronov. *actionem ſermonemque*. Ed. Venet. *actionem ſermonem*. Ed. Rhenan. *actionem ac ſermonem*.

Actionem, ſermonemve deformamus] *Deformare* interdum dicitur pro ſimplici formare. Sulpic. Sever. Sacr. Hiſt. I. 18. *Si quis partum non deformatum mulieri excuſſerit.* ubi nuper vir doctus temere legebat: *Si quis partum nondum formatum mulieri excuſſerit.* Firmicus Matheſ. I. 3. p. 12. *nondum corporis deformatione completa, in matris viſceribus.* Vide Muncker. ad Hygin. Aſtron. praef. p. 405. & Interpretes ad Quinctilian. VI. p. 495. Sed inprimis *deformare* ſedem habet in morum & habitus deſcriptione, vel characterismo, ut non ſolum hoc loco, ſed etiam §. ſequ. *orator hoc ſchemate aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat.* Cicero de Haruſp. reſp. 26. *ſi unum hominem deterrimum poëta praeſtanti aliquis ingenio, fictis conquiſitisque vitiis deformatum, vellet inducere.* quo loco *deformatum* vulgo explicatur turpatum. Nobis aptius & accommodatius videtur intelligere effictum, deſcriptum, χαρακτηρισθέντα. Seneca de Benef. VII. 2. *Hanc voluptatem percipit hic, quem deformamus cum maxime.* Rufinianus etiam de Schemat. p. 52. proſopopoeïam vocat *deformationem*, Aquila Roman. p. 18. diatypoſin. Vide Barthium Adverſ. LV. 1. & Graevium ad Cicer. pro Caecin. 5. qui tamen male huc trahit locum de Haruſp. reſp. 24. *in qua Pompejum ornat, an potius deformat?* ubi eſt foedat, maculat.

Nam cum crudelitatis mater eſt avaritia &c.] Obſcurus & vitiatus locus, cui, ſi qua potero, & lumen afferam, & medicinam. Veterum librorum ſcriptura haec eſt:

furor. Haec facinori conjuncta, parit odium; inde item nascitur exitium. Hoc genere usi sunt poëtae, qui fabulas scripserunt, in prologis.

---

est: *Nam cum crudelitatis mater est avaritia, est pater furor. Huic facinori conjuncta, parit odium, inde item nascitur exitium.* Sola Exc. Gronov. & Edit. Aldin. *& pater furor.* Adulterina R. Stephani scriptura, quae recentiores Editiones omnes inquinavit, sic habet: *Nam cum crudelitatis mater est avaritia, tum pater furor. Ea huic facinori conjuncta, parit odium, inde item nascitur exitium.* Nos ita legendum conjecimus: *Nam crudelitatis mater est avaritia, & pater furor. Haec facinori conjuncta, parit odium: inde autem nascitur exitium.* Triplex est progenies. Avaritia & furor procreant crudelitatem: crudelitas & facinus, odium: odium, exitium. Conjunctio *cum*, forte nata ex sequenti syllaba *cru*, hic nullum locum habet. Pro *est pater* recte libri, quos diximus, *& pater.* Certissimum vero est *haec* pro *huic*, quod etiam viro docto in marg. Ed. Rhen. in mentem venit. Nam ad *crudelitatem* refertur, quae se, tanquam nuptiarum foedere, *conjunxit facinori. Inde autem* pro *inde item* emendat idem vir doctus, quem modo laudavimus. Simillimus locus Longini π. ϒ. 43. p. 237. ταῦτα νεοττοποιεῖ, καὶ ταχέως γενόμενα περὶ τεκνοποιΐαν ——— γεννῶσι καὶ τῦφον, καὶ τρυφὴν, οὐ νόθα ἑαυτῶν γεννήματα, ἀλλὰ καὶ πάνυ γνήσια. ubi Jac. Tollius Rutilianum fragmentum adscripsit. Priorem fragmenti partem laudat Quinctilian. IX. 3. p. 455. quod Interpretum diligentiam fugit: *Etiam in personae fictione accidere quidam idem putaverunt, ut in verbis etiam esset haec figura: Crudelitatis est mater avaritia.*

Hoc genere usi sunt poëtae, qui fabulas scripserunt, in prologis] Credibile est, multos tales prologos fuisse in Graecorum dramatis. Nunc duo tantum supersunt, alter, ex Philemonis Thesauro ductus, in Plauti Trinummo, in quo Luxuria & Inopia, velut personae, producuntur: quo exem-

gis. Nam humana figura produxerunt personas, quae in veritate artis & voluntatis sunt, non personae. Alterum genus est, ita ut fecit HYPERIDES, cum de adolescente impudico diceret: *Quid si tandem, Judices, hanc caussam age-*

---

exemplo Rutilium illustrat P. Victorius Var. Lect. XXXVII. 12. alter in Aeschyli Prometheo vincto, ubi Κράτος & Βία praefantur, & cum Vulcano colloquuntur. Posterioris exempli indicium debeo Graecarum literarum statori, Valckenario.

In veritate] *Veritatem* personis vel rebus fictis, simulationi, inani ostentationi, exquisite opponi, multis exemplis demonstrarunt Latinae proprietatis intelligentes judices, Gronovius Observ. IV. 7. Marklandus ad Stat. Silv. V. 5. 39. & Ernestus Clav. Cic. v. *Veritas.* Nos paucula addamus non solum sensu, sed etiam constructione similia loco Rutiliano. Auctor ad Herenn. IV. 22. *Haec tria genera proxima exornationum perraro sumenda sunt, cum in veritate dicemus.* Minuc. Felix 37. *Sic homicidium in vero flagitatis, in mendacio fletis.* Arnob. V. p. 177. *& meditatur ab ligno pati, quod jam dudum in veritate promiserat.* VI. p. 196. *potest ut hic flavus sit, qui in veritate habeat oculos caesios.*

Quid si tandem, Judices, hanc caussam ageremus] R. Stephanus, vel quicunque ipsi vicariam in Editione curanda operam praestitit, acute vidit, de textu elapsa esse verba, *apud ipsam naturam*, quae ille adeo, ne monito quidem lectore, in contextum induxit: *Quid si tandem, Judices, apud ipsam naturam hanc caussam ageremus?* Quam conjecturam expresserunt Gryph. Lovan. & Pithoeus, nisi quod hic *agerem* contra libros dedit pro *ageremus.* Equidem, an illa ipsa verba, quae Stephanus revocanda conjecit, a librariis omissa sint, nescio. Sed *naturae* mentionem in hoc loco fuisse, sequentia docent. Stephaniana conjectura non deterior est illa viri docti in marg. Ed. Rhen. *Quid si tandem, judice natu-*

ageremus? Atque ita divisit muliebrem personam, ut suum cuique opus atque officium distribueret: ego hunc ostenderem, muliebri ritu esse suo

---

tura, hanc caussam ageremus?

Atque ita divisit muliebrem personam] Haec quoque mutila & corrupta. Edd. Venet. & Rhen. *atque*. MSS. & Edd. Aldin. Pith. *atqui*. R. Stephanus de conjectura: *ac quae*. Optime vir doctus in marg. Ed. Rhen. corrigit: *quae ita divisit*, ut ad naturam referatur. Quae lectio adeo necessaria est, ut me vix temperarim ab illa textui reddenda. Porro post *divisit* omissa sunt verba *virilem &*, quod & R. Stephanus vidit, quamvis praepostero ordine ediderit, *muliebrem virilemque personam*. Hoc supplementum omnes inde a Stephano Editiones habent. *Dividere personam* locutio est e scena ducta. Horat. de A. P. 316.

Reddere personae scit convenientia cuique.

Ego hunc ostenderem] Male R. Stephanus hoc modo interpolavit: *ei ego hunc ostenderem*. quod tamen recentiores Editores admiserunt. Rigaltius ad Phaedr. IV. 14. 1. ita hunc locum citat: *& ego hunc ostenderem*. Sed quam vim *ego* hoc loco habeat, non video. Sine dubio Rutilius scripsit: *& hunc ostenderemus*. quod convenit cum praecedenti *ageremus*.

Muliebri ritu esse suo corpore abusum] Prodigiosa est scriptura MSS. & vetustarum Editionum omnium: *tui liberi ritu esse suo corpore ad lusum*. Sed hoc monstrum feliciter procuravit vir doctus, quisquis fuit, a R. Stephano ad Rhetores edendos adhibitus: *muliebri ritu esse suo corpore abusum*. De qua emendatione merito gloriatur Stephanus in praefat. Editionis suae. Nec nos dubitavimus illam, aliorum Editorum exemplo, in ipso contextu reponere. *Abuti* dicitur pro uti, ut sexcenties. Vide, ne alios plures commemorem, Davisium ad Ciceron. de N. D. II. 60. Ceterum Burmannus hunc locum comparavit cum Petron. cap. 81. *qui, ne vir esset, a matre persuasus est; qui*

suo corpore abusum: nonne vehementissime admiraretur, si quisquam non gratissimum munus arbitraretur, virum se natum, sed depravato na-

qui opus muliebre in ergastulo fecit.

Virum se natum] Haec elegantia e Graeco fonte manavit. Corinna apud Apollonium Dyscolum libro MS. de Pronomininibus: Μέμφομαι δὲ καὶ λιγυρὰν Μουρτίδα ἰώνγα, ὅτι μὰν ἀφῦσα ἔβα Πινδαρείοιο ποτ' ἔριν. Sic MS. cujus scripturam Salmasius Epist. 14. ita emendavit: Μέμφομαι ἰώνγα τὰν λιγυρὰν, Μυρτίδα μέμφομαι, ὅτι βάνα φῦσα (*mulier nata*) ἔβα Πινδάροιο ποτ' ἔριν. Plautus Pseud. I. 3. 63. *alienum reddunt nato nemini.* Et sic ille saepius. Terent. Phorm. V. 3. 9. *Virum me natam vellem.* Cicero Tusc. Disp. III. 17. *qui mortalis natus conditionem postules immortalium.* ubi vide Davisium. Phaedr. III. 8. 11. *Vir natus quod rem feminarum tetigerit.* ubi Rutilii locum laudant Rigaltius & Gudius. Curt. VI. 11. *qui non erubesceret, Macedo natus, homines linguae suae per interpretem audire.* Apulej. Apol. p. 10. *Et quid ego de homine nato diutius?* ubi vide If. Casaubonum. Frustra Burmannus ad Petron. cap. 19. Davisius ad Ciceron. l. c. aliique hanc formulam obtrudunt Apulejo Met. I. p. 11. *Proclamares saltem suppetiatum, si resistere vir tantus mulieri nequibas.* Nam *tantus* elegantissime ad magnitudinem, vel robur corporis refertur, ut apud Graecos τηλικοῦτος. Terent. Eunuch. III. 5. 50. *flabellum tenere te asinum tantum.* Cum Rutilio & verbis & sententia convenit Firmicus Mathes. VIII. 7. p. 216. *Hi praeterea semper amabunt, aut se amare simulabunt: ac eos poenitebit, quod viri nati sunt.* quae, ut Jos. Scaliger vidit, sumta sunt ex Manilio V. 152. ubi similiter impudicus dicitur mulierum cultum imitari,

Atque odisse virum, teretesque optare lacertos.

Sic in transcursu emendo. Vulgo legitur:

Atque odisse virum, sterilesque optare lacertos.

Scaliger *steriles lacertos* exponit *vulsos*. Sed cur cinaedus optasset *vulsos lacertos*, quos ipse vellere poterat, vel

naturae beneficio in mulierem convertere properasse. Item CHARISII: *Existimate, quaeso, rem-*

vel glabratori vellendos praebere? *Teretes lacertos* optabat, quos sciret in puellis laudari. Catull. LX. 181.

Mitte brachiolum teres,
Praetextate, puellulae.

Mox de eodem cinaedo Manilius:

Naturae pudet, atque habitat sub pectore caeca
Ambitio.

Eandem rem sic expressit Seneca, quem & Scaliger laudat, praef. Controv. I. p. 66. *Emolliti, enervesque, quod nati sunt, inviti manent.* Manilius fortasse imitatus est Manethonem IV. 590.

Φύσονται μαχλοὶ, διδυματόκοι, ἀρσενομίκται,
Μεμφόμενοι φύσεως ὀρθὴν ὁδόν.

Sed depravato naturae beneficio] Sic scripsimus ex Edit. Aldina. Reliqui libri veteres: *se depravato naturae beneficio.* Quod vitium, ut est manifestum, nec Stephanum fefellit.

In mulierem convertere properasse] Revocavimus constantem veterum librorum lectionem, in cujus locum R. Stephanus hanc supposuerat: *in mulierem convertere se properasset.* Quae scriptura ab eo tempore in omnibus Editionibus haesit. *Convertere* in *convertere se* quam prave mutatum sit, ad §. 1. hujus libri demonstravimus. Sed nec *properasse* sollicitandum erat. Pendet enim a verbo *admiraretur*, quod non solum cum *si*, sed etiam cum infinitivo struitur. Permulta autem exempla structurae in una periodo variatae reperiuntur. Terent. Andr. IV. 5. 2. *Quae sibi inhoneste optavit parere hic divitias, Potius quam honeste in patria pauper viveret.* ut verissime restituit illustris Bentlejus, qui adeundus. Caesar de B. G. II. 10. *constituerunt, optimum esse, domum suam quemque reverti, & quorum in fines primum Romani exercitum introduxissent, ad eos defendendos undique convenirent.* ubi vide Oudendorpium. Liv. XXXIX. 14. *Consules aedilibus curulibus imperarunt, ut sacerdotes ejus sacri omnes conquirerent, comprehensosque libero conclavi ad quaestionem servarent, aediles plebis videre, ne qua sacra in operto fierent.* ubi vim exemplorum congessit Drakenborchius. Quod

rempublicam hic adesse, & pro vestra libertate supplicem vobis accidere, simul & liberos vestros,

---

Quod ad sententiam attinet his verbis expressam, similis est Salviani de Gubern. Dei VII. p. 152. *Quis credere, aut etiam audire possit, convertisse in muliebrem tolerantiam viros, non usum suum tantum atque naturam, sed etiam vultum, incessum, habitum, & totum penitus quicquid aut in sexu est, aut in usu viri.* Multa huc pertinentia habent Interpretes ad Petron. cap. 119. Hyperidis locum Jac. Gothofredus comparat cum L. 3. Cod. Theod. ad L. Jul. de Adulter. T. III. p. 64. *Cum vir nubit in feminam, viro porrecturam, quid cupiat, ubi sexus perdidit locum?* Quae verba, variis conjecturis jactata, mihi non solum labe carere, sed plus etiam venustatis, quam in illam aetatem cadat, habere videntur.

Accedere] Forte *accidere*. GESNER.

Supplicem vobis accidere] Bene Gesnerus legit *accidere*. Sed nescio, an etiam legendum sit: *supplicem genibus accidere*. Nam Latini semper, nisi fallor, in hac forma addunt *genibus* vel *ad genua*. Exempla sunt apud Jo. Rivium ad Terent. Hecyr. III. 3. 18. & Hier. Columnam ad Ennii Fragm. p. 296. Potuit tamen Rutilius, Graecum scriptorem vertens, Graecorum exemplo, qui προσπίπτειν simpliciter dicunt, ut Xenophon Cyropaed. IV. p. 111. E. ἥκω πρὸς σὲ, καὶ ἱκέτης προσπίπτω. *accidere* etiam absolute dicere. De hoc verbo ita Donatus ad Terent. l. c. *Accidere est gestu corporis ostendere humilitatem cadentis, propter ad, quod est juxta, & cadere. Sallustius autem sine praepositione dixit, Qua accidam, aut quo.* Quae verba foedissimis mendis inquinantur. Corrige: *Accidere est gestu corporis ostendere humilitatem precantis: ex ad, quod est propter, juxta, & cadere. Sallustius autem sine praepositione dixit, Quo accidam? aut quo appellam?* Sallustii locus exstat Jug. 14. ubi vulgo legitur: *Nunc vero exul patria, domo, solus & omnium honestarum rerum egens, quo accedam, aut quos appellem?* Ex Donato Pal-

ſtros, matresfamilias amplexam tenere, parentes veſtros aetate confectos ad ſe applicare, re-

---

Palmerius Spicileg. p. 726. bene reſtituit: *Quo accidam.* quamvis Interpretibus conjecturam non potuerit probare. Vide Cortium ad h. l. & Jug. 107. Ego vero praeterea in Salluſtio ſcripſerim: *Quo accidam, aut quo appellam?* Utrumque convenit ſcriptori priſcas formulas aucupanti. Et eſt totus locus manifeſta imitatione expreſſus ex Ennio apud Ciceron. Tuſc. Diſp. III. 19. cujus verſus ex pulcerrima R. Bentleji emendatione adſcribam:

Quid petam praeſidî, aut exſequar? quove nunc
Auxilio exili aut fugae freta ſim?
Arce & urbe orba ſum: quo accidam? quo applicem?

Pro *quo applicem* Salluſtius dixit *quo appellam*, formula & ipſa a re nautica ducta. Seneca de Conſ. ad Marc. 20. eadem translatione: *Habeo quo appellam.* Porro in Salluſtio etiam ſcribe: *Ad nationesne, an reges.* Nam ſemel *quo appellam* mutato in *quos appellem*, neceſſe fuit, praepoſitionem *ad* omitti. Ceterum Chariſii fragmentum tam ſimile eſt loco Dinarchi adv. Demoſth. p. 104. ut facile appareat, Chariſium haec ſcribentem Dinarchi orationem ob oculos habuiſſe: ἣ (χώρα) τοὺς ἐξ αὐτῆς γεγεννημένους ὑμᾶς ἱκετεύει, παραστησαμένη τὰ ὑμέτερα τέκνα καὶ γυναῖκας, τιμωρήσασθαι τὸν προδότην καὶ σώζειν ἑαυτήν· ὑπὲρ ἧς καὶ πρόγονοι καλοὺς καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομείναντες, ἐλευθέραν ὑμῖν αὐτὴν παραδεδώκασιν.

Simul & liberos veſtros, matresfamilias] Malim: *Simul liberos veſtros & matresfamilias.* Sic etiam Stephanus, niſi quod *et* ſervat poſt *ſimul.*

Parentes veſtros] Sic Ed. Rhenan. Reliqui veteres: *parentes noſtros.*

Ad ſe applicare] Quod faciunt oſculantes, vel amplectendo ardentem amorem demonſtrantes. Catull. IX. 8.

applicansque collum,
Jucundum os, oculosque ſuaviabor.

Petron. cap. 24. *vocatumque ad ſe in oſculum applicuit.* cap. 114. *Gitoni applicitus cum clamore flevi.* Sic Marklandus in Statio Silv. III. 3. 17. legendum conjiciebat: *te-*

redigere vos in memoriam, qualem se a majoribus acceperitis, obsecrare pro sacris ac delubris deorum immortalium, pro parentum monumentis, pro vobis ipsis & salute vestra. Haec si praesens agit, ut dixi, respublica, quid animi estis habituri, quaero.

VII.

---

tenet ecce seniles
Leniter applicitos vultus.
Sed vulgatum *implicitos vultus* recte defendit Burmannus ad Lucan. III. 694. cui tum memoria non suggerebat Valer. Flacc. I. 264.
Laetus at impliciti Peleus rapit oscula nati.
& quae ipse ad eum locum annotarat.

Redigere vos in memoriam] Vir doctus in marg. Ed. Rhen. corrigit: *redigere vobis in memoriam.* Sed vulgatum ea ratione capi potest, qua Cicero dixit pro Flacc. 25. *revocarem animos vestros ad Mithridatici belli memoriam.*

Pro sacris] Ex Edit. Aldina restituimus praepositionem *pro*, quae exciderat ex reliquis libris antiquis. Idem ex conjectura fecerat R. Stephanus.

Haec si praesens agit] R. Stephanus edidit: *Haec si praesens ageret.* nempe ut melius conveniret conjecturae suae, *essetis habituri*: quae quam aliena a vero sit, statim dicemus.

Quid animi estis habituri, quaero] Nesciebat R. Stephanus, quod nunc pueri sciunt, indicativum modum saepissime jungi interrogativis indefinite positis, corrigebatque adeo: *quid animi essetis habituri, quaero.* in quo coecum ducem secuti sunt Gryph. & Lovan. Ipse Rutilius §. 8. hujus libri: *Quaeres a me, —— quo jure inibi Polyaenus reliquit, praetor dedit possessionem.* & §. 10. *cum quaerimus, quid dicimus.* Aliorum scriptorum exempla quamvis multa in promtu sunt. Sed sufficiunt collecta a Malaspina in Ciceron. ad Att. XIV. 13. & Burmanno ad Lucan. I. 126.

CHARACTERISMOS] Li-

VII. CHARACTERISMOS. Quemadmodum pictor coloribus figuras describit, sic orator hoc schemate aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat. LYCONIS: *Quid*

Libri veteres mendose: *Chresterismos*, & *Chrectherismos*. Veram lectionem *Characterismos* certatim restituerunt P. Leopardus Emend. XVI. 25. Achill. Statius ad Ciceron. Topic. 22. & If. Casaubonus proleg. ad Theophrast. p. 90. qui emendationem ex Quinctiliano, sic in Rutilio legente, IX. 3. p. 457. confirmare potuissent. Primus *Characterismus* edidit Pithoeus.

Aut vitas] Lege, *aut vitia*. Probant sequentia. CASAUBON. ad Theophrastum. Sic etiam emendavit Leopardus l. c. & recepit Pithoeus. Inepte Barthius vulgatam defendit Adverf. LV. 1. ubi Lyconis Characterismus justo commentario explicatur.

LYCONIS] Sic scripsimus ex Edit. Aldina, ut recentiores etiam Editores, praeeunte R. Stephano, fecerunt. Reliqui libri scripti editique, *Lyconi*. Lyconem *oratorem* vocat H. Stephanus in Francoford. Nundin. p. 106. Ego vero nullum uspiam hujus nominis oratorem commemoratum inveni. Nec convenit orationi tam longa ebrii descriptio. Quid igitur? Non orator est Lyco, sed philosophus Peripateticus, cujus vitam enarravit Diogenes Laërt. V. 65. quocum jungendi Antigonus Carystius apud Athen. XII. p. 547. D. & Themist. Or. XXI. p. 255. B. Ex hoc disertissimo Characterismo conjecturam facias, Lyconem, Theophrasti exemplo, *Notationes morum* scripsisse: quanquam nulla hujus libri mentio apud veteres reperitur. Certius colligitur e Cicerone Tusc. Disp. III. 32. & Clemente Alexandr. Strom. II. p. 497. cum *de Finibus boni & mali* scripsisse. Librum *de Natura animalium* laudat Apulejus Apol. p. 42. Eloquentiam Lyconis praedicat Cicero de Finib. V. 5. cujus tanta dulcedo fuit, ut inde *Glycon* appellatus sit pro

Quid in hoc arbitrer bonae spei reliquum reside- re, qui omne vitae tempus una, ac desperatissi- ma consuetudine producit? Nam simul atque ex prio-

---

Lycone. Vide Diogen. l. c. *Glyconis* nomine non solum ab Horatio I. Ep. 1. 30. & Plutarcho de Exil. p. 605. A. laudatur, ut Interpretes ad Diogen. docent, sed etiam in Dictis philosophorum ab Arsenio collectis: Γλύκων ὁ σοφὸς —— τὴν παιδείαν ἔλεγεν ἱερὸν ἄσυλον. ubi tamen similis Dictorum Collectio MS. quae est in Bibl. Leidensi, habet Λύκων. A Clemente Alexandr. l. c. non Λύκων dicitur, sed Λύκος· quod in errorem induxit Jonsium de Script. Hist. philos. IV. p. 340. & Fabricium Bibl. Gr. Vol. II. p. 305. Λύκος, Λύκιος, Λύκων idem nomen est, nec nisi forma differt. De qua nominum permutatione exquisita eruditione disputat immortalis Hemsterhusius ad Aristophan. Plut. p. 206. Ab hoc Lycone Troadensi diversus est Lyco Jasensis, qui *de vita Pythagorae* scripsit. Is etiam ab Athenaeo II. p. 47. A. X. p. 418. F. promiscue Λύκων & Λύκος vocatur. Apud eundem II. p. 69. E. pro Ἴβυκος δ' ὁ Πυθαγόρειος Cl. Valckenarius verissime scribit Λύκος δ' ὁ Π. Plura de hoc Lycone Jonsius l. c. p. 337.

Quid in hoc arbitrer bonae spei reliquum residere] Rutilius more suo Ciceronem imitatur post red. in Senat. 5. *Quis enim ullam ullius boni spem haberet in eo, cujus primum tempus aetatis palam fuisset ad omnium libidines divulgatum? Reliquum* & *residere* jungit optimorum scriptorum exemplo. Liv. X. 16. *Unam sibi spem reliquam in Hetruscis restare.* ubi vide Drakenborch. Petron. cap. 109. *ne residua in animis etiam post jusjurandum ira remaneret.* Locutionem *spes reliqua* illustrat Drakenborch. ad Liv. IV. 27.

Qui omne vitae tempus una, ac desperatissima consuetudine producit] *Producit* MSS. & Editiones veteres omnes, quod jure placet Barthio l. c. *Produxit* sine ulla necessitate invexit R. Stephanus, & alii post eum tenuerunt. *Ducere* & *producere tempus* proprie dicuntur genio indulgentes. Vide Broukhus. ad Propert. I. 3. 39. & Burmann. ad Valer. Flacc. I. 251.

Nam simul atque ex prioris diei

prioris diei nimia cibi ac vini satietate, vix meridiano tempore, plenus crapula est experrectus, primum oculis mero madidis, humore obcoe-

diei nimia cibi ac vini satietate &c.] Omnes libri antiqui: *Nam simul atque ex prióribus diei nimia cibi ac vini satietate* &c. Corruptam leviter scripturam foedius depravavit R. Stephanus: *Nam simul atque ex primis horis diei nimia cibi ac vini satietate* &c. Stephanianam conjecturam hactenus secutus est Pithoeus, ut *horis* adscisceret, retineret *prioribus* ex libris antiquis. Unde haec exstitit lectio: *Nam simul atque ex prioribus horis diei nimia cibi ac vini satietate* &c. Pithoei vestigiis insistens Barthius l. c. legendum conjecit: *Nam simul atque sex prioribus horis diei nimia cibi ac vini satietate* &c. Sed taedet commentitia & absurda referre. Sequendi potius veteres libri, qui nos quasi manu ducunt ad verissimam lectionem: *Nam simul atque ex prioris diei nimia cibi ac vini satietate* &c. quo modo se etiam restituisse, mihi scripsit vir pari doctrina & humanitate, Jac. Frid. Heusingerus. Apposite Sueton. Calig. 58. *cunctatus, an ad prandium surgeret, marcente adhuc stomacho pridiani cibi onere.* Plinius Paneg. 63. *Non alii marcidi somno; hesternaque coena redundantes, comitiorum suorum nuntios opperiebantur?*

Vix meridiano] Sic de conjectura R. Stephanus. Libri veteres: *via meridiano.*

Plenus crapula] Liv. XXXIII. 48. *ceteri sopiti cum postero die tandem ex somno pleni crapulae surrexissent.*

Oculis mero madidis] Mox Rutilius: *oculi vinum lacrimantes.* Lucret. III. 478. in simili ebrii descriptione:

tardescit lingua? madet mens?
Nant oculi?

Lucretium imitatus Ovidius Fast. VI. 673.

& vinis oculique animique natabant.

Immo Apulejus Apol. p. 68. *madentes oculos* ebrio tribuit, ut Rutilius, cujus locum comparavit Pricaeus. Etsi vero *oculi mero madidi* rectissime dicantur, sitque verbo *madere* propria in ebrietate sedes, ut multis exemplis demonstrarunt Lindenbrog. ad Ammian. Marcell. XV.

 3.

coccatis, visco gravidis, lucem constanter intueri

3. p. 77. Heinsius Advers. I. 10. & Drakenborch. ad Sil. Ital. XII. 18. tamen, cum id satis exprimatur verbis *humore obcoecatis*, suspicio mihi oborta est, forte scribendum esse: *oculis mero marcidis*, id est, ut Seneca Ep. 121. dicit, *oculis hesterna gravibus crapula. Marcere* saepe dicuntur oculi vino, vel alia caussa languentes. Seneca Agam. 790.

jam recipit diem
Marcente visu.

Apulej. Met. X. p. 210. *pallor deformis, marcentes oculi, lapsae genae. Putres oculos* apud Horat. I. Carm. 36. 17. Scholiastes explicat *nimio potu marcentes & libidine resolutos*; quos sic expressit Apulej. Met. III. p. 52. *oculos Fotidis meae udos ac tremulos & prona libidine marcidos. Marcidos oculos* eleganter etiam describit Seneca Suasor. VI. p. 38. *Ipse vino & somno marcidus deficientes oculos ad capita proscriptorum levat.* Vocem *marcidus*, quam Rutilio restituimus, in transcursu eximamus Anthol. Lat. III. 29. p. 447.

Statuamque amici floribus, violis, rosis,
Folioque multo, atque unguento marcido
Onerate amantes, & merum profundite.

Repone:

——— *atque unguento nardino.*

Auson. Epitaph. 36.

Sparge mero cineres, bene olentis & unguine nardi,
Hospes, & adde rosis balsama puniceis.

Vide Heinsium ad Ovid. Ep. XV. 76. *Vinum marcidum* in deliciis erat, *unguentum marcidum* non item. Statius Silv. I. 6. 33.

Illi marcida vina largiuntur.

& Silv. IV. 6. 56.

tenet haec marcentia fratris
Pocula.

Quorum locorum altero vir ingeniosissimus, Jer. Marklandus corrigebat, *Massica vina*, altero explicabat, *pocula marcentis Bacchi, qui marcidus dicitur.* Emendatione nihil opus est: explicatio dura meo sensu. Vere N. Heinsius ad Claudian. in Eutrop. I. 110. *marcida vina* explicat vetusta, languida. Sed ille vel non vidit, vel, si vidit, monere neglexit, loquendi rationem ductam esse e Graeco οἶνος σαπρὸς, de quo erudite disputat Piersonus quondam meus ad Moerid. Atticist. p. 353. Athenaeus I. p. 31. A. Φησὶ δὲ καὶ ΦΙΛΙΝΟΣ· ὅλη παρέξω Λέσβιον, Χῖον, Παπ † Θάσιον, Βίβλινον, Μεν-

ri non poteſt: deinde confectis viribus, utpote cujus venae non ſanguine, ſed vino ſunt repletae, ſe ipſe erigere non valet: tandem duobus innixus, languidus, qui cubando ſit defatigatus, tu-

---

Μενδαῖον, κ. λ. In Epitome MS. quam Pariſiis in Bibl. Regia contulimus, planiſſime ſcribitur: φησὶ δὲ καὶ ΦΙΛΥΑΝΟΣ· ὅτι παρέξω Λέσβιον, Χῖον, σαπρὸν Θάσιον, Βίβλινον, Μενδαῖον, κ. λ. Σαπρὸν Θάσιον etiam in Codice Romano inventum docet Caſaubonus. Sed praeterea legendum: φησὶ δὲ καὶ ΦΙΛΥΛΛΙΟΣ. Sentio, me adverſus legem, quam mihi in his annotationibus ſcribendis dixi, latius evagatum eſſe. Sed cum omnia, quae afferuntur, ad eandem vocem *marcidus* illuſtrandam pertineant, non poenitet me hanc digreſſionem feciſſe.

Humore obcoecatis] Clemens Alexandr. Paedag. II. p. 180. ὀφθαλμοὶ δὲ παρατρέπονται, οἷον κολυμβώσης τῆς ὄψεως ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς ὑγρότητος. Baſil. Or. de Ebriet. p. 88. ὀφθαλμοὶ δίυγροι.

Viſu gravidis] Prior vox mendum continet. Scrib: *vino gravidis*, οἰνοβαρέσι. CASAUB. F. *viſco*, ut ſic vocaverit ſordes lippientium oculorum. GESNER. Caſauboni conjecturam probat Voſſius Inſtit. Orat. V. 9. p. 261. Sed hoc jam dictum in praecedentibus, ſive legas *oculis mero madidis*, ſive *oculis mero marcidis*. Hemſterhuſius noſter ad Lucian. Dial. Sel. p. 30. conjiciebat *viſu gravibus*. Sed vera lectio eſt *viſco gravidis*, quam, ante Geſnerum, etiam Barthius l. c. conjectura aſſecutus erat. *Viſcum* vocat humorem glutinoſum, quo pleni eſſe ſolent ebriorum mane ſurgentium oculi. Quod vitium etiam *glama* & *gramia* dicitur e Dorico γλάμα, cujus uſitatior ſcriptura λήμη & γλήμη. Vide Feſtum v. *Gramiae*, Non. Marcell. p. 119. & Foëſium Oecon. Hippocr. v. Γλαμμυροὶ ὀφθαλμοί.

Utpote cujus venae non ſanguine, ſed vino ſunt repletae] Loquitur ex vulgi opinione, exiſtimantis, cibum potumque venis recipi. Virgil. Ecl. VI. 15.

Inflatum heſterno venas, ut ſemper, Iaccho.

Liv. XXVI. 14. *Impletae cibis*

tunicatus, ſine pallio, ſoleatus prae lectulo, pallio-

cibis vinoque venae. Phaedr. IV. 14. 9.

Ubi irrigatus multo venas nectare.

ubi vide Rigaltium, a quo Rutilii locus non eſt praetermiſſus. Arnob. V. p. 158. *immoderatius potionem biantibus venis rapit.* Adde R. Bentlejum ad Horat. II. Serm. 3. 154.

Sunt repletae] F. *ſint repletae.* GESNER.

Sine pallio] MS. Laurent. A. *ſine palleo.*

Soleatus prae lectulo] Fortean; *ut e lectulo.* κρηπῖδας ἔχων ὡς ἀπὸ τοῦ κλινιδίου. Sed videtur qui Lyconis locum e Graeco vertit; reperiſſe in ſuo codice ὑπὸ pro ἀπὸ, neque de menda eſſe ſuſpicatus. CASAUB. Barthius l. c. ſcribendum cenſet: *ſoleatus ſuper lectulo.* Neutra conjectura placet. Nec tamen ipſe probabiliorem afferre poſſum. Ebrioſus vino languidus, Graeco more *ſoleatus* erat. Philoſtratus Ep. 22. βλαυτία, καὶ σανδάλια, καὶ κρηπῖδες, καὶ πέδιλα, νοσούντων ἐστὶ φορήματα.

Palliolo frigus a capite defendens] Recte *palliolo.* Sic alibi. Quia tamen Graece ſcripſerat Lyco, fortaſſe *pileolo* ſcribendum. πιλίδιον ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχων πρὸς τὸ ψύχος. CASAUB. Aegrotos & molles caput pileo muniiſſe, ſatis conſtat. Plato Polit. III. p. 440. E. ἐὰν δέ τις αὐτῷ (κάμνοντι) μακρὰν δίαιταν προστάττῃ, πιλίδιά τε περὶ τὴν κεφαλὴν περιτιθεὶς, καὶ τὰ τούτοις ἑπόμενα. Plutarch. adv. Colot. p. 1127. B. τί ὁ πιλίδιον ἔχων οἴκοι κάθοιτο, δηλαδὴ περὶ τὴν τῆς γαστρὸς ἐπιμέλειαν ὅλως καθεστώς; Salmaſius etiam ad Vopiſc. Aurelian. 45. & ad Tertullian. de Pall. p. 308. Lyconem ſcripſiſſe putat πιλίδιον. Sed, quod addit, Rutilium πιλίδιον recte vertiſſe *palliolum*, in errorem inductus eſt a futili & nullius fidei ſcriptore, Fulgentio Expoſ. ſerm. ant. p. 774. qui ex Numa Pompilio de Pontificalibus, ſi Dîs placet, tradit, *tutulum dici pallium, quo ſacerdotes caput tutabant.* Quanquam hic nulla fraus impoſtoris eſſe videtur, ſed culpa potius librariorum, *pallium* pro *pileum* ſcribentium. Omnino *palliolo* in Rutilio tenendum. Nam aegroti etiam *pallio* caput involvebant; quod Lipſius de Amphith. cap. 20. & Salma-

ſius

liolo frigus a capite defendens, flexa cervice, ſummiſſis genibus, colore exſangui, protinus ex cubiculari lectulo excitatus, in triclinium trahitur. Ibi praeſto ſunt quotidiani pauci eodem

ſius l. c. multis exemplis planum fecerunt. Ovid. Art. Amat. l. 733.

Arguat & macies animum: nec turpe putaris,
Palliolum nitidis impoſuiſſe comis.

ubi vide N. Heinſium. Barthius quoque l. c. *palliolum* defendit allato Petron. cap. 32. *palliolo coccineo adraſum incluſerat caput.*

Flexa cervice] MS. Laurent. B. *floxa cervice.* An ſcribendum *laxa cervice*? Perſius III. 58. de ebrio:

Stertis adhuc? laxumque caput compage ſoluta
Oſcitat heſternum, diſſutis undique malis?

Sic *laxa cervice* in Stat. Theb. IV. 70. ex MS. legit Burmannus ad Claudian. in Eutrop. I. 110. Sed nihil mutandum. Philo Jud. de Ebriet. p. 377. καὶ βεβαρημένος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπ᾽ οἴνου, καὶ τὴν κεφαλὴν παραβάλλων, καὶ τὸν αὐχένα ἐγκάρσιον κλησιάζων. ubi Th. Mangejus, ut ſaepe alibi, conjectura ὀκλάζων Graecismi inſcitiam prodit. Corrigendum ſine dubio πλαγιάζων.

Ex cubiculari lectulo excitatus] *Excitari* non vulgari elegantia dicitur, qui admonetur, ut ſurgat, & aliquo eat. Turpilius apud Donat. de Metr. Comic. p. 1326. *ut ſolent, me curae ſomno ſegregant, Foraſque noctis excitant ſilentio.* Liv. IX. 8. *Haud ſum ignarus, ignominiae, non honoris cauſſa me primum excitatum, juſſumque dicere.* Phaedr. IV. 24. 27.

Homo perturbatus excitat Simonidem.

ubi vide Interpretes. Petron. cap. 96. *a coena excitatus, a duobus lecticariis in mediam rixam perfertur.* ubi Burmannus hanc formulam confundit cum vulgari *excitare ſopitum.* Vide Torrent. ad Sueton. Aug. 14. & Gronovium ad Senec. de Tranqu. cap. 14.

Ibi praeſto ſunt quotidiani pauci eodem ſtudio excitati convivae] Hic locus non expers corruptelae. Nam ſatis multos affuiſſe, ex ſequentibus apparet. Barthius l. c. legendum conjicit: *Ibi praeſto ſunt quotidiani porci, eodem*

dem ſtudio excitati convivae. Hic vero princeps, paulum illud, reliquum quod habet, mentis ac ſenſus, poculis extrudere [ex ea] feſtinat,

---

dem ſtudio excitati convivae. Quam conjecturam referre eſt refellere. Forte, inſerta negatione, ſcribendum: *Ibi praeſto ſunt quotidiani, nec pauci, eodem ſtudio excitati convivae.*

Paulum illud, reliquum quod habet, mentis ac ſenſus] MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. & Rhenan. *paulum illud, reliquum quod habet, menti ac ſenſu.* Ed. Aldin. *paulum illud, reliquum quod habet, menti ac ſenſui.* Recte R. Stephanus edidit: *paulum illud, reliquum quod habet, mentis ac ſenſus.* quod Exc. Gronov. confirmant. Itaque poſt alios Editores recepimus.

Poculis extrudere ex ea feſtinat] Jure R. Stephanus voces *ex ea* delevit. Nam videntur a mala manu huc traductae. Perelegans verbum *extrudere.* Eratoſthenes apud Stob. p. 163. de vino:

ἐκ δ' ἀιδρῶν πάντ' ἐπίναξε νόον.

Extrudere feſtinat, bibendo provocat, laceſſit] Nihil hac brevitate concinnius & fortius, ut bene judicat Barthius l. c. Sed omnem vim enervavit R. Stephani interpolatio: *extrudere feſtinat, & eos bibendo provocat, & laceſſit.* quod, ut reliqua ejus commenta, recentiores Editores patienter tulerunt. Pro *provocat* MS. Laur. B. a prima manu habet *revocat.* Quae verba etiam confunduntur apud Petron. cap. 23. *Refectum igitur eſt convivium, & rurſus Quartilla ad bibendum revocavit.* Emenda: *ad bibendum provocavit. Provocare* in bibendi certamine domicilium habet. Seneca Ep. 95. *non minus potant, & oleo & mero viros provocant.* Vopiſc. Firmo 4. *Nam quidam Burburus nomine, de numero vexillariorum, notiſſimus potator, cum ad bibendum eundem provocaſſet.* Par eſt proprietas in verbo *laceſſere.* Valer. Flacc. V. 572.

Et juxta Aeſonidem magno
cratere laceſſit.

ubi P. Burmanno, verbum *laceſſere* explicanti, non ad manum erat appoſitus Rutilii locus. *Poſcere* etiam ſimili ſignificatione dicitur. Cicero Verr. I. 26. *hor-*

nat, bibendo provocat, laceſſit, ſicut in proelio ho-

hortatur hoſpes: poſcunt majoribus poculis. ubi Aſconius, Non. Marcell. p. 374. & Serv. ad Aen. VIII. 614. *poſcunt* bene interpretantur *provocant.*

Sicut in hoſtium proelio quam plurimos ſuperarat atque afflixerat] Haec eſt lectio MS. Laurent. A. quam magno conſenſu confirmant MS. Laurent. B. & veteres Editiones omnes, niſi quod pro *afflixerat* praeferunt *affixerat*, ſollemni horum verborum permutatione. At R. Stephanus foede interpolavit omnia: *perinde ac ſi in hoſtium proelio quam plurimos ſuperarit atque afflixerit.* Primum temere & inſcite pro *ſicut* ſcripſit *perinde ac ſi.* Nam *ſicut* idem ſignificat. Salluſt. Catil. 31. *Poſtremo diſſimulandi cauſſa, atque ſui expurgandi, ſicut jurgio laceſſitus foret, in ſenatum venit.* ubi illam notionem illuſtrat Cortius. Deinde *ſuperarat atque afflixerat* perperam mutavit in *ſuperarit atque afflixerit.* Nam centies Grammatici docuerunt, plusquamperfecti indicativum modum pro ejusdem ſubjunctivo poni. Liv. XLI. 24. *Divinat etiam, quae futura fuerant, ſi Philippus vixiſſet.* ubi vide Drakenborchium. Lactant. Epit. 54. *incredibili alacritate inſolenter exultant, &, quaſi hoſtem ſub jugum miſerant, gaudent.* ut vulgatum *miſerint* bene emendat Daviſius. Adde Schwarzium & alios ad Plin. Paneg. 8. Sic antiquorum librorum ſcripturam ſatis vindicaſſe videmur. Sed quid faciamus verbis *in hoſtium proelio*, quae inepta eſſe, tardus ſit, qui non ſentiat? Barthius l. c. hanc conjecturam in medium profert: *ſicut in hoſtico, uti proelio quam plurimos ſuperaret atque affligeret, ampliſſimam ſibi victoriam paratam exiſtimans.* Quae correctio deterior eſt lectione depravata. Nos, una voce tranſpoſita, locum ſic reſtituimus: *ſicut in proelio hoſtium quam plurimos ſuperarat atque afflixerat.* Vides, *hoſtium* non ad *proelio*, ſed ad *quam plurimos* referri. Hoc tranſpoſitionis remedium leniſſimum eſt, & ſaepe magnis difficultatibus medetur. Cicero Parad. IV. 1. *Sapientis animus magnitudine conſilii, tolerantia rerum humanarum, contemtione fortunae, vir-*

hostium quam plurimos superarat atque afflixerat,

virtutibus denique omnibus, ut moenibus septus, vincetur? Transpone: *Sapientis animus magnitudine consilii, contemtione rerum humanarum, tolerantia fortunae, virtutibus denique omnibus, ut moenibus septus, vincetur?* Nam semper Cicero dicit, *res humanas contemnere, tolerare fortunam.* Vide de Orat. II. 84. de Offic. I. 4. 18. 20. 21. & Bentlejum ad Tusc. Disp. IV. 28. Eadem medicina facienda Ciceroni de Offic. II. 13. &, *qua aetate qui exercentur laude affici solent, ut de Demosthene accepimus, ea aetate L. Crassus ostendit, id se in foro optime jam facere.* Ineptum est, Crassum cum Demosthene comparare, quod, sicut Demosthenes, in adolescentia declamavit. Neque enim Demosthenes solus, sed ut quisque in luce maxime excellere voluit, ita adolescens maxime se exercuit in umbra. Quid igitur? Crassus cum Demosthene comparatur, quod eadem, qua Demosthenes, aetate eloquentiam protulit in forum. Nam Crassus Carbonem accusavit anno aetatis XIX. vel XXI. Demosthenes tutores suos anno XVIII. Ex his satis patet, turbatum verborum ordinem ita restituendum esse: &, *qua aetate qui exercentur laude affici solent, ea aetate, ut de Demosthene accepimus, L. Crassus ostendit, id se in foro optime jam facere.* Hac etiam ratione expediri potest insignis locus Livii XXVI. 41. *ut quemadmodum nunc noscitatis in me patris patruique similitudinem oris vultusque, & lineamenta corporis; ita ingenii, fidei, virtutisque exemplum expressam ad effigiem vobis reddam.* Haec non uno modo sanare tentavit C. A. Dukerus, vir magnus inprimis. Ego praepositione *ad* in sedem suam revocanda, quae subobscura erant, luce clariora reddo. Lege: *ut, quemadmodum nunc noscitatis in me patris patruique similitudinem oris vultusque, & lineamenta corporis; ita ingenii, fidei, virtutisque ad exemplum expressam effigiem vobis reddam. Exemplum* rariore & exquisitiore significatione dicitur exemplar, archetypum, ad quod exprimitur effigies. Plaut. Poenul. V. 4. 103. *Nam alios pictores nihil moror hujusmodi tractare exempla.* Cicero de Invent. II. 1. *ut mutum in simulacrum ex ani-*

rat, ampliſſimam ſibi victoriam partam exiſtimans. Interea procedit ſimul & illud tempus &

---

animali exemplo veritas transferatur. de Offic. III. 17. *Sed nos veri juris germanaeque juſtitiae ſolidam & expreſſam effigiem nullam tenemus: umbra & imaginibus utimur: eas ipſas utinam ſequeremur! feruntur enim ex optimis naturae & veritatis exemplis.* quem locum, nemini Interpretum intellectum, unus recte explicuit is, cui in Latinis literis primae deferuntur, J. A. Erneſtus Clav. Cicer. v. *Exemplum.* Multo frequentius hac notione dicitur *exemplar.* Plinius V. Ep. 15. eadem, qua Livius, verborum conſtructione: *Cornuto autem quid in omni genere laudis ad exemplar antiquitatis expreſſius?* De voce *exemplum* ita diſputat Gesnerus in Theſauro L. L. ut, ſi omnia ad eum modum tractata eſſent, nihil perfectius in hoc genere haberemus. Sed finem facio annotationis nimis longae, & alias aliis ſcriptoribus adhibendas transpoſitiones commodiori loco reſervo.

Ampliſſimam ſibi victoriam paratam exiſtimans] *Parata victoria* eſt facilis, quae nullo labore conſtet. Qui ſenſus cum ab hoc loco alienus ſit, legendum: *ampliſſimam ſibi victoriam partam exiſtimans.* Contrario errore in Livio V. 6. *parta victoria* legebatur, ubi *parata victoria* reſtituit Drakenborchius, quem vide. De victoriis in vino, hoc etiam loco laudato, diſputat Savaro ad Sidon. Apoll. V. 7. Adde elegantem locum Panyaſis apud Stob. p. 164.

Interea procedit ſimul & illud tempus & potatio] Barthius l. c. corrigere tentat: *Interea procedit & ille & tempus & potatio.* Quod ineptum, nec refutatione dignum. Longe aliud quid latet in verbis *ſimul & illud tempus.* Sed nihil hic divinare poſſum. Pro *potio*, quod omnes libri antiqui habent, cum Stephano ſcripſi *potatio.* Quae voces perſaepe commutantur, ut in Ciceronis fragmento apud Aquilam Roman. p. 16. ubi idem Stephanus recte dedit *potatio.* Sulpic. Sever. Ep. 4. p. 594. *qui revera caput, quod eſt domicilium ſanitatis, uſu longae*

& potatio, oculi vinum lacrimantes caligant; ebriosum ipsi vix ebrii cognoscunt. Alius sine caussa jurgio proximum lacessit: alius somno deditus, vi cogitur vigilare: alius rixari parat: alium turbas vitantem, ac domum reverti cupi-

---

gae potionis inverterat. Scribe *potationis.*

Oculi vinum lacrimantes] Pari venustate Ovidius Amor. I. 8. 111.

Quin albam raramque comam, lacrimosaque vino
Lumina, rugosas distraherentque genas.

ubi miror, Heinsium hunc aptissimum locum praetermisisse, praesertim cum ad Met. VI. 312. eodem uteretur ad constructionem verbi *lacrimare* cum quarto casu illustrandam. Eadem translatione arbores, quae succum guttatim stillant, *lacrimare* dicuntur. Nihil frequentius apud Plinium in Historia Naturali, qui etiam *ploratus* dixit pro *lacrima* XII. 25. *Succus e plaga manat, quem opobalsamum vocant, suavitatis eximiae, sed tenui gutta, ploratu lanis parva colligitur in cornua.* Quem locum Heinsius ad Ovid. Met. l. c. ita legit & distinguit: *sed tenuis guttae ploratu lanis parva colligitur in cornua.* Verum, sublata voce *gutta*, quae est explanatio vocis *ploratu*, sic interpungendum: *Succus e plaga manat, quem opobalsamum vocant, suavitatis eximiae, sed tenui ploratu. Lanis parva colligitur in cornua.*

Jurgio proximum lacessit] τὸν πλησίον ἐρεθίζει. CASAUB.

Alius somno deditus] MS. Laurent. A. & Ed. Venet. *aliud somno deditus.* Ed. Rhen. *somnio* pro *somno.*

Alius somno deditus, vi cogitur vigilare] Respicit, ni fallor, morem combibonum Graecorum, qui, quos somnus in nocturna compotatione oppressisset, effusis in caput pridianae coenae reliquiis, vel vini cratere excitabant. Vide Suidam & Etymologum M. v. Ἑωλοκρασία, & elegantissimum Piersonum ad Moerid. Atticist. p. 219.

Re-

pientem retinet janitor, pulſat, exire probibet, domini interdictum demonſtrans. Item alium contumelioſe extra januam ejectum, vacillantem puer ſuſtentat, ac ducit pallium per lu-

---

Retinet janitor, pulſat] Barthius l. c. vix ſibi perſuadens, janitori, ſervorum viliſſimo, licuiſſe liberum hominem pulſare, legere malit: *retinet janitor, pulſatur.* Sed hanc conjecturam auctori ſuo relinquimus.

Exire probibet domum, interdictum demonſtrans] Sic MS. Laurent. A. & Ed. Rhen. quod Stephanus, & recentiores Editores expresſerunt. MS. Laurent. B. Edd. Venet. & Aldin. *exire probibet, domum interdictam demonſtrans.* Acute & vere vir doctus in marg. Ed. Rhen. reſtituit: *exire probibet, domini interdictum demonſtrans.* Iidem calami ductus in *domum* & *domini.* Itaque hanc emendationem, in tanta perſpicuitate & neceſſitate, in textum recipere non dubitavi. Appoſite Petron. cap. 28. *Sequimur nos jam admiratione ſaturi, & cum Agamemnone ad januam pervenimus, in cujus poſte libellus erat, cum hac inſcriptione fixus: Quisquis ſervus ſine dominico juſſu foras exierit, accipiet plagas centum.*

Item alium] Sic MS. Laurent. B. Edd. Venet. & Aldin. quae vera lectio videtur. MS. Laurent. A. & Ed. Rhen. *Inter alium.* Sed in MS. manus ſecunda correxit: *Item alium.* Exc. Gronov. *Interim alium.* quod ex conjectura dedit Stephanus, & alii poſt eum ſervarunt.

Vacillantem puer ſuſtentat] MSS. Laurent. A. B. Ed. Venet. *vacillanter.* *Vacillare* proprium & ſignatum verbum de ebriis. Gloſſae veteres: *Vacillantes*, κραιπαλῶντες. Gloſſarium Latinum MS. *Bacillat* (pro *Vacillat*) *ex vino.* quae gloſſa fluxiſſe videtur ex Ciceronis fragmento apud Quinctilian. VIII. 3. p. 382. & Aquilam Roman. de Figur. p. 16. *quosdam ex vino vacillantes, quosdam heſterna potatione oſcitantes.* Lucretius III. 475. in luculenta, & cum hac Lyconis comparanda, ebrii de-

lutum trahentem. Novissime solus in triclinio relictus, non prius poculum ex manibus emittit, quam somnus oppressit bibentem, ac dissolutis artubus, ipsum poculum suapte natura dormienti excidit.

VIII. BRACHYLOGIA. Hoc fieri solet, cum orator brevitate sententiae praecedit auditoris exspectationem. LYSIAE: *Quaeres a me,*

---

descriptione:

Denique cur, hominem cum vini vis penetravit
Acris, & in venas discessit diditus ardor,
Consequitur gravitas membrorum? praepediuntur
Crura vacillanti? tardescit lingua? madet mens?
Nant oculi? clamor, singultus, jurgia gliscunt?

Frequens etiam hac in re verbum *titubare*, de quo copiose Drakenborch. ad Sil. Ital. VII. 200.

Dissolutis artubus] Hoc ita expressit Propert. IV. 8. 53.

Pocula mi digitos inter cecidere remissos.

Ipsum poculum suapte natura dormienti excidit] Ovidius Ep. XVI. 251.

Dum stupeo visis, (nam pocula forte tenebam)
Tortilis e digitis excidit ansa meis.

Libanius in descriptione ebrietatis, T. I. p. 175. D. καὶ ἤτε κύλιξ ἔπιπτε τῆς χειρός. Scribe ἐξέπιπτε.

BRACHYLOGIA] MSS. Laurent. A. B. Ed. Venet. *Brachyapa*, Ed. Rhen. *Brachyepia*. Sed Rhenanus in marg. emendat *Brachylogia*. Atque ita habent Exc. Gronov. & Edit. Aldina, itaque ex Rutilio citat Quinctilian. IX. 3. p. 457. Nihil refert, *Brachyepia*, an *Brachylogia* legatur.

Quaeres a me, quo jure obtinere possim] Notanda varietas modorum in una periodo, *possim* —— *reliquit* —— *dedit.* Vide Drakenborch. ad Liv. XLI. 24.

Po-

me, quo jure obtinere possim, quo jure mihi Polyaenus reliquit, praetor dedit possessionem? Leges me defendunt; ad te non pertinent: hi veritatem sequantur. Item ejusdem: *Sed vos aequum est voluntatem dispicere. Nam consilio va-*

Polienus] *Polyaenus* scripsi ex Ed. Ald. Et sic corrigit Taylorus ad Lysiae Fragm. p. 668.

Quo jure mihi Polyaenus reliquit, praetor dedit possessionem] Haec constans est lectio MSS. & Editionum antiquarum, quam R. Stephani temeritas sic interpolavit: *quo jure mihi Polyaenus reliquit, quo jure praetor dedit possessionem.* Stephaniana scriptura recentiores obsidet Editiones.

Praetor] *Praetor* est ἄρχων. Vide Sylburg. praef. ad Dionys. Halic. & Dukerum ad Liv. XXXI. 24. Hunc de hereditatibus quibusdam jus dixisse, constat ex Isaeo de Pyrrhi hered. p. 42. Demosthene adv. Macart. p. 1028. E. & Polluce VIII. 89.

Hi veritatem sequantur] F. *sequuntur*: & intelligo de judicibus, quos pronomine *hi* signare etiam solet Cicero. GESNER. Cicero pro Coel. 2. *Equitis autem Romani esse filium, criminis loco poni ab accusatoribus, neque his judicantibus oportuit, neque defendentibus nobis.* ubi Abramus *his* honoris caussa dici putat. Male. Nam δεικτικῶς dicitur, ut saepe de judicibus. Vide pro Rosc. Amer. 19. pro Cluent. 66. pro Planc. 24. &c. *Veritas* est aequitas, ut ad II. 4. explicuimus.

Sed vos aequum est] Sic scripsimus ex Ed. Rhenan. quod & Stephanus cum Gryph. & Lovan. expressit. Nam judices alloquitur Lysias. Ceteri libri: *Sed nos aequum est.*

Voluntatem dispicere] MSS. Laurent. A. B. a prima manu, & Edit. Aldina, *voluntatem despicere.* Discrimen inter *dispicere* & *despicere* eleganter explicat amicissimus Ernestus Clav. Cicer. Simili sententia Auctor ad Herenn. II. 16. *voluntatem in omnibus rebus spectari convenire, & quae consulto facta non sint, ea fraudi esse non oportere.*

Nam consilio valuit] Ed. Rhe-

valuit, fortuna lapsus est, homo fuit: fatetur. Concedendum, non omnia posse; hoc enim deorum est proprium.

IX.

Rhenan. *voluit*, quod Stephanus secutus est, Gryph. & Lovan. inepte mutarunt in *noluit.* Nepos Iphicr. 1. *semper consilio vicit, tantumque eo valuit.* quanquam ibi *consilium* non animum, vel propositum significat, ut h. l. sed callidum inventum.

Homo fuit] Frequens erroris, vel imbecillitatis humanae excusatio. Petron. cap. 75. *Nemo non nostrum peccat; homines sumus, non dei.* ubi vide Interpretes. cap. 130. *Fateor, me, domina, saepe peccasse: nam & homo sum, & adhuc juvenis.* Recte P. Burmannus ad priorem locum castigat vulgarem errorem huc trahentium Terentianum Heaut. I. 1. 25. *Homo sum: humani nihil a me alienum puto.* Sed, ut sumus homines, ipse errat huc referens alium Terentii locum Adelph. IV. 2. 40. *Censen' hominem me esse? erravi.* Cujus sensus hic est: Putasne me sana mente praeditum esse, qui tam absurda loquar? Nam *homo* saepe dicitur, qui sana mente praeditus est, humanum sensum habet, ut in hac ipsa fabula I. 2. 27. *Et tu illum tuum, si esses homo, Sineres nunc facere.* Vide Gronov. in Ciceron. ad Att. II. 2. & Graevium ad X. 11. Eundem Terentii locum perperam etiam accepit Barthius Advers. XXXII. 3. Sed optime intellexit Donatus, cujus corruptissimam explanationem ita emendo: *Vides igitur, ut ipse sibi succenseat, tanquam imprudens erraverit, non dolosus illuserit interrogantem. Et mire se negat hominem, tanquam homo corpore sit, non corde.*

Concedendum, non omnia posse] Sic MS. Laurent. B. Exc. Gronov. Ed. Ald. idque ex ingenio restituit R. Stephanus, quem omnes sunt imitati. MS. Laurent. A. a prima manu, & Ed. Rhenan. *nomina posse.* Ed. Venet. *non nomina posse.* De confusione vocum *omnia* & *nomina* diximus ad I. 15. Valckenarius meus legendum conjiciebat: *Concedendum homini, non omnia posse.* quod ipsum a Rutilio profectum puto.

Hoc enim deorum est proprium] Hic locus fugiebat lite-

IX. SYNOECIOSIS. Hoc ſchema docet diverſas res conjungere, & communi opinioni cum ratione adverſari, & habet magnam vim vel ex laude vitium, vel ex vitio laudem exprimendi. HYPERIDIS: *Nam hominis avari, atque aſoti, unum atque idem vitium eſt. Uterque enim neſcit uti, atque utrique pecunia dedecori eſt. Quare merito utrique pari poena afficiuntur, quos pariter non decet habere.* Item LYSIAE: *Quapropter pergam in mul-*

literatorum principem, R. Bentlejum, in aurea Diſſertatione de Phalaridis Epiſtol. p. 528. diſputantem de nobiliſſimo dicto:

Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐςι θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν.

cujus initium repetebat ab epigrammate, quod eorum, qui ad Chaeroneam cecidisſent, memoriae conſecratum, retulit Demoſthenes de Coron. p. 579. Sed ex Rutilio liquet, Lyſiam ante epigrammatis auctorem eandem ſententiam prodidisſe. Quanquam ne is quidem prodidit primus. Nam ante Lyſiam dixerat Theognis 327.

ἁμαρτωλαὶ γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἕπον)

Θνητοῖς, Κύρνε· θεοὶ δ᾽ οὐκ ἐθέλουσι φέρειν.

ubi ſcribendum: ἁμαρτωλαὶ γὰρ ἐν ἀνθρώποισι πέλονται &c. Plura de hoc dicto Lambinus ad Horat. I. Serm. 3. 68.

SYNOECIOSIS] Haec eſt ſcriptura Editionis Rhenan. quam Stephanus, Gryph. Lovan. admiſerunt. Eam Voſſius Inſt. Or. V. 6. p. 270. confirmat ex Quinctiliano, qui hunc ipſum Rutilii locum reſpexit, IX. 3. p. 451. Συνοικείωσιν vocant, *quae duas res diverſas colligat: Tam deeſt avaro, quod habet, quam quod non habet.* MSS. Laurent. A. B. Ed. Venet. *Syncikeuoſis*. unde facilis lapſus fuit in *Syſceuaſis*, quod habent Exc. Gronov. Ed. Aldin. & ex ea Pithoeus.

Opinioni] Sic Ed. Rhen. Ceteri antiqui, *opinione*.

Pergam in multos largitionem] F. *perquam in multos*

multos largitionem abstinentiae testimonium ne credideris: multo enim confidentius hoc genus hominum furatur. Nam quo magis eget ad sumtum ambitionis, audacius facit rapinam, ut huic ipsi ambitioni copia suppeditare possit. Item

---

tos largitionem. GESNER. Barthius Adverſ. XVI. 12. corrigit: *per gratiam in multos largitionem*, vel, quod ipſi magis placet, *propter gratiam.* Nihil verius ingenioſa conjectura viri docti in marg. Ed. Rhenan. *prodigam in multos largitionem.* Liv. V. 20. *ne quam invidiam apud patres ex prodiga largitione caperet.* & mox: *qui largitionem novam, prodigam, inaequalem, inconſultam arguens.*

Abſtinentiae teſtimonium non credideris] Scribendum: *abſtinentiae teſtimonium ne credideris.* ut citat Barthius ad Claudian. de Laud. Stilic. II. 113. *Ne* ſaepius in *non* abiit, etiam ubi prohibendi vim habet. Apud Nepot. Ageſ. 4. vulgo editur: *quare venire non dubitaret.* Sed Lambinus emendat, *ne dubitaret.* quod libri veteres confirmant, & merito recepit Heuſingerus. Apud Senecam Nat. Qu. I. 3. antiquiores editiones exhibent: *Hujus rei cauſſam in humore eſſe non dubitaveris.* Sed Lipſius & Gronovius, haud dubie libros ſcriptos ſecuti, ediderunt, *ne dubitaveris.* Et ſic eſt in Excerptis Cod. Regii, quae ſunt in Bibl. Leidenſi.

Nam quo magis eget ad ſumtum ambitionis] Geminus locus Ciceronis de Offic. I. 14. *Ineſt autem in tali liberalitate cupiditas plerumque rapiendi & auferendi per injuriam, ut ad largiendum ſuppetant copiae. Sumtum ambitionis* Rutilius dixit, ut Cicero Parad. VI. 3. *ſumtum cupiditatis.*

Ut huic ipſi ambitioni copia ſuppeditare poſſit] Barthius ad Claudian. de Laud. Stilic. II. 113. legit: *ut hinc ipſi ambitioni* &c. Recte. Pithoeus pro *ſuppeditare* fruſtra dedit *ſuppeditari.* Nam elegantior eſt activa forma pro ſufficere, ſuppetere. I. 6. *cujus & fortunae ſapientia,* &

Item DEMOSTHENES, cum ei quidam objecisset, matre Scytha natum, respondit: *Non miraris igitur, quod Scytha matre barbara natus,*

& sapientiae fortuna suppeditet. Terent. Eunuch. V. 9. 46. *Ut tuo amori suppeditare possint sine sumtu tuo Omnia haec.* Bene Donatus: *Suppeditare pro suppeditari.* in quo nuper pro *suppeditari* sine ulla caussa scripserunt *suppetere.* Vide Schultingium ad Senec. Contr. II. 13. p. 200. Boherium ad Ciceron. Tusc. Disp. V. 37. & quos laudat Dukerus ad Liv. XXXV. 44.

Item DEMOSTHENES, *cum ei* &c.] Ita recte citatur in Lexico Fabriano v. *Scytha.* Libri omnes: *Item* DEMOSTHENIS: *Cum ei* &c.

Matre Scytha natum] Stephan. Byz. ἔστι δὲ Σκύθη, καὶ Σκυθὶς τὸ θηλυκόν. cujus auctoritate rarior forma satis confirmatur. Demosthenis mater, Cleobule, filia Gylonis, (non Γίλωνος, ut vitiose scribitur in Syriano ad Hermogen. p. 43.) qui ortu quidem Atheniensis erat, sed exul in Scythia uxorem duxerat. Vide Aeschinem adv. Ctesiph. p. 431. Plutarchum Demosth. p. 847. C. Suidam v. Γύλων, & P. Wesselingium Probab. cap. 29. p. 255. Propter hanc materni generis maculam, adversarii Demosthenem *Scytham* appellabant, ut Aeschines l. c. τὰ δὲ ἀπὸ τῆς μητρὸς Σκύθης, βάρβαρος Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. Demades apud Tzetzem Chil. VI. 37. p. 100. ῥήτωρ οὐκ ἐπιχώριος, ξένος πλῶν δὲ, καὶ Σκύθης. Dinarchus adv. Demosth. p. 92. τὸν δὲ κατάπτυστον τοῦτον καὶ Σκύθην. Diogenes etiam Cynicus, ut Pseudo-Plutarchus de Vit. X. Orat. p. 847. F. narrat, Demosthenem dixit ἐν μὲν τοῖς λόγοις Σκύθην, ἐν δὲ ταῖς μάχαις ἀστικόν. Scribe Ἀττικόν, quamvis sciam, Athenienses ἀστοὺς per eminentiam quandam dici. Dictum vero, quod hic affertur, non exstat in Demosthenis orationibus, quae supersunt, ut probabile sit, illum adversarios privatim hoc responso ad silentium redegisse.

Quod Scytha matre barbara natus] Vox *barbara* ab explanatore profecta videtur. Et omisit illam vir doctus, hunc locum citans, in Lexico Fabriano v. *Scytha.*

natus, tam bonus & clemens evaserit? Item ejusdem: *At ego hunc propterea malum esse existimo, quia nimium se gerit severum. Namque ex hominibus humanitatem ac misericordiam tollere, maximum signum malitiae videtur. Ego contra deos precor, namque ejusmodi civem habemus, qui ad supplicium sumendum in omnes partes sit inexorabilis.*

X. APORIA. Hoc schema efficitur, cum quaerimus, quid aut quemadmodum pro rei dignitate dicimus, nec reperire nos ostendimus. LYSIAE: *Nec jam rationem invenimus, qua flecti posse speremus. Ita nos omnibus modis*

Possis etiam legere: *barbarus natus.*

Tam bonus & clemens evaserit] Ed. Rhen. *evaserat.* Viri docti corrigunt *evaserim*, quod nec mihi displicet. *Bonus* & *clemens* similiter jungit Sallustius de rep. ord. Ep. I. 1. *& quamvis bonus & clemens sit, qui plus potest.* ubi Cortius male praefert vitiosam Edd. Venet. lectionem, *novus & clemens.*

Quia nimium se gerit severum] R. Stephanus edidit: *quia nimium se gerit severe.* ut Latinitatis ratio postulat. Stephanum imitati sunt Gryph. & Lovan.

Namque ejusmodi civem habemus] F. *ne quem ejusmodi civem habeamus.* GESNER. Malim: *nunquam ejusmodi civem habeamus.* Ed. Rhen. *ejusmodi.* Ceteri antiqui, *hujusmodi.*

Pro rei dignitate dicimus] Hic etiam subjunctivum modum *dicamus* praetulit R. Stephanus. Nec aliter recentiores Editores. Sed indicativum in hac forma vindicavimus ad II. 6.

Nos omnibus modis tentatos] Plautus Aulul. III. 4. 3. *Veluti Megadorus tentat me omnibus miserum modis.*

Acer-

dis tentatos, acerba ac nimium tua facultas affliget. Item HEGESIAE: *Non haec est, ut vulgari verbo appellatur, calamitas. Quid igitur? Quod proprium imponam, nescio, nisi illud unum, tantam esse aerumnae magnitudinem, ut omnem fortunae superbissimam crudelitatem ingenii miseria superarit.*

XI.

Acerba ac nimium tua facultas affliget] Vir doctus in marg. Ed. Rhen. legit: *acerba ac nimium dura facultas.* R. Stephanus: *acerba ac nimium tuta facultas.* quod Gryph. & Lovan. admiserunt. Vereor, ne altius ulcus lateat. Pro *affliget* Stephanus, & recentiores Editores *affligit* dederunt, contra veterum librorum fidem.

Non haec est —— calamitas] MS. Laurent. A. *Non hoc est —— calamitas.* Quae scriptura defendi potest exemplis, quae congessit Gronovius ad Senec. de Consf. ad Marc. 19. Sed vulgata elegantior.

Ut vulgari verbo appellatur] Cicero Phil. XIV. 4. *Haec a quibus timebantur, eos hostes appellare dubitamus? gravius si quis attulerit nomen, libenter assentiar: hoc vulgari contentus vix sum, leviore non utar.*

Quod proprium imponam, nescio] Repone: *quod proprium imponam nomen, nescio.* Similitudo vicini verbi *nomen* extrivit. Jam aliquoties Rutilio hanc medicinam fecimus. Nunc in transitu Livio succurramus, eodem vitio laboranti, IV. 44. *Postumia, virgo Vestalis, de incestu caussam dixit, crimine innoxia, ob suspicionem propter cultum amoeniorem, ingeniumque liberius.* Legendum: *Postumia, virgo Vestalis, de incestu caussam dixit, crimine innoxia, obnoxia suspicioni propter cultum amoeniorem, ingeniumque liberius.*

Fortunae superbissimam crudelitatem] Nihil, nisi omnia mutandi libido, R. Stephanum impulit, ut contra veterum librorum fidem ederet: *fortunae acerbissimae crudelitatem.* Commentitia ejus lectio recepta a Gryph. & Lovan.

Ingenii miseria] i. e. miserum & nimis vitiosum ingе-

XI. PARASIOPESIS. Hoc eſt, cum aliquid nos reticere dicimus, & tamen tacitum intelligitur. Et hoc utendum eſt, cum aut notam rem eſſe auditoribus arbitramur, aut ſuſpicionem excitare majorem reticendo poſſumus. LYCURGI: *In praeſentia, Judices, injuſſu populi quae improbiſſime geſſerit, reticebo: de falſis ejus literis, quas ad ſenatum miſerit, nihil dicam: quae illi ſaepe interminati ſitis, omittam; nam & haec vobis nota ſunt; at quae noviſſime multo indigniora commiſit, quam primum cognoſcenda.* HYPERIDIS: *Cogis me injuriae tuae cauſſam proferre. Nihil agis; non di-*

genium. GESNER. Coacta & aliena interpretatio. Mihi, una litera mutata, legendum videtur: *ingenti miſeria.*

PARASIOPESIS] Ex Rutilio laudat Quinctilian. IX. 3. p. 457.

Quae illi ſaepe interminati ſitis] *Quae*, quod ab omnibus libris antiquis abeſt, bene reſtituit R. Stephanus, cujus conjecturam Exc. Gronov. confirmant. Itaque, poſt alios Editores, admiſimus.

Et quae novisſime] Vir doctus in marg. Ed. Rhen. legit: *at quae novisſime*. Recte.

Nihil agis] Edit. Veneta: *Nihil agas*. Perperam. Nam *nihil agis* legitima formula eſt de inani opera. Terent. Adelph. V. 8. 12. *Nihil agis; Fieri aliter non poteſt.* Propert. II. 23. 69.

Nil agis: inſidias in me componis inanes.

Lucan. VII. 809.

Nil agis hac ira.

Contra qui quid efficit, *nonnihil agere* dicitur. Cicero pro Planc. 34. *Nonnihil egiſti hoc loco. Nam mihi eripuiſti ornamentum orationis meae.* Propert. I. 10. 20. *non-*

dicam. Sed ipſum tempus eam patefaciet.

XII. PAROMOEON. Hoc ſchema, & omoeoteleuton, & omoeoptoton, fere non multum inter ſe diſtant. Tamen quid interſit, & ex uniuscujusque ſuppoſita ſententia cognoſcere poteris, & multo diligentius ex Graeco Gorgiae libro, ubi pluribus uniuscujusque ratio redditur. Sed hoc Paromoeon verborum efficit ſimilitudinem, ita uti hoc eſt: *Nam diſputandi aut ſuadendi eſt aliud idoneum tempus. Cum quidem adverſarius armatus praeſto eſt, reſiſtendum eſt huic non verbis, ſed armis.*

XIII.

---

nonnihil egit Amor. ubi vide Paſſeratium. Sed haec vulgaria ſunt, & ſatis illuſtrata ab aliis.

Quid interſit] Ita Ed. Rhenan. Reliqui veteres: *quid interſint.*

Et ex uniuscujusque] Revocavimus cum Stephano copulam *et* ex Ed. Rhen. quae e ceteris antiquis exciderat.

Ex Graeco Gorgiae libro] De Gorgia, ejusque libro in Praefatione diſputavimus.

Sed hoc Paromoeon] R. Stephanus male edidit: PAROMOEON *hoc verborum.* cujus lectio admiſſa a Gryph. Lovan. Pithoeo.

Cum quidem adverſarius armatus praeſto eſt, &c.] Simili ſententia Virgil. Aen. XI. 302.

Ante equidem, ſumma de re ſtatuiſſe, Latini,
Et vellem, & fuerat melius; non tempore tali
Cogere concilium, cum muros adſidet hoſtis.

& 378. ſeqq.

Larga quidem, Drance, ſemper tibi copia fandi,
Tum, cum bella manus poſcunt; patribusque vocatis
Primus ades: ſed non replenda eſt curia verbis,
Quae tuto tibi magna volant, dum diſtinet hoſtem
Agger moerorum.

 Ulti-

XIII. Omoeoptoton. Hoc in duobus verbis eundem habet casum, aut eandem novissimam syllabam. Id est hujusmodi: *In rebus adversis cui praesto est consilium, non potest deesse auxilium.* Item Sosicratis: *Nam qui secundis rebus libenter assentiuntur, iidem simul ac se fortuna contristaverit, primi insidiantur.*

XIV.

Ultima verba *non verbis, sed armis* ex Rutilio laudat Quinctilian. IX. 3. p. 453. quod eruditos ejus Interpretes fugit.

Cui praesto est consilium] Haec est scriptura Ed. Rhenan. quam Stephanus & recentiores Editores expresserunt. Reliqui veteres: *cum praesto est consilium.*

Nam qui secundis rebus libenter assentiuntur] Lege, & distingue: *Nam qui, secundis rebus, libenter assentantur. Secundis rebus*, cum res secundae sunt.

Assentiuntur —— *insidiantur*] Ex Graeco προσίθενται, ἐπιτίθενται. Gesner.

Simul ac se fortuna contristaverit] Insolentior loquendi ratio, quam idonei scriptoris auctoritate confirmatam vellem. *Coelum contristari* dicitur a poëtis. An igitur talis hic tralatio, qualis apud Ovid. Trist. I. 9. 5.

Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Ita Graeci συννεφὴς tum de *coelo nubilo*, tum de *vultu tristi* dicunt. Sed nescio, an Rutilius scripserit: *simul ac fortuna contra flaverit.* Cicero de Offic. II. 6. *nam &, cum prospero flatu fortunae utimur, ad exitus pervehimur optatos; &, cum reflavit, affligimur.* Liv. XLV. 8. *Is demum vir erit, cujus animum nec prospera* (fortuna) *flatu suo efferet, nec adversa infringet.* Seneca Agam. 247.

Tamen superba & impotens flatu nimis
Fortuna magno spiritus tumidos daret.

Ammian. Marcell. XVI. 1. *si* (fatorum ordo) *adfuisset flatu tandem secundo.* XXXI. 13. *quanquam Romani aliquoties reflante fortuna, falla-*

XIV. OMOEOTELEUTON. Hoc minus evidens eſt, quam ſuperius, & minorem affert auribus jucunditatem. Nam neque tam paria duo verba ſunt, neque eundem habent caſum & ſonum vocis, quam Graeci παρῳδίαν appellant. Id eſt hujusmodi: *Nam reſpublica noſtra ad hunc ſtatum gloriae pervenit, non multitudine hominum, ſed ſeveritate legum.*

XV.

---

laciis luſi bellorum iniquitati ceſſerunt ad tempus. Graeci pari elegantia τὴν τύχην ἀντιπνεῖν dicunt. Clitomachus apud Stob. p. 562.

Τοῖς εὖ παθοῦσιν ἀντιπνεύσασ' ἡ τύχη.

Polyb. Exc. p. 97. ὅτε δὲ πάλιν τὰ τῆς τύχης ἀντέπνευσε. Vide Fr. Fabricium ad Cicer. l. c. Ceterum multi eandem ſententiam celebrarunt. Demoſthen. adv. Stephan. I. p. 978. A. ὃς εὐτυχούντων ἐςὶ κόλαξ, κἂν ἀτυχῶσι, τῶν αὐτῶν τούτων προδότης. Alium ejusdem locum adv. Pantaen. p. 989. E. cum Rutiliano contulit Barthius Adverſ. XXXV. 5. Auctor ad Herenn. IV. 17. *Qui fortunis alicujus inducti amicitiam ejus ſecuti ſunt, hi, ſimul ac fortuna dilapſa eſt, devolant omnes.* Lucian. Toxar. p. 514. οἱ μέχρι μὲν κατ' οὖρον ὁ πλοῦς εἴη, τοῖς φίλοις ἀγανακτοῦσιν, εἰ μὴ ἐπίσης κοινωνήσουσι τῶν ἡδέων· εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσειεν αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοῖς κινδύνοις ἀπολιπόντες. qui locus propter eandem tralationem notandus, comparandusque cum Ovidiano II. ex Pont. 3. 25.

En ego, non paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura ſecunda meis;
Ut fera nimboſo tumuerunt aequora vento,
In mediis lacerâ puppe relinquor aquis.

Nam reſpublica noſtra ad hunc ſtatum gloriae &c.] Similis locus Quinctiliani Decl. III. p. 71. *Non enim nobis aut multitudo major eſt, quam ceteris gentibus. — Principes nos facit ſeveritas inſtitutorum, ordo militiae, amor quidam laboris, & quotidiana exercitatione aſſidua belli meditatio.* ubi tolle manifeſtum gloſſema, *quotidiana exercitatione.*

Severitate legum] Polypto-

XV. Isocolon. Hoc aut duabus, aut pluribus sententiis brevibus, & inter se paribus exigitur, ita uti hoc est: *Nequaquam mihi dives est, quamvis multa possideat, qui neque finem habet cupiendi, neque modum statuit utendi. Nam & multum desiderare, egentis est signum: & nihil parcere, egestatis est initium.* Item: *Seorsum est, beneficium dare libenter, inju-*

---

ptoton hic apparet: homoeoteleuton non item. Gesner.

Hoc autem duabus] Correximus: *Hoc aut duabus.*

Exigitur] i. e. examinatur. Gesner. *Exigere* pro examinare dici, egregie docuit Gronovius Observ. I. 8. & ad Senec. Agam. 934. ex quo hauserunt Graevius ad Sueton. Aug. 31. & alii. Sed examinandi potestas ab hoc loco aliena videtur. Itaque scripserim: *Hoc aut duabus, aut pluribus sententiis brevibus, & inter se paribus efficitur.* Sic I. 14. 17. & II. 10. *Hoc schema efficitur.* Ib. 19. *Hoc schema efficitur ratione brevi & sententiosa.*

Nequaquam mibi dives est] Haec unius Ed. Rhen. lectio est. Nam a reliquis antiquis abest vox *dives*. Mira varietate Exc. Gronov. *Nequaquam mibi par est.* quod non Codicis scriptura, sed viri docti, lacunam supplentis, conjectura videtur.

Et nibil parcere, egestatis est initium] Similia collegit Barthius ad Claudian. in Rufin. I. 35. Rutilio non omisso.

Egestatis est initium. Seorsum est] Scripsimus: *egestatis est initium.* Item: *Seorsum est.* Vox *item*, qua diversa exempla separantur, hausta est a similitudine praecedentis. *Seorsum est* viri docti explicant aliud est. Quae vis an huic voci subjecta sit, vehementer dubitamus. Vir eruditus in marg. Ed. Rhen. legit: *Diversum est.* quod si non verum, certe accommodatum sententiae.

Inju-

injuriam facere nolle. Nam dando beneficium, extemplo benivolentiam: non faciendo injuriam, duntaxat odium vitamus.

XVI. ANTITHETON. Hoc pluribus modis fieri ſolet, & habet in omni genere orationis ſummam utilitatem. Quare ſeparatim demonſtrandum eſt de unoquoque genere ejus. Unum eſt, cum contrariae res inter ſe conferuntur. CHARISII: *Alter eorum erat in dando benignus, alter erat in accipiendo aſtutus. Hunc omnes conquirebant, ne ab eo viderentur. Hujus*

Injuriam facere nolle] Auctoritate veterum librorum delevi copulam *et*, quam inde a Stephano omnes Editiones habent.

Nam dando beneficium, extemplo benivolentiam] Haec conſtans lectio veterum librorum, qui in una tantum voce variant. Nam MS. Laurent. A. *extimplo*, Ed. Rhenan. *extemplo*, MS. Laur. B. Exc. Gronov. Edd. Venet. Aldin. *exemplo*. R. Stephanus ut labantem ſententiam fulciret, verbum *acquirimus* inculcavit hoc modo: *Nam dando beneficium, extemplo benivolentiam acquirimus*. quod ſecure receperunt recentiores Editores. Forte lacuna ſic explenda: *Nam dando beneficium, extemplo benivolentiam adjungimus*. Ita locus ſimilis erit Tulliano pro Muren. 20. *ſapiens praetor offenſionem vitat aequabilitate decernendi, benivolentiam adjungit lenitate audiendi*.

ANTITHETON] Quinctilian. IX. 2. p. 437. *Rutilius quidem Lupus in utroque genere* (Comparationem poſuit) *idque* ἀντίθετον *vocat*.

Pluribus modis] MSS. Laurent. A. B. Ed. Venet. *pluribus moribus*.

Hunc omnes conquirebant, ne ab eo viderentur] Hunc quo-

jus enim pudor erat omnibus jucundus, illius autem impudentia, ipsi suavis, ceteris amara. Hoc idem fieri potest in una persona, ita uti fecit DINARCHUS, cum ipse de se diceret: *Olim in adolescentia sedulo omnem gloriam sectabar: at nunc in senectute summum me ambitionum invasit odium. Tunc facile multis opitulabar: nunc jam me ipsum tueri vix possum. Tum mihi beatissimus videbar, si*

quoque locum R. Stephanus flagitiose interpolavit in hunc modum: *Hunc omnes conquirebant, illum vitabant, ne ab eo viderentur.* Quae interpolatio vel barbaro sermone se prodere potuisset Gryphio, Lovan. & Pithoeo, qui illam admiserunt. Verum antiqua scriptura, quam revocavimus, labem suscepisse videtur. An scribendum? *Ad hunc omnes concurrebant, ne ab eo viderentur.* Ita *inquirere* & *incurrere* confunduntur apud Ovid. Met. I. 148. Nihil dum melius excogitare possum. *Hunc* refer ad remotius, *eo* ad propinquius: quod optimis scriptoribus usitatum est, sicut Critici centies docuerunt. Vide, ne alios commemorem, Gronovium Observ. III. 16. Graevium ad Cicer. pro Rosc. Com. 2. pro Mur. 14. & Dukerum ad Flor. I. 26. 7. IV. 2. 48.

DINARCHUS, *cum ipse de se diceret*] Si verum est, quod tradunt Dionys. Halic. in Dinarcho p. 113. & Pseudo-Plutarch. de Vit. X. Orat. p. 850. D. Dinarchum unam tantum orationem κατὰ Προξένου βλάβης suo nomine publice habuisse, quin inde ductus hic locus sit, non potest dubitari. Huc accedit, quod iidem scriptores testantur, hanc orationem a Dinarcho habitam esse octogenario. Atqui senectutis suae in hoc fragmento mentionem facit; ut tanto minus ea de re ambigendum videatur.

Tunc facile] Ed. Rhen. *Tum facile.*

ſi quam plurimis benigne feciſſem: nunc contra vereor, ne quid mihi deſit ad neceſſarium aetatis meae cultum. Tunc ego ipſe pro republica fortiter arma capiebam: nunc praeterquam laudare eos, qui rempublicam armati defendunt, nihil valeo. Eſt autem genus hujus, quod in eadem ſententia, priori verbo contrarium quod eſt, infert, & conjungi ſolet. ISIDORI:

Si quam plurimis benigne feciſſem] Edit. Rhenan. *ſi quam plurimis feciſſem.* cujus lacunam ita explebat R. Stephanus: *ſi quam plurimis bene feciſſem.* idque Gryph. Lovan. Pithoeus expreſſerunt. Sed multo elegantiorem lectionem ſuppeditant MSS. Laurent. A. B. Exc. Gronov. Edd. Venet. & Aldin. *ſi quam plurimis benigne feciſſem.* i. e. ſi erga quam plurimos liberalis & munificus fuiſſem. Terent. Adelph. V. 4. 24. *Quid ego poſſim Blande dicere, aut benigne facere.* ubi vide Rivium. Catull. LXXII. 3.

Omnia ſunt ingrata: nihil feciſſe benigne eſt.

ubi formulae elegantia Iſ. Voſſium non fefellit. Liv. IV. 14. *quod plebi benigne feciſſet.* ubi e Cicerone exempla affert Drakenborchius. Seneca de Benef. V. 19. *ſi quid pro hoc benigne facit.* Gell. XVII. 5. *quisquis liberaliter & benigne facit.*

Tunc ego ipſe] *Ipſe* abeſt a MS. Laurent. B.

Eſt autem genus hujus, quod &c.] Nobis quoque placet Stephaniana correctio, quam Gryph. Lovan. & Pithoeus ſecuti ſunt: *Eſt etiam genus hujusmodi, quod* &c. Ita mox MS. Laur. A. pro *hujus honoris* exhibet *hujusmodi honoris.* Sed etiam legi poteſt: *Eſt etiam genus ejus.* ſcilicet *ſchematis.*

Quod in eadem ſententia, priori verbo contrarium quod eſt, infert, & conjungi ſolet] Vir doctus in marg. Ed. Rhen. legit: *quo in eadem ſententia, priori verbo contrarium inferri & conjungi ſolet.* Ego ſuſpicor, vitium eſſe in *conjungi.* Auget ſuſpi-

DORI: *Non ille ſtultitia, aut furore impulſus tam graves labores fruſtra ſubibat, ſed ex acerbitate laboris jucundos voluptatis fructus ſibi parabat.* Aliud eſt item, quod ſuperiori infert, ſed conſequenter, ita uti fecit DEMETRIUS

ſpicionem MS. Laurent. A. in quo lacuna eſt in hoc verbo. R. Stephanus edidit: *et conjungere ſolet.* quod venit in Gryph. & Lovan.

ISIDORI] Hujus oratoris unus, quod ſciam, Diogenes Laërt. VII. 34. mentionem facit: ἀλλὰ καὶ Ἰσιδώρῳ τῷ Περγαμηνῷ ῥήτορι, ὃς καὶ ἐκτμηθῆναί φησιν ἐκ τῶν βιβλίων (Ζήνωνος) τὰ κακῶς λεγόμενα παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς ὑπ' Ἀθηνοδώρου τοῦ Στωϊκοῦ κ. λ. ex quo aetas ejus colligi poteſt. Rutilii locus ſi Menagio in promtu fuiſſet, *Iſidorum* in *Apollodorum* non commutaſſet.

Non ille] MS. Laur. B. Ed. Venet. *Nam ille.*

Tam graves labores fruſtra ſubibat] Ita ſcripſimus MS. Laurent. A. auctoritate. MS. Laurent. B. Exc. Gronov. Edd. Venet. & Aldin. *ſubibit*, ſicut mox *parabit* pro *parabat.* Ed. Rhen. *ſubiret*, quod & Stephanus & alii Editores expreſſerunt.

Quod ſuperiori infert] Ed. Rhen. *quod ſuperiorem infert.* quod ex illa receperunt Stephan. Gryph. Lovan.

Sed conſequenter] R. Stephanus, audaciſſime inculcata voce, ſic dedit: *ſed conſequenter ſententiam.* quod ſervarunt Gryph. & Lovan.

DEMETRIUS PHALERIUS] *Phalerius* conſtanter Codices ſcripti editique, quod primus in *Phalereus* mutavit R. Stephanus. In Cicerone etiam de Offic. I. 1. praeter Codices ab aliis excuſſos, MS. Leidenſis & Editio prima apud Joannem Fuſt exhibent *Phalerius*: eandemque MSS. varietatem in Nepot. Miltiad. 6. viri docti obſervarunt. Immo N. Heinſius Syllog. Epiſt. T. V. p. 89. in Phaedro V. 1. 1. legere non dubitavit:

Demetrius, qui dictus eſt Phalerius.

Ego etſi formam *Phalereus* prae-

TRIUS PHALERIUS: *Nobis primum dii immortales fruges dederunt: nos, quod soli accepimus, per omnes terras distribuimus. Nobis majores nostri rempublicam reliquerunt: nos etiam socios nostros de servitute eripuimus. Itaque & amplissimus nobis honos ab omnibus habetur, & propter hujus honoris dignitatem, superbiae nostrae nemo vestigium experitur.*

XVII.

---

praefero, alteram tamen propter Codicum consensum in textu reliqui.

Nobis] Atheniensibus per Cererem & Triptolemum. GESNER.

Nobis primum dii immortales &c.] Haec usque ad *eripuimus*, sine ulla fere varietate, ex Rutilio laudat Quinctilian. IX. 3. p. 454. Hic autem campus est, in quo Oratorum Atticorum exultare solebat oratio.

Hujus honoris] MS. Laurent. A. *hujusmodi honoris*.

Superbiae nostrae nemo vestigium experitur] MS. Laurent. A. *superbientem nemo vestigium experitur*. Vir doctus in marg. Ed. Rhen. corrigit: *superbiae nostrae ne vestigium quidem experitur*, vel potius, quod scribere haud dubie voluit, *reperitur*. A qua conjectura parum discrepat nostra: *superbiae nostrae ne vestigium reperitur*. *Ne* ponitur pro *ne quidem*. Quod ut in *nemo* corruptum erat, facile consecuta est verbi *reperitur* in *experitur* commutatio. Caesar de B. G. VII. 8. *ne singulari unquam homini eo tempore anni semitae patuerant.* ubi vide Oudendorpium. Petron. cap. 9. *cujus ne spiritus purus est.* Librarii, qui hanc elegantiam non caperent, saepe *quidem* post *ne* incularunt. Apud Ciceronem de Fin. I. 11. vulgatae Editiones: *Hoc ne statuam quidem dicturam pater ajebat.* Parad. III. 1. eaedem: *certe ne bono quidem melius quidquam inveniri potest.* Utroque loco membrana Leidensis *quidem* recte omittit. Quod

etiam

XVII. Epitrope. Hoc fieri solet, cum alicui rei vehementer confidimus, & nostro jure judicibus largimur, ut, quemadmodum videtur illis, constituant, atque eo pareamus. Hyperidis: *Sed ego jam, Judices, summum ac legitimum, quod exposui, meae caussae jus omitto: vobis, quod aequissimum videatur, ut constituatis, permitto. Non enim vereor, quin etiam si novum vobis instituendum, libenter id quod postulo, propter utilitatem communis consuetudinis sequamini.*

XVIII. Parrhesia. Fere contrarium est hoc

etiam Davisius de Fin. I. 6. Codices suos secutus, ejecit. Vide exquisitae doctrinae virum, C. A. Dukerum ad Flor. III. 17. 2. & ad Liv. XLIV. 36.

Epitrope] Male Ed. Rhen. Epicope. Vide Turneb. ad Quinctilian. IX. 2. p. 774.

Et nostro jure judicibus largimur] Legendum, ut Caussinus p. 394. edidit: *& de nostro jure judicibus largimur.*

Atque eo pareamus] Ita veteres libri. R. Stephanus dedit: *atque ei pareamus.* quod ex eo habent recentiores Editiones. Caussinus l. c. *atque eis pareamus.* Forte scribendum: *atque adeo pareamus.*

Quin etiam si novum vobis instituendum] Haec est scriptura Exc. Gronov. & Ed. Aldin. quam Pithoeus expressit. MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. & Rhenan. *quin etiam sit novum vobis instituendum.* R. Stephanus ex conjectura dedit: *quin etiam si novum sit vobis instituendum.* Ego non semel ingenium in hoc loco expertus sum. Sed nihil reperi, quod probarem.

Parrhesia] Hoc etiam schema ex Rutilio citat Quinctilian. IX. 3. p. 457. Sed

hoc ſuperiori. Nam in hoc vehementer cum judice agendum eſt, & vitium aut erratum ejus audacter coram eo reprehendendum. Sed diligenter hoc verendum, & raro aſſimulandum eſt, invitos neceſſario dicere, ne magis confidentia, quam dolore excitati videamur, atque ita non fides; ſed odium judicum conſequatur. DEMOSTHENIS: *Sed ego liberam vocem veritatis apud vos omittam? Non, inquam, nec reticebo, quod ſalus communis dicit. Flagitat veſtram operam, Athenienſes: in tanto reſpublica periculo eſt. Vos eam defendere defeciſtis te-*

Sed diligenter hoc verendum, & raro aſſimulandum eſt] Legendum videtur: *Sed diligenter hoc utendum & raro: aſſimulandum* &c. GESNER. Ed. Rhen. *Sed diligenter hoc ferendum.* R. Stephanus, qua ſolet, audacia dedit: *Sed diligenter hoc faciendum.* a quo hic etiam pendent Gryph. & Lovan.

Atque ita non fides] Ex praecedenti *ne* intelligendum *ut*. Vide quae diſputavimus ad I. 13. p. 46.

Flagitat veſtram operam] Omnes antiqui: *Flagitat veſtra opera.* Forte: *Flagitatur veſtra opera.* Sed vera R. Stephani conjectura, quam cum aliis Editoribus recepimus.

Athenienſes] Ita eſt in Exc. Gronov. forte ex viri docti conjectura. Nam reliqui antiqui, *Quirites*, ut I. 7. II. 19. *Athenienſes* etiam emendat Rhenanus: *viri Athenienſes* R. Stephanus & recentiores Editores in textum induxerunt.

Vos eam defendere defeciſtis temere omnibus credendo] Inſignis in hoc loco varietas ſcriptorum editorumque librorum. MSS. Laurent. A. B. Edd. Venet. & Aldin. *Vos enim defendere defeciſtis te-*

temere omnibus credendo, & quorum ignavissima sunt consilia, eorum sententias utilissimas existimando. Item Lycurgi: *Sed vos, Judi-*

---

temere omnibus credendo. Exc. Gronov. *Vos enim defecitis temere omnibus credendo.* Ed. Rhenan. *Vos enim defectis temere omnibus credendo.* Rhenanianae lectionis vestigia secutus R. Stephanus, ita corrigere instituit: *Vos enim decepti estis temere omnibus credendo.* quod in Editiones recentiores fluxit. Nihil verius lectione, quam primo loco commemoravimus, si modo leviter sic adjuvetur: *Vos eam defendere defecistis temere omnibus credendo. Deficio defendere* proba & elegans loquendi ratio, sed e Graeco fonte ducta, atque eo poëtis magis usitata, quam solutae orationis scriptoribus. Tibullus Paneg. in Messal. 191.

Non te deficient nostrae memorare Camenae.

Furius Bibaculus apud Sueton. de Grammat. 11.

Mirati sumus unicum magistrum,
Summum grammaticum, optimum poëtam,
Omnes solvere posse quaestiones,
Unum deficere expedire nomen.

Sic vulgatum, *Unum difficile expedire nomen*, eleganter correxit praestanti vir ingenio, Joannes Toupius Emendat. Suidae T. III. p. 174. Alia constructione Propert. I. 8. 23.

Nec me deficiet nautas rogitare citatos.

ubi vide Jos. Scaligerum. Par ratio est verbi *deesse*. Propert. I. 16. 7.

Et mihi non desunt turpes pendere corollae
Semper, & exclusi signa jacere faces.

ubi hanc formam illustravit magnus Scaliger, quem deinde alii satis impudenter compilarunt. Lucan. VII. 669.

nec deerat robur in enses
Ire duci, juguloque pati, vel pectore letum.

Valer. Flacc. VII. 94.

nunquam mihi dextera, nec spes
Defuerit mox jussa pati, nec cedere duris.

ubi Aldinam Rutilii lectionem bene comparat Burmannus. His adde, quae habet N. Heinsius ad Sil. Ital. VII. 497.

Nam

dices, vos haec facere debetis. Nam cum in ſententiis ferundis nocentibus remiſſe paratis, vos improborum ſtudium ad peccandum excitatis.

XIX. AETIOLOGIA. Hoc ſchema efficitur ratione brevi & ſententioſa, ita ut, quod dubium eſt viſum, ad certam fidem adduci videatur. *Quod vobis, Athenienſes, in ſuadendo aſſen-*

Nam cum in ſententiis ferundis nocentibus remiſſe paratis] Revocavimus veterum librorum ſcripturam, quamvis manifeſte mendoſam, quam ita immutarat R. Stephanus: *Nam cum in ſententiis ferundis nocentibus remiſſionem paratis.* Quae conjectura, velut Codicum lectio, recentiores Editiones occupavit. Vir doctus in marg. Ed. Rhen. corrigebat: *Nam cum in ſententiis ferundis nocentibus remisſe parcatis.* Mihi legendum videtur: *Nam cum in ſententiis ferundis nocentibus poenam remittitis, paratum vos improborum ſtudium ad peccandum excitatis.* De priore conjecturae parte, *poenam remittitis*, nolim cum quoquam contendere. Sed *paratum ſtudium* quin Rutilius ſcripſerit, nullum mihi dubium eſt.

Vos improborum ſtudium ad peccandum excitatis] Foediſſima & MSS. & veterum Editionum in hoc loco eſt corruptela: *vos in forum ſtudium ad ſpectandum excitatis.* Vera lectio, quam poſt alios in textu repoſuimus, R. Stephano debetur; cujus conjectura tam elegans eſt, ut multa ejus peccata redimere poſſit.

AETIOLOGIA.] MS. Laurent. B. Edd. Venet. & Aldin. *Etymologia*, Ed. Rhen. *Eteologia.* Bene R. Stephanus ſcripſit *Aetiologia*, quod non ſolum MS. Laurent. A. confirmat, ſed etiam Quinctilianus, hoc ſchema e Rutilio laudans, IX. 3. p. 456.

Quod vobis, Athenienſes, &c.] Excidit nomen Oratoris, cujus exemplum ponitur. R. Stephanus locum ſic interpolavit: *Idem: Quod vobis,*

aſſentiuntur, vos fallere poſſunt. Nam dictum ad voluntatem auditoris obſcuratum erat quaeſtione utilitatis. Sed ab iis, qui ſuadent, quod vobis

bis, viri Athenienſes, &c. quaſi Lycurgi exemplum esſet. Nos ſubditicium *idem*, quod recentiores Editores ſervarunt, hinc ſubmovimus.

Aſſentiuntur] F. *aſſententur*. GESNER.

Vos fallere poſſunt] Hoc eſt, vos fallunt. Quam elegantiam multis exemplis demonſtrarunt Guil. Canterus Nov. Lect. II. 2. & Interpretes ad Liv. XXXII. 13. Verum nec Stephani conjectura contemnenda: *vos fallere poſcunt* i. e. cupiunt, volunt. Ovid. Met. VIII. 707.

Eſſe ſacerdotes, delubraque veſtra tueri
Poſcimus.

In Lucano V. 606. libri quidam MSS.

motaque poſcunt
Aequora ſubductis etiam concurrere ventis.

quod Burmannus praefert vulgato *poſſunt*, ſed minus aptis exemplis defendit. Magis accommodatus locus Valer. Flacc. IV. 194.

Exoptantque virum, contraque occurrere poſcunt.

Seneca Controv. I. 8. p. 137. *ego vero te etiam morari poſco inter voluptates.* ubi Jo. Schultingius comparat Stephanianam Rutilii lectionem. Claudian. in Eutrop. I. 151.

Cernite, quem Latiis poſcant annectere faſtis.

Arnob. VII. p. 254. *Sed bonus auxiliator nunquam rogari ſe poſcit. Poſtulare* hoc ſenſu familiare Comicis, de quo J. Fr. Gronovius ad Gell. IV. 1.

Nam dictum ad voluntatem auditoris obſcuratum erat quaeſtione utilitatis] Exhibemus veterum librorum lectionem: quam cum non intelligeret R. Stephanus, ad libidinem & arbitrium ſic refinxit: *Nam dictum ad voluntatem auditoris obſcurat omnem utilitatis inquiſitionem.* Quae labes deinde in omnes Editiones propagata eſt. Senſum hunc eſſe puto: Nam aſſentatio latebat ſub quaeſtione utilitatis. *Dicere ad voluntatem* eſt aſſentari. Cicero pro Quint. 30. *Fatetur, ſe non belle dicere, non ad voluntatem loqui poſſe.* ubi vide Interpretes. de Amicit. 25.

bis jucundum eſt, decipi non poteſtis. Non enim ſententias veſtras valent commutare, niſi vobis evidens bonum ſui conſilii patefecerint. Item ejusdem: *Etſi acerbum vobis, quod dicturus ſum, videbitur, tamen aequo animo audiendum eſt. Nam fere verum conſilium, quod initio auditu grave eſt, in poſterum cognita utilitate ſit jucundum.*

XX. TAXIS. Hoc fit, cum unaquaeque res noviſſimorum verborum ſententia clare diſtinguitur. STRATOCLIS: *Nam vehementer eorum vitiis invehi non licebat, reticere omnino non ex-*

---

25. *levium hominum atque fallacium, ad voluntatem loquentium omnia, nihil ad veritatem.* Sic Graevius correxit e libris ſcriptis, & dudum ante Graevium Sebaſt. Corradus Quaeſtur. p. 316. *Obſcuratum erat,* occultatum, tectum erat.

Jucundum eſt] Scribendum vel *injucundum eſt*, ut Stephanus edidit, vel *non jucundum eſt.*

Item ejusdem] Sic cum Pithoeo ſcripſimus. Libri veteres: *Item ejus.* R. Stephanus: *Item aliud ejusdem.*

Nam fere] Haec eſt MS. Laurent. A. & Edit. Rhen. ſcriptura. Ceteri antiqui: *Nam fore.*

TAXIS] Hoc etiam ſchema ex Rutilio *Ordinis* nomine laudat Quinctilian. IX, 3. p. 455.

Vitiis invehi] *Invehi* interdum cum dandi caſu ſtruitur, ut *invadere, intrare*, &c. Liv. XXV. 40. *ſtationibus hoſtium cum ingenti terrore ac tumultu invectus.* Curt. IV. 3. *quibus rex invectus ipſas demerſit.* Nullum tamen exemplum ad manum eſt, ubi in metaphorica ſignificatione ſic conſtruatur. Itaque hoc quoque inter Rutilii ſingularia referendum.

expediebat: suspiciose loqui potissimum placebat. Item DINARCHI: *Itaque ut familiares videbantur, hos necessitudine opitulandi adstrinxit, hosque ignotos justa benivolentiae caussa illexit.*

Suspiciose loqui potissimum placebat] *Suspiciose loqui* dicitur, qui ita loquitur, ut auditor plus suspicetur, quam audiat. Ita Seneca Ep. 114. *suspiciosas sententias* explicat, *in quibus plus intelligendum est, quam audiendum.* Cicero Brut. 34. *qui suspiciosius aut criminosius diceret, audivisse me neminem.* Seneca pater Controv. II. 9. p. 164. *Otho tamen Junius bene dicebat has controversias, quae suspiciose dicendae erant.* ubi vide Schultingium, qui Rutilii locum non neglexit. Sueton. Domit. 10. *ob suspiciosos quidem, verum & veteres, & innoxios jocos.* Vide Barthium ad Stat. Silv. I. 2. 27.

DINARCHI] Ita legendum esse, docuimus ad II. 5. p. 88. MSS. Laurent. A. B. Ed. Rhenan. THIMACHI. Edd. Venet. Aldin. & recentiores TIMARCHI.

Itaque ut familiares videbantur] MS. Laurent. A. *Ita ut fam. vid.* Barthius Advers. XVI. 12. tentat: *Itaque ut familiares videantur.* Perperam. Nam *ut* est postquam. Cicero pro Cluent. 13. *Qui ut se blanditiis & assentationibus in Asinii consuetudinem penitus immersit.* Ovid. Ep. XVIII. 26.

Sollicitum raucis ut mare fervet aquis.

ubi vide Heinsium. Adde Gronovium ad Liv. XXXV. 23. & Drakenborch. ad XXI. 29.

Justa] MSS. Laurent. A. B. Ed. Venet. *juxta.*

AQUI-

AQUILAE ROMANI

DE

FIGURIS SENTENTIARUM

ET

ELOCUTIONIS

LIBER.

AQUILAE ROMANI DE FIGURIS SENTENTIARUM ET ELOCUTIONIS *LIBER.*

Rhetoricos petis longioris morae ac diligentiae, quam pro anguſtiis temporis, quod me profecto urget: ideoque poſtea plenum hoc tibi munus reddemus.

AQUILAE ROMANI DE FIGURIS &c.] Hunc titulum habet Edit. Aldina, & ex illa Pithoeus. Ed. Veneta: *Incipit Romani Aquilae Rhetoricos. Petis* &c. Ed. Rhenan. *Rhomani Aquilae de nominibus figurarum & exemplis liber. Ex Alexandro Numenio.* Qui tituli a librariis formati videntur. Nam vera inſcriptio ſine dubio periit una cum nomine illius, cui Aquila libellum dedicavit. Quis Aquila fuerit, quando vixerit,

mus. In praesenti autem nomina ipsarum figurarum cum exemplis percurrisse sufficiat, tantum praelocutus, quo maxime orator ab oratore

tore

---

rit, ignoramus. Antiquior certe est Martiano Capella, qui, ut deinceps demonstrabimus, ejus scrinia compilavit: sed recentior Alexandro Numenio, Graeco Rhetore, qui sub Hadriano, vel sub Antoninis vixit, e cujus libro *de Figuris*, ut Julii Rufiniani testimonio cognoscimus, Aquila nomina & definitiones figurarum sumsit, suppositis in Graecorum exemplorum locum Latinis. Ille ipse Alexandri liber superest, primum editus ab Aldo Manutio inter Rhetores Graecos p. 574. deinde repetitus, & eleganter emendatus a viro Graece doctissimo, Laurentio Norrmanno, qui pluribus de Alexandro & Aquila disputans, bene judicat p. 166. Aquilam quidem Alexandri vestigiis institisse, *sic tamen, ut suis auspiciis, suo arbitrio ubique rem gerat, non alieni operis interpretationem condat.* Adde H. Valesium Emendat. I. 28.

Rhetoricos] Scilicet *libros.* Absolute etiam Quinctilian. III. 1. p. 119. *nisi & rhetoricos suos ipse adolescenti sibi elapsos diceret.*

Quod me profecto urget] Recepimus verissimam scripturam Edd. Venet. & Rhenan. Cicero Tusc. Disp. I. 43. *Cum jam moriendi tempus urgeret.* Aldina: *quo me profectio urget.*

In praesenti autem] Abest *autem* ab Ed. Ald.

Tantum praelocutus] Pithoeus contra libros veteres edidit: *tantum prolocutus.* Sed *praelocutus* non habet, quo referatur. Legendum igitur: *tantum praelocutis*, ut a *sufficiat* pendeat.

Quo maxime orator ab oratore differat] Integram veterum librorum lectionem Pithoeus ita corrupit: *quo maximus orator ob oratore differat.* Aquila exprimit Alexandrum de Figur. I. 2. p. 10. δῆλον γὰρ, ὅτι ἰδιώτου ὁ ῥήτωρ τῇ πλάσει τῶν σχημάτων διενήνοχεν, καὶ οἱ ῥήτορες τῶν ῥητόρων.

Unum

tore differat, unum aut hoc certe eſſe praecipuum, figuras ſententiarum atque elocutionum. Nam inventio rerum cum acutis hominibus, quos tamen oratores nondum appellare poſſis, communis eſt. Illorum verborum Latinorum ſcientiam & uſum vel grammaticus ſibi vindicat. Illi quoque mores, qui τρόποι nominantur, ab eadem hac arte [id eſt, grammatica] non

---

Unum aut hoc certe eſſe praecipuum] R. Stephanus verba hoc modo trajecit: *unum hoc eſſe, aut certe praecipuum.* Ego unam tantum vocem tranſpono: *unum hoc, aut certe eſſe praecipuum.*

Communis eſt. Illorum verborum Latinorum] R. Stephanus ſic diſtinguit: *communis eſt illorum: verborum Latinorum* &c. Latinitatis ratio poſtulat: *communis eſt illis.* Sed aliud latere videtur.

Scientiam & uſum vel grammaticus ſibi vindicat] Reſtituimus Edit. Aldinae lectionem. Edd. Venet. & Rhen. *ſcientia & uſu vel grammaticus ſibi vindicare.* R. Stephanus ex conjectura: *ſcientiam & uſum vel grammaticus ſibi vindicaret.*

Illi quoque mores, qui τρόποι nominantur] Voſſius Inſt. Orat. IV. 5. p. 164. Aquilam ſcripſiſſe putabat: *Illi quoque modi.* ut Cicero de Orat. III. 41. *modos* vocat tropos. Sane *mores* & *modi* ſaepe confunduntur, ut apud Rutilium II. 16. p. 125. Veruntamen nihil mutandum eſſe, viri docti oſtenderunt ex Beda de Trop. S. Scriptur. p. 379. *Sunt autem τρόποι, qui Latine modi, vel mores interpretari poſſunt.* Quinctilian. VIII. 5. p. 397. & IX. 1. p. 414. tropos *motus* appellat, ubi vide Gesnerum V. C. *Motus* etiam in Quinctiliano legit Diomedes II. p. 438. ne quis temere *modos* reponendum putet.

Id eſt, grammatica] Haec uncis incluſi, quippe ab explanatore profecta.

Sed

non minus diligenter ſunt cogniti, quam ab oratore: ſed quatenus cuique generi materiae adhibere eos debeat, orator melius intelligit. Figurandarum ſententiarum & elocutionum proprium oratoris munus eſt. Hoc enim genere & parva extollit, & anguſta dilatat, & cum celeritate tam ornatum plerisque & vim & pondus verbis ac ſententiis. Ad permovendos quidem animos auditoris aut judicis nihil aequale eſt. Quod ſic facillime intelligitur, ſi, quae

Sed quatenus cuique generi materiae adhibere eos debeat] Haec eſt Editionis Aldinae lectio. Edd. Venet. & Rhenan. mendoſe: *ſi quatenus.* unde R. Stephanus fecit: *etſi quatenus.* Pro *cuique generi materiae* vir doctus in marg. Ed. Rhen. legit *cujusque generis materiae.* Pro *debeat* Ed. Ald. *debeant.* Sed ſcribendum *deceat.* Quae verba ſaepius permutantur. Petron. cap. 2. *quum Sophocles, aut Euripides invenerunt verba, quibus deberent loqui.* Vir eruditus in ora libri mei corrigit: *quibus deceret loqui.*

Et cum celeritate tam ornatum plerisque & vim & pondus verbis ac ſententiis] R. Stephanus, conjecturam ſecutus, dedit: *& cum celeritate affert ornatum plerisque* &c. De hoc loco ita ad me ſcripſit vir eruditiſſimus, Jac. Fr. Heuſingerus: „ Equidem mihi perſuaſi, „ *cum celeritatem, tum ornatum plerisque* &c. ſcriptum fuiſſe. Sed verbum „ *affert*, an *addit*, an aliud „ exciderit, & in quem locum ſit reponendum, parum mihi conſtat. *Celeritatem* orationi conciliant „ aſyndeton, epitrochasmus, aliaeque figurae." Ego verbum *addit* in fine periodi ponam, hoc modo: *pondus verbis ac ſententiis addit.* Facile elidi potuit a ſequenti *ad. Celeritatem & vim* Aquila iterum conjungit §. 41.

Verbis ac ſententiis. Ad permovendos] Sic legendum. Pithoeus: *verbis ac ſententiis ad permovendos.* Gesner. Recte interpunxerunt Aldus & R. Stephanus.

Quod ſic facillime intelligi-

quae ſunt figurate enunciata apud magnos oratores, detractis figuris eloqui velis. Invenientur enim nequaquam dignitatem, aut vim eandem retinentia. Sed figurarum, ſicut ſupra diximus, aliae ſunt ſententiarum, quae διανοίας σχήματα appellant: aliae elocutionis, quae λέξεως σχήματα vocantur. Percurramus igitur ſententiarum figuras. Naturae eſt enim prius ſentire, quam eloqui.

I. PRODIORTHOSIS, praecedens correctio. Haec figura, ubi aliquid neceſſarium dictu, & inſuave audientibus, aut odioſum nobis, dicturi ſumus, praemunit. Exemplum apud CICERONEM frequens: *Quanquam ſentio, quanta hoc cum offenſione dicturus ſim, dicendum eſt.*

II. LEPTOLOGIA. Tale *pro Gallio* de convi-

---

gitur] R. Stephanus ſine idonea cauſſa ſcripſit: *Quod ſic facillime intelligatur.*

Aut vim eandem retinentia] Tres vetuſtae Editiones, quarum fidem ſequimur, conſentiunt in manifeſto vitio: *aut vim fandi retinentia.* Elegans & vera eſt R. Stephani conjectura, quam in textum recepimus.

Naturae] F. *Natura.* GESNER. Vulgatam probat, & cum locutione, *rationis eſt*, comparat Jo. Schultingius ad Senec. Controv. II. 12. p. 169. Mihi Gesneri ratio placet.

Quanquam ſentio] Sumtum ex oratione deperdita.

Tale pro Gallio] Deeſt hic quippiam. R. STEPHANUS. Ex Ed. Rhenan. excidit nomen ſchematis, LEPTOLOGIA; quod frau-

vivio luxurioſo: *Ut clamor, ut convicium mulierum, ut ſymphoniae cantus. Videbar mihi videre alios intrantes, alios autem exeuntes, partim ex vino vacillantes, partim heſterna potatione oſcitantes. Verſabatur inter hos Gallius unguen-*

---

fraudi fuit J. C. Scaligero Poëtic. III. 37. ſed non fefellit P. Victorium Var. Lect. XXII. 5. In omnibus vero libris deſideratur *Leptologiae* definitio, facile ſupplenda ex Alexandro I. 11. p. 30. Ciceronis orationem *pro Gallio* qui commemorarint, recenſet Torrentius ad Sueton. Aug. 27. Fragmenta ejus collegit & explicuit Car. Sigonius in Cicer. Fragm. p. 757. quibus adde, quod eſt apud Eugraphium in Terent. Eunuch. II. 2. 4. *ut Tullius in Gallia: aqua ſpurce dictum commemorarent in libera civitate.* Nam ſine dubio corrigendum: *ut Tullius in Galliana: qui ſpurce* &c. Sic oratio *pro Cornelio*, *Corneliana* dicitur, *pro Fundanio*, *Fundaniana*, &c.

Ut clamor, ut convicium mulierum, ut ſymphoniae cantus] Cicero fortaſſe ſcripſit: *Fit clamor, fit convicium mulierum, fit ſymphoniae cantus.* Virgil. Aen. I. 728.

Crateras magnos ſtatuunt,
& vina coronant.
Fit ſtrepitus tectis, vocemque per ampla volutant
Atria.

Clamor & *convicium* in eadem re conjunguntur Verrin. V. 11. *Erant autem convivia cum maximo clamore, atque convicio.* Ibid. 13. *lucum illum litoris percrepare totum mulierum vocibus, cantuque ſymphoniae.*

Videbar mihi videre alios intrantes, alios autem exeuntes] Haec usque ad finem laudat Quinctilian. VIII. 3. p. 382. & partem eorum repetit XI. 3. p. 589. Comparandus locus Terentii Andr. II. 2. 20. *Interea introire neminem Video, exire neminem.*

Partim ex vino vacillantes] Vide quae diximus ad Rutilium II. 7. p. 111.

Potatione] Veteres Edd. *potione*, quod recte mutavit R. Stephanus. Vide annotationem ad Rutil. II. 7. p. 109. *Hu-*

guentis oblitus, redimitus coronis. Humus erat lutulenta vino, coronis languidulis & spinis cooperta piscium. Quod si hoc ipsum esse aliqui diatyposin, hoc est, descriptionem volunt, intelligant, nos non de universo loco, sed de executione singularum rerum loqui; quas ita persecutus est, ut etiam minima quaeque demonstraret.

III. PROSOPOPOEIA est personae confictio. Haec figura plurimum in se continet dignitatis, cum rempublicam ipsam loquentem inducimus, aut defunctos aliquos quasi excitamus ab inferis, & in conspectu judicis collocantes, oratione hos circumdamus. Talis est illa *pro Coelio* Appii Caeci persona, inducta contra Clodiam, ita dicens: *Mulier, quid tibi cum Coelio? quid cum adolescentulo? quid cum alie-*

Humus erat lutulenta vino] Quinctilian. l. c. una voce plenius habet: *Humus erat immunda, lutulenta vino.* nisi forte illa vox ex glossa irrepserit. Certe non ferenda R. Stephani audacia, qua, refragantibus libris, *immunda* in Aquilae textum induxit. Cicero Phil. II. 41. de simili convivio: *personabant omnia vocibus ebriorum: natabant pavimenta vino; madebant parietes.* ubi vide Abramum. Ciceronem imitatur Salvian. adv. Avarit. IV. p. 269. *Natant tricliniorum redundantium pavimenta vino, Falerno nobili lutum faciunt; mensae eorum ac toreumata mero jugiter madent, semper uda sunt.*

Pro Coelio] Cap. 14. ubi *cum homine adolescentulo*, ut R. Stephanus edidit, semper

alieno? Saepe enim, quae nos ex nostra persona dicentes vix ferant judices, supposita dignitate personae, liberius dici & convenientius poterunt.

IV. ETHOPOEIA, moralis confictio. Haec figura differt a superiore, eo quod ibi & personas fingimus, quae nusquam sunt, hic certis quibusdam vel personis verba accommodate affingimus, vel ad improbitatem earum demonstrandam, vel ad dignitatem. Tale est illud *pro Quintio: Quid Sex. Naevius? Ridet nostram amentiam scilicet, cum ab eo officia boni viri desideramus. Et quemadmodum natus, inquit, & quemadmodum educatus sum, memini.*

per fere solitus Ciceronis loca, ab Aquila & Rufiniano laudata, ad exemplaria vulgata conformare.

Nos ex] Hae voces absunt ab Edd. Venet. & Aldin.

Ibi &] Pithoeus transposuit sic: *& ibi.*

Vel personis] R. Stephanus *vel* delevit. Recte, ut opinor.

Demonstrandam] Edd. Venet. & Aldin. *demonstrandum.*

Pro Quintio] Haec ita apud Ciceronem hodie cap. 17. *Quid ad haec Naevius? Ridet scilicet nostram amentiam, qui in vita sua rationem summi officii desideremus, & instituta bonorum virorum requiramus. Quid mihi, inquit, cum ista summa sanctimonia ac diligentia? Viderint, inquit, ista officia viri boni: de me autem ita considerent: non quid habeam, sed quibus rebus invenerim, quaerant. Et quemadmodum* &c. GESNER.

Quid Sex. Naevius] Edd. veteres: *Quod Sex. Naevius?*

Grae-

ni. Vetus est, de scurra divitem facilius, quam patremfamilias fieri posse. & cetera.

V. APOSIOPESIS, reticentia, cum intra nos supprimimus ea, quae dicturi videmur, quod aut turpia, aut invidiosa, aut alioqui nobis gravia dicturis sunt, ut est DEMOSTHENICUM illud prooemium: *Non pari ego & adversarius periculo ad judicium venimus: sed mihi quidem. Nolo quicquam initio dicendi ominosius proloqui.* Interdum etiam utimur hac figura, quasi ad alia properemus. Tale est VIRGILIANUM illud:

> *Quos ego. Sed motos praestat componere fluctus.*

VI. E-

Gravia dicturis sunt] Haec est Ed. Aldin. scriptura. Edd. Venet. & Rhen. *gravia dicturi sunt.* R. Stephanus ex conjectura dedit: *gravia dictu sunt.* quod verum puto.

DEMOSTHENICUM *illud prooemium*] Pro Coron. p. 470. ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι. οὐ γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν, καὶ τούτῳ μὴ ἑλεῖν τὴν γραφήν, ἀλλ' ἐμοὶ μέν· οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδέν, ἀρχόμενος τοῦ λόγου. Eodem exemplo utuntur Quinctilian. IX. 2. p. 429. & Macrob. Saturn. VI. 6. p. 559. ut Graecos Rhetores omittam.

Nolo quicquam] R. Stephanus: *Nolo autem quicquam.*

Ad alia] Sic edidit R. Stephanus. Edd. veteres, *ad alias.*

VIRGILIANUM *illud*] Aen. I. 135. In hac lectione tametsi omnis consentit antiquitas, tamen vir doctissimus legendum contendit:

Vos ego. Sed motos praestat componere fluctus.

A quo ita dissentio, ut, si omnes Codices haberent *Vos ego,* unus spectatae fidei *Quos ego,*

VI. EPITROCHASMOS, percurſio. Haec rurſum figura differt a Coacervatione: quod cum illa res diverſas pluresve in eundem locum confert, haec diſtantia plura inter ſe percurrens velocitate ipſa circumponit, ut ſi velis dicere: *Caeſar in Italiam evolavit, Corfinium dimidio delectam ceperat, urbe potiebatur, Pompejum perſequebatur.*

VII.

---

ego, huncVirgilii manum conſervaſſe putarem. Adeo luculenter oratio turbata exprimit Neptuni animum turbatum. Vere Longinus Π. Υ. §. 20. ἐν στάσει γὰρ τὸ ἠρεμοῦν, ἐν ἀταξίᾳ δὲ τὸ πάθος. qui perſonarum etiam mutationem in tali animi commotione ſimilibus exemplis illuſtrat §. 27.

Coacervatione] Synathroesmo: quod ſchema cum aliis quibusdam excidiſſe, viri docti ſuſpicantur.

Quod cum illa res diverſas pluresve in eundem locum confert] Edd. Venet. & Aldina: *quod illa res univerſas pluresve* &c. Ita etiam Ed. Rhen. niſi quod habet, *quod cum illa*. Quae R. Stephanus partim bene, partim ſecus mutavit: *quod cum illa res diverſas plures in eundem locum conferat.* Ex hac conjectura *diverſas*, ut neceſſarium & verum, recepi.

Evolavit] Stephanus edidit *evolarat.*

Corfinium dimidio delectam ceperat] Sic Edd. Venet. & Rhenan. item Aldina, in qua *deletam* pro *delectam.* Ex quarum Editionum veſtigiis veriſſimam elicio lectionem: *Corfinium, Domitio dejecto, ceperat. Dejicere hoſtem* pro expellere, fugare, frequens hiſtoricis locutio. Vide Gronov. & Drakenborch. ad Liv. XXII. 24. Nusquam infelicius criſin exercuit R. Stephanus, qui ita legit: *Corfinium praeſidio deſertum ceperat.*

Potiebatur] Ed. Rhen. *perociebatur.*

Ex-

VII. IRONIA, ſimulatio, frequentiſſima apud oratores figura, ubi aliud verbis ſignificamus, aliud re ſentimus. A quo genere figurae prooemium *pro Ligario* ſumtum eſt: *Novum crimen, C. Caeſar, & ante hunc diem inauditum.* & cetera.

VIII. PARALIPSIS, praeteritio. Frequens eſt hujus figurae uſus, ubi quaſi praetermittentes quaedam, nihilominus dicimus, ſicut *pro Milone* tota illa quaeſtio inducta eſt, qua docet fuiſſe e republica, occidi Clodium: *Quod ſi non poſſem*, inquit, *diluere crimen, ut dilui, tamen glorioſe haec praedicare Miloni liceret.* Item *de domo ſua* contra Clodium: *Videsne non radicitus evellere totum tribunatum?* & cetera, inquit. Quae

---

Figura, ubi aliud] Reſtituimus Ed. Ald. lectionem. Edd. Venet. & Rhenan. *ubi figura aliud.* ex quo R. Stephanus fecit: *qua figura aliud.*

PARALIPSIS] Ed. Ven. *Paralempſis*, Ed. Rhen. *Paralepſis.* Et ſic Mart. Capella, qui magnam partem Aquilae, ſuppreſſo ejus nomine, deſcripſit, V. p. 171.

Pro Milone] Cap. 27. ubi ita legitur: *de qua ſi jam nollem ita diluere crimen, ut dilui, tamen impune Miloni palam clamare, atque mentiri glorioſe liceret.*

Fuiſſe e republica, occidi] Ab Edd. Ven. & Rhen. abeſt *fuiſſe.* Stephan. hoc ordine: *e republica fuiſſe, occidi.*

Praedicere] Recte Stephanus ſcripſit *praedicare.*

De domo] Steph. *pro domo.* Locus eſt cap. 13. multo plenior.

Inquit] Hanc vocem expunxit Stephanus.

 Di-

Quae praetermittere se ait, nihilominus dicit. Utemur autem hoc adjumento in his, quae infirma, vel invidiosa nobis futura sunt, si directo dicantur.

IX. APOSTROPHE, aversio, necessaria plerumque figura, ubi quae ad alios dicta volumus, ad alios dicere videmur. Sic plerumque convertimus orationem in reum ab judice, cum illa tamen, quibus adversarium alloquimur, judici allegentur. Acutissimum exemplum in *Philippicis* DEMOSTHENIS, ubi quibus verbis populum Atheniensem monitum vult, ea se dicit apud Graecos & Arcadas & Messenios concionatum invidiose. Et M. TULLIUS cum saepe alias, tum *pro Roscio* convertit orationem

---

Directo] Ed. Ald. *directe.*

Aversio] Edd. Rhen. & Aldin. *aversatio.* Sed cum Stephano scripsimus *aversio*, quod firmat Ed. Venet. in qua est *adversio.*

Convertimus orationem] Hinc corrigendus Mart. Capella l. c. in quo legitur; *convertimus actionem.*

Ab judice] Sic bene emendavit R. Stephanus. Vide Quinctilian. IX. 2. p. 426. Tres Edd. vetustae; *ad judicem.*

Alligentur] F. *allegentur.* GESNER.

In Philippicis DEMOSTHENIS] Philipp. II. p. 66. C.

Populum Atheniensem] Ed. Rhen. *populum Atheniensium.*

Ea se dicit] Ed. Rhen. *eadem se dicit.*

Apud Graecos & Arcadas & Messenios] Immo *apud Messenios & Argivos*, ut apud ipsum Demosthen. l. c.

Pro Roscio] Cap. 49.

Hac

nem ad Chrysogonum, ab illo loco: *Rogat oratque te, Chrysogone.* & cetera.

X. DIAPORESIS, addubitatio. Hac utimur, cum propter aliqua volumus videri addubitare, & quasi ab ipsis judicibus consilium capere, quo potissimum genere orationis utamur. Quale est *pro Cluentio* prooemium: *Equidem quo me vertam, Judices, nescio. Negemus fuisse illam rem.* & cetera. Item *pro Cornelio: Pugnem aperte contra nobilissimorum hominum voluntates? Studia, consilia, cogitationesque eorum aperiam?* & cetera. Quae quasi dubitans, an sibi facienda sint, dicit.

XI. EROTEMA, interrogatum. Eo utimur, ubi exacervando aliquid interrogamus, & augemus

---

Hac utimur] Ed. Rhen. *Hac utuntur.*

Propter aliqua] Ed. Rhen. *propter aliquas.* ex quo R. Stephanus fecit: *propter res aliquas.*

Addubitare] Ed. Rhen. *dubitare.*

Pugnem aperte] Idem exemplum, sed contractius, est apud Mart. Capellam l. c. Pro Capella Andr. Patricius ad Ciceron. Fragm. p. 972. memoriae lapsu Fortunatianum nominat.

Exacervando] Viri docti legere malint *exacerbando*, quorum conjecturam & ratio refellit, & Mart. Capella l. c. quem *exacervando* in Aquila legisse, ex his ejus verbis apparet: *cum interrogando aliquid coacervamus, & exaggeramus ejus invidiam.* ubi duo MSS. Leidenses pro *coacervamus* habent *acervamus.*

mus ejus invidiam, hoc modo: *Fuiſti illo in loco? Dixiſtine, haec geſta eſſe? Renunciaſti ea, quibus decepti ſumus?* Haec enim ſi ſine interrogatione dicantur ad hunc modum: *Hic fuit illo in loco, & ita eſſe geſta dixit, & falſo renunciando nos decepit*; haec prolata minus invidioſe proferentur.

XII. Pysma, quaeſitum. Hoc genus a ſuperiore eo differt, quod ad interrogatum una voce tantum reſponderi poteſt, vel a negante, vel a confitente: Quaeſito autem occurri non niſi pluribus poteſt, hoc modo ſi dicas: *Qua igi-*

Fuiſti illo in loco] Edd. Venet. & Ald. *Fuiſſe illo in loco?* Recte Stephanus: *Fuiſtine illo in loco?*

Haec geſta eſſe] *Ita* inſertum a Stephano ex ſequentibus.

Renunciaſti] Stephan. *Renunciaſtine.*

Falſo renunciando] Stephanus ſine ulla cauſſa ſcripſit: *falſa renunciando.*

Haec prolata] Stephan. *haec ſic prolata.* Equidem verba *haec prolata* abeſſe mallem.

A ſuperiore] Sic R. Stephanus correxit veterum Editionum ſcripturam, *ex ſuperiore.* Confirmat Mart. Capella l. c.

Quod ad interrogatum] Veteres Edd. *quo ad int.* Sed bene Pithoeus, *quod ad int.* ex Mart. Capella, in quo contra ex Aquila pro *interroganti* ſcribendum *interrogato.*

Quaeſito autem] Mart. Capella, *Quaeſtio autem.* quod ex Aquila emendavit Illuſtris Grotius.

Non niſi pluribus poteſt] Edd. Venet. & Ald. hoc ordine: *niſi pluribus non poteſt.*

Si dicas] Bene R. Stephanus

igitur ratione bellum geremus? Quae auxilia nobis parata erunt? Quis erit, qui ſubvenire velit, cum tam acerbe ſocios tractaverimus?

XIII. DIATYPOSIS, deſcriptio, vel deformatio, ubi rebus ſubjectis perſonarum & formas ipſas, & habitus deſcribimus, & exprimimus, ut TULLIUS hoc modo: *Ponite ante oculos Rullum, haſta poſita in Pompeji caſtris, cum ſuis formoſis finitoribus auctionantem.* Item plenius *pro Milone: Si haec non geſta audieritis, ſed picta videritis.* Et deformat Milonem in rheda ſedentem penulatum cum uxore, item Clodium cum equo & delectis villa egredientem. Eodem modo *pro Roſcio* & de Glaucia: *Nonne vobis haec*

---

nus mutavit veterum Editionum ſcripturam, *ſi dicat.* Sed praeterea legendum: *ut hoc modo ſi dicas.*

Subvenire velit] Male Stephanus: *ſubvenire volet.*

Ubi rebus ſubjectis perſonarum] Haec eſt lectio Edd. Venet. & Aldinae. Multum abit Ed. Rhen. *ubi rebus delectis perſonarum,* cujus ſcripturam R. Stephanus ineptiſſime ſic immutare maluit; *ubi rebus derelictis perſonarum.* quam veram lectionem petere e Mart. Capella: *ubi rebus ſubjectis perſoniſque.* Eam confirmat Alexander I. 24. p. 50. ὅταν ἅμα προσώπων καὶ πραγμάτων τὴν διασυναγωγὴν ποιησάμενοι.

Ponite] Agrar. II. 20. Edd. Venet. & Aldina omittunt verba: *Ponite ante oculos Rullum.*

Pro Milone] Cap. 20.

Cum equo] Male Stephan. *in equo & cum delectis.* Pithoeus revocavit *cum equo*, ſed retinuit *cum delectis.* Vulgatam firmat Mart. Capella.

Pro Roſcio] Cap. 35. unde

haec, quae vidiſtis, oculis cernere videmini, Judices? Non poſita, non impetum repentinum? Non verſatur ante oculos ipſe Glaucia? & quae ſequuntur.

XIV. ANTISAGOGE, compenſatio. Eſt autem hujusmodi, ubi aliquid difficile & contrarium confitendum eſt: ſed contra inducitur non minus firmum. Qualia ſunt haec *de rege Ptolemaeo* apud CICERONEM: *Difficilis ratio belli gerendi: at plena fidei, plena pietatis.* Et, ſi dicas: *Magnus labor, multa pericula proponuntur: at gloria ex his immortalis eſt conſecutura.*

XV.

---

de haec facile reſtitui posſunt. Stephanus, abjecto *et*, dedit, *de Glaucia.*

ANTISAGOGE] Veteres Edd. *Antenagoge.* Sed *Antiſagoge* vel Capellam, vel conjecturam ſecutus, reſtituit R. Stephanus. Et ſic Alexander I. 25. p. 52.

Injicitur] F. *inducitur*, ἀντεισάγει), unde ἀντεισαγωγὴ dicta eſt. GESNER. De eleganti Gesneri conjectura nos haud dubitare ſinit Mart. Capella, qui Aquilam ſic contraxit: *Antiſagoge, contraria inductio. Haec figura eſt, cum aliquid difficile eſt, & contrarium conferimus, ut Cicero* &c. Ex quo, fallatur, ſi quis in Aquila legere malit, *conferendum eſt.* Nam Aquila illud exprimit verbis: *ſed contra inducitur non minus firmum.*

De rege Ptolemaeo] Vide Sigonium ad Ciceron. Fragm. p. 999.

Belli gerendi] Ed. Rhen. *belligerandi*, ut ſaepe alibi variatur. Vide Drakenborch. ad Liv. XXII. 39.

Pericula opponuntur] R. Stephanus emendavit: *pericula proponuntur.* quod probo. Ci-

XV. DIASYRMOS, elevatio, vel irrisio, ea figura est, qua ludentes, quae dicuntur ab adversariis, dissolvimus. Qualis est ille locus *pro Murena* in Sulpicium totus de jure civili.

XVI. METASTASIN, transmotionem, quidam inter figuras nominavit, cum rem a nobis alio transmovemus, non ita ut ibi caussam constituamus. Alioquin jam non figura erit, sed species quaedam ejus status, quem qualitatis, aut ex accidenti appellant secundum Hermagoram. Ceterum alibi in parte aliqua orationis sententiam hoc modo figuramus: quale est apud DEMOSTHENEM initio defensionis *pro Ctesiphonte*: *Cum bellum*, inquit, *Phocense confla-*

Cicero pro Sext. 66. *fateor, multa proponi pericula.*

DIASYRMOS] Miror, H. Grotium hinc non emendasse Mart. Capellam, in quo mendosissime legitur: *Diasyrmos est elevatio, vel impressio. In hac laudantes, quae dicuntur* &c. Vide Vossium Inst. Orat. IV. 13. p. 215.

METASTASIN] Capella, *Metathesis.*

Transmotionem] Edd. Venet. & Ald. *transmutationem*, ut duo MSS. Leidenses in Mart. Capella legunt.

Quidam inter figuras nominavit] Contra librorum fidem R. Stephanus dedit: *quidam inter figuras nominant.* Qui hic satis contemtim *quidam* appellatur, est Alexander I. 27. p. 54. quem Aquila in hoc libello scribendo sibi ducem delegit.

Quale est] Ed. Venet. *qualis est.*

Pro Ctesiphonte] P. 475. Τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συςάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε, ubi vide Taylorum.

Et

flatum esset; & non per me; nondum enim ego ad rempublicam accesseram. Tale & illud *pro Cornelio* videri potest de aerario: *Refertum*, inquit, *tribuniciis legibus, exhaustum a quibus sit, ipsi sciunt.*

XVII. Hae fere sunt ab elegantissimis electae figurae sententiarum: quibus si, ut adolescens acerrimo ingenio, utebaris nactus proprio motu animi, aut etiam existimatione lectionis Tullianae, prius etiam quam numeros earum, nominaque perceperis, nihil mirum est. Omnia enim fere, quae praeceptis continentur, ab ingeniosis hominibus & in dicendo se exercentibus fiunt, sed casu quodam magis, quam scientia. Ideoque doctrina & animadversio adhibenda est, ut ea, quae interdum sine ratione no-

---

Et non per me] Copulam *et*, quae ex praecedenti verbo nata videtur, recte delevit R. Stephanus.

Tale & illud] Sic Stephanus. Veteres Edd. *Tale est illud.*

A quibus sit] *Sit* abest ab Ed. Ald.

Nactus proprio motu animi] R. Stephanus ex ingenio dedit: *citatus proprio motu animi.* Malim: *incitatus pr. m. a.*

Existimatione] F. *ex imitatione.* GESNER. Ed. Ald. *aestimatione.*

Prius etiam quod numeros earum, nominaque perceperis] Mutavit Stephanus hoc modo: *prius etiam quam numerum earum, nominaque percepisses.* Ex hac mutatione *quam* recepi, cetera auctori suo reliqui.

Qua

nobis occurrunt, ſemper in noſtra poteſtate ſint, & quoties res poſtulaverit, a nobis ex praeparato adhibeantur. Nunc ad figuras elocutionis tranſeamus. Qua in traditione primum mihi videtur demonſtrandum, quot genera ſint elocutionis, quotque modis ea utamur.

XVIII. Eſt igitur omnis oratio, aut ſoluta, nulla inter ſe neceſſitate numerorum, neque compoſita membris quibusdam, vel determinata certa circumſcriptione verborum. Ea plerumque in ſermone aſſiduo & in epiſtolis utimur: interponitur autem & judicialibus orationibus, ubi aliquid ſimile & proximum ſermoni volumus effingere. Aut perpetua, quam Graeci

---

Qua in traditione] Sic Stephan. Veteres Edd. *Quia in traditione.*

Ea utamur] Sic Edd. Venet. Aldin. & Mart. Capella. Ed. Rhen. *eis utamur*, ut ad *genera* referatur. Res eodem redit.

In ſermone aſſiduo] Edd. Venet. & Rhen. *in ſermone aſſidua. Sermo aſſiduus* eſt quotidianus, familiaris. Vide Gesnerum Theſ. L. L. h. v. Mox *ſermonem* ſimpliciter dicit.

Interponitur autem & judicialibus orationibus] Recepimus lectionem Aldinam, a qua non multum diſcrepat Ed. Venet. *interponitur & in dialibus orationibus.* Corruptiſſime Ed. Rhenan. *interponitur aut & in dialogis orationibus.* ex qua ſcriptura R. Stephanus fecit: *interponitur autem & in dialogis & in orationibus.* cujus commentum omnes deinde Editiones occupavit.

Ai-

ci εἰρομένην λέξιν appellant, quae ita connectitur, ut ſuperiorem elocutionem ſemper proxima ſequatur, atque ita ſeriem quandam ſignificatus rerum explicet. Ea praecipue hiſtoriae deſcriptioni convenit, quae tractum, & fuſum genus eloquendi, non converſum, neque circumſcriptum deſiderat. Habet & ſaepe in judiciali genere dicendi uſum neceſſarium, ſi quan-

Εἰρομένην λέξιν] Ita pulcre correxit R. Stephanus ex veſtigiis Ed. Rhen. ῥωμένην λέξιν. Venet. & Ald. Latinis literis, *romenen lexin.* Vitioſe Mart. Capella ἐπίμονον λέξιν, quod tamen ita placuit H. Grotio, ut in Aquila reſtitui vellet. Sed vir maximus illa aetatula, qua haec ſcribebat, nondum legerat Ariſtotelem Rhetor. III. 9. p. 130. qui, quae ſit εἰρομένη λέξις, pluribus docet.

Superiorem elocutionem] Vox *elocutionem* excidit e vulgatis Mart. Capellae libris, quam ei redde tum ex Aquila, tum ex binis MSS. Leidenſibus.

Hiſtoriae deſcriptioni] Scribendum, *hiſtoriae & deſcriptioni*, ex Mart. Capella, ubi eſt: *& hiſtoriae convenit, & narrationi.*

Tractum & fuſum genus eloquendi] Tres veteres Editiones: *tractum effuſum genus eloquendi.* R. Stephanus pro *tractum* ſcripſit *tractim.* Sed viri docti bene reſtituerunt: *tractum & fuſum genus eloquendi.* quod Aquila ſumſit a Cicerone de Orat. II. 15. *genus orationis fuſum atque tractum, & cum lenitate quadam aequabili profluens.* Mart. Capella locum ita immutavit: *& non converſum, neque circumſcriptum eloquendi genus deſiderat, ſed diffuſum atque continuum.* qui, mea ſententia, rectius ſcripſiſſet *fuſum*, quam *diffuſum.*

Converſum] Ariſtoteles l. c. aliique Rhetores Graeci κατεστραμμένην λέξιν vocant.

Habet &] Abeſt copula ab Edd. Venet. & Rhen.

Illa

quando quasi decursu quodam uti volumus, ut illa se habent in oratione *Miloniana*: *Occidi, occidi non Spurium Maelium, qui annona levanda, jacturisque rei familiaris.* & cetera. [In vitam Clodii invehitur.] Alia autem, quae ex ambitu constat, quem ambitum Graeci περίοδον appellant. Est autem ea, quae sententiam certa quadam circumscriptione definit atque determinat: qualis est haec: *Si quantum in agro locisque desertis audacia potest, tantum in foro & in judiciis impudentia valeret, non minus nunc Aulus Caecina cederet Sex. Ebutii impudentiae, quam tum cum in faciunda cessit audacia.* Sed hic ambitus constat ex membris, quae κῶλα Graeci vocant, & caesis, quae κόμματα appellant. Membrum quidem est pars orationis ex pluribus verbis absolute aliquid significans, hoc modo: *Etsi vereor, Judices, ne tur-*

Illa se habent] Sic Capella legit, ediditque Stephanus. Edd. antiquae: *illa se habet.*

Miloniana] Cap. 27.

In vitam Clodii invehitur] Forte inserendum *quibus.* GESNER. Haec verba nihil ad rem pertinere, & de margine huc traducta esse videntur.

Si quantum] Exhibuimus veterum Edd. lectionem, quae facile corrigi potest ex Ciceron. pro Caecin. 1.

Etsi vereor] Cicero pro Milon. 1.

Non-

turpe sit pro fortissimo viro dicere incipientem timere. Caesum autem est pars orationis, nondum ex duobus aut ex pluribus verbis quicquam absolute significans, hoc modo: *Etsi vereor, Judices, ne turpe sit.* Nonnunquam tamen caesam dicimus orationem, quoties non efficiuntur verba ex connexione membrorum, sed singula, quodvis significantia, proferuntur, ad istum modum: *Quis est iste Lollius? Armiger Catilinae, stipator tui corporis, concitator tabernariorum, percussor, latrator fori, depopulator curiae.* Et alibi apud eundem oratorem: *Comites illi delecti manus erant tuae.* Ut

Nondum ex duobus aut ex pluribus verbis quicquam absolute significans] Hinc emendandus Mart. Capella, in quo sic vulgatur: *ex duobus, aut pluribus verbis, dum quicquam absolute significamus.* Edd. veteres, *absoluti.*

Verba ex connexione membrorum] Necessaria est correctio R. Stephani: *membra ex connexione verborum.*

Sed singula, quodvis significantia, proferuntur] Ita emendavimus ex Capella. Edd. antiquae: *sed singula, quamvis significantia, proferantur.* Stephanus etiam dedit *proferuntur.*

Quis est iste Lollius] Haec Aquila de memoria laudavit ex Cicerone pro Domo 5. Pro *latrator*, quod est in Venet. & Aldina, *latitator* habet Ed. Rhen. quod R. Stephanus stulte in *licitator* mutavit, & in eundem errorem induxit Ill. Grotium ad Mart. Capellam. Vera lectio est *lapidator*, ut sine varietate legitur in Cicerone.

Comites illi delecti] Plenior est hic locus apud Ciceron. Verrin. II. 10.

Ex

Ut quisquis te familiaritate attigerat, ita maxime manus tua putabatur. Conſtat autem ambitus ex duobus membris, ex tribus membris, ex quatuor interdum: etſi nonnulli ex uno membro ambitum putant poſſe compleri, quam μονόκωλον περίοδον appellant. Ego autem non video, quemadmodum periodos cognominetur, & non potius colon, ſi unum ſit.

XIX. His demonſtratis, quae & ipſa poſſit aliquis figuris elocutionis annumerare, ceteras perſequemur, ſi illud praedixerimus, optimam & efficaciſſimam orationem futuram, ſi & hos ambitus habuerit, de quibus diximus, & in quibusdam partibus continuationem illam perpetuae elocutionis aſſumſerit, & nonnunquam cae-

Ex quatuor interdum] Ex Mart. Capella legendum: *ex quatuor, interdum & ſex.* Voces *& ſex* ſequens *etſi* eliſit.

Et non potius colon, ſi unum ſit] Ita locum conſtituimus ex Edit. Aldina, in qua, una litera vitiata, legitur: *& non potius colon, ſi unus ſit.* Edd. Venet. & Rhenan. *& non potius colum ſive unus; ſi unum ſit.* quae lectio fluxit a librario, dubitante, *unus*, an *unum* ſcribendum eſſet. R. Stephanus edidit: *& non potius colum ſive membrum, ſi unum ſit.*

Enumerare] F. *annumerare.* GESNER.

Continuationem illam perpetuae elocutionis] Omnes libri hanc praeferunt ſcripturam: *continuo rationem illam perpetuae elocutionis.* quam nos integritati reſtituimus ex Mart. Capella l. c. p. 173. qui hunc locum ita contraxit: *Optima igitur oratio fiet, ſi nunc ex ambitu periodico, nunc*

caesis interrupta fuerit. Nam ubi omnia periodis explicantur, satietatem & fastidium ex similitudine parit: qualia scripta eorum, qui Isocratem male imitati sunt; quippe cum ipse Isocrates in hoc genere a quibusdam improbetur. At ubi semper continuatur oratiuncula, quasi respirationes ex intervallis atque definitionibus periodorum interponuntur, & audientem, & dicentem fatigat. Ubi vero caesa semper oratio est, nihil a sermone imperitorum differre videtur. Quare permiscenda sunt haec, & rebus pro conditione earum accommodanda.

XX. Differt autem figura elocutionis a figura sententiae hoc, quod sententiae figura, immutato verborum ordine, vel translato, manet nihilominus. Elocutionis autem, si distraxeris, vel immutaveris verba, vel ordinem eorum

---

nunc ex illa continuatione perpetuae elocutionis aptetur, nonnullisque caesis interrupta cum fuerit, aliquando colo consocietur. ubi MSS. Leidenses legunt: *nonnulla quae caesis interrupta fuerit.* Scribe: *nonnunquam caesis interrupta fuerit.* ut est apud Aquilam.

Continuatur oratiuncula] Placet R. Stephani conjectura: *continuatur oratio, nec illae* &c.

Differt autem figura] Hanc etiam differentiam tradit ex Alexandro I. 1. p. 6.

Elocutionis] Scilicet *figura.* Perperam veteres Edd. *Elocutioni.*

Vel ordinem eorum non servа-

rum non ſervaveris, manere non poterit. Ironia ſententiae figura, quam hoc modo enunciabo: *Hic enim egregius auctor communium commodorum, cuſtos, defenſor reipublicae, ſalus & columen civitatis:* de quo contraria ſcilicet intelligi velim. Mutabo verba, ordine eorum verſo, vel tota elocutione aliter explicata, ſic: *Namque iſte, cujus ope & auxilio videlicet civitas nititur:* manebit ironia eadem, neque laedetur verborum immutatione. At vero ſi figura elocutionis ſit, quam repetitionem Latine, Graece ἐπαναφορὰν vocamus, quae eſt ejusmodi: *Ille auctor diſcordiarum, ille dux ſeditionum omnium, ille in pace tumultuo-*

---

vaveris] Neſcio, cur R. Stephanus delerit *eorum.* Ab Ed. Rhen. abeſt *non.*

Cuſtos, defenſor] R. Stephanus: *cuſtos & defenſor.*

Tota elocutione] Ed. Ald. *tota locutione.*

Manebit ironia eadem, neque laedetur] Haec eſt Ed. Aldinae ſcriptura. Eadem, ſed leviter corrupta, eſt in Edd. Venet. & Rhenan. *Manet ut ironia eadem, neque laedetur.* Quam fruſtra ſic emendavit R. Stephanus: *Manet utique ironia eadem, neque laeditur.* Et ſic recentiores Editiones.

Quam repetitionem Latine, Graece ἐπαναφορὰν vocamus] Revocavimus egregiam Aldinae lectionem. Ed. Venet. *quam re Latine, Graece ἐπαναφορὰν vocamus.* Ed. Rhen. *quam relationem, Graece ἐπαναφορὰν vocamus. Repetitionem,* an *relationem* legas, perinde eſt. Illud recepit Pithoeus, hoc Stephanus.

tuosus, ille proditor in bello: & illam partem orationis repetitam saepius in initium membrorum aut caesorum quam figuram sustulero, & tantum semel dixero, subjungens & cetera, hoc modo: *Ille, qui seditionum auctor, discordiarum concitator, in pace tumultuosus, in bello proditor fuit;* figuram elocutionis sustuli. Nonnunquam autem, immo plerumque concurrere potest, ut sententiae figura conjungatur cum elocutionis figura: qua hoc modo enunciatum est: *Ille amator patriae egregius, ille reipublicae custos, ille defensor libertatis ac legum.* Cum hoc de eo dicatur, de quo contraria intelligi volumus, & ironiam esse, quae figu-

---

Ille proditor] *Ille* deest in Venet. & Aldina.

In initium membrorum aut caesorum quam figuram sustulero] Exhibemus lectionem, in qua tres antiquae Editiones consentiunt, nisi quod Venet. *initio*, Rhen. *quae figuram.* Eam R. Stephanus ad libidinem ita refinxit: *in initio membrorum aut caesorum sustulero.* Forte Aquila scripsit: *repetitam saepius in initio membrorum aut caesorum, quae figuram efficit, sustulero.*

Et cetera] Copulam *et* abjecit Stephanus.

Concurrere] Scribe: *contingere.*

Ut sententiae figura conjungatur] Capellae vulgatae Edd. *ut sententiae figurae conjungantur.* Sed MSS. Leidenses exhibent Aquilae scripturam.

Qua hoc modo enunciatum est] Forte: *quo hoc modo enunciatum est.* pro, quo modo hoc &c.

Et ironiam esse, quae figura sententiae est, & epanaphe-

gura ſententiae eſt, & epanaphoran, de qua cum maxime diximus, quae eſt elocutionis. Nunc ad inſtituta pergamus.

XXI. Sunt igitur figurarum elocutiones aliae ad ornandam tantum, & quaſi pingendam orationem accommodatae: quibus princeps Gorgias Leontinus uſus eſt, ſed ſine modo. Et

phoran] Cum nihil ſit, a quo pendeat infinitivus, R. Stephanus poſt *epanaphoran* temere inferſit *conſtat.* Emenda: *& ironia eſt, quae figura ſententiae, & epanaphora.*

De qua cum maxime diximus] R. Stephanus, non concoquens *cum maxime* praeterito tempori junctum, qua ſolet licentia graſſatus eſt, atque ſic edi juſſit: *de qua proxime diximus.* Multo lenius eſt legere: *de qua cum maxime dicimus.* De his particulis multi multa dixerunt. Vide Dukerum ad Flor. II. 16. 3. & Erneſtum Clav. Ciceron. v. *Cum maxime.*

Elocutiones aliae] Capella: *elocutionis aliae.* Perperam.

Ad ornandam tantum, & quaſi pingendam orationem accommodatae] Recepimus lectionem Edd. Venet. & Aldin. cum quibus convenit Ed. Rhen. niſi quod *pingendum* habet pro *pingendam.* R. Stephanus edidit: *ad ornandum tantum, & quaſi ad pingendam orationem accommodatae.* Praepoſitionis *ad* repetitionem ſi quis neceſſariam putet, eam defendere poteſt auctoritate Mart. Capellae, in quo ita legitur: *ad ornandum tantum, & quaſi ad pingendam orationem commodatae.* Quanquam duo MSS. Leidenſes praepoſitionem omittunt. In eodem fortaſſe ex Aquila legendum *accommodatae.* Verum ex Capella diligenter cum Aquila comparato liquet, lacunam eſſe in hoc loco. Nam poſtquam Capella dixiſſet, *alias figuras ad ornandam tantum, & quaſi ad pingendam* ora-

Et ideo brevis oratio eſt, &, quae initio audientis novitate permoverat, faſtidium meruit. Iſocrates autem poſt eum parcius, nec non etiam ipſe Demoſthenes, ſed tanta moderatione, ut nusquam in taedium recurrat. Eas ergo primum exponemus.

XXII. ANTITHETON, oppoſitum ex contrariis. Haec figura conſtat ex eo, quod verba pugnantia inter ſe, paria paribus opponuntur. Cujusmodi breviſſimum eſt illud CICERO-

---

orationem accommodatas eſſe, ſtatim ſubjicit: *aliae vero ad ſignificationis vim intimandam.* Cujus rei nullum in Aquila veſtigium eſt. Tractat ille quidem has figuras in ſequentibus. Sed hic etiam earum mentio facienda erat. Et factam eſſe, ſatis indicat vox *aliae.*

Et ideo brevis oratio eſt, *&*, *quae initio audientis novitate permoverat* &c.] Haec conſtans eſt lectio priſcarum Editionum, quae non niſi in una voce variant. Nam Venet. *permoveat*, Rhenan. *permoverat*, Aldin. *permovere.* Infeliciter tentabat R. Stephanus: *Et ideo illius oratio*, *quae initio audientes novitate permoverat* &c. Forte legendum: *Et ideo brevi oratio ejus*, *quae initio audientes novitate permoverat* &c.

Recurrat] *Incurrat* ſubſtituit R. Stephanus. Recte. Sic §. 23. *dum ne in faſtidium incurras.*

Oppoſitum ex contrariis] Emenda Mart. Capellam, ubi eſt: *compoſitum ex contrariis*, &, *verba repugnantia. Pugnantia* etiam Codd. Leidenſes.

CICERONIS] Hoc exemplum praeter eos, quos viri docti ad Ciceron. Fragm. p. 1014. indicant, laudat Diomedes II. p. 461.

De-

RONIS: *Domus deerat? At habebas. Pecunia superabat? At egebas. In pace ad vexandos cives acerrimus: in bello ad expugnandos hostes inertissimus.*

XXIII. ISOCOLON, exaequatum membris. Fit autem, quoties non pugnantibus inter se, sed paribus tantummodo verbis, duo vel etiam plura membra, quae κῶλα dicimus, explicantur, ut si dicas hoc modo: *Classem speciosissimam instruxit, exercitum pulcerrimum & fortissimum elegit.* Addere etiam licet: *Sociorum maximam & fidelissimam manum comparavit:* et

Domus deerat] Capella: *Domus tibi deerat?* Et sic ali, idem exemplum laudantes

In pace ad vexandos cives] Rectissime vidit Vossius Inst. Orat. V. 12. p. 269. haec cum prioribus non cohaerere, sed alterum exemplum esse. Verum non inserendum est *Idem*, ut vir magnus putabat, sed ex Mart. Capella: *Aut si dicas.* Ex quo apparet, non Ciceronis exemplum esse, sed ab ipso Aquila fictum.

Exaequatum membris] Ed. Aldin. *exaequamen ex membris.* Capellae vulgatae Edd. *aequatum membris.* Sed MSS. Leidenses: *exaequatum m.* In eodem scribe: *non pugnantibus inter se verbis.*

Classem speciosissimam instruxit] Mart. Capella: *Classem speciosissimam, & robustissimam exstruxit.* Hinc Aquilae redde verba *& robustissimam*, ut singulorum membrorum verba numero paria sint. Contra ex Aquila in Capella corrige *instruxit.*

Elegit] Scribendum vel *legit*, ut Capella habet, vel *delegit*, ut R. Stephanus edidit.

et longius eodem modo progredi, dum ne in faſtidium incurras.

XXIV. Parison, prope aequatum. Differt autem a ſuperiore, quod ibi membrorum verba paria ſunt numero: hic uno vel altero addito, aut in ſuperiore membro, aut in poſtremo pariter excurrunt, ut ſi locum enuncies: *Neque gratia & divitiis locupletum corruptus, neque minis & denunciatione potentum perterritus, neque difficultatibus & magnitudine rei a propoſita magnitudine dejectus.* Hoc enim poſtremum, pluribus verbis, quam ſuperiora, enunciatum, membrum longius produxit. Quod fieri & in primo poteſt. Sed ibi opportunius, ſi, quo longius erit ceteris, initio praenunciatur: in poſteriore autem, ſi ad poſtremum producitur.

XXV.

Prope aequatum] Ed. Ald. *prope aequamen.*

A ſuperiore] Edd. Venet. & Rhen. *ex ſuperiore.*

Quod ibi membrorum verba paria ſunt numero] Hinc corrigendus Mart. Capella, ubi ita legitur: *quod ibi omnia membrorum genera paria ſunt numero.* MSS. Leidenſ. *omnium membrorum.* Recte.

Ut ſi locum enuncies] R. Stephanus de conjectura: *ut ſi hoc enunties.* Ma.in: *ut ſi ſic locum enunties.*

A propoſita magnitudine lejectus] Vox *magnitudine* temere repetita. Repone: *a propoſito dejectus.* Cicero pro Ligar. 9. *quem de ſuſcepta cauſa, propoſitaque ſententia, nulla contumelia, nulla vis, nulum periculum poſſet depellere.*

Si, quo longius] Viri docti malint: *ſi, quod longius.*

Initio praenunciatur: — pro-

XXV. OMOEOPTOTON, ſimile in caſibus. Hoc ex eo nomen accepit, quod membra illa, id eſt, κῶλα, in eosdem caſus cadunt ad hunc modum: *Huic igitur ſocios veſtros criminanti, & ad bellum vos cohortanti, & omnibus modis, ut in tumultu eſſetis, molienti.* Haec enim tria in eundem caſum determinata ſunt.

XXVI. OMOEOTELEUTON, ſimile determinatione. Differt a ſuperiore, quod illud quidem & caſu & ſono ſimili verba membrorum determinat: hoc vero non ſolum caſuum ſimilitudine, ſed cujuscunque verbi atque enunciationis contentum eſt, ut: *In muros ſtatim curritur, exercitus a ſociis arceſſitur, delectus juventuti denunciatur.*

XXVII.

---

producitur] Haec non ſatis intelligo: intelligerem, ſi legeretur, *praemuniatur*, h. e. praeponatur, praemittatur — *producatur*. Pluribus membris paribus impar unum vel praemittitur, vel ſubjungitur. GESNER. Edd. Venet. & Aldin. *pronunciatur.*

Simile in caſibus] Capella praepoſitionem *in* rectius omittit.

Molienti] Corrige Capellam, ubi *volenti.*

Simile determinatione] Ed. Rhen. *ſimili determinatione.*

Et caſu & ſono ſimilia verba membrorum determinat] Pro *ſimilia* ſcripſimus *ſimili* e Mart. Capella. Edd. Venet. & Aldin. omittunt *verba.*

Ut] Hanc vocem adjecimus ex Ed. Aldina.

XXVII. PARONOMASIA, levis immutatio. Haec figura ita ornat orationem, ut in nomine aut in verbo interdum ſyllaba, nonnunquam litera immutata, diverſa ſignificet, ut ſi velis ſic enuntiare: *Praetor iſte, vel potius praedo ſociorum.* Et frequens illud apud veteres ejusmodi eſt: *Cui quod libet, hoc licet.* Non indecore interim & prioris verbi poſtremitas, ſimilitudine poſterioris excipitur, ut ſe habet: *Legem flagitas, quae tibi non deerat: erat enim diligentiſſime ſcripta.*

XXVIII.

PARONOMASIA] Sic pro *Paronymia*, vel invitis libris, ſcripſimus ex Alexandro II. 20. p. 82. & Mart. Capella.

Levis immutatio] Hanc Aldinae lectionem & res ipſa poſtulat, & Capella confirmat. Edd. Venet. & Rhen. *levis imitatio.*

Praetor iſte] Male in Capella ſcribitur: *Praetor eſt.* ubi H. Grotius laudat Juvenal. XI. 193.
Praedo caballorum Praetor ſedet.
Quanquam illum locum alii aliter legunt, & interpretantur. Diomedes II. p. 441. idem paronomaſiae exemplum his verbis ponit: *Si non praetorem te, ſed praedonem dicimus.*

Cui quod libet, hoc licet] Cicero pro Quint. 30. *Sin & poterit Naevius id, quod libet, & ei libebit, quod non licet.* Phil. I. 13. *Licet, quod cuique libet, loquatur.* Auctor ad Herenn. IV. 25. *ſi illis, & quod libet, licet, & quod licet, poſſunt.*

Indecore] Edd. Venet. & Rhen. *indecorem.*

Legem flagitas, quae tibi non deerat: erat enim diligentiſſime ſcripta] Mendoſe veteres Edd. *Legem fragilitas, & quae tibi* &c. quod Pi-

XXVIII. PLOCE, copulatio. Ea figura elocutionis, in qua idem verbum aut nomen, bis continuo positum, diversa significat, ut est illud: *Sed tamen ad illum diem Memmius erat Memmius.* Ita enim hoc bis positum est, ut superius quidem nomen tantum significet hominis, posterius velit intelligi eundem qui semper fuerit, ac sui similem.

XXIX. PALILLOGIA, iteratio. Haec figura, repetito eodem verbo aut nomine, non diversa vult intelligi, sed idem quod significatur, efficere vehementius. Cujusmodi est hoc: *Ferro, ferro, inquit, & hoc in judicio dicit, te*

Pithoeus emendavit ex Cicerone pro Muren. 23. ubi ita legitur: *Legem ambitus flagitasti, quae tibi non deerat: erat enim severissime scripta Calpurnia.* R. Stephanus, unde locus sumtus esset, ignorans, longe a vero aberravit conjiciendo: *Legem frequenter agitas, quae tibi* &c.

Bis] Hanc vocem omittit Capella.

Sed tamen ad illum diem Memmius erat Memmius] Hinc Grotius restituit Mart. Capellam, in quo vulgo legitur: *Sed tamen ad illam diem Memmius, Memmius ad illud tempus, Memmius in alio.* Duo MSS. Leidenses haec tantum habent: *Sed tamen ad illam diem Memmius.* Additamentum, quod in vulgatis Capellae Editionibus est, fluxit a librario, monente, *in alio*, scilicet Codice, legi: *Memmius ad illud tempus Memmius.*

Sed idem quod significatur] Scribe: *sed id quod significatur.*

Ferro, ferro, inquit, &c.] Verba sunt Ciceronis pro Caecin. 9. ex quo textum re-

te rejeci, atque proterrui. Repetitum enim hoc *ferro* indignitatem rei, atque audaciam ejus, in quem dicitur, impensius significat. Nec solum nomen aut verbum, sed omnis pars orationis iterari ad eundem usum potest, ut cum dicitur: *Tu, tu, Antoni, Caesari ruenti, atque omnia permiscere cupienti, caussam belli civilis dedisti.*

XXX. Atque hae duae figurae, superior, & ista ipsa, de qua locuti sumus, non ad ornandam magis & exornandam orationem, ut illae su-

---

restituimus. Nam Edd. antiquarum in hoc loco prodigiosa est corruptela: *Ferrum, ferrum, inquit, & hoc in judicio dicit ter, ejiciatque pro terrui.* R. Stephanus, cum, unde locus ductus esset, nesciret, hanc lectionem commentus est: *ejicianturque protervi.*

Ejicianturque protervi] Haec, abrupta a contextu orationis, non intelligo. GESNER.

Repetitum enim hoc ferrum] Edd. Venet. & Aldin. *Repetitum in hoc ferrum. Ferro* recepimus e Cicerone.

Omnis] Haec vox abest ab Ed. Rhen.

Tu, tu, Antoni, &c.] Ex Cicerone Phil. II. 22. ubi legitur sic: *Tu, tu, inquam, M. Antoni, princeps C. Caesari, omnia perturbare cupienti, caussam belli contra patriam inferendi dedisti.* Aquilae memoriae fortasse obversabatur locus pro Rosc. Amer. 32. *qui tanquam si offusa reipublicae sempiterna nox esset, ita ruebant in tenebris, omniaque miscebant.*

Non ad ornandam magis & exornandam orationem]. Repone: *non ad formandam magis & exornandam orationem.* Cicero de Orat. II. 9. *aut si quisquam dicitur, nisi orator, formare orationem, eamque variare & distinguere quasi quibusdam verbo-*

ſuperiores, ſed ad accendendam pugnam dicendi valent, ſicut vel magis pleraque earum, quae conſequentur. Ideoque & Ariſtoteli & iteratio ipſa verborum ac nominum, & repetitio frequentior, & omnis hujusmodi motus, actioni magis & certamini, quam ſtilo videtur convenire. Qua de re in tertio Rhetoricorum libro diſſerit. Verum docet nos & Demoſthenes & Cicero, eam optime orationem eſſe compoſitam, quae cum illa ornamenta parium, & contrariorum, & immutatorum verborum habeat, ex quibus & ipſis tamen ſaepe non ornatior quam vehementior ſit oratio, ſi in tempore & cum modo aſſumantur, tamen his, quae verae adfectionis ſpeciem praeferunt, excitetur. Ita enim maxime exemplum & imaginem veritatis continebit.

XXXI.

---

borum ſententiarumque inſignibus.

Vel magis pleraque earum] Lege: *vel maxime pleraeque earum.* Stephanus etiam *pleraeque.*

In tertio Rhetoricorum libro] Haec Aldinae ſcriptura eſt. Venet. & Rhen. *in tertio Rhetoricarum libro artium.* Locus eſt cap. 12.

Aſſumantur] Ed. Rhen. *aſſumatur.*

Tamen his] Ed. Rhen. *tum his.*

Excitetur] Ed. Rhen. *texetur.* Lectio, quam in textu repoſuimus, Edd. Venet. & Aldinae fide nititur. Illam ſecutus eſt Stephanus, hanc Pithoeus.

Tam

XXXI. Epanalepsis, repetitio. Haec figura tantum a priore diſtat, quod in illa quidem una pars orationis bis repetitur, tum conjuncto, tum interpoſito uno aut altero verbo, quo vehementior elocutio videtur fieri: at in hac ex plurium verborum continuatione repetita idem quaeritur, ut ſi dicas: *Patriae ſuae quisquam, ô dii immortales, exitium eſt machinatus? Non poteſt, jam non poteſt, inquam, libera haec civitas eſſe.*

XXXII. Anadiplosis, replicatio. Rarum apud oratores figurae genus, frequentius apud poëtas: ſi quando tamen & in civilem orationem incidit, mediocrem dignitatem habet. Intereſt autem inter hoc & illa duo ſuperio-

---

Tum conjuncto] Ita ex Ed. Aldina ſcripſimus. Venet. & Rhen. *tum conjunctum.* cui Stephanus ſubſtituit: *tum conjunctim.*

Exitium eſt machinatus] An repetendum *patriae ſuae*? Gesner.

Non poteſt, jam non poteſt] Edd. Venet. & Rhen. *Hoc non poteſt.* Stephanus ex conjectura: *Haec non poteſt.* Sed praetuli Aldinae lectionem, quam firmat Mart. Capella, ſic locum exhibens: *Non poteſt, jam non poteſt haec libera civitas eſſe.* Ceterum ante *Non poteſt* inſeram *Et*, alterius exempli indicem. Duo diverſa exempla eſſe, bene vidit Gesnerus.

Jam non poteſt] Cicero de Haruſp. reſp. 28. *Fuit quondam ita firma haec civitas, & valens, ut negligentiam ſenatus, vel etiam injurias civium ferre poſſet. Jam non poteſt.*

Mediocrem dignitatem] Lege: *non mediocrem dignitatem.*

Se-

riora tantum, quod hic ea, quae in ſuperiore membro poſtrema ponuntur, in poſteriore prima repetuntur, ad hunc modum: *Concurrerat ad tantae rei nuncium, ſicut commune civitatis periculum monebat, ſenatus frequens, equeſter ordo univerſus.* Tale eſt & illud TERENTIANUM:

Negat Phanium eſſe hanc ſibi cognatam Demipho?
Hanc Demipho negat eſſe cognatam?

XXXIII. PROSAPODOSIS, redditio. Nomen haec figura ex eo accipit, quod idem nomen in poſtrema parte membri, aut eadem, quaecunque pars orationis redditur, eſt connexa, unde id membrum, aut is ambitus coepit, ut ſi velis hoc modo eloqui, cum quid quaſi indigneris aut doleas: *Tibi, ſceleratiſſime omnium,*

Senatus frequens] An excidit, *frequens populus*? GESNER. Malim in fine addere: *univerſus populus.*

TERENTIANUM] Phorm. II. 3. 5.

Accipit] R. Stephanus *accepit.*

Eſt connexa] Cl. Gesnerus haec verba uncis incluſit. Et omiſſa ſunt a Capella.

Quaſi indigneris aut doleas] Ed. Venet. *quaſi indigneas & doleas:* Ed. Ald. *quaſi indigne doleas.*

Tibi, ſceleratiſſime omnium] Ed. Ald. *Reſpublica tibi, ſceleratiſſime omnium.* Corrupta eſt lectio Mart. Capel-

mnium, imputare omnes calamitates suas debet respublica, tibi. Aut sic: *Haec, ô dii immortales, in civitate moliri ausus est Glaucia?*

XXXIV. EPANAPHORA, quod relatum vocant. Hac figura vel frequentissime & DEMOSTHENES, & M. TULLIUS, & omnes vehementes oratores utuntur, quando praecipue & ipsi commoti videri volunt, & judicem commovere. Constat autem ex eo, quod eadem pars orationis saepius per singulos ambitus, aut per singula membra, interdum etiam brevius per caesa, quae κόμματα appellant, re-

pellae: *Publicas tibi calamitates immutare debes respublica.* ubi non intelligo, quod Ill. Grotius dicit; Aquilae verbum *debet* e Capella reddendum. Nam omnes Editiones illud verbum habent.

Ausus est Glaucia] Forte addendum, *Haec?* GESNER.

Glaucia] Viri docti intelligunt *Mallium Glauciam*, cujus mentio fit a Cicerone pro Rosc. Amer. atque adeo suspicantur, hoc fragmentum ductum esse ex illius orationis lacuna. Sed multum falluntur. Nam Glaucia ille a Cicerone cap. 7. dicitur *homo tenuis, libertinus, & cliens T. Roscii:* qualis profecto nihil in civitate moliri poterat. Intelligendus igitur C. Servilius Glaucia, Praetor seditiosus, cujus frequens mentio cum apud alios, tum apud Ciceronem. Vide Ernesti Clav. Ciceron. v. *Glaucia.* Dubitari etiam potest, an Ciceronis sit exemplum. Nam multa confinxit Aquila.

Et M. TULLIUS] Ed. Rhen. *& inde Tullius.*

Quando praecipue]. Edd. Venet. & Rhen. *unde praecipue.* Praetuli lectionem Aldinam.

Brevis] Stephan. legit *brevius*, quod recepi.

Re-

repetitur, hoc modo: *Verres calumniatorem apponebat: Verres de caussa cognoscebat: Verres pronunciabat.* Aut si dicas: *Ille venire hostes nunciavit, ille vos in metum belli compulit, ille, in tumultu ut civitas esset, effecit.* Per ambitum autem repeti potest eadem pars orationis sic: *Tam diu Tiberius Gracchus populo gratus fuit, quam diu leges ad voluntatem ejus, non ad utilitatem reipublicae compositas ferebat: Tam diu C. Gracchus, quam diu legibus agrariis & frumentariis & ceteris profusionibus aerarii multitudinem imperitam promere-*

Repetitur, hoc modo] Verbum *repetitur*, quod ab antiquis Editionibus abest, R. Stephanus de conjectura inseruit. Certam esse hanc emendationem, ex Mart. Capella liquet, qui Aquilam ita contraxit: *Epanaphora, relatio, quoties per singula membra eadem pars orationis repetitur, hoc modo: Verres* &c. Itaque hoc verbum in contextu reliqui.

Verres calumniatorem] Ex Cicerone Verr. II. 10. ubi sic: *Verres calumniatores apponebat: Verres adesse jubebat: Verres judicabat.*

In metum belli compulit] Scripsi: *in metum belli compulit.* Liv. XXV. 22. *Namque transfugae, tradi se Romanis rati, mercenariorum quoque militum auxilia in eundem compulere metum.*

Ferebat] Edd. Venet. & Aldin. *afferebat.*

Profusionibus aerarii] Ed. Rhen. *profusionibus aerariis.* Hoc exemplum si Aquila effinxit ipse, & non aliunde petiit, in animo habuit illa Ciceronis Disp. Tusc. III. 20. *Et quidem C. Gracchus, cum largitiones maximas fecisset, & effudisset aerarium, verbis tamen defendebat aerarium.*

 Con-

rebatur: *Tam diu Saturninus plurimum potuit, quam diu easdem illas frumentarias largitiones, & agri divisiones pollicebatur.*

XXXV. ANTISTROPHE, conversio. Species hujus figurae cum eandem fere vim habeat, contraria est superiori, eo quod ibi ab eadem parte orationis saepius incipitur, hic in eandem partem desinitur. Cujusmodi est haec *pro Fontejo: Frumenti maximus numerus e Gallia, peditatus amplissimae copiae e Gallia, equites numero plurimi e Gallia.*

XXXVI. SYMPLOCE, connexum. Haec figura ex utraque earum, quas supra demonstravimus, composita, utramque orationi speciem circumdat. Nam & incipit saepius ab una parte orationis, & totidem in unam atque ean-

Conversio] Edd. Venet. & Rhen. *conversum.*

Contraria] Ed. Venet. *contrarium.*

Cujusmodi est haec] Stephanus edidit: *Cujusmodi est hoc.*

Pro Fontejo] Locus sumtus ex parte orationis, quae periit. *Frumenti* deest apud Capellam.

Connexum] Capella *connexio.*

Composita, utramque orationi speciem circumdat] Sic locum restitui partim ex Ed. Aldina, quae *est* post *composita* omittit, partim ex conjectura J. Fr. Heusingeri, qua pro *orationis* scribit *orationi.*

Totidem] Capella recte *toties*, ut Stephanus edidit.

Quis

eandem desinit; ut haec se habet: *Quis legem tulit? Rullus. Quis tribus sortitus est? Rullus. Quis decemviros creavit? Rullus.*

XXXVII. POLYPTOTON, ex pluribus casibus. Hanc figuram ex eo nominaverunt, quod, cum saepius initium ab eadem parte orationis fiat, illa ipsa pars declinationibus casuum, aut generibus, aut numeris immutatur. Casuum declinationibus hoc modo: *Senatus est summum imperii consilium: Senatui reipublicae cura mandatur: ad senatum in dubiis periculosisque rebus omnis civitas respicit.* Generibus autem hoc modo: *Pulcra autem haec fama continget civitati, si optime meritum civem damnaverimus. Pulcrum erit, exteras nationes existimare, infestiores nos esse bonis, quam malis. Pulcre communibus utilitatibus con-*

Quis legem tulit] Memoriter citat locum Ciceronis Agrar. II. 9.

Quod, cum saepius initium ab eadem parte orationis fiat] Revocavimus lectionem Aldinam, quam Mart. Capella confirmat. Edd. Venet. & Rhenan. *quod, cum saepius initio ab eadem parte orationis stat.*

Initio —— stat] F. *initio —— facto.* GESNER.

Summum imperii consilium] Ed. Rhen. *summi imperii consilium.* Male. Infra §. 39. ex emendatione nostra: *Senatus populi Romani summum consilium.* Vide Gronovium ad Liv. XLIV. 2.

Contigit] Scripsi *continget*, quod postulant *erit*, *consulemus.*

Pulcrum erit] Ed. Rhen. *Pulcrum erat.*

consulemus, si, quos oppressos & hostes cupiere, nos circumvenerimus. Numeris autem sic: *Grata semper singulis fuerunt, quae commodi eorum caussa constituta sunt. Gratum ille superior Africanus senatoribus fecit, qui primus ejus ordinis subsellia a populo liberavit.*

XXXVIII. SYNONYMIA, communio nominis. Utimur autem eo genere elocutionis, quoties uno verbo non satis videmur dignitatem aut magnitudinem rei demonstrare; ideoque in ejusdem significationem plura conferuntur, ut si dicas: *Prostravit, afflixit, perculit.*

XXXIX. TAUTOLOGIA. Eadem pluribus verbis significat hoc schema. Differt autem perexi-

Constituta sunt] Edd. Venet. & Ald. *instituta sunt.*

Qui primus ejus ordinis subsellia a populo liberavit] Veterum scriptorum loca, quae ad hanc rem pertineant, laudat Dukerus ad Liv. XXXIV. 44. ubi tamen hic locus fugit praestantissimum virum.

In ejusdem significationem] Ed. Rhen. *in ejusdem significatione.* Mart. Capella: *ideoque ad eandem significationem plura conferimus.* Melius *conferimus*, quam *conferuntur.*

Eadem pluribus verbis significat] Recepi Ed. Venetae scripturam. Ald. & Rhen. *Eandem pluribus verbis significat.* Quam lectionem Stephanus sic interpolavit: *Eandem rem pluribus v. s.*

Differt autem perexiguo proxima a superiori figura] Emenda: *Differt autem perexiguo, & proxima est superiori figurae.* R. Stephanus vocem *proxima*, cui quid faceret, non reperiebat, e textu ejecit.

In

exiguo proxima a ſuperiori figura. Ibi etiam ſingulae partes ex ordine idem ſignificantes ponuntur: hic unius nominis aut verbi prius poſiti vis deinceps pluribus verbis explicatur, ut ſi dicas: *Senatus populique Romani ſummum conſilium, a quo ordine jura exterae nationes petunt.* Hic enim unum nomen *ſenatus*, proſecutionem accipit ex pluribus verbis non aliud ſignificantibus. Qui enim *ſummum conſilium* dicit, & *eum ordinem, a quo exterae nationes jura petunt*, non aliud quam *ſenatum* dicit, ſed proſequendo latius ornavit elocutionem.

XL. CLIMAX, quod Graeci vocant, aſcenſus nominetur a nobis. Malo enim aſcenſum, quam ſcalam aut gradiculos, ut quidam, dicere. Eſt autem figura perquam decora, & a DEMOSTHENE commendata, in qua poſtremum quodque verbum, in priore membro, aut parte

Ibi etiam] Stephanus: *Ibi enim.* Recte.

Senatus populique Romani ſummum conſilium] Lege: *Senatus populi Romani ſummum conſilium.* ut ſupra §. 37. *Senatus eſt ſummum imperii conſilium.*

Dicit] Stephanus & hoc loco, & mox ſequenti edidit *dixit.*

Et eum ordinem, a quo] Revocavimus cum Stephano vocem elapſam *ordinem.*

Aſcenſum] Edd. Venet. & Rhen. *aſcenſus.*

Ut quidam, dicere] Cauſſinus p. 386. perperam edidit: *ut quidam dixere.*

parte aliqua elocutionis poſitum, in ſuperiorem rurſum aſſumtum injicitur, atque ita velut gradibus quibusdam connectitur oratio, ad hunc modum: Ponam enim ipſum DEMOSTHENICUM verſum; *Et non dixi quidem haec, nec ſcripſi quidem: non profectus ſum autem ad legationem, nec profectus quidem: non perſuaſi autem Thebanis, nec perſuaſi quidem.* Haec autem ani-

---

In ſuperiorem rurſum asſumtum] Ed. Rhen. *in ſuperiorem curſum aſſumta.* Venet. & Aldin. *in ſuperiore curſum aſſumta.* Res ipſa docet, legendum eſſe: *in poſteriorem rurſum aſſumtum.* R. Stephanus edidit: *in inferiorem rurſus aſſumtum.*

DEMOSTHENICUM *verſum*] Hoc loco *verſus* notionem illuſtrat Barthius Adverſ. LIV. 22.

Et non dixi quidem haec] Notiſſimus, & ſaepe ad hoc ſchema illuſtrandum laudatus Demoſthenis locus eſt de Coron. p. 539. οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ. οὐδὲ ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ. οὐδὲ ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους. Ex cujus loci comparatione facile eſt Aquilae verſionem emendare. Primum veteres Edd. habent: *Et non dixi quidem haec.* R. Stephanus verba trajecit ſine cauſſa: *Et non dixi haec quidem.* Tum in iisdem Edd. deſunt verba: *non autem ſcripſi.* quae textui reddidit Stephanus. Denique verba, *nec perſuaſi quidem,* invito Demoſthene, adjecta ſunt ab Aquila; quae Stephanus eam ob cauſſam delevit. Elegantius, quam Aquila, eundem locum vertit Quinctilian. IX. 5. p. 449. *Nec haec dixi quidem, ſed nec ſcripſi: nec ſcripſi quidem, ſed nec obii legationem: nec obii quidem, ſed nec perſuaſi Thebanis.* ubi Gesnerus legere malit: *Neque haec dixi quidem, ſed non ſcripſi: neque ſcripſi quidem, ſed non obii legationem: nec obii quidem, ſed non perſuaſi Thebanis.* Sed vulgatam lectionem confirmat Diomedes, qui Quinctilianum deſcripſit, II. p. 443.

Haec autem animadvertis] Ed.

animadvertis, quanto elatius dicta sint, quam si simpliciter enunciasset: *Et dixi haec, & scripsi, & in legationem profectus sum, persuasi Thebanis.* Sic M. TULLIUS *pro Milone: Neque vero se populo solum, sed etiam senatui commisit: nec senatui modo, sed etiam publicis praesidiis & armis: neque his tantum, sed etiam ejus potestati, cui senatus totam rempublicam commisit.* Parce autem usus est hac figura. Nam in tertio gradu contentus fuit dicere, *neque his tantum*, ne rursum totum illud repeteret, *neque* [*solum*] *publicis praesidiis & armis tantum;* videlicet quia & longum & insuave futurum erat. Egregie autem, &, ut mihi videtur, feliciter LICINIUS CALVUS *in Vatinium:*

Ed. Rhen. *Haec autem animadvertitis.* Frustra Stephanus dedit: *Hic animadvertis.*

Quanto elatius dicta sint] Ed. Rhen. *quanto ea latius dicta sint.*

Persuasi Thebanis] Copula *et* abest ab Edd. antiquis. Addidit Stephanus. Jure autem miratur Valckenarius, cur Aquila non potius scripserit: *Nec dixi haec, nec scripsi, nec* &c.

Sic M. TULLIUS] Ed. Rhen. *Sic etiam Tullius*, unde Stephanus fecit: *Sic enim Tullius*, *Enim* hoc loco ineptum.

Pro Milone] Cap. 23. ubi vide Manutium.

Solum] Videtur omittendum. GESNER.

Et longum] Ed. Rhen. *& in longum.* Venet. & Ald. copulam *et* omittunt.

LICINIUS CALVUS *in Vatinium*] Hunc ipsum Calvi locum laudat Quinctilian. IX.

tinium: Non ergo pecuniarum magis repetundarum, quam majestatis: neque majestatis magis, quam Plautiae legis: neque Plautiae legis magis, quam ambitus: neque ambitus magis, quam omnium legum omnia judicia perierunt.

XLI. SOLUTUM. Sic enim voco, quod ἀσύνδετον Graeci vocant. Fit autem ita, ut, de-

IX. 3. p. 449. & ex eo Diomedes II. p. 443. ubi male vulgatur *Gallus* pro *Calvus*. Quae nomina etiam confunduntur in Non. Marcell. p. 133. ut bene vidit Jos. Mercerus. *Calvi in Vatinium* orationem citant Quinctilian. VI. 1. p. 269. 3. p. 203. IX. 2. p. 423. & Charisius II. p. 198. Elegans ejus fragmentum est apud Jul. Severian. Syntom. Rhet. p. 342. *Hominem nostrae civitatis audacissimum, de factione divitem, sordidum, maledicum accusabo.* Sic scribendum, non *accusato*. In Edd. antiquis desunt verba, *neque majestatis*, & mox *Plautiae* post *neque*, quae ex Quinctiliano restituit Stephanus.

Plautiae legis] Intellige legem Plautiam vel Plotiam *de vi*, de qua Sigon. de Judic. II. 33. & Ernestus Clav. Ciceron. h. v.

Omnium legum omnia judicia perierunt] Apud Quinctilianum: *omnium legum judicia perierunt*. Sed elegantior est Aquilae lectio, quam merito probat Burmannus.

Fit autem ita] R. Stephanus *autem* temere abjecit.

Ut, demtis conjunctionibus & praepositionibus, quibus verba & nomina connectuntur] Exhibemus Ed. Aldinae lectionem, quam Pithoeus secutus est. Edd. Venet. & Rhenan. *ut, demtis disjunctionibus & propositionibus, quibus verba & non verbis nominibus aut appellationibus particulis consequuntur.* Quae varietas ab interpolatore aliquo fluxisse videtur. Nam veram esse Aldinae lectionem, & res ipsa loquitur, & Mart. Capella confirmat. R. Stephanus Ed. Rhen. scripturam servavit, nisi quod pro *disjunctionibus* scripsit *junctionibus*, apposito asterisco, quo aut lacunam, aut grave

demtis conjunctionibus & praepositionibus, quibus verba & nomina connectuntur, singulatim unumquodque enunciemus. Cujus rei frequentissimum exemplum est per totas orationes M. TULLII: sed vel hoc unum ad exemplum sufficiet: *Exspecto vim edicti, severitatem praetoris: faveo aratori: cupio octupli damnari Apronium.* In his enim animadvertimus nullam neque disjunctionem, neque propositionem interpositam. Facit autem figura haec & ad celeritatem & ad vim doloris aliquam significandam, in qua plerumque, cum commoti sumus, hoc modo incidere solemus.

XLII.

---

grave vitium indicare voluit.

Ut —— *singulatim unumquodque enunciemus*] Mirum est, in indicativo *enunciamus* non solum veteres Editiones, sed etiam Mart. Capellam, in quo perperam legitur *nunciamus*, consentire. Recte Stephanus scripsit *enunciemus*.

Exspecto vim edicti] Verr. III. 11. Ed. Venet. *Exopto*. Rhen. & Ald. *opto*. Mox omnes *oratori* pro *aratori*, *opto* pro *octupli*. Pejus hic locus habitus est in Mart. Capella.

Neque disjunctionem, neque propositionem] Sic etiam Aldina, quae supra recte habebat: *demtis conjunctionibus & praepositionibus*.

Et ad celeritatem] Copulam adjeci ex Ed. Rhen.

In qua — incidere solemus] Haec Ed. Aldinae scriptura est, quam leviter sic emendo: *in quam* —— *incidere solemus*. Nisi forte *incidere* capias pro incisim aut membratim efferre. Venet. & Rhen. *qua* —— *incidere solemus*.

XLII. Illud etiam praeceptum habeto, actori verae caussae nunquam timendum esse, ne nimium sit in figuris sententiarum. Si enim fieri possit, ut omnes non ad aliquam utilitatem figurentur, non vitandum. Verum & optabile est, elocutionis figuris modum adhibendum, & his maxime, quas diximus ad ostensionem magis, quam ad certamen facere, in quibus paribus paria reddantur, aut simili casu aut sono determinantur; in his etiam, iteratione verbi, aut repetitione, aut aliquocunque hu-

---

Actori verae caussae] Ita ex Aldina rescripsimus pro vulgato *auctori verae caussae. Vera caussa* opponitur fictae declamatoris. Vide quae diximus ad Rutil. II. 6. p. 92.

Ne nimium sit] Bene Stephanus: *ne nimius sit.*

Ut omnes non ad aliquam &c.] Negatio temere ejecta a Stephano. Locus mutilus videtur, certe depravatus.

Modum adhibendum] Stephanus substituit *modum adhibere.* quod non imiter.

Ad ostensionem] Male Stephanus *ostensionem* in *ostentationem* mutavit. De hac voce erudite disputat Salmasius ad Lamprid. Alexandr. 33. Sic etiam *ostendere* dicitur pro *ostentare.* Vide Dukerum ad Flor. III. 5. 4.

Ad certamen facere] Venet. & Ald. *ad certamen fieri.*

Reddantur] Stephan. *redduntur.*

Aut simili casu] Stephanus infersit *quae*, hoc modo: *aut quae simili casu.*

Iteratione verbi] Iterum Stephanus *quae* inseruit sic: *quae iteratione verbi.* Quod hoc loco magis necessarium est, quam altero.

Aliquocunque] Stephan. *alio quocunque. Aliquíscunque* re-

hujusmodi motu accidunt. In elocutione tam diu commorandum erit, quam diu non in fastidium & satietatem audientis incurrit. Melius itaque est, pluribus hujusmodi figuris uti, & exemplis variari elocutionem, quam diutius in iisdem manere.

XLIII. ΔΙΕΖΕΥΓΜΕΝΟΝ, disjunctum. Haec figura ita ornat & amplificat orationem, ut diversis redditionibus verborum membra, quae vocamus κῶλα, disjungat ac separet, sive duo, sive plura, hoc modo: *Capuam colonis deductis occupabunt: Atellam praesidio communient: Nuceriam, Cumas multitudine suorum obtinebunt: cetera oppida praesidiis devincient.* Tale est & illud: *Veniet igitur sub praecone tota Propontis atque Hellespontus: addicetur communis*

recte dicitur, ut *aliquisquam*, *aliquispiam*, *aliquislibet*. Vide Gronov. ad Liv. XLI. 6.

Commorandum] Venet. & Ald. *morandum*.

Incurrit] Stephan. *incurret*.

ΔΙΕΖΕΥΓΜΕΝΟΝ, *disjunctum*] Ita scripsimus ex Ed. Aldina, & Capella. Edd. Venet. & Rhenan male: *Disjunctum, sive injunctum*.

Capuam colonis deductis] Haec memoriter citantur ex Ciceronis Agrar. II. 31. ubi ita: *Calenum municipium complebunt: Theanum oppriment: Atellam, Cumas, Neapolin, Pompejos, Nuceriam suis praesidiis devincient*. Pro *Atellam* Ed. Rhen. *ac etiam*. Pro *Nuceriam* Aldin. *Luceriam*.

Veniet igitur sub praecone] Hoc fragmentum sumtum videtur ex Ciceronis Agraria I. cujus magna pars intercidit. Stephanus male edidit: *sub praeconem*.

Moesia] Stephan. *Mysia*. *Ve-*

munis ora Lyciorum atque Cilicum, Moesia & Phrygia. [*Veniet Propontis atque Hellespontus*, idem conditioni legique parebunt] Animadvertere autem potes, nihil interesse, utrum in postremis partibus membra disjungantur, vicissitate verborum, an in primis, an hoc vicissim fiat.

XLIV. ANTEZEUGMENON, injunctum. Hoc genus enumerationis diversam habet vim a figura superiore. Ibi enim copia verborum jactatur, hic brevitas. Nam ut in superiore singulis membris singula diversa reddimus, ita hic plura in uno conjungimus. Quale est hoc: *Quorum ordo humili, fortuna sordida, natura tur-*

Veniet Propontis atque Hellespontus, idem conditioni legique parebunt] Haec verba uncis inclusimus. Sunt enim imperiti hominis glossema. Stephanus sic edidit: *Veniet Propontis atque Hellespontus sub praeconem, id est, conditioni legique parebunt.*

Conditioni legique parebunt] Immo, vendetur, hastae subjicietur. GESNER.

Vicissitate] Ed. Aldina *necessitate*, quod Pithoeus expressit. Forte verba *an hoc vicissim fiat* adscripta sunt ad explicandam vocem *vicissitate*.

ANTEZEUGMENON, *injunctum*] Ita scripsimus ex Ed. Aldina, & Capella. Edd. Venet. & Rhen. *Diezeugmenon, sive Epizeugmenon, disjunctum, sive injunctum.*

Enumerationis] Forte *enunciationis.*

Quorum ordo humili. &c.] Editiones antiquae: *Quorum ordo humilis.* Sed quomodo emendandum sit, ostendit Mart. Capella l. c. p. 176. *Quorum ordo ab humili, fortuna sordida, turpi ratione abhorret.* cui ex Aquila redde vocem elapsam *natura.* Ora-

turpi oratione abhorret. Hoc enim postremum *abhorret* ad tria refertur. Sin autem haec figura tum ita, ut in postremo sit pars orationis, quae duo aut plura membra conjungat tum in primo, tum in medio, injectionem sive ἐπιβολὴν vocemus licet. Praestat autem vim orationi, pluribus verbis in eandem rem collocatis, non idem significantibus, sed majus semper ac majus aliquid, hoc modo: *Verberatur, cruciatur, necatur.*

XLV. PLEONASMOS, plus necessarium. Ejus figurae usus in eo est, ut verba quidem ad-

---

Oratione vero, an *ratione* scribendum sit, decerni in tam brevi fragmento vix potest. R. Stephanus edidit: *natura turpis a ratione abhorret.*

Turpi] Leg. *turpis.* GESNER. Sic etiam Caussinus p. 382. Male. Vide annotationem praecedentem.

Sin autem haec figura tum ita] R. Stephanus scripsit: *Sin autem haec figura ita fit.* Equidem legerim: *Fit autem haec figura tum ita.*

Injectionem] Edd. Venet. & Rhen. *in lectionem.*

Sic ἐπιβολὴν] Legendum *sive.* GESNER. *Id est* corrigit Stephanus, *seu* Caussinus l. c.

Ἐπιβολὴν] Vid. Lupus I. 7. GESNER.

PLEONASMOS, *plus necessarium. Ejus figurae usus*] Edd. veteres: *Pleonasmos. Plus necessarius. ejus figurae usus.* ut Barthius etiam interpungit ad Claudian. de Laud. Stilic. II. 312. R. Stephanus edidit: *Pleonasmos. Plus. Necessarius hujus figurae usus.* Veram lectionem conservavit Mart. Capella: *Pleonasmos est plus necessarium.* ubi H. Grotius minus bene emendabat

adjiciamus, non tam enunciandae rei necessaria, quam ut ex his magnitudo, vel dignitas, vel moralis aliqua commentatio, aut denique species motura judicem circumponatur. Alioqui, si nihil eorum additio verbi efficit, vitiosa erit. Itaque si dicas: *M. Cato ille:* quamvis sufficiat nomen tantummodo posuisse, videaris plus significasse addito *ille.* Item hoc: *Quae, malum, est ista voluntaria servitus?* Cum possit

bat *plusquam necessarium.* Nam *quam* subintelligitur. Vide Perizon. ad Sanct. Minerv. IV. 2. p. 529. & Interpretes ad Vellej. Paterc. II. 1. 4. Huic lectioni interpunctionem accommodavimus.

Circumponatur] Pithoeana: *circumponantur.*

Efficit] Stephan. *efficiet.*

M. Cato ille] Respicit Ciceron. pro Planc. 8. *Num quando vides Tusculanum aliquem de M. Catone illo in omni virtute principe gloriari?* Apud Capellam vulgo legitur: *Antonius ille.* Sed *Cato ille* legendum esse, ostendunt MSS. Leidenses, in quibus est *Anto ille.*

Videaris plus significasse] *Plus* abest ab Edd. Venet. & Rhenan. R. Stephanus, qui solam Rhenanianam adhibuit, lacunam ita explevit: *videaris tamen aliquid significasse.* Aldinam & Stephanianam lectionem Pithoeus conjunxit, hoc modo: *videaris tamen plus significasse:* Sed facile caremus particula *tamen*, quae centies omittitur post *quamvis*, *etsi*, *licet.* Cicero apud Aquilam §. 1. *Quanquam sentio, quanta hoc cum offensione dicturus sim, dicendum est.* Seneca de Clement. I. 1. *Quamvis enim recte factorum verus fructus sit fecisse, —— juvat inspicere & circuire bonam conscientiam.* ubi vide Gronovium. Ex Livio plura exempla congessit Drakenborch. ad XXII. 20.

Quae, malum, est ista voluntaria servitus? ...

possit satis significatum esse: *quaenam est ista voluntaria servitus?* plus quidem habuit ex eo, quod *malum* positum est.

XLVI. ELLIPSIS, id est, detractio, contraria superiori figura. Ornatur oratio, cum verbum aliquod detrahimus a sua significatione, hoc modo: *Et illi quidem, qui a se morte inimici repulit, ignosco. Videntur autem mihi judices, qui sententias pro illo tulerunt: nam mul-*

---

luntaria servitus] Ex Cicerone Phil. I. 6. ubi, *Quaenam, malum*, &c.

Cum possit satis &c.] Haec verba usque ad *servitus* omittit Ed. Venet.

Plus quidem habuit] R. Stephanus ex conjectura: *plus quiddam habuit*.

Quod malum positum est] Haec Aldinae scriptura est. Venet. & Rhen. *quae malum positum est.* Stephani interpolatio: *quod malum interpositum est.*

Ellipsis, id est, detractio, contraria superiori figura] Mart. Capella: *Ellipsis est detrectatio, contraria superiori figurae.* Sic Edd. vulgatae. Sed MSS. Leidenses eandem, quam Aquila, lectionem habent.

Qui a se morte inimici repulit] R. Stephanus insigni audacia sic edi jussit: *qui a se contumeliam morte inimici repulit.* Quam conjecturam recentiores Editores statim arripuerunt. Multo lenius blandiusque est remedium, quod nos huic loco adhibemus: *qui a se mortem morte inimici repulit.* Cicero pro Sext. 37. *neque ulla alia re ab se mortem, nisi opinione mortis depulit.* De hoc corruptelae genere passim diximus ad Rutilium.

Videntur autem mihi judices] Stephan. *Videntur autem mihi & judices.* ut statim.

Mul-

multas fuiſſe audio. Hic apparet, tum illud deeſſe: *Videntur autem mihi & judices idem ſenſiſſe*, vel *ignoviſſe.* Sed quia intelligebatur, iis detractum eſt, ut ipſa celeritate commotior esſet enunciatio.

XLVII. Hae ſunt fere elocutionum figurae, animadverſione dignae. Jam illud ſua ſponte quicunque intelligere poſſit, ſaepe plures elocutionis figuras concurrere. Nam qui ſic loquitur: *Athenienſes Aſiae partem eam, quae Ionia cognominata eſt, coloniis communierunt: Dores Italiae eam regionem, quae Graecia eſt nominata*,

---

Multas] Scilicet *ſententias.* Stephanus *multos* ſcripſit, ut ad *judices* referatur.

Hic apparet, tum illud deeſſe] Stephanus ex ingenio: *Hic apparet, totum illud deeſſe.* Recte, ut opinor.

Sed quia intelligebatur, iis detractum eſt] Edd. Venet. & Rhen. *Sed quia intelligebatur, is detractum eſt.* In Aldina *is* deeſt. R. Stephanus dedit: *Sed quia intelligebatur, ideo detractum eſt.* Nos pro *is* ſcripſimus *iis.*

Hae ſunt fere elocutionum figurae] Edd. veteres: *Hae ſunt verae elocutionum figurae.* quod bene correctum a Stephano. Particula *fere* indicat, ſe non omnes, ſed praecipuas figuras recenſuisſe. Vide Dukerum ad Liv. VI. 29.

Jam illud ſua ſponte quicunque intelligere poſſit] Ita emendavimus e veſtigiis Ed. Aldinae: *Jam illud ſua ſponte quacunque intelligere posſit.* Ab Edd. Venet. & Rhen. abeſt *quacunque.* R. Stephanus ſic legit: *Jam illud ſua quisque ſponte intelligere posſit.* quod alii deinceps retinuerunt.

Coloniis] Ed. Rhen. *colonis.*

Quae Graecia eſt nominata]

nata, occupavere: tres in unum figuras contulit, isocolon, omoeoptoton, diezeugmenon. Itemque hoc & in ceteris figuris accidere poterit.

XLVIII. Illud ad postremum praecipiendum videtur, ne, proposita tibi figura, quaeras elocutionem his subjungere, si ita verba colligas, ut in eam figuram, quam destinaveris, incidant. Infirmum enim hoc & puerile erit. Haec consuetudo multa elocutionis, in qua figuras hujusmodi recognoscas, & assiduitas stili, cum ipsa exercitatio commoverit dicendi facultatem, in has formas ultro incurrit, ut cum quibus, & quo tempore utendum sit, possis dijudicare. Plurimum optimorum Demosthenis praesta-

ta] Pithoeus ex conjectura dedit: *quae magna Graecia est nominata.* Ego quoque, *Graecia* simpliciter pro *magna Graecia* dici, vix credo. Sed sine librorum auctoritate nihil temere mutandum.

Itemque] Stephan. *Idemque.*

Si ita verba colligas] Edd. Venet. & Ald. *cita verba colligas.*

Incidant] Male Stephanus *incidat.*

Cum ipsa exercitatio &c.] Ed. Rhen. *cum ipsa exercitatio commoverit dicendi facultas. Item in has formas* &c. Aliter & legit, & interpungit Stephanus: *tum ipsa exercitatio commoverit: dicendi facultas item in has formas ultro incurret.* Nos Edd. Venetae & Aldinae lectionem revocavimus, quae sensum satis planum habet.

Ut cum quibus] Stephan. *ut & quibus.*

Plurimum optimorum &c.] Haec mutila & manca est veterum Editionum lectio. Edd. Venet. & Ald. *necdum,*

Rhen.

ſtabit M. Tullio, ne, dum copiam imitamur, in nimietatem incidamus, cavendum eſt.

Rhen. *imitatur*. R. Stephanus omnia ad libidinem mutavit, & interpolavit hoc modo: *Plurimum optimorum imitatio adjumenti praeſtabit. Demoſthenis enim phraſin M. Tullius, nedum copiam imitatur. Sed ne in nimietatem incidamus, cavendum eſt.* quod, quamvis ineptum, alii Editores, ut e Codice hauſtum, ſervarunt.

J U-

JULII RUFINIANI DE FIGURIS SENTENTIARUM ET ELOCUTIONIS *LIBER.*

Hactenus Aquila Romanus ex Alexandro Numenio: exinde ab eo praeteritas, aliis quidem proditas, subtexuimus.

I. Iro-

Julii Rufiniani] Neque hic, neque sequens Rufiniani liber comparet in Edd. Veneta & Aldina. Utrumque primus & solus edidit Beatus Rhenanus.

Praeteritas, aliis quidem proditas] Scilicet *figuras*. R. Stephanus edidit: *praeterita, ab aliis prodita*. Quem in errorem induxerunt verba, quae in veteri Editione his subji-

ciun-

I. Ironia elocutiuncula Salluſtiana commodiſſime exprimitur, cum aliud in pectore recluſum, aliud in lingua promtum habeamus, & ſententia enunciationis in contrarium a verbis accipitur, ut apud Virgilium:

Scilicet is ſuperis labor eſt.

Apud Tullium *pro Ligario: Novum crimen, C. Caeſar.* & cetera. In *Clodium & Curionem: Tu vero feſtivus, tu elegans, tu ſolus urbanus; quem decet muliebris ornatus.* & cetera. Ironiae autem ſpecies ſex, Chleuasmos, ſive Epicertomeſis, Charientismos, ſive Scom-

ciuntur: *Schemata dianoeas. Ironia, partes ejus,* &c. quae non ſunt Rufiniani, ſed ſtudioſi lectoris, figurarum catalogum conficientis. Quem nos ut inutilem & alienum ejecimus.

Elocutiuncula] i. e. phraſi, formula. Reſpicit ad Catil. 10. Gesner. Apud Salluſt. eſt *in pectore clauſum.* Notandum *recluſum*, quod rarius occurrit pro clauſum. Vide Dukerum ad Flor. IV. 12. 64.

Habeamus] Stephan. *habemus.*

Sententia] Sic Stephan. Ed. vetus *ſententiam.*

A verbis] Viri docti delent praepoſitionem. Recte.

Virgilium] Aen. IV. 379.

Tu vero feſtivus] Integrior eſt hic Ciceronis locus apud Non. Marcell. p. 465. ubi poſt *ornatus* haec adduntur: *quem inceſſus pſaltriae; qui levare vultum, mollire vocem potes.*

Epicertomeſis] Editio antiqua *Epicertomeneſis.*

Com-

Scomma, Aſteismos, Diaſyrmos, Exuthenismos, Sarcasmos.

II. CHLEUASMOS, ſive Epicertomeſis. Haec figura riſum excitat, & ſevere propoſita vafre excutit, eludens perſonarum, aut rerum comparationem, ut apud VIRGILIUM:

meque timoris
Argue tu, Drance.

Apud CICERONEM: *Quaſi vero ego de facie tua, catamite, dixerim, vel alias potuiſti contumelioſius facere, ſi tibi hoc Parmeno alloqui, ac non ipſe Parmeno nunciaſſet.*

III. CHARIENTISMOS, ſive Scomma. Hac figura fit feſtiva dictio, cum amoenitate mordax, ut apud CICERONEM: *Infirmo corpore atque aegro, colore, ut ipſe judicare p. u.* Et apud eundem: *Facite enim, ut vultum ipſius,* &

Comparationem] Scribe *comparatione.* Virgilii locus eſt Aen. XI. 383.

Quaſi vero ego &c.] Ex Prisciano VI. p. 690. diſcimus, hoc fragmentum ſumtum eſſe ex oratione *pro Fundanio: Cicero pro Fundanio: Eſſetne id quod Meno nunciaſſet? Meno pro Menon.* ubi forte ex Rufiniano pro *Meno* legendum *Parmeno.* Ipſum fragmentum non expedio. Verbo *alloqui* R. Stephanus temeraria conjectura ſuppoſuit *per aliquem.*

Ut ipſe judicare p. u.] Pro literis *p. u.* Stephanus ſcripſit *&c.* Forte locus ſumtus eſt ex oratione deperdita. Certe ex iis, quae ſuperſunt, non annotavimus.

Facite enim] Pro Cluent. 40.

Exer-

& illam usque ad talos demissam purpuram cogitetis.

IV. ASTEISMOS, urbana dictio. Hac figura fit exercitatis aliis ingenua festivitas, ut apud CICERONEM: *Respicite, Judices, hominum fortunas, respicite Fabricii senectutem. Cum hoc* respicite *ornandae orationis caussa saepe dixisset, respexit ipse. At Fabricius a subselliis, demisso capite, discesserat.* Et alias: *Negabant mirum, jus tam nequam esse verrinum.* Et illi: *Alii execrabantur sacerdotem, qui tam nequam verrem reliquisset.*

V. DIASYRMOS. Haec figura fit, cum rem aliquam aut personam elevamus, ut apud TULLIUM: *Est adhuc, quod admirari vos video, non Verres, sed Quintus Mutius.* Et in eodem: *Sed repente, tanquam epoto Circaeo, factus est Verres: redit ad se, atque ad mores suos.* Et alibi: *Quid ad haec Naevius? Ridet scilicet no-*

Exercitatis] Videtur legendum *excitatis*, i. e. citatis, laudatis aliorum verbis. GESNER.

Respicite] Pro Cluent. 21.

Negabant] Verr. I. 46. Ed. vetus: *Negabat virum justum* &c.

Et illi alii] Sic interpungit Ed. vetus. Stephanus scripsit: *Et idem alibi.* Forte: *Et alibi.* Certe *alii* pertinet ad locum Ciceronis.

Alii execrabantur] Verr. l. c.

Est adhuc] Divin. in Caecil. 17. ubi pro *epoto Circaeo* legitur *aliquo Circaeo poculo.*

Quid ad haec] Pro Quint. 17.

A 2

nostram amentiam, qui in vita sua rationem summi officii desideremus, & instituta bonorum virorum requiramus.

VI. EXUTHENISMOS. Figura haec fit, cum rem aliquam extenuamus, & contemtam facimus, ut apud LUCILIUM:

At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis
Miscuit.

Apud TULLIUM *pro Caecina*: *Ejeci ego te armatis hominibus, non dejeci, ut tantum facinus non in aequitate juris, sed in una litera latuisse videatur.* Item in *Philippicarum secunda*: *Nam quod quaerebas, quomodo redissem: prima luce, non tenebris, deinde cum calceis & toga, nullis caligis, nec lacerna.* CATO apud *Athenienses*: *Antiochus epistolis bellum gerit, calamo & atramento militat.*

VII. SARCASMOS. Haec figura quibusdam vi-

Apud LUCILIUM] Horatius Serm. I. 10. 20. de Lucilio. GESNER. Idem vir doctissimus ad Horatii l. c. legit: *ut apud* HORATIUM *in Lucilium.*

Pro Caecina] Cap. 13. ubi *in aequitate defensionis.*

Philippicarum secunda] Cap. 30. unde haec facile emendari possunt.

CATO *apud Athenienses*] Scribendum: *ad Athenienses.* De hac oratione Plutarchus in Catone p. 343. A.

 Sed

videtur eadem, quae Chleuasmos, ſed a perfectiſſimis propria ſignificatione deſcripta eſt. Peculiariter enim foediora ea ſignificamus, non tamen ſine dicacitate concinna, ut apud VIRGILIUM:

Novimus & qui te, transverſa tuentibus hircis.

Apud CICERONEM: *Sexte noſter, quoniam etiam jura ligurris.* Et *pro Coelio: Quod facerem vehementius, niſi mihi intercederent inimicitiae cum iſtius mulieris viro: fratre volui dicere: ſemper hic erro.*

VII.

Sed a perſectiſſimis] Vetus Editio, ſyllabis male repetitis: *ſed aperte perfectiſſimis.* Quod vitium ſuſtulit R. Stephanus. Pro *perfectiſſimis* legere malim *peritiſſimis.* Quae verba etiam confunduntur in Cicerone de opt. gen. orat. 2. *Ea igitur omnia in quo ſumma, erit orator peritiſſimus.* Scribendum *perfectiſſimus.* Negat quidem Pompejus Grammaticus, cujus ſpecimen Mallio Theodoro ſubjecit Cl. Heuſingerus, p. 67. *perfectior, perfectiſſimus* recte dici. Sed ſubtilior, quam verior, haec eſt obſervatio. Ipſe Cicero Orat. 1. *quod ego ſummum & perfectiſſimum judicem.*

Novimus] Ecl. III. 8. *Hirquis* dedit R. Stephanus contra fidem Editionis antiquae. De hac varietate Interpretes ad Virgil.

Sexte noſter] Pro domo 18. ubi ſic: *Sexte noſter, bona venia, quoniam jam dialecticus, & hoc quoque ligurris.* Ed. vetus *Lycurgis.*

Pro Coelio] Cap. 13. ubi, *fratrem volui dicere.*

Ae-

VII. APOPHASIS, ſive Aetiologia, venuſtum ſchema, ubi quaſi alio interrogante, nobis ipſis reſpondemus, & rationem reddimus. CICERO *pro Tullio: Si qui furem occiderit, injuria occiderit. Quam ob rem? Quia jus conſtitutum nullum eſt. Quid ſi ſe telo defenderit? Non injuria. Quid ita? Quia conſtitutum eſt.* CAESAR *pro Bithynis: Quid ergo? Syngraphae non ſunt, ſed res aliena eſt.* Et hactenus, ubi nobis reſpondemus; alias, ubi aliis: quod niſi arte procedit, cauſſam prodit; ut apud VIRGILIUM, interrogante altero, quod negare non

---

Aetiologia] Vetus Edit. *Eteologia.*

Pro Tullio] De hac oratione, praeter Interpretes ad Fragmenta, vide Voſſium de Analog. II. 3. p. 210.

Si qui furem occiderit] Editio vetus: *Si qui in foro occiderit.* Quam ſcripturam R. Stephanus ſic emendavit: *Si quis furem occiderit.* Bene *furem*: ſecus *ſi quis.* Nam *ſi qui* pro *ſi quis* ſexcentis locis eſt apud Ciceronem & alios. Vide Dukerum ad Flor. I. 18. 20. & Drakenborch. ad Liv. III. 17.

Non injuria] Apud Sigonium Fragment. Ciceron. p. 752. typographi hoc fragmentum ita corruperunt: *Si qui furem occiderit, haud injuria occiderit. Quam ob rem? Quia jus conſtitutum nullum eſt. Quid ſi ſe telo defenderit? Injuria. Quid ita? Quia conſtitutum eſt.* In quo errato caſtigando ſe valde jactat A. Patricius ad eadem Fragm. p. 938. qui, ſi ipſum Rufinianum evolviſſet, omni opera ſuperſedere potuiſſet. Sed alii quoque, poſt Patricium, hoc fragmentum corrigere inſtituerunt, non inſpecto Rufiniano.

VIRGILIUM] Ecl. III. 21.

Altero] Sic Stephanus. Edit. vetus *Adero.*

non poterat, ſubtiliter occurrit, ne furtum feciſſe exiſtimetur:

An mihi cantando victus non redderet ille?

Teſtis interrogatus a reo, *num fuſtibus vapulaſſet: innocens*, inquit. Aut cum dicitur, *Quaero, an occideris hominem?* & reſpondetur, *latronem*; ut confeſſionem praecurrat defenſio.

IX. Aporia, eadem eſt & Diaporeſis, addubitatio quaedam, cum ſimulamus quaerere nos, unde incipiendum, quid potiſſimum dicendum, an omnino dicendum; cumque artificialiter ſimulamus non ſibi res invenire, non pa-

Subtiliter occurrit] Legendum: *ſubtiliter alter occurrit.* Praecedentis verbi ultimae ſyllabae *alter* interceperunt.

Teſtis interrogatus a reo] R. Stephanus edidit: *Et teſtis interr.* Legendum: *Teſtis interrogatus in reum, num a reo* &c. Nam Rufinianus haec omnia deſcripſit ex Quinctilian. IX. 2. p. 422. *ut teſtis in reum rogatus, An ab reo fuſtibus vapulaſſet? Et innocens, inquit.* &c. Forte etiam in Rufiniano ſcribendum: *Et innocens.* ut ultima ſyllaba verbi *vapulaſſet* illam particulam hauſerit.

Occideris] Male Stephanus *occiderit.* Alteram lectionem confirmat Quinctilian. l. c.

Unde incipiendum] Forte addendum ex Quinctiliano IX. 2. p. 423. quem Rufinianus deſcripſit: *ubi deſinendum.*

Non] F. *nunc.* Gesner.

Simulamus, non ſibi res invenire] R. Stephanus *ſibi* delevit. Temere & fruſtra. Nam ſcribendum: *ſimulamus, nos ibi res invenire.*

In

paratos venisse. CICERO in *Verrem: Quem? Quemnam? Recte admones: Polyclitum esse dicebant.* Et *de domo sua apud pontifices: Tibi literas ille misit? quas? aut nunquam misit, aut si misit, in concione recitari noluit. Itaque sive ille misit, sive tu protulisti: certe consilium tuum de honore Catonis nudatum est.*

X. ANACOENOSIS communicatio est, cum aut ipsos adversarios consulimus, aut cum judicibus deliberamus. CICERO *in Divinatione: Decedente jam mehercules extra hanc contentionem, certamenque nostrum.* & reliqua. Est & Idiotismos. Item *pro Quintio: Si dupondius tuus ageretur, Sex. Naevi, si in parvula re captionis aliquid vererere, statim ad C. Aquilium, aut eorum aliquem qui consuluntur, cucurrisses?* cum

---

In Verrem] IV, 3.

De domo] Cap. 9. ubi haec paulo aliter leguntur.

In Divinatione] Cap. 12. ubi recte: *De te, Caecili, jam.*

Est & Idiotismos] i. e. haec verba Ciceronis Divin. in Caecil. 12. etiam sunt exemplum *Idiotismi*, familiaris quasi seductionis: Gall. *privauté*. GESNER. Vide eundem Thesaur. L. L. v. *Idiotismus.*

Item] F. *Idem.* GESNER.

Pro Quintio] Cap. 16. R. Stephanus ex mendosis Ciceronis exemplaribus recepit: *Si de praediis tuis ageretur.* Mox Ed. Rhen. *in parvula recapitulationis.* quod ut manifeste vitiosum ex Cicerone emendavimus. Reliquas varietates annotare, non est tanti.

Ibi-

cum jus amicitiae, ſocietatis, affinitatis ageretur. Item ibidem: *Ego nunc pro te hos conſulo poſt tempus, & in aliena re, quoniam in tua re, cum tempus erat, conſulere oblitus es. Quaero abs te, C. Aquili, L. Luculle, P. Quinctili, M. Marcelle: vadimonium mihi non obiit quidam ſocius & affinis meus, quocum mihi neceſſitudo vetus, controverſia de re pecuniaria recens intercedit.* & cetera. Item *pro Sextio: Si recte veſtram bonitatem atque prudentiam agnovi, non multum me fallit, ſi conſulamini, quid ſitis reſponſuri: primum exſpectare.* CATO: *Si vos in eo loco eſſetis, quid aliud faceretis?* Et alibi: *Communem rem putato-*

Ibidem] Cap. 17. Vetus Editio: *Ego hunc pro te hos conſulo.* Recte *hos*, quod de conjectura Ciceroni reſtituit Lambinus. Recte etiam mox *quoniam* pro *quod*.

Si recte veſtram &c.] Haec corrupta putabam, nec inveniebam in oratione *pro Sextio*. GESNER. Locus eſt pro Quint. 17. unde reſtitui corruptiſſimam Ed. Rhen. lectionem, quae haec eſt: *Si recte veſtram bonitatem atque prudentiam agnovi, enim multum me fallit: ſi conq. r. ſ. primum exſpectari.*

CATO: *Si vos* &c.] Haec omnia Rufinianus ex Quinctiliano IX. 2. p. 423. deſcripſit, ubi plenius legitur: *Cedo, ſi vos in eo loco eſſetis, quid aliud feciſſetis?* Simile illud Terentianum Andr. II. 1. 10. *Tu ſi hic ſis, aliter ſentias.* ut bene accepit Bentlejus.

Communem rem putatote] Quinctilian. l. c. plenius: *Communem rem agi putatote, ac vos huic rei praepoſitos eſſe.* Edit. vetus *puta tu* & *propoſitos*,

tote, ac vos huic praepositos. VIRGILIUS:

fuit & tibi talis
Anchises genitor, Dauni miserere senectae.

XI. AGANACTESIS, indignatio, quae fit maxime pronunciatione. ENNIUS in *Iphigenia*:

Menelaus me objurgat: id meis rebus regimen restat.

VIRGILIUS:

Cantando tu illum? aut unquam tibi fistula cera
Juncta fuit?

CICERO *pro Sylla*: *Fero ego te, Torquate, jam dudum fero.*

XII. APODIOXIS, sive Apoplanesis, rejectio, vel

---

tos, pro quibus R. Stephanus scripsit *putate* & *praepositos*.

VIRGILIUS] Aen. XII. 933.

Menelaus me &c.] Recte magnus Bentlejus Ep. ad Millium p. 43. emendat:
Menelaus me objurgat: id meis rebu' regimen restitat.

ut sit trochaicus catalecticus.

VIRGILIUS] Ecl. III. 25.

Pro Sylla] Cap. 16.

APODIOXIS] Sic leg. ἀπόδιωξις pro *apodoxis*. *Apoplanesis*, *aberratio*, quod aberrat animus ad alia, ut Ci-

cer.

vel probatio quarundam rerum, quasi in quaestionem non venire dignarum, neque oportuisse aut ab adversariis poni, aut á nobis quaeri, aut a judice postulari. Quod schema mire facit accelerate fugiendum; ut & tacuisse, & tamen non timuisse videamur, ut in re difficili & contraria non haereamus. In qua figura breviter morati ad aliud statim transire debeamus. CICERO *pro Coelio*: *Equitis Romani autem esse filium, criminis loco poni ab accusatoribus, neque his judicantibus.*

XIII. APOPLANESIS est, aut judicis a re contraria nobis avocatio, quam cum desiderat, aut ab adversario commonetur, ut quaerat, nos obscurando, & miscendo, & promittendo quidem dicturos nos, sed suo loco, ad aliam rem avocamus, & rursum dum dicimus, sensim ad aliud transimus: & ab eo, quod contra nos est, avo-

---

cer. Phil. VII. pr. Huic vicina alia *Apoplanesis*, de qua statim. GESNER. Sic etiam legit Vossius Inst. Orat. V. 6. p. 251. Pro *probatio* R. Stephanus bene scripsit *reprobatio*. Vox *Apoplanesis* viris doctis ex sequenti articulo huc translata videtur.

Neque oportuisse] Inferendum videtur, certe intelligendum, *quasque putemus*. Sic jam Vossius Institt. V. 6. 6. GESNER. Haec medicina modum excedit. Lenior est nostra: *quas neque oportuisset aut ab adversariis* &c.

Accelerate fugiendum] Stephanus scripsit: *ad accelerate fugiendum.*

Pro Coelio] Cap. 2. Ed. vetus: *criminis loco ab accusatoribus n. h. p.*

Commonetur] Sic Stephanus. Edit. vetus *commovetur.*

Pro

avocatur, & ſuſpenditur judex, vel conjuncta rerum multitudine implicatur, ut non de uno, ſed de pluribus putet ſibi ſententiam eſſe dicendam, ut *pro Cluentio* fecit CICERO, in qua oratione tenebras ſe offudiſſe jactavit judicibus Cluentianis: *Intelligant, nihil me nec ſubterfugere voluiſſe reticendo, nec obſcurare dicendo. Ego me, Judices, ad eam cauſſam accedere, quae jam per annos octo continuos*, usque eo, *Efficiam profecto.* Deinde: *Verſatam eſſe in judicio pecuniam, conſtat.* totum caput. Deinde: *Unum quidem, nemo erit tam inimicus Cluentio.* usque ad finem capitis ipſius.

XIV. APHORISMOS, vel Diorismos, deſcriptio rerum per reprehenſionem, quae exprimit & corrigit vim ſententiae & poteſtatem. Quare poteſt videri ſpecies emendationis. Nam quae temere dixeris, reprehendet. TULLIUS: *Quan-*

Pro Cluentio] Cap. 1.

Tenebras ſe offudiſſe &c.] Haec habet a Quinctiliano II. 17. p. 106.

Ego me] Cap. 3. Edit. vetus: *annos octo non.*

Verſatam] Cap. 30.

Totum caput] Ex hoc loco docet Barthius Adverſ. LIV. 22. jam a veteribus libros in capita diviſos fuiſſe.

Unum quidem] Cap. 25.

Capitis] Hanc vocem omiſit Stephanus.

Reprehendet] Stephan. *reprehendit.*

Quan-

Quanquam illa non poena, ſed prohibitio ſceleris fuit. Aut alias: *Cives, inquam, ſi hoc nomine appellare fas eſt.*

XV. Ara, execratio. Execratio oratoria apud Ciceronem: *O ſcelus! o portentum in ultimas terras exportandum!* Apud Virgilium:

At tibi pro ſcelere, exclamat, pro talibus auſis,
Dî, ſi qua eſt coelo pietas, quae talia curet,
Perſolvant grates dignas.

XVI. Deesis, obſecratio, vel obteſtatio, qua deos oramus, aut homines. Cicero *pro Dejotaro: Per dexteram iſtam tuam ego obteſtor. Pro Roſcio* μετὰ εἰρωνείας· *Rogat, oratque te, Chryſogone.* Apud Virgilium:

Per

Quanquam illa non poena] Hoc exemplum, ex Ciceronis oratione deperdita ductum, habet etiam Quinctilian. IX. 2. p. 423.

Cives, inquam] Ex Cicerone pro Muren. 37. ubi rectius: *Cives, cives, inquam, ſi eos hoc nomine appellari fas eſt.*

Ara] Sic leg. ἀρά, non *Aria.* Gesner. Sic etiam Cauſſinus p. 385.

Ciceronem] Verr. I. 15.

Virgilium] Aen. II. 535.

Pro Dejotaro] Cap. 3. Poſt vocem *obteſtor* in Edit. veteri haec leguntur: *Per ego has lacrimas.* quae, e ſequentibus huc tranſlata, bene deleverunt viri docti.

Pro Roſcio] Cap. 49. Edit. vetus: *meta ironias.*

Apud Virgilium] Edit.

Per superos, atque hoc coelum.

Per ego has lacrimas, dextramque tuam te.

PLAUTUS: *Ita te deos obtestor per senectutem tuam.*

XVII. DIABOLE, criminatio, & quasi denunciatio eorum, quae futura sunt. CICERO *pro Milone: Erit ille atque illucescet dies.* & cetera. TERENTIUS:

Videre videor jam illum diem, quo hinc egens
Profugiet aliquo militatum.

Apud

dit. vetus: *Apud deos* VIRGILIUS. Sed vocem *Deos* e sequentibus intrusam sustulerunt viri eruditi.

Per superos] Aen. III. 600. ubi sic: *Per superos, atque hoc coeli spirabile lumen.*

Per ego has lacrimas] Aen. IV. 314.

Ita te deos obtestor &c.] R. Stephanus temere expunxit *te.* Forte legendum: *Ita per te deos obtestor, & senectutem tuam.* Librarii, cum non caperent elegantiam, qua *per*, inserto pronomine, a suo casu separatur; praepositionem ad *senectutem* transtulerunt. Plautus Bacchid. IV. 8. 64. *per te, here, obsecro Deos immortales.* Haec verborum collocatio ubicumque occurrit, certatim a viris doctis illustrata est, tanquam sibi quisque turpe putasset, abire asymbolum. Ex Graeco fonte illam erudite repetiit Cl. Valckenarius ad Euripid. Phoeniss. 1659.

DIABOLE, *criminatio*] Videtur legendum: DIAPEILE, (διαπειλὴ) *interminatio.* Syllaba *cri* orta ex compendio praepositionis *inter*, quam notant librarii per *ir*, imposito apice. GESNER.

Pro Milone] Plenior locus est cap. 26.

TERENTIUS] Adelph. III. 3. 30. ubi, *quum hinc egens.*

O VIR-

Apud VIRGILIUM:

Sed non ante datam cingetis moenibus urbem.

& cetera.

XVIII. DIANOEA. Haec figura fit proprie, cum proponitur, non id quod fieri oportet, sed quod fit. TULLIUS: *Dolabella autem, quemadmodum homines nobiles*, usque, *injuriam fortissime perseverat.* VIRGILIUS:

Furor arma ministrat.

Applicatur huic figurae etiam chria sententia necessaria, ut CATO in *Thermum* post censu-

VIRGILIUM] Aen. III. 255. Editio vetus unum tantum versum habet: duos adjecit R. Stephanus. Itaque Rufinianus non erat a Burmanno laudandus pro vulgata Virgilii lectione *subigat.*

Praeponitur] F. *proponitur.* Et toti huic figurae potius nomen *Diabole*, quam *Dianoea*, convenit. GESNER. *Praeponitur* invexit Stephanus.

Usque injuriam] R. Stephanus edidit: *ulcisci injuriam.* Videlicet nesciebat, locum sumtum esse ex orat. pro Quint. 8. ubi ita legitur: *Dolabella (quemadmodum solent homines nobiles: seu recte, seu perperam facere coeperunt, ita in utroque excellunt, ut nemo nostro loco natus assequi posset) injuriam facere fortissime perseverat.*

VIRGILIUS] Aen. I. 150.

Sententia necessaria] Haec verba, tanquam glossema, abjicit Barthius Adverf. XVI. 13.

CATO *in Thermum post censuram*] Ed. vetus *Thernum*, quod bene correxit Stephanus. Saepe haec oratio lau-

furam: *Qui ventrem suum non pro hoste habet; qui pro re publica, non pro sua obsonat; qui stulte spondet, qui cupide aedificat.*

XIX. APOPHONEMA, sententia responsiva, ut apud CAELIUM: *Fac velis, perficies.* Apud TULLIUM: *Literarum radices amaras, fructus dulces.*

XX. DIALOGISMOS. Haec fit ita, cum quis secum disputat & volutat, quid agat, vel quid agendum putet. Apud TERENTIUM:

Quid igitur faciam?

VIR-

---

laudatur a Gellio, Festo, Non. Marcello, aliis.

Qui ventrem suum non pro hoste habet] Barthius Advers. XVI. 13. XXXVIII. 6. eleganter sibi hunc locum ita emendare visus est: *qui ventrem suum nummo pro hoste habet.* Ego vero, non dicam elegantiam conjecturae, sed ne sensum quidem capio. Aliquid in hoc fragmento deesse, perspicuum est.

APOPHONISMA] An *Apophanisma*? GESNER. Recepi *apophonema*, ut corrigunt viri docti.

Ut apud CAELIUM] Sententia, quae subjicitur, a Comico potius, quam ab Oratore, profecta videtur. Repone igitur: *ut apud* CAECILIUM. Eandem sententiam ita expressit Horatius Serm. I. 9. 54.

Velis tantummodo; quae tua virtus;
Expugnabis.

Literarum radices] Graece: Τὴν μὲν ῥίζαν τῆς παιδείας εἶναι πικρὰν, τοὺς δὲ καρποὺς γλυκεῖς. Hanc sententiam Democrito tribuit Collectio Sententiarum MS. quae est in Bibl. Leidensi, Demostheni Arsenius in Dictis philosophorum, Aristoteli Diog. Laërt. V. 18. alii aliis, ut Menagius ad Diogen. docet. *Vetus proverbium* vocat Alcuinus Grammat. p. 2079.

TERENTIUM] Eunuch. I. 1. 1. ubi vide Donatum.

VIR-

VIRGILIUS:

En, quid ago? rursusne procos irrisa priores
Experiar?

CICERO *pro Cluentio: Dem judicibus? Mihi igitur nihil quaeretur?* In *Verrinarum* libro I. *Si pupillo redimitur, mihi praeda de manibus eripitur. Quod est igitur remedium? quod?*

XXI. EPIPLEXIS, sive Epitimesis. Fit haec figura, cum jurgamus, aut coarguimus. CICERO in *Catilinam: Patere tua consilia non sentis? quem nostrum ignorare arbitraris?* TERENTIUS:

Non ego te vidi manum?

VIRGILIUS:

Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum?

XXII.

VIRGILIUS] Aen. IV. 534.

Pro Cluentio] Cap. 26. ubi sic: *Demne judicibus? Mihi igitur ipsi, praeter periculum & infamiam, quid quaeretur?*

Verrinarum libro I.] Cap. 54. Edit. vetus *populo* pro *pupillo*.

Jurgamus] Caussinus p. 393. *jurgamur*.

In Catilinam] Or. I. 1.

TERENTIUS] Heaut. III. 3. 2.

VIRGILIUS] Ecl. III. 17.

O-

XXII. [Omoeosis. Inest ibi paradigma parabolae]. OMOEOSIS est, cum per similitudinem res praesentantur. Cujus species sunt primae duae, Paradigma & Parabole. Harum distantia est, quod Paradigma facit vera exempla, Parabole ficta ostendit.

XXIII. PARADIGMATOS quidem triformis est ratio. Nam exemplum aut personas tantum exhibet sine sermone, aut sermonem sine personis, aut simul utrumque, personam sine sermone, ut CICERO in *Catilinam: Neque enim potuisset aut ille Hala*, usque ad, *sceleratos cives interimere.* Sermonem sine persona. *Catonis est dictum: pedibus compensare pecuniam.* Sed sermone pariter & persona. CICERO *pro Roscio: Estne hoc illi dicto atque*

Omoeosis. Inest ibi paradigma parabolae] Haec verba ejecit R. Stephanus. Ego, ut aliena, uncis inclusi.

Praestantur] Jo. Schultingius ad Senec. Controv. II. 12. p. 167. emendat *repraesentantur*. Recte. Praetuli tamen simplex *praesentantur*, quod haec aetas frequentavit. Vide Gesnerum Thes. L. L. h. v.

In Catilinam] Immo *in Miloniana* cap. 3. ut bene vidit R. Stephanus. Edit. vetus corrupte: *Neque enim potuisset aut illa hala usque assis sceleratos* &c.

Catonis est dictum] Ex Cicerone pro Flacc. 29. ubi *compensari.*

Sed sermone pariter & persona] R. Stephanus dedit: *Sermonem pariter & personam.* Cur *sed* delerit, nescio.

Pro Roscio] Cap. 12. ubi vulgo sic editur: *Estne hoc illi*

que facto Fimbriano simillimum? Rursum Parabola & ipsa tripartita est, per Iconem, Omoeon, Epagogen.

XXIV. Icon fit, cum perfectae formae similes conferuntur. Virgilius:

Talis Amyclaei domitus Pollucis habenis.

Cicero de populo Romano: *Mare, quod sua natura tranquillum sit, ventorum vi agitari & conturbari solet: sic populus Romanus.*

XXV. Omoeon. Haec figura fit, cum ex partibus aliqua similitudo colligitur, ut Virgilius:

Sic oculos, sic ille manus, sic ora tenebat.

Etiam in actu fit Omoeon, ut idem Virgilius:

Non aliter, quam si immissis ruat hostibus omnis
Carthago, aut antiqua Tyros.

Ci-

---

illi dicto atque facto Fimbriae non simillimum? Veram lectionem, quam Rufinianus conservavit, Lambinus etiam restituit, cui, ut solet, frustra obloquitur laudis Lambinianae iniquissimus obtrectator, Janus Gruterus.

Virgilius] Georg. III. 89.

Cicero] Pro Cluent. 49.

Virgilius] Aen. III, 490. ubi *ferebat*.

Virgilius] Aen. IV, 669.

In

CICERO in *Verrinis*: *Succinctam Scyllam lupis & canibus, cum pube tenus virgo sit, similem esse Verris & comitum illius, quibus quasi canibus succinctus sit.*

XXVI. EPAGOGE. Fit haec ex rerum similium collatione, vel argumentorum, salva tamen similitudine. Rerum, ut VIRGILIUS:

Improvisum aspris veluti qui sentibus anguem
Pressit humi nitens.

Et CICERO *pro Roscio* comparat occupationes Jovis optimi maximi Syllae rebus gestis propius. Argumentorum autem, ut LUCILIUS:

Nam si tu fluctus, undasque e gurgite salso
Tol-

In Verrinis] Haec Rufinianus effinxit ex Verr. V. 56. R. Stephanus post *Verrinis* inculcavit *ait*.

Salva tamen similitudine rerum] Franc. Dousa ad Lucilii Fragm. p. 5. recte interpungit: *salva tamen similitudine. Rerum, ut* VIRGILIUS.

VIRGILIUS] Aen. II. 379.

Pro Roscio] Cap. 45.

Argumentorum] Sic de conjectura R. Stephanus, & Dousa l. c. dederunt. Recte. Editio vetus *argumento*.

LUCILIUS] Editio vetus habet *Lucius*, cui nomini R. Stephanus pessime substituit *Lucretius*, optime Dousa l. c. *Lucilius*.

LUCRETIUS: *Nam si tu fluctus* &c.] Non exstat hodie. Ceterum nec *Haematium* quid sibi velit, video. GESNER.

Tollere decreris, venti prius Haematium,
Ventum, inquam, tollas t. c. q. i. l.

XXVII. EPITROPE. Haec fit, cum figurate concedimus, quod velit quis faciat: ut VIRGILIUS Aeneidos primo:

Sequere Italiam ventis, pete regna per undas.

Et CICERO: *Quid exſpectas? Proficiſcere: nimium jam diu te imperatorem tua illa Manliana caſtra deſiderant.*

XXVIII. EUCHE, precationes. VIRGILIUS:

Da nunc, Tybri pater, ferro, quod miſſile libro.

CI-

Venti prius Haematium &c.] R. Stephanus legit:
ventum prius Haematium tu,
Ventum, inquam, tollas.
Et ſic Douſa l. c. Neuter tetigit graviſſimum ulcus, cui hac ratione medemur:
ventum prius Emathium tu,
Ventum, inquam, tollas.
Emathium ventum vocat Thracium, latius ſumto *Emathiae* nomine. Pari errore in Cornelii Severi carmine apud Senecam Suaſor. VII. p. 49. veteres Edd. *Haematio* habent pro *Emathio*. Quid in literis *l. c. q. i. l.* lateat, aliis divinandum relinquo. Pithoeus pro illis poſuit &c. & ſic omnes quaerendi moleſtia liberavit.

Aeneidos primo] Immo IV, 381.

CICERO] Catil. I, 5. Ed. vetus: *Quod exſpectas* —— *tua illam e. d.* Stephanus poſt *Cicero* addidit verba: *in Catilinam.*

EUCHE, *precationes*] Stephan. *precatio*. Scribendum potius EUCHAE.

VIRGILIUS] Aen. X, 421.

In

CICERO in *Catilinam*, cum invocat Jovem ad poenam conjuratorum, atque ita concludit: *Aeternis suppliciis vivos, mortuosque mactabis.*

XXIX. EPIPHONEMA. Hac sententia in fine expositae rei cum affectu enunciatur. CICERO in *Verrinis*: *Non vitam liberum, sed mortis celeritatem precabantur.*

XXX. ENTHYMEMA fit, cum periodos orationis ex contrariis sententiis astringitur. Apud LUCILIUM:

Si me nescire hoc nescis, quod quaerere dico,
Quare divinas quicquam, aut quare debes ipse:
Et si scis q. h. e. scire hoc d. t.

CICERO in *Divinatione*: *Qui te neque velle sua caus-*

In Catilinam] I, 13.

Hac sententia] Sic legendum pro *Haec*. *Hac*, intell. *figura*. GESNER.

Verrinis] V. 45.

Aut quaerere debes ipse] Laborat versus: integer fuerit, si post *aut* inseras *quod*, vel pro *aut* legas *quod*. Notas literarum, quae sequuntur, hariolетur, qui volet. GESNER. Franc. Dousa ad Lucil. Fragm. p. 6. emendat: *aut si quaerere debes ipse*. Pithoeus etiam *quaerere* pro *quare* dedit. G. J. Vossius in ora libri sui, qui est in Bibl. Leidensi, conjicit: *vel quaerere debes ipse*.

Scire hoc d. t.] Dousa l. c. egregie restituit: *scire hocce decet te*.

Divinatione] Cap. 6. unde partem hujus loci ita restitue: *Qui te neque velle sua caus-*

caussa, nec, si cupias, p. a. r. i. id est, mea fuit his. & cetera.

XXXI. Epanalepsis, repetitio sententiae propter aliam necessariam caussam, non ut sit in figuris elocutionis, sed apud Lucilium:

Vel concilio vestrum quod dicitis, olim
Coelicolae adfuissemus priore
Concilio.

Cicero *pro Rabirio: Libenter, si esset integrum, profiterer idem, Saturninum C. Rabirii manu interfectum. Nihil me iste clamor commovet*, usque hoc, *Libenter, inquam, profiterer.*

XXXII.

---

caussa, nec, si cupias, posse arbitrantur. Notas & verba, quae sequuntur, non extrico.

Sed apud Lucilium] Fr. Dousa ad Lucil. Fragm. p. 23. corrigit: *Sic apud* Lucilium.

Vel concilio &c.] Mutilos versus ita constituit Dousa:
Vellem concilio vestrum, quod dicitis, olim
Caelicolae; vellem, inquam, adfuvissemu' priore
Concilio.
Aliter Jos. Scaliger apud eundem. Stephanus male: *vel consilio.* Mox Caussinus p. 391. dedit: *quod dictis.*

Pro Rabirio] Cap. 6.

Interfectum] Hic nempe interpellatus est Cicero a populo. Vid. c. 6. Gesner.

Usque hoc] Stephan. *usque huc.*

Ut

XXXII. PRUPERGASIA, vel Parasceue, praemunitio, qua ante utimur, ut confirmaret id, quod subjecturi sumus. Ut si testem producturi sumus, ante est, ei fidem habendam esse doceamus. Quare velut generalis locus, & tractatus communis est. CICERO *pro Milone* ante praemunit, licere hominem occidere, & cum subito occisum P. Clodium jure, & sine invidia, cum ita dicit: *Negant intueri lucem esse fas ei, qui a se esse hominem occisum fateatur. In qua tandem civitate hoc homines stultissimi disputant?*

XXXIII. PARRHESIA, oratio libera, quam Cornificius *licentiam* vocat. CICERO *pro Liga-*

Ut confirmaret id] Stephanus dedit: *ut confirmet id.*

Ante est, ei fidem habendam esse doceamus] Stephanus post *ante est* inculcavit *ut*, quo facile caremus.

Quare velut generalis locus] Stephan. *Quare est velut generalis locus.*

Pro Milone] Cap. 3.

Subito] F. *subjicit.* GESNER. Pro *cum subito* Stephan. *tum subito.* Vera lectio videtur: *& tum subito subjicit.*

In qua tandem civitate &c.] Vetus Editio: *In qua tandem civitate hoc dem.* Forte Rufinianus Tulliana sic laudavit: *In qua tandem civitate hoc dementissimi homines disputant?*

PARRHESIA &c.] Haec descripsit e Quinctiliano IX, 2. p. 424.

Cornificius] IV. 36.

Pro Ligario] Cap. 3.

Con-

gario: Suſcepto bello, Caeſar, geſto etiam ex parte magna, nulla vi coactus. & cetera. Contra idem: *Quid aliud egimus, Tubero, niſi ut quod hic poteſt, nos poſſemus?* Interdum adulanter inducitur. Hic adulatio eſt: *pro Rabirio perduellionis* libere, cum ait: *Quin continetis vocem veſtram, indicem ſtultitiae, teſtem paucitatis?*

XXXIV. PARADOXON, ſive Hypomone, ſuſtentatio, vel inopinatum. Hoc ſchema ſuspendit ſenſum, deinde ſubjicit aliquid eo, contra exſpectationem auditoris, ſive magnum, ſive minus: & ideo *ſuſtentatio*, vel *inopinatum* dicitur. CICERO *pro Ligario: Hinc prohibitus, non ad Caeſarem, ne iratus: non ad domum, ne iners: non aliquam in regionem, ne condem-*

Contra idem] Ejusdem orat. cap. 4.

Ut hic adulatio eſt: pro Rabirio perduellionis libere, cum ait] Sic diſtinguendum. Pithoeus: *Ut hic adulatio eſt pro Rabirio perduellionis, libere cum ait.* GESNER. *Ut* inſeruit Stephanus non neceſſaria de cauſſa.

Pro Rabirio perduellionis] Sic bene edidit Pithoeus. Edit. vetus: *pro arbitrio perduellionis.* Locus eſt cap. 6.

PARADOXON, &c.] Haec omnia fere ſumſit a Quinctiliano IX. 2. p. 423.

Aliquid eo, contra exſpectationem auditoris, ſive magnum, ſive minus] R. Stephanus peſſime delevit pronomen *eo.* Nam legendum: *aliquid eo., contra exſpectationem auditoris, ſive majus, ſive minus.*

Pro Ligario] Cap. 9.

Ne condemnare cauſſam illam,

demnare caussam illam, quam secutus. & cetera.

XXXV. PROTROPE, adhortatio ad aliquam rem est, & palillogia. VIRGILIUS:

Nunc, nunc insurgite remis,
Hortor vos, socii.

CICERO in *Verrem* II. actionis libri: *Vos, quod ad vestram famam, senatusque consulta pertinet, Judices, prospicite, atque consulite:* & cetera.

XXXVI. PATHOPOEIA. Haec vel odio, vel iracundia, vel misericordia commovetur. VIRGILIUS:

Domus interior gemitu miseroque tumultu
Miscetur.

CI-

---

lam, quam secutus] Ed. vetus mendose: *non concau. ill. q. s.*

Et cetera] Addenda nempe quae sequuntur c. 9. *In Macedoniam ad Cn. Pompeji castra venit, in eam ipsam caussam, a qua erat rejectus cum injuria.* GESNER.

VIRGILIUS] Aen. V. 189. ubi pro *Hortor vos, socii*, est *Hectorei socii.* De memoria, ut saepe, hos versus laudat Rufinianus, nisi forte librarii manus aberrarit.

In Verrem II. *actionis libri*] Editio vetus: *In Verrem Hi* (i. e. secundi) *actionis libri.* Stephan. male: *in Verrem* III. *actionis libro.* Locus est Verr. I. 8. ubi rectius sic: *Vos, quod ad vestram famam, existimationem, salutemque communem pertinet, Judices, prospicite, atque consulite.*

VIRGILIUS] Aen. II. 486.

Pro

CICERO *pro Roscio: Nemo erat, qui non ardere illa omnia mallet, quam videre in Sex. Roscii bonis dominantem.* & cetera. Apud eundem in *Verrem: Clamor interea fit tota domo, pugna inter servos Rubrii atque hospitis.* & cetera. Alio loco: *Caedere januam saxis, instare ferro, ligna & sarmenta circumdare, ignemque subjicere coeperunt.*

XXXVII. SYNCRISIS, sive Antithesis, comparatio rerum atque personarum inter se contrariarum, ut:

Ego projector, quod tu peccas; tu delinquis,
ego arguor
Pro malefactis? Helena redeat, virgo pereat
innocens?

Tua

Pro Roscio] Cap. 9.

In Verrem] I. 26.

Alio loco] I. 27. Ed. vetus: *ignemque subeo e. p.* Stephan. *ignemque &c.*

Ego projector, &c.] Pulcre vidit Hieron. Columna ad Ennii Fragm. p. 214. hos versus petitos esse ex Ennii Iphigenia. Pro *projector* Pithoeus, & G. J. Vossius ad Tragicor. Lat. Fragm. p. 35. egregie legunt *plector*. Trochaicos versus esse, primus vidit metricae rei callentissimus Bentlejus Ep. ad Mill. p. 43. qui primum versum sic constituit:

Ut ego plectar, quod tu peccas; tu delinquis, ego arguar.

Euripid. Iphig. Aul. 384. εἶτ' ἐγὼ δίκην δῶ σῶν κακῶν ὁ μὴ σφαλείς; Ita pro δώσω κακῶν bene scripsit Rich. Dawesius Miscell. p. 341.

Delinquis] Sic bene Stephanus. Edit. vetus *delinquas.*

Mea

Tua reconcilietur uxor, mea necetur filia?

CICERO *pro Murena: Vigilas tu de nocte, ut consultoribus tuis respondeas: ille, ut mature, quo intendit, cum exercitu perveniat.* & cetera. Item in *Verrinis: Iste multo sceleratior, & nequior, quam ille Adrianus, aliquanto etiam felicior fuit.* & cetera.

XXXVIII. HYBERBOLE aliis tropus videtur. Ceterum fit, cum excedit veritatem sententia. Apud VIRGILIUM:

Qui candore nives anteirent, cursibus auras.

Apud

Mea necetur filia] Editio vetus: *mea negetur, filia mea.* quam scripturam sic tentavit Jo. Schulting. ad Senec. Contr. II. 9. p. 136. *mea nocetur filia necata.* Quod quid sibi velit, non intelligo. Veram lectionem, quam in textu posuimus, conjectura assecutus est Columna l. c.

Mea negetur, filia mea] Videtur legendum *necetur*, & posterius *mea* omittendum. Videtur enim expostulatio Agamemnonis cum Menelao, cum illius Iphigenia filia ad sacrificium postularetur. GESNER.

Pro Murena] Cap. 9.

Verrinis] I. 27.

HYPERBOLE *aliis tropus videtur*] Haec contra veteris Editionis fidem sic interpolavit R. Stephanus: *Hyperbole aliis schema, aliis tropus videtur.*

VIRGILIUM] Aen. XII. 84.

Apud

Apud TULLIUM: *Campus ipse me caussam paene docuit Leontinus.*

Apud TULLIUM: *Campus ipse* &c.] Editio vetus: *Apud* TULLIUM: *Campus ipse me caussam p. d. l.* Quae cum R. Stephanus non intelligeret, sine modo & exemplo delere maluit omnia, quam mutila exhibere. Nec ullum eorum vestigium in Editionibus Stephaniana posterioribus reperitur. Nos locum restituimus ex Fortunatiano Art. Rhet. III. p. 91. *Verba frequentius ponenda sunt longiora in fine elocutionis, ut: Ipse me caussam campus paene docuit Leontinus.*

JU-

JULII RUFINIANI

DE

SCHEMATIS LEXEOS.

JULII RUFINIANI DE SCHEMATIS LEXEOS.

I. PROLEPSIS est schema lexeos, id est, figura elocutionis, cum ante numerus redditur verbis, quam res, personae, affiniantur, ut:

Nec

JULII RUFINIANI &c.] Hic valde jejunus & exilis libellus, quo orationis schemata unius fere Virgilii exemplis explicantur, non videtur esse Rufiniani. Nam cur idem argumentum bis sibi tractandum sumsisset? Videntur librarii, cum auctoris nomen non adjectum reperissent, Julii Rufiniani nomen ad hoc quoque opusculum traduxisse. Qui librariorum error quam frequens sit, sciunt, qui membranas veteres versarunt.

Affiniantur] F. *definiantur*, vel *res personaeve finiantur.* Sic esse legendum & distinguendum, facilius credet, qui totum locum Aen. XII. 162—169. consideraverit. GESNER. Barthius

Ad-

Nec tantum Rhodope mirantur, & Ismarus
Orphea.

Et:

Interea reges (ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru.

Latine appellari potest *praesumtio*, vel *anticipatio.*

II. SYLLEPSIS est, cum duabus diversisque sententiis & rebus unum datur verbum, minime utrisque conveniens, ut:

Inclusos utero Danaos, & pinea furtim
Laxat claustra Sinon.

Laxat enim & ad Danaos referri non potest, sicut ad claustra. Et:

Optume Grajugenum, cui me fortuna precari,
Ac vitta comtos voluit praetendere ramos.

Non

Adverf. L. 10. tenet *adfiniari*, explicatque adjungi, velut adfinitate necti. Absurde.

Nec tantum Rhodope] Virgil. Ecl. VI. 30. Edit. vetus *miratur.* Sed Rufinianum *mirantur* scripsisse, res ipsa loquitur. Vide Heinsium ad Virgil. l. c.

Interea reges] Virgil. Aen. XII. 161.

Inclusos] Virgil. Aen. II. 258.

Et ad Danaos] Copulam abjecit Stephanus.

Optume] Aen. VIII. 127.

Hic

Non enim, ſicut *cui praetendere ramos*, ita & *cui precari* poteſt videri ratione connexum. Et:

His quidam ſignis atque haec exempla ſecuti.

Haec Latine dicitur *conceptio.*

III. Zeugma eſt, cum unum verbum communiter multis ſententiis jungitur ad omnes pari ſignificatione pertinens, & adnexum, ut:

Aeneas, urbe, & ſociis, & claſſe relicta.

Latine haec figura dicitur *ligatio*, vel *adnexio.*

IV. Hypozeuxis eſt, cum ſingulis rebus, ſententiisque ſingula debita verba junguntur, ut:

Procumbunt piceae: ſonat icta ſecuribus ilex:
Fraxineaeque trabes, cuneis & fiſſile robur
Sciditur: advolvunt ingentes montibus ornos.

Et:

Venit hiems, teritur Sicyonia bacca trapetis:
Glan-

His quidam] Georg. IV. 219.

Conceptio] Editio vetus *correptio.* Sed *conceptio* viri docti emendarunt ex Beda de Trop. S. Script. p. 376.

Aeneas] Aen. IX. 8.

Procumbunt] Aen. VI. 180.

Venit hiems] Georg. II. 519.

Huc,

Glande sues redeunt laeti: dant arbuta silvae:
Et varios ponit foetus autumnus: & alte
Mitis in apricis coquitur vindemia saxis.

Haec figura Latine vocabitur *subjunctio*, vel *subinsertio*, vel *subnexio*.

V. Epanalepsis est eorundem verborum simul positorum, ejusdemque sententiae post multa interjecta cum aliqua periodi conclusione facta repetitio, ut:

Huc, pater ô Lenaee, tuis hic omnia plena
Muneribus, tibi pampineo gravidus autumno
Floret ager, spumat plenis vindemia labris:
Huc, pater ô Lenaee, veni.

Et:

Pastorum musam Damonis & Alphesiboei,
Immemor herbarum quos est mirata juvenca,
Certantes, quorum stupefactae carmine lynces;
Damonis musam dicemus & Alphesiboei.

Latine haec figura dicitur *resumtio*, vel *repetitio*.

VI. Epanaphora est, cum ab eodem verbo plures inchoatae sententiae incipiunt, ut:

Hic

Huc, pater] Georg. II. 4. *Pastorum*] Ecl. VIII. 1.

Hic

Hic gelidi fontes: hic mollia prata, Lycori:
Hic nemus: hic ipso tecum consumerer aevo.

Et:

Num fletu ingemuit nostro? num lumina flexit?
Num lacrimas victus dedit? aut miseratus amantem est?

Et:

Bellum, ô terra hospita, portas:
Bello armantur equi: bellum haec armenta minantur.

Et:

Ver adeo frondi nemorum, ver utile silvis.

Et:

Nocte leves stipulae melius.

Latine haec figura dicitur *iteratio.*

VI.

Hic gelidi] Ecl. X. 42.

Num fletu] Aen. IV. 369.

Bellum] Aen. III. 539.

Ver adeo] Georg. II. 323.

Nocte] Georg. I. 289. Edit. vetus: *Nocte leves stipulae melius enim.* omissis ceteris, quae Stephanus adjecit.

Iteratio] Stephanus, mutans verborum sedem, hic posuit *regressio*, sequ. §. *iteratio.*

VI. PALILLOGIA est, cum verbum, quod in prima sententia est ultimum, in sequente primum, ut:

Pierides. Vos haec facietis maxima Gallo,
Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas.

Et:

Addit se sociam, timidisque supervenit Aegle,
Aegle, Naïadum pulcerrima.

Et:

Deiphobum vidi lacerum crudeliter ora,
Ora, manusque ambas.

Et:

Concurrunt Tyrrhenae acies.

Latine dicitur *egressio.*

VII. ANADIPLOSIS est ejusdem verbi continuatim repetitio, ut:

Lon-

PALILOGIA] Leg. *Palillogia*, παλιλλογία. GESNER.

In sequente primum] Stephanus edidit: *in sequente sit primum.*

Pierides] Ecl. X. 72.

Addit se] Acl. VI. 20. Editio vetus: *Addit se solam.*

Deiphobum] Aen. VI. 495.

Concurrunt] Aen. X. 691.

Egressio] Stephanus legit *regressio*, & ad superiorem §. transfert, huc revocans *iteratio.*

Lon-

Longum, formose, vale, vale, inquit, Iola.

Et:

O Corydon, Corydon, quae te dementia cepit?

Et:

Me, me, adsum qui feci.

Latine dicitur haec figura *duplicatio*.

VIII. Epanadiplosis est, cum idem verbum in eadem sententia & primum est, & extremum, ut:

Caesaris & nomen & famam tot ferre per annos,
Tithoni prima quot abest ab origine Caesar.

Et:

Ante novis rubeant, quam prata coloribus, ante.

Et:

Unum illud tibi, nate Dea, proque omnibus unum.

Et:

Longum] Ecl. III 79.

O Corydon] Ecl. II. 69.

Me, me] Aen. IX. 427.

Caesaris] Georg. III. 47. Stephanus dedit: *Caesaris & famam & nomen.* In Virgilio legitur: *Caesaris, & nomen fama.*

Ante novis] Georg. IV. 306.

Unum illud] Aen. III. 435.

Et:

Ipſum obteſtemur, veniamque oremus ab ipſo.

Latine dicitur *incluſio.*

IX. METATHESIS eſt, cum quod ante dictum eſt, poſtponitur, & quod poſt dictum eſt, anteponitur, ut:

Eripis, ut perdas, perdis, ut eripias.

X. DIACOPE, ſive diaſtole eſt, cum inter duo eadem verba diverſum ponitur aliquid medium, ut:

Culpatusve Paris; divum inclementia, divum.

Et:

Duc age, duc ad nos.

Et:

Scis, Proteus, ſcis ipſe.

La-

Ipſum obteſtemur] Aen. XI. 358.

Eripis] Elegans pentameter cujus poëtae ſit, quaerendum.

Culpatusve] Aen. II. 602.

Duc age] Georg. IV. 358.

Scis, Proteus] Georg. IV. 447.

Latine dicitur *ſeparatio.*

X. PARENTHESIS eſt, cum ordinata ac legitima ſententia interrumpitur per alienum extrinſecus, diverſamque ſententiam, ut:

Vare, tuum nomen, (ſuperet modo Mantua
nobis,
Mantua vae miſerae nimium vicina Cremonae)
Cantantes ſublime ferunt ad ſidera cygni.

Et:

Ipſique ſuos, jam morte ſub aegra,
Diſciſſos.

Latine haec figura dicitur *interruptio*, vel *interjectio.*

XI. ANTITHESIS eſt, cum verbum verbo pari poteſtate per contrarium redditur, ut:

Seque novo veterum deceptum errore locorum.

Et:

Alienum] Viri docti ſcribunt *alienam.*

Vare, tuum nomen] Ecl. IX. 27. ubi *ferent.*

Ipſique ſuos] Mutilus locus eſt in Editione veteri. In Virgil. Georg. III. 512. ita:
ipſique ſuos, jam morte ſub aegra,
(Di meliora piis, erroremque hoſtibus illum!)
Diſciſſos nudis laniabant dentibus artus.

Seque novo] Aen. III. 181. ubi in Servio ſcribe: *aut per contrarietatem ſermonem declaravit.*

Vel-

Et:

Volvitur ille vomens calidum de pectore flumen
Frigidus.

Latine *contrarium*, vel *oppositio* potest dici.

XII. Ploce, cum idem verbum sententiave ad consummationem superioris retorquetur, ut:

Vos ô, quibus integer aevi.

Quale forsitan & illud accipi potest:

Pan etiam, Arcadia mecum si judice certet,
Pan etiam Arcadia dicat se judice victum.

Latine dicitur *implicatio*, vel *retractatio*.

XIII. Paronomasia est, secundum praedictum verbum, positio alterius, ipso poscente sensu, ut apud Terentium:

Nam inceptio est amentium, haud amantium.

Et:

Tibi erunt parata verba, huic homini verbera.

Qua-

Volvitur] Aen. IX. 414.

Vos ô, quibus] Aen. II. 638.

Pan etiam] Ecl. IV. 58.

Terentium] Andr. I. 3. 13.

Tibi erunt parata] Terent. Heaut. II. 3. 115. Edit. vetus: *parta verba*.

Nec

Quale illud poterit forsitan videri:

Nec quisquam errantes acies, letumque ferentes
Sustentare.

Contra & aliter:

Puppesque tuae, pubesque tuorum.

Latine dicitur *adnominatio*, vel *adfictio*.

XIV. PAREGMENON est aeque similis figura, cum ex supra dicto verbo aliud derivatur, ut:

Ipse gravis, graviterque ad terram pondere vasto
Concidit.

Et:

Oppetere ingentem, atque ingenti vulnere victum.

Et:

Nec quisquam] Aen. XI. 872. ubi sic:

Nec quisquam instantes Teucros, letumque ferentes.

Puppesque] Aen. I. 399.

Ex supra] Edit. vetus: & supra.

Ultro] Aen. V. 446.

Oppetere] Aen. XII. 640.

Vo-

Et:

Voce vocat Hecaten.

Ire iter, & castris audebit vellere signa.

Latine *derivatio* dicitur.

XV. Epanorthosis est, cum supra dictum verbum verbo sequenti corrigitur, ut: *Non surripere hoc est, furari.* Latine dicitur *correctio.*

XVI. Epistrophe est, cum in eadem verba plures sententiae desinunt, ut:

Sic aratus inaequali tonsore capillos
Occurri, rides: si forte subucula pexae
Trita subest tunicae, vel si toga dissidet impar,
Rides.

Qua-

Voce] Aen. VI. 247.

Ire iter] Georg. IV. 108.

Non surripere hoc est, furari] Bene viri docti corrigunt: *Non surripere hoc est, sed furari.*

Sic aratus] Ex Horatio Ep. I. 1. 94. ubi vir summus, Rich. Bentlejus acute subodoratus est, *Si curtatus* non ad scripti exemplaris fidem editum esse, sed ad vulgatas Horatii Editiones refictum. Nam R. Stephanus contra Rhenanianae Editionis fidem dedit: *Horatius: Si curtatus.* Ipse Bentlejus bene tuetur veterum librorum scripturam, *Si curatus.* quam vitiosa Rufiniani lectio *Sic aratus*; vel *Si caratus* confirmat.

Si-

Quale forsitan sit:

Similis si cura fuisset,
Tunc quoque fas nobis Teucros armare fuisset.

Et:

Impius ante aras, atque auri coecus amore.

Latine dicitur *reversio*.

XVII. Climax est, cum ex re in rem gradum tibi sententiae faciunt, ut:

Quae Phoebo pater omnipotens, mihi.

Et:

Torva leaena lupum sequitur: lupus ipse capellam:
Florentem cytisum sequitur lasciva capella.

Latine haec figura dicitur *gradatus*.

XVIII.

Similis] Aen. VIII. 396.

Impius] Aen. I. 349. ubi vide Burmannum.

Coecus amore] Add. *Clam ferro incautum superat, securus amorum.* Virgil. Aen. I. 349. Gesner.

Quae Phoebo] Aen. III. 251. Quae desunt, addidit Stephanus.

Torva] Ecl. II. 63.

Gradatus] Stephanus *gradatio.*

A:

XVIII. ASYNDETON eſt, vel dialyton, cum oratio nulla conjunctione connexa, velut ſolutae ſententiae regulam ſervat, ut:

Conſiliunt, partim galea clypeoque reſultant
Irrita; deflexit partim ſtringentia corpus.

Et:

Ipſi numerumque modumque carinis.
Nos aera, manus, navalia demus.

Latine dicitur *diſſolutio*, vel *inconnexio*. Aſyndeton autem modo per ſingula verba fit:

aera, manus, navalia demus.

Et:

Haec eadem, terram, mare, ſidera juro.

modo per plura verba, & per ea, quae Graeci vocant κῶλα·

Denique, quid veſper ſerus vehat, unde ſerenas
Ven-

ASYNDETON *eſt, vel dialyton*] Edit. vetus: *Aſynthethon eſt, vel diacliton.*

Stringentia corpus] Add. ex Aen. X. 331. *Alma Venus.* GESNER.

Ipſi numerumque] Aen. XI. 328.

Haec eadem] Aen. XII. 197.

Denique] Georg. I. 461. *Nu-*

Ventus agat nubes, quid cogitat humidus auster,
Sol tibi signa dabit.

Et:

nube cava speculantur amicti,
Quae fortuna viris, classem quo litore linquant,
Quid veniant.

XIX. Epanodos est, cum duabus brevibus, pluribusve propositis, ad singularum enarrationem recurritur, ut:

Divellimur inde:
Iphitus & Pelias mecum: quorum Iphitus aevo
Jam gravior.

Et:

Protinus Orsilochum & Buthen, duo maxima Teucrum
Corpora, sed Buthen aversum cuspide fixit
Loricam galeamque inter, qua colla sedentis
Invenit.

La-

Nube cava] Aen. I. 516.

Duabus brevibus] Pithoeus bene correxit: *duobus brevius*. Mox Ed. vetus *singularem*.

Divellimur] Aen. II. 434.

Protinus] Aen. XI. 670. ubi pro *invenit* est *lucent*.

Latine dicitur *reverſio*, vel *regreſſio*.

XX. PARADIASTOLE eſt, cum ſimiles res diſcernuntur, contrariis redditis, ut:

Triſte lupus ſtabulis, maturis frugibus imbres,
Arboribus venti, nobis Amaryllidis irae.

Et:

Dulce ſatis humor, depulſis arbutus hoedis,
Lenta ſalix foeto pecori, mihi ſolus Amyntas.

Latine dicitur *diſcriminatio*.

XXI. DIAERESIS eſt figura ſermonis, cum ſit rerum diſtributio, ut:

Hic Dolopum manus, hic ſaevus tendebat Achilles:
Claſſibus hic locus: hic acies certare ſolebant.

Et:

Hic portus alii effodiunt.

Et:

Reverſio, vel regreſſio] Ed. vetus: *everſio vel egreſſio*. Recepimus correctionem virorum doctorum.

Triſte] Ecl. III. 80.

Dulce] Ibid. 82.

Cum ſit rerum diſtributio] Sic emendavimus. Edit. vetus: *cum ſit rerum diſtributione*. Male Stephanus, *ſit* omiſſo: *cum rerum diſtributione*.

Hic Dolopum] Aen. II. 29.

Hic portus] Aen. I. 427.

Fe-

Et:

Ferit enſe gravem Tymbraeus Oſirim.

Haec Latine dicitur *diſtributio*, vel *deſignatio.*

XXII. Antistasis eſt, cum idem verbum repetitur in contrario ſenſu, ut:

Una ſalus victis, nullam ſperare ſalutem.

Et:

Ex illo Corydon, Corydon eſt tempore nobis.

Haec Latine dicitur *intentio.*

XXIII. Metastasis eſt, vel Metabaſis, cum a loquentis perſona ad perſonam tranſitum facimus, ratione aliqua, vel adfectu, ut:

Non haec Euandro de te promiſſa parenti
Diſcedens dederam.

Deinde:

Et nunc ille quidem ſpe multum captus inani
Fors & vota facit.

Dein-

Ferit] Aen. XII. 458.

Una ſalus] Aen. II. 354.

Ex illo] Ecl. VII. 10.

Non haec] Aen. XI. 45.

Et nunc ille] Ibid. 49.

Deinde:

Infelix, funus nati crudele videbis.
Hi nostri reditus, exspectatique triumphi?
Haec mea fides? At non, Euandre, pudendis
Vulneribus pulsum adspicies.

Haec figura dicitur *variatio*, aut *transitus*.

XXIIII. Apostrophe est, cum sermo allecto & instituto ordine in diversum ac contrarium vertitur, ut:

Scipiadas bello duros, & te, maxime Caesar.

Et:

Impulerit ferro.

Latine *conversio* dicitur. Inter metastasin & apostrophen hoc interest, quod metastasis persona-

---

Infelix] Ibid. 53.

Allecto & instituto ordine] R. Stephanus emendat: *a recto & instituto ordine.* quod sequentes Editores receperunt.

Scipiadas] Georg. II. 170.

Impulerit ferro] Quid sibi haec duo verba velint, non video. Gesner. Est hemistichium Virgilii Aen. II. 55. Sed figura non nisi ex integro loco apparet:

Et, si fata Deum, si mens non laeva fuisset,
Impulerat ferro Argolicas foedare latebras:
Trojaque nunc stares, Priamique arx alta maneres.

ubi vide Servium.

Gra-

narum multiplicata variatio eſt, & ab alia ad aliam, deinde rurſus ad aliam, & deinceps gratulatio tranſitur: at in apoſtrophe commutatio eſt perſonae fere unius.

XXIV. Sunt autem & aliae figurae, mire orationi decus ornamentumque tribuentes. Hoc a ſuperioribus diſcere te oportet, quod non tam ſententiarum perpetuarum ſunt figurae, quam ſingulorum paene verborum, & quod carent appellationibus propriis. Fiunt autem per caſus, numeros, praepoſitiones, genera, perſonas, & ſi qua ſunt talia: quarum exempla ſummatim breviterque ponentur.

XXV. Figura per caſum genitivum, ut ſi dicamus: *Conſtans vir animi*, pro *conſtantis animi*. Item alia, ut ſe habent iſta:

Isque amens animi, & rumore accenſus amaro.

Et;

Gratulatio tranſitur] R. Stephanus corrigit: *gradatim tranſitur*. Malim: *gradatione tranſitur*.

Apoſtrophe] Edit. vetus *anaſtrophe*.

Hoc a ſuperioribus diſcere te oportet] Viri docti tentant: *Hoc a ſuperioribus eas diſtinguere te oportet*. Sed legendum: *quas hoc a ſuperioribus diſcernere te oportet*.

Si qua ſunt talia: quarum] Ita corrigendum. *Quarum*, ſcil. figurarum. Edit. vetus: *ſi qua ſunt aliquarum*. unde Stephanus fecit: *ſi qua ſunt talia. Quorum*.

Isque amens] Aen. IV. 203.

Et:

At non infelix animi Phoenissa.

Et:

Actutum pius Aeneas, atque integer aevi Ascanius.

Et:

Hic annis gravis, atque animi maturus Aletes.

Et si quis dicat *pecuniae dives*, ut:

Insula, dives opum.

Et:

Dives equum, dives pictai vestis, & auri.

Item:

quas illi laeta bonorum.

Et:

Expediunt fessi rerum.

Et:

At non infelix] Ibid. 529.

Actutum] Aen. IX. 255.

Hic annis] Ibid. 246. Edit. vetus: *Hic anni.*

Insula] Aen. II. 22.

Dives equum] Aen. IX. 26.

Quas illi] Aen. XI. 73. ubi *laborum.*

Expediunt] Aen. I. 178.

Il-

Et:

Ille mihi ante oculos felix functusque laborum,
Egregiusque animi.

Et si qua sunt talia.

XXVI. Figura per dativum, si quis dicat *timeo illi*, pro *timeo pro illo*, & talia, ut:

& pariter comitique onerique timentem.

Et:

Tunc decuit metuisse tuis.

Et:

Haec cum Dardanio Aeneae miranda videntur.

pro *ab Aenea*. Et quae antique dicta sunt:

cui nomen asylo
Romanum est.

Et:

Ille mihi] Aen. XI. 416. ubi *ante alios*.

Timeo pro illo] Sic Stephanus scripsit. Ed. vetus *timeo illo*.

Et pariter] Aen. II. 729.

Tunc decuit] Aen. X. 94.

Haec cum Dardanio] Aen. I. 494.

Cui nomen] Georg. III. 147.

Et:

cui nunc cognomen Iulo
Additur.

Et:

Cui Rhemulo cognomen erat.

Et:

cui nomen amello
Fecere agricolae.

Item ſi qua ſunt talia.

XXVII. Figura per accuſativum, ut ſi quis dicat *togam fuſus*, pro *fuſam togam habens*, ut ſe habent iſta:

nodoque ſinus collecta fluentes.

Et:

Sciſſa comam.

Et:

Cui nunc cognomen] Aen. I. 267.

Rhemula] F. *Remulae.* GESNER. *Rhemula* vitioſe Pithoeana. Locus eſt Aen. IX. 593.

Cui nomen amello] Georg. IV. 271.

Sunt talia] Sic Stephanus. Editio vetus: *ſunt & alia.*

Nodoque] Aen. I. 320.

Sciſſa] Aen. IX. 478.

Ro-

Et:

Et roſeas laniata comas.

Et:

tumidusque novo praecordia regno.

Et:

Infractum heſterno venas, ut ſemper, Iaccho.

Et:

Ecce, manus juvenem interea poſt terga revinctum.

Et quae antique dicta ſunt:

forſan & haec olim meminiſſe juvabit.

Et:

numeros memini, ſi verba tenerem.

pro

Et roſeas] Aen. XII. 606. ubi recte *genas*.

Tumidusque] Aen. IX. 596.

Infractum] Ecl. VI. 15. ubi *Inflatum*.

Ecce, manus] Aen. II. 57. Stephanus dedit *juvenum*, non Rufinianus, ut Burmannus ad Virgil. l. c. ſcribit.

Forſan &] Aen. I. 203.

Numeros] Ecl. IX. 45.

pro *numerorum memini.* Item ſi qua ſunt talia.

XXVIIII. Figura per ablativum, ſi quis de quopiam dicat, *magnus virtute*, *bonus bello*, pro *in bello*; &, *erectus capite incedit*, ut ſe habent iſta:

Purpureis criſtis juvenes, auroque coruſci.

Et:

Sunt mihi bis ſeptem praeſtanti corpore Nymphae.

Et:

Unde prius laetum ſiliqua quaſſante legumen.

Et:

tereti ſubnectit fibula gemma.

Et:

qui forte tapetibus altis
Extractus.

Et:

Purpureis] Aen. IX. 163.

Sunt mihi] Aen. I. 71.

Unde prius] Georg. I. 74.

Tereti] Aen. V. 513.

Qui forte] Aen. IX. 325. ubi *exſtructus*. Forte Rufinianus ſcripſit *exſtratus*, ut Codd. quidam legunt. Vide Burmannum.

Quam

Et:

Quam tua ni, ſpoliata armis, excuſſa magiſtro,
Deficeret.

Item ſi qua ſunt talia.

XXIX. Figura Graeca, aut caſu varietas, ut:

Montibus in noſtris ſolus tibi certet Amyntas.

Et:

placidone etiam pugnabis amori?

pro *tecum certet*, & *cum amore pugnabis*. Et:

Reddidit una boum vocem.

pro *una e bubus*. Item ſimilia. Aut praepoſitione detracta, ut:

Maria aſpera juro.

Et:

Quam tua] Aen. VI, 353. ubi *tua ne*.

Caſu varietas] R. Stephanus perperam legit: *caſuum varietas*.

Montibus] Ecl. V. 8.

Placidone] Aen. IV. 38. ubi alii libri *placitone*.

Reddidit] Aen. VIII. 217.

Maria] Aen. VI. 351.

Tyrrhe-

Et:

Tyrrhenum navigat aequor.

Item quae sunt talia.

XXX. Figura per personas, ut si quis dicat: *Vos, superi, Jupiter, precor;* ut sunt ista:

Vos, ô Calliope, precor, aspirate canenti.

Et:

Vos, ô patricius sanguis, quos vivere fas est.

Item si qua sunt similia.

XXXI. Figura per numeros, ut si quis dicat: *Populus locuti sunt.* ut:

Pars in frusta secant, verubusque trementia figunt.

Et:

Tyrrhenum] Aen. I. 67. ubi vide Servium.

Vos, superi, Jupiter, precor] Acute suspicatur Drakenborchius ad Sil. Ital. III. 222. *superi* variantem lectionem vocis *Jupiter* esse, & de margine in textum irrepsisse.

Vos, ô Calliope] Aen. IX. 525. ubi vide Servium, & recentiores Interpretes.

Vos, ô patricius] Ex Persio I. 60. Similis versus Horatianus de A. P. 291.

Vos, ô Pompilius sanguis, carmen reprehendite.

Pars in frusta] Aen. I. 212.

Pars

Et:

Pars calidos latices, & abena undantia flammis
Expediunt.

Et:

saevitque animis ignobile vulgus;
Tum, pietate gravem ac meritis si forte virum quem
Conspexere, silent.

Et si qua sunt similia.

XXXII. Figura per praepositionem *ad*, modo semel & simpliciter positam, ut si quis dicat, *advolvor illum*, pro *ad illum volvor*, &, *accedo illum*, quasi *ad illum accedo*, ut:

Explorare locos, quas vento accesserit oras.

Et:

Nuncia fama ruit, matrisque adlabitur aures
Euryali.

Et:

Pars calidos] Aen. VI 218.

Saevitque] Aen. I. 149.

Semel & simplicem positam] Recte Jo. Schultingius ad Senec. Controv. II. 12. p. 167. emendat: *semel & simpliciter positam.*

Explorare] Aen. I. 307. ubi sic:

locosque
Explorare novos, quas vento accesserit oras.

Nuncia] Aen. IX. 474.

Ele-

Et:

Electram Graji perhibent Atlantide cretam,
Advehitur Teucros.

Modo dupliciter elatam, ut: *Quin adeat ad eum, aggrediar ad illum.* Et si qua sunt talia.

XXXIII. Figura per praepositionem *in*, modo semel & simpliciter elatam, ut:

Inflavit cum pinguis ebur Tyrrhenus ad aras.

Et:

Tu calamos inflare leves.

quasi *in calamos*, & *in ebur flare.* Et apud SALLUSTIUM: *Atque eos a tergo incurrerunt.* quasi

---

Electram] Aen. VIII. 135. ubi recte:

Electra, ut Graji perhibent, Atlantide cretus.

Modo simpliciter relatam] Videtur legendum: *Modo dupliciter elatam*, ut mox §. 34. GESNER. Sic etiam legit Schultingius ad Senec. l. c. Pro *elatam* perperam Stephanus dedit *relatam.*

Modo semel simplicem elatam] Hic etiam Schultingius ad Senec. l. c. bene corrigit: *modo semel & simpliciter elatam.*

Inflavit] Georg. II. 193.

Tu calamos] Ecl. V. 2.

SALLUSTIUM] Idem Jug. 101. *cum Sulla, profligatis, quos advorsum ierat, Mauros ab latere incurrit.* ubi vide Cortium. Adde Dukerum ad Liv. XXVIII. 16. Edit. vetus: *a tergo incurrunt.*

In-

quaſi *in eos incurrerunt.* Modo dupliciter elatam, ut:

Induerat Circe in vultus ac terga ferarum.

Et:

Induit in florem, & ramos curvavit olentes.

Et:

Hanc, ut prona jugo laevum incumbebat in amnem.

Et ſi qua ſunt ſimilia.

XXXIV. Figura per verborum qualitatem, ut *caput velor*, pro *caput velo*, aut *capite velor*, ut:

capite ante aram Phrygio velabar amictu.

Et:

flava caput nectuntur oliva.

Et:

Induerat Circe] Aen. VII. 20.

Induit] Georg. I. 188.

Hanc, ut prona] Aen. VIII. 236.

Capite] Aen. III. 545. ubi ſic:
Et capita ante aras Phrygio velamur amictu.

Flava] Aen. V. 309.

Pe-

Et:

pecudum fulvis velatur pectora setis.

Et:

aut pacem Trojano ab rege petendum.

Et:

populare penates.

pro *populari.*

XXXV. Figura per modos temporum, ut cum dico *libens fecero*, pro *faciam*, ut:

donec me flumine vivo
Abluero.

XXXVI. Figura per adverbiorum qualitatem, ut cum dicimus, *ad illum coeno*, *ad villam moror*, pro *apud villam*; &, *terrae jacet*, pro

---

Pecudum] Georg. III. 383.

Aut pacem] Aen. XI. 230. Recte Rufinianus *petendum*, quod efficit figuram. Festinavit ad hunc locum Burmannus.

Populare] Aen. I. 527. Pro *penates* Edit. vetus *petentes.*

Donec me] Aen. II. 719.

Terrae jacet] Ovid. Amor. III. 2. 25.

Sed nimium demissa jacent
tibi pallia terrae.

ubi vide Interpretes. Sed hanc structuram satis explicuerunt Sanctius Minerv. IV. 4. p. 641. Vossius de Construct. cap. 25. Oudendorpius ad Lucan. IV. 647. & Drakenborch. ad Liv. V. 51.

Cu-

pro *in terra*; &, *domi militiaeque res geſtas*; &, *cujus domo nota eſt annos ſexaginta natus*; &,

tot annos
Bella gero.

XXXVII. Figura per pleonaſmon, ut, *antiquum obtines*; &, *mortem occumbere*; &, *obire diem*; &, *vivere vitam*; &, *pugnare pugnam*; &, *ire iter*; &, *oculis videre*; &,

Voce vocans Hecaten.

Et:

Hunc, oro, ſine me furere ante furorem.

Ac ſi qua ſunt talia.

XXXVIII. Figura per eclogam verborum, ut

Cujus domo nota] i. e. e cujus nobili familia. GESNER. Locus corruptus. Corrige: *Cujus domi nata*; &, *annos ſexaginta natus*. Ita duplex exemplum his verbis continetur.

Tot annos] Aen. I. 47.

Antiquum obtines] Nullus in his pleonaſmus. Sed Rufinianus ſine dubio laudarat ex Terentio Hecyr. V. 4. 20. *morem antiquum, atque ingenium obtines.*

Voce vocans] Aen. VI. 247.

Hunc, oro] Aen. XII. 680.

Per eclogam verborum] Ubi verbo potius utimur, quam alia parte orationis, nomine,

ut cum enunciamus, *bonos dicere*, *fortes pugnare*; item, *da bibere*, *da coenare*; &,

Donat habere viro.

Et:

Cunctaturque metu, letumque instare tremescit.

Et:

---

ne, participio. Sic & in sequentibus. GESNER.

Bonos dicere] Respicit ad Virgil. Ecl. V. 1.

Cur non, Mopse, boni quoniam convenimus ambo,
Tu calamos inflare leves, ego dicere versus.

ubi vide Servium.

Donat] Aen. V. 262.

Cunctaturque] Aen. XII. 916. ubi pro *letumque* Edd. *telumque*; in quibus verbis facilis fuit literarum transpositio. Similis commutatio facta est in Epigrammate, uno omnium venustissimo, Anthol. Lat. III. 192. p. 632. quod per hanc occasionem integritati suae restituamus:

Jam libet ad lusus, lascivaque furta reverti.
Ludere, Musa, juvat. Musa severa, vale.
Nunc mihi narretur tumidis Arethusa capillis,
Nunc adstricta comas, nunc resoluta comas:
Ut modo nocturno pulset mea limina signo,
Intrepidos tenebris ponere docta pedes:
Nunc collo molles circum diffusa lacertos,
Ut flectat niveum semisupina latus.
Inque modos omnes, dulces imitata tabellas,
Transeat, & lecto pendeat illa meo.
Nec pudeat quidquam. sed me quoque nequior ipso
Exsultet toto non requieta toro.
Non deerit, Priamum qui defleat, Hectora narret.
Ludere, Musa, juvat. Musa severa, vale.

Non una macula hoc epigramma foedatur. Vs. 3. facili & certa emendatione scribendum:

Nunc mihi narretur tumidis Arethusa papillis.

Ovid.

Et:

Da sternere corpus.

Et:

Ovid. Remed. Am. 337.
omne papillae
Pectus habent tumidae: fascia nulla liget.
Martial. VIII. Ep. 64.
Et talis tumor excitet papillas,
Quales cruda viro puella servat.
Prudent. adv. Symmach. II. 38.
Nec tumidas fluitante sinu vestita papillas.
Pari elegantia *papillae turgere* dicuntur. Auctor Pervigil. Vener. 14.
turgentes papillas de Favoni spiritu.
Auson. Epigr. 94.
Punica turgentes redimibat zona papillas
Hermiones: zonae textum elegion erat.
Qui legis hunc titulum, Paphie tibi mandat, ames me:
Exemploque tuo neminem amare vetes.
Quod epigramma Ausonius vertit de inedito Graeco Asclepiadis εἰς Ἑρμιόνην ἑταίραν·
Ἑρμιόνῃ πιθανῇ ποτ' ἐγὼ συνέπαιζον ἐχούσῃ
Ζώνιον ἐξ ἀνθέων ποικίλον, ὦ Παφίη,
Χρύσεα γράμματ' ἔχον. διόλου δ' ἐγέγραπτο· φίλει με,
Καὶ μὴ λυπηθῇς ἤν τις ἔχῃ μ' ἕτερος.
De hac papillarum forma plura Junius de Pictura III. 9. 27. Mox vs. 9. *tabellae* Venereae *dulces* vocantur. Frigide & inepte, si quem pulcri sensum habemus. Repone:
Inque modos omnes, ductus imitata tabellae,
Transeat.
Arethusa gestibus exprimebat *concubitus varios, Venerisque figuras*, quas artifex in tabella duxerat. *Ductus* quam proprium sit, nihil attinet exemplis demonstrare. Statius Silv. IV. 6. 23.
artificum veteres cognoscere ductus.
Ducti & *dulci* etiam confunduntur apud Claudian. in Rufin. I. praef. 13. Denique vs. 10. nullum idoneum sensum elicimus ex his:
& lecto pendeat illa meo.
Verum si literarum transpositio, de qua paullo ante diximus, adhibeatur, statim legendum esse apparet:
& telo pendeat illa meo.
Telum quid sensu nequam sit, clarum est ex Martiale

 XI.

Et:

Da jungere dextram.

Et:

quale

XI. Ep. 79.

Paedicare semel cupido dabit illa marito,
Dum metuit teli vulnera prima novi.

Qui versus eleganter expressi sunt ex Epigr. in Priapej. p. 63.

Quod virgo prima cupido dat nocte marito,
Dum timet alterius vulnus inepta loci.

Describitur vero genus Veneris, quod Graeci κελητίζειν vocant. Asclepiades Epigrammate apud Dorvillium ad Chariton. p. 158.

Ωἷ πολὺ ὕπτιον ἵππον ἐγύμνασεν, οὐδέ ποτ' αὐτῆς
Μηρὸς ἐφοινίχθη κουφὰ τινασσομένης.

Asclepiadem, ni fallor, expressit Horatius Serm. II. 7. 50.

Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum.

Lectionem *telo*, quam revocavimus, etiam confirmat adjunctum verbum *pendere*, quod in hac nequitiae palaestra tanquam sedem habet. Juvenalis VI. 320.

Lenonum ancillas posita Saufeja corona
Provocat, ac tollit pendentis praemia coxae.

Sed commentarii instar est locus Apuleji Met. II. p. 32. *inscenso grabbatulo, super me coxim residens, ac crebra subsiliens, lubricisque gestibus mobilem spinam quatiens, pendulae Veneris fructu me satiavit.* Cum vs. 13. comparandum est Stratonis Epigramma MS.

Μὴ ζήτει δέλτοισιν ἐμοῖς Πρίαμον παρὰ βωμοῖς,
Μηδὲ τὰ Μηδείης πένθεα καὶ Νιόβης,
Μηδ' Ἴτυν ἐν θαλάμοις, καὶ ἀηδόνας ἐν πετάλοισιν.
Ταῦτα γὰρ οἱ πρότεροι πάντα χύδην ἔγραφον.
Ἀλλ' ἱλαραῖς Χαρίτεσσι μεμιγμένον ἡδὺν Ἔρωτα,
Καὶ Βρόμιον. Τούτοις δ' ὀφρύες οὐκ ἔπρεπον.

Da sternere] Aen. XII. 97.

Da jungere] Aen. VI. 697.

Quale

quale per aestum
Dulcis aquae saliente sitim restinguere rivo.

Et:

Hoc ridere meum tam nihil.

XXXIX. Figura per eclogam adverbiorum; ut cum dicimus: *Magnum tonat; tumidum loquitur.*

magnumque fluentem
Nilum.

Et:

utque volutus
Ad terras, immane sonat per saxa.

Et:

nec longum laetabere.

Et:

grave olentis Averni.

Et:

Quale per] Ecl. V. 47. Edit. vetus: *Dulcis aquae salientis item restringere.*

Hoc ridere] Persius Sat. I. 122.

Magnumque] Georg. III. 28.

Utque volutus] Georg. III. 238.

Nec longum] Aen. X. 740.

Grave olentis] Aen. VI. 101.

 Hor-

Et:

horrendum intonat armis.

Et:

Navibus infandum amissis.

Et si qua sunt talia.

XL. Figura per pronomina, ut, *nullus dixeris*, pro *ne dixeris*. Et: *Quis mulier?*

XLI.

Horrendum] Aen. XII. 700.

Navibus] Aen. I. 251. ubi vide Servium.

Nullus dixeris] Terent. Hecyr. I. 2. 4.

Quis mulier] Sumsit e Plauto Trucul I. 1. 76. *Sed haec quis mulier est?* Veteres pronomine *quis* etiam de feminino genere utebantur. Naevius apud Charisium II. p. 186.

Nunquam quisquam amica Amanti amico nimis fiet fidelis,
Nec nimis erit morigera.

Ita hunc locum constituit If. Vossius ad Catull. p. 307. Caecilius apud Gell. II. 23.

Quis vestrarum fuit Integra aetatula?

ubi vide J. F. Gronovium. Pompejus Commentario MS. in Donatum: *Apud majores nostros indifferenter invenimus hoc pronomen*; quis vir, & quis mulier. —— *Terentius cum de muliere loqueretur*, quis *dixit forte quarto aut quinto. Est autem ratio & origo hujus pronominis a Graeco, & idcirco tractum id genus ad Latinos.* Quis *est* τὶς. Τὶς *autem apud illos est tam masculini generis, quam feminini. Ergo quod inde traxerunt hoc pronomen, servaverunt etiam genus antiqui, ut est:*

Quis tu es, mulier, qui me hoc nuncupasti nomine?

Qui mulier *habemus & in Ennio, & in Pacuvio, & in ipso Terentio.* ubi plura no-

XLI. Figura per eclogam nominum, ut cum dicimus: *Bonum est virtus, malum infamia.* Ut:

Dulce satis humor, depulsis arbutus hoedis.

Et:

Tale tuum carmen nobis, divine poëta,
Quale sopor fessis in gramine.

---

notavit amicissimus Heusingerus. Adde Hier. Columnam ad Ennii Fragm. p. 212.

Dulce satis] Ecl. III. 82.

Tale tuum] Ecl. V. 45.

JULII RUFINIANI

DE

SCHEMATIS DIANOEAS.

I. Schemata dianoeas, id eſt, figuram ſententiae intuentibus, aliquo a vulgari & ſimplici cum ratione mutamur. Cum omnes autem, quae orationem ſenſu figurant, generaliter figurae communiterque

Figuram ſententiae intuentibus, &c.] Haec adeo depravata ſunt, ut ſine integrioribus libris emendari vix poſſint. R. Stephanus omnia in hunc modum mutavit: *figuras ſententiae intuentes aliqua a vulgari & ſimplici oratione mutuamur.* Cujus conjectura deinceps omnes Editiones obſedit. Poſteriora forte ſic emendanda: *aliqua a vulgari & ſimplici ſpecie cum ratione mutatio.* Nam Rufinianus deſcripſiſſe videtur Quinctilianum IX. 1. p. 415. *altero, quod proprie ſchema dicitur, in ſenſu vel ſermone aliqua a vulgari & ſimplici ſpecie cum ratione mutatio.*

Haec

que dicantur, haec tamen quae proprie figura ac specialiter dicitur, quae in scholis vulgo usurpatur controversiae figuratae. Hujus specialis figurae usus multiplex. Unus, si dicere maniseste parum tutum est, ut dicuntur in eum figurae, qui sub conditione abolitionis tyrannidem deposuit, ut: *Praesens tutor libertatis, neque tamen immemor legum sum, quae mihi semper sacrosanctae fuerunt.* Hoc enim adversarium percutit, cui non semper sacrosanctae leges fuerunt. Quale est illud forsitan apud VIRGILIUM:

Tuque prior, tu parce, genus qui ducis Olympo:
Proice tela manu, sanguis pius.

Nam simul caussam belli civilis ostendit in Caesare fuisse, dum dicit, priorem illum debere par-

Haec tamen quae proprie figura] Stephanus *quae* delevit. Recte, ut opinor.

Usurpatur controversiae figuratae] Scribendum: *usurpatur controversia figurata.* *Usurpatur* est dicitur, ut apud Ciceron. de Offic. II. 11. *C. Laelius is, qui sapiens usurpatur.* Vide Dukerum ad Liv. XXXII. 25. In aliis Editionibus haec pessime distinguuntur.

Tutum] Edit. vetus *totum.* Haec Rufinianus descripsit e Quinctiliano IX. 2. p. 431.

Ut dicuntur in eum figurae] Nulla urgente necessitate, Stephanus scripsit: *ut dicitur in eum figurate.*

parcere, ſimul dolorem confeſſa, & in judicio ſuo quaerit, tanquam ideo parcere prior debeat, quia ſit Anchiſae pius ſanguis, & ab Olympo genus ducat. Secundus harum uſus eſt figurarum, cum quid oblique enunciamus, quia dicere palam minime licet, & inhoneſtum eſt, ut fere figurae in adulterum patrem fiunt, cum quis hoc modo patrem vellicat: *Placuit conditio matrimonii meo etiam patri, & ago illi gratias, quod, ut uxorem hanc potiſſimum ducerem, hortatus eſt.* Per haec enim ſoceri cupido in nurum detegitur. Quale forſitan VIRGILIANUM illud poſſit videri:

Il.

Simul dolorem confeſſa] Non ſatis hoc intelligo. Loquitur apud Virgil. Aen. VI. 835. Anchiſes. GESNER.

Enunciamus] Edit. vetus *nunciamus.*

Minime licet, & inhoneſtum eſt] Stephanus particulae *et* ſuppoſuit *aut.* Repone: *minime decet, & inhoneſtum eſt.* Quinctilian. l. c. *alter* (uſus eſt) *ſi non decet.*

In adulterum patrem] Recepi certiſſimam Stephani emendationem pro *alterum patrem.*

Cum quis hoc modo patrem vellicat] Edit. vetus: *cum quid hoc modo patrem vel ligat.*

Patrimonii] Recte viri docti emendarunt *matrimonii.* Eodem exemplo utitur Quinctilian. l. c. *Qualis eſt* (figura) *in ſuſpecta nuru: Duxi uxorem, quae patri placuit.*

Ut uxorem hanc potiſſimum ducerem] Cum vetus Editio haberet *ducere*, Stephanus

ut

Illum non populi fasces, nec purpura regum
Flexit, & infidos agitans discordia fratres,
Non res Romanae, perituraque regna.

Nam *illum*, sentit & dicit, *non res Romanae perriturae & regna flexere.* Verum per *res Romanae* latent imperia dicta, sed *regna* vocat, tanquam non imperiis Romanis ista dicantur, sed de quibuslibet regnis. Tertius usus est harum figurarum, qui gratia venustatis adhibetur, qui tamen ironiae est proximus. Sed ejusmodi figurae, quae juvenilius in schola lasciviunt, ut Cor-

ut expungendum putavit. Rectius vir doctus in ejus Edit. margine *ducere* in *ducerem* mutat.

Nurum] Edit. vetus *aurum.*

Virgilianum] Georg. II. 495.

Periturae, & regna] Stephan. *peritura & regna.* Totus hic locus non expers labis videtur.

Latent] Ita Stephanus. Edit. vetus *latet.*

Imperiis Romanis] Stephanus bene: *de imperiis Romanis.*

Qui gratia venustatis adbibentur] Stephanus scripsit: *quae gratia venustatis adhibentur. quae*, scil. figurae. Legendum: *qui gratia venustatis adhibetur.* Quinctilian. l. c. *tertius* (usus est) *qui venustatis modo gratia adhibetur.*

Quae juvenilius in schola lasciviunt] Editio vetus: *quae juvenibus in schola lasciviuntur.* Stephanus: *quae juvenibus in schola lasciviunt.* Equidem non dubitavi in ipso contextu ponere egregiam Jac. Frid. Heusingeri V. C. emendationem: *quae juvenilius in schola lasciviunt.* Rufinia-

Cornutus ait, minime maturae ſunt, & parum ganeis foroque conveniunt. Nam in his, quae prodeſſe aut obeſſe cauſſae videntur, cur, quod nolis intelligi, dicas? aut cur, quod facias intelligi, involvas?

II. PROCATALEPSIS eſt ſchema dianoeas, cum id quod adverſarius arrepturus eſt, atque objecturus, praeſumimus ac praecipimus, ut illud:

neque me Argolica de gente negabo:
Hoc primum.

Et:

---

finianus expreſſit Horatium de A. P. 246.

Aut nimium teneris juvenentur verſibus unquam.

Cornutus] In libris, puto, *de figuris ſententiarum*, quos laudat Gellius IX. 10.

Minime maturae ſunt] Haec certa eſt Pithoei correctio. Edit. vetus: *minimae naturae ſunt*. Stephan. *minime naturae ſunt*.

Et parum ganeis foroque conveniunt] Stephanus ex conjectura dedit: *& parum ingenuis foroque conveniunt*. Multo verius & elegantius Pithoeus emendavit: *& parum canis foroque conveniunt*. Origenes adv. Celſ. I. p. 22. καὶ εἰσάγει Ἰουδαῖον πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγοντά τινα μειρακιωδῶς, καὶ οὐδὲν φιλοσόφου πολιᾶς ἄξιον. Gregor. Nazianz. Or. XX. p. 332. C. τίς ἦν οὕτω πολιὸς σύνεσιν καὶ πρὸ τῆς πολιᾶς; Quod exemplum mihi ſuggeſſit Valckenarius.

Quod facias intelligi] Stephanus edidit: *quod velis intelligi*. Fruſtra.

Involvas] Vid. omnino Quinctilian. V. 10. 70. & IX. 2. 65. de figuratis controverſiis. GESNER.

Atque objecturus] Sic ſcripſimus pro *aut quae objecturus*.

Praecipimus] Vetus Editio *praedicimus*, quod in *praecipimus* mutavimus. Mox enim haec figura *praeceptio* dicitur.

Neque me] Aen. II. 77.

Scio

Et:

Scio me Danais e classibus unum,
Et bello Argolicos fateor petiisse penates.

Latine haec figura dicitur *praeceptio*, vel *anticipatio*.

III. PROCATASCEUE est procatalepsi proxima, cum rei, de qua acturi sumus, colorem praeparamus, atque praetendimus, ut in illo:

Anna soror, quae me suspensam insomnia terrent!

usque:

quae bella exhausta canebat!

Nam primo de insomniis questa est, demum mirari se virtutem hospitis dixit, & veram fidem esse, a diis illum genus ducere: misereri etiam casus & errores, ut verecundius postea de amore fateretur, quasi in affectum hospitis vel insomniis, vel admiratione calamitatis inducta

---

Scio me] Aen. III. 602. ubi *Et bello Iliacos.*

Anna soror] Aen. IV. 9. —— 14.

Demum] Forte *deinde.*

Vel insomniis, vel admiratione calamitatis inducta sit] Manifesta est hujus loci lacuna. Rufinianus sine dubio scripserat: *vel insomniis, vel admiratione virtutis, vel miseratione calamitatis inducta sit.* Vix opus est monere, librarii oculos ab *admiratione* ad *miseratione* aberrasse.

Pra-

ducta ſit. Haec figura dicitur Latine *praeparatio.*

IV. ANTHYPOPHORA eſt figura ſententiae, qua adverſariorum nobis ſententias ac dicta proponimus ac ſubſtituimus, in hoc tantum, ut illis reſpondeamus, ut:

Verum anceps pugnae fuerat fortuna. Fuiſſet.

Et:

Sed periiſſe ſatis ſemel eſt. Peccare fuiſſet
Ante ſatis.

Latine dicitur *oppoſitio*, vel *objectio.*

V. SCHESIS proxima figura eſt anthypophorae, qua adverſariorum affectum quemlibet fingimus, cui reſpondeamus, ut in illo:

Indignum eſt, Italos Trojam ſuccendere flammis
Naſcentem, & patria Turnum conſiſtere terra:
Quid face Trojanos atra vim ferre Latinis?

Haec

Proponimus] Forte *opponimus.* Mox haec figura *oppoſitio* dicitur.

Verum anceps] Aen. IV. 603.

Sed periiſſe] Aen. IX. 140. ubi Burmannus, ex Rufiniano *Si periiſſe* citans, Rhenani Editionem non inſpexit.

Indignum] Aen. X. 74. ubi *circumdare flammis.*

Nunc

Haec non ita Juno propoſuit, quaſi manifeſte Venus indignum eſſe dixiſſet, ſed quaſi indignum eſſe Venere fingeret, vel ſuſpicaretur. Haec Latine dicitur *adfictio.*

VI. Anasceue eſt ſuperiorum proxima figura, qua ab adverſariis maxima propoſita deſtruimus ac redarguimus velut falſa, ut:

Nunc Lyciae ſortes, nunc & Jove miſſus ab ipſo
Interpres divum fert horrida juſſa per auras.

Latine dicitur *deſtructio*, vel *evacuatio.*

VII. Epitimesis eſt etiam proxima figura, cum adverſarium iisdem verbis, quibus ab eo laceſſiti ſumus, percutimus, ut in illo:

Quis deus in fraudem, quae dura potentia noſtra?
Ubi hic Juno?

Quia ſcilicet Venus dixerat:

Si nulla eſt regio, Teucris quam det tua conjux
Dura.

Et:

Nunc Lyciae] Aen. IV. 377.

Cum adverſarium iisdem verbis] Sic Stephanus. Edit. vetus: *cum adverſariis iisdem verbis.*

Quis deus] Aen. X. 72.

Si nulla] Ibid. 44.

Bi

Et:

Bis capti Phryges.

Latine dicitur *objurgatio.*

VIII. Hypocrisis est figura sententiae, cum adversarium gestu & pronunciatione extollimus, vel abjicimus & spernimus, ut in illo:

Cantando tu illum? aut unquam tibi fistula cera
Juncta fuit?

Auditur enim: Tu nullus alioqui, illum autem magnum in canendo.

Non ego Daphni
Judice te metuam.

Scilicet mihi iniquus es, & non recte judicaturus. Latine dicitur *pronunciatio.*

IX. Ironia est figura sententiae, laudis, &

Bis capti] Aen. IX. 599.

Cantando] Ecl. III. 25.

Additur] Optime viri docti corrigunt *auditur*, i. e. subintelligitur. Vide Quinctilian. VIII. 5. p. 393.

Non ego] Ecl. II. 26. Edit. vetus *Daphni*. Stephan. *Daphnin*, qui etiam post *canendo* inseruit *et.*

Scilicet mihi iniquus es] Ita correximus veteris Edit. scripturam: *Qui licet mihi iniquus es.* Male Stephanus edidit: *Qui scilicet mihi iniquus est.*

Egre-

& orationis, & magnificandi, non ſine deriſu in contrarium tendens, ut in illo:

Egregiam vero laudem.

& reliqua. Latine dicitur *diſſimulatio*, vel *irriſio.*

X. CHLEUASMOS eſt ironiae proxima figura, cum aliquos amara oratione non ſine deriſu inſectamur ac laedimus, ut:

En, agros, & quam bello, Trojane, petiſti,
Heſperiam metire jacens.

Et:

Lucage, nulla tuos currus fuga ſegnis equorum.

Latine dicitur *inſectatio.* Inter chleuasmon autem & ironiam hoc intereſt, quod ironia ſpecie magnificationis illudit, &, dum laudat, irridet: at chleuasmos palam cum amara inſultatione caſtigat.

XI. SARCASMOS chleuasmo proxima eſt, & ſimilis figura, qua adverſariorum facta cum exacerbatione admiſſi eorum laceſſimus, ut apud

Egregiam] Aen. IV. 93.

En, agros] Aen. XII. 359.

Lucage] Aen. X. 592. Ed. vetus *Huc: age.*

Admiſſi eorum] F. *admiſſorum.* Quod de Mario ſequitur, non capio. GESNER.

pud SALLUSTIUM de Syllae crudelitate: *Ut in M. Mario, cui fracta prius crura artus expiraret.* Latine dicitur *exacerbatio.*

XII. ANTIPHRASIS est figura sententiae, cum quaedam negamus nos dicere, & tamen dicimus, ut apud LUCILIUM:

Non tango, quod avarus modo est, neque quod improbus, omitto.

Et

Ut in M. Mario, cui fracta prius crura artus expiraret] Haec est veteris Editionis lectio, quam sic immutavit R. Stephanus: *Ut in M. Mario, cum fracta prius crura per artus expiraret.* Satis probabile est, Sallustium scripsisse *per artus.* Seneca de Ira III. 18. *M. Mario L. Sylla perfringi crura, erui oculos, amputari manus jussit; & quasi totiens occideret, quotiens vulnerabat, paullatim & per singulos artus laceravit.* Flor. III. 21. 26. *Marium oculis, manibus, cruribusque defossis, servatum aliquandiu, ut per singula membra moreretur.* ubi Interpretes alios scriptores, qui idem supplicium commemorarint, laudant. Amicus quidam meus legebat: *Uti M. Marius, cui fracta prius crura, per artus expiraret.* Sed praestat manum ab hoc ulcere abstinere. Nam mutilum locum esse, vel illud argumento est, quod nullus in eo sarcasmus apparet.

Non tango, &c.] Hunc versum ita refinxit R. Stephanus:

Non tango, quod avarus homo est, quodque improbus omitto.

Cujus conjecturam ad omnes Editiones propagatam etiam Fr. Dousa sequitur ad Lucil. Fragm. p. 9. nisi quod in fine rectissime legit: *improbu', mitto.* Idem viderat G. J. Vossius Inst. Orat. V. 5. p. 251. non obscure significans, hanc correctionem sibi sublectam esse a Scip. Gentile ad Apulej. Apolog. p. 74.

Improbu', mitto] Sic legendum pro *improbus, omitto.* GESNER.

Quid

Et apud Virgilium:

Quid memorem portus, Lucrinoque addita claustra?

Latine dicitur *omissio*.

XIII. Ethopoeia est alienorum affectuum qualiumlibet, dictorumque imitatio non sine reprehensione. Latine dicitur *figuratio*, vel *expressio*.

XIV. Prosopopoeia est figura sententiae, qua oratio ad alterius personae orationem imitandum retorquetur. Latine dicitur *deformatio*, vel *effiguratio*.

XV. Enargia est figura, qua formam rerum & imaginem ita oratione substituimus, ut lectoris oculis praesentiaeque subjiciamus.

Quid memorem] Georg. II. 161. ubi *An memorem*.

Imitatio] Ita Stephanus bene. Edit. vetus *mutatio*.

Expressio] Exempla hujus & sequentium schematum perierunt librariorum culpa.

Ad alterius] Sic scripsimus. *Ad* deest in Edit. veteri. Stephanus dedit: *ad alicujus*.

Imitandum] Stephan. *imitandam*.

Energia] F. Enargia. Gesner.

ADDENDA ET EMENDANDA.

p. 82. l. 17. ſcribe: *non quod verum putem, ſed quod —— videatur.*

p. 128. l. 19. pro verbis, *quod primus in Phalereus mutavit R. Stephanus*, ſcribe: *ſi Editionem Rhenan. excipias.*

p. 130. l. 27. poſt verba *quod probarem* adde: Nunc in hac conjectura acquieſco: *quin, etiam ſi ſit novum vobis jus ſtatuendum, libenter* &c.

p. 143. l. 22. poſt verba *ratio placet* adde: Et ſic legendum eſſe, patet ex Quinctiliano, quem Aquila deſcripſit, IX. 1. p. 416. *Ut vero natura prius eſt, concipere animo res, quam enuntiare.*

p. 184. l. 18. poſt *Chariſius* II. *p.* 198. adde: item II. p. 203. ſi vera eſt conjectura J. Nic. Loënſis Epiphyll. III. 16. ubi vulgo legitur: *Licinius Calvus in Fuſcinium ambitus reum.* Ad hanc etiam orationem reſpicit Catullus Carm. LIII. Vide inprimis Senecam Controv. III. 19. ubi reliqua de Calvo dedit N. Faber. Elegans orationis in Vatinium fragmentum &c.

p. 190. l. 14. poſt verba *ad Vellej. Paterc.* II. 1. 4. adde: Sed forte melius eſt legere *plus neceſſario*, ut corrigit Heinſius ad Ovid. Ep. XIV. 95.

p. 199. l. 23. poſt verba *Scribendum: ad Athenienſes* adde: Sed praeſtat nihil mutare. Sic a Cicerone in Bruto 20. laudatur *Ti. Gracchi oratio Graeca apud Rhodios.* De hac Catonis oratione &c.

p. 240. *velut ſolutae ſententiae regulam ſervat*] Recte Victorius ad Demetr. Phaler. p. 171. emendat: *velut ſoluta.*

IN-

INDEX AUCTORUM

A

P. RUTILIO LUPO

LAUDATORUM.

INDEX AUCTORUM
AB
AQUILA ROMANO
ET
JULIO RUFINIANO
LAUDATORUM.

Cice-

INDEX AUCTORUM.

INDEX SCRIPTORUM,

Qui in Notis emendantur, vel illustrantur.

Lu-

INDEX

RERUM ET VERBORUM,

Quae in Notis explicantur.

A.

B.

B.

C.

D.

De

E.

F.

F.

G.

H.

I.

Me-

N.

O.

P.

Pa-

Pu-

T.

V.

Va

F I N I S.

